

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Liber XXI. Eucharistia, Sacrificium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80513](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80513)

LIBER XXI.

EVCHARISTIA.

SACRIFICIVM.

POST QVAM de Eucharistiâ ut Sacramento egi, de eâdem ut Sacrificio sermonem instituo. Est Eucharistia verum, & proprium Sacrificium, in quo Christus Dominus immolatur. Misericordia nomen accepit, cuius primum essentiam ostendam. Mox de offerentibus, & de his, pro quibus offertur differam. Dehinc ad virtutem & effectus Sacrificij Missa geram transitum. Postea obligationem celebrandi, & prohibitionem exprimam. De stipendio denique pro Missâ accipiendo geram disputationem.

SECTIO PRIMA.

De Eucharistiâ Sacrificio receptiores sine pugnâ sententiae.

CAPUT I.

De Sacrificio propriè, & strictè sumpto in communi.

SACRIFICIVM apud Catholicos propriè significat actionem sensibiliem, qua res offertur Deo cum immutatione aliqua per competentem Ministrum in signum nostrâ subiectio-
nis, & diuine potestatis, seu supremi dominij rerum omnium. Sic scriptura ab aliis operibus distinguitur, scilicet ab actu misericordiae. *Osee 6. Misericordiam volo, & non Sacrificium.* Ab actu obedientiae. *1. Reg. 15. Melior est obedi-
entia quam victimâ.* Ab actibus aliarum virtutum *Hebr. 5. vbi Pontifex constitui dicitur,* ut offerat dona, & Sacrificia pro peccatis, cum actus aliarum virtutum à singulis fidelibus posse exercei.

Sacrificium est simul oblatio & sacrum signum, quatenus oblatio conuenit cum aliis oblationibus, que non sunt sacrificia, qualis est oblationis Calicis, pecunie, vel alterius rei. Quatenus signum sacrum conuenit cum Sacramentis, que regulariter non sunt sacrificia, sed signa gratiae. Conuenit enim aliis actibus religiosis, qui significant nostram submissionem ad Deum & cultum diuini Numinis, qualis est, genitio, pectoris tunc, & similia.

Et autem sacrificium ab omnibus aliis oblationibus, & signis distinguitur, que propriè sacrificia non sunt, varij varias constituant sacrificij definitiones, quas varij vicissim refellunt.

Eccob. & Mend. Thol. Moral. T. III.

Ad sacrificij esse signum, quod oblatio & sacrum signum, quatenus oblatio conuenit cum aliis oblationibus, que non sunt sacrificia, qualis est oblationis Calicis, pecunie, vel alterius rei. Quatenus signum sacrum conuenit cum Sacramentis, que regulariter non sunt sacrificia, sed signa gratiae. Conuenit enim aliis actibus religiosis, qui significant nostram submissionem ad Deum & cultum diuini Numinis, qualis est, genitio, pectoris tunc, & similia.

Et autem sacrificium ab omnibus aliis oblationibus, & signis distinguitur, que propriè sacrificia non sunt, varij varias constituant sacrificij definitiones, quas varij vicissim refellunt.

Eccob. & Mend. Thol. Moral. T. III.

ESCOBAR
Theol. Mor.
Tom. III. IV.
IV.

88 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

5 Ad Sacrificium non est necesse, quod gratiam operetur, sed quod significet præfatum iubilacionem, & protestationem hominis erga Deum, quam significationem potest ab hominis institutione habere. Scio tamen, non potuisse

Missa Sacrificium ab alio, quam à Deo in Iusti. Quia illa mirabilis conuertio panis & vini in corpus, ac sanguinem Dominicum, est filius Dei opus, qui solus potuit vim efficiendi conuersionem hanc signis sensibilibus alligari.

6 Essentialiter requiritur Minister auctoritate publica deputatus ad propriam, ac veram sacrificij rationem. Quia sicut non oportet, aliquem esse cultum externum, quo non tam singuli scism, quam tota Res publica simul velut unum corpus politicum imbutum cædem religione, Deum veneretur, eiisque sumnum principatum, & suam subiectionem profiteatur: sic etiam oportet ut sint aliqua persona publico nomine destinata tali ministerio, quæ Sacerdotes dicuntur. Vnde semper apud omnes Gentes aliqui fuisse deputati peculiarter, ut Numen, quod sibi delegerunt, publico nomine coherenter Sacrificium scilicet offerentes. Hoc fatus expressit Apostolus *Hebr. 5. ut Suar. d. 73. sect. 4.* exponit.

7 Nec singuli homines habent naturaliter ius sacrificandi. Quia sicut naturæ lumen inclinat ad constituentiam hominum Rem publicam, sic etiam dicitur, communia Reipublice munia (quæ merito Sacerdotium censer) non nisi per ministros communis nomine deputatos sunt excenda. Sic in lege naturæ primogeniti omnes fuisse Sacerdotes. Vnde Cain potuit sacrificium offerre, quod Adamus auctoritate publica institueret. D. Hieronym. Eucher. & alij, quos referit Lessi, lib. 2. cap. 38. numer. 11. & 12. Alij existimant, quemlibet patrem-familias, sicut habebat auctoritatem quasi Regiam in suis sicut etiam Sacerdotalem habuisse. Ideo Iob pro filiis, Sacrificium libat. cap. 1. Quidam interdum Dei instinctu sacrificarent, ut Abel, Abraham, Iacob, qui hoc ipso Sacerdotes fuisse constituti, quo potestatem sacrificandi receperunt. Agnum Paschalem cædi solitum à Sacerdotibus, Iosephus de Bello, lib. 7. cap. 7. asserit. Alij censent, patribus-familias immolari; quia hoc sacrificium institutum fuerit ante legem scriptam, & ante Leuiticum Sacerdotium, concessit Deus, ut quod ad hoc sacrificium retinente patres-familias sacerdotalem potestatem, quam olim habuerant. Suar. d. 73. sect. 4. Coninch. q. 8. numer. 19. Lessi, lib. 2. cap. 38. numer. 11. & 12.

8 In omni sacrificio propriæ danda est destrucciónis aliquid oblationis: & ubi non est vera destrucciónis, sed imago duntaxat destrunctionis, non dabitur verum sacrificium, sed sola eius imago; v.g. si quis in tragediâ repreſentaret thurificationem, quam ipsæmet olim exhibuit Deo, sumptumque thuribulum sine igne moperet, vere non thurificaret, sed ageret personam repreſentantis thurificationem. Card. de Lugo d. 19. num. 54. & 57. & sequent.

9 Sacrificium diuidi quadrupliciter potest. Primo ratione temporis in sacrificium legis naturalis, scriptæ, & Evangelicæ. Secundo ratione materialis, que triplex erat, scilicet animalia quæ mactabantur, & dicebantur *Hoſtia*, vel *Vitellus*,

fructus terræ nempe triticum, simila, thus, &c. & dicebantur *Immolationes* à molâ, qua far oblatum conterebatur; & liquores, qui fundebantur, & dicebantur *Liberationes*, seu *Liberatione*. Tertiæ ratione formæ, vel actionis: Sic dicebatur *Holocaustum*, cum tota res igne cremabatur; vel *Hostia pro peccato*, cum partim comburebatur, partim referuabatur in Sacerdotum vsum; vel *Hostia pacifica*, quæ partim igne, partim Sacerdotum, partim sacrificantium vsum consumebatur. Huc pertinet diuisiones modi, quo sacrificium, vel est cruentum, vel incruentum. Quartæ ratione finis: vel enim offerebatur ad Deum præcisè venerandum, eiisque potestatem profidendum: & sic dicebatur *Holocaustum*: vel ad peccatorum expiationem, & sic dicebatur *Hostia pro peccato*: vel in gratiarum actionem, & dicebatur *Hostia pacifica*, seu *Sacrificium laudis*: vel ad imperanda beneficia, quod appellabatur *Imperatorium Sacrificium*. Plura mitto *sect. 2.* discutienda.

CAPVT II.

De noua Legis Sacrificio.

10 N Ecclesiâ Christi datur verū, proprium ac visibile sacrificium, quo Christianus Populus Deū colit Est de fide, ut contra nouatores citandi Doctores ostendunt. Ex scriptura probatur. *Dan. 12.* prædictum Antichristi tempore cœlatur *iuge Sacrificium*: Ergo vñque ad illud tempus duraturum est in Ecclesiâ sacrificium aliquod. *Isa. 59. Cognoscet Aegyptij Dominum, & colent eum Hoſtias*. Vbi vocatio Gentium ad fidem, & verus Dei cultus per verum sacrificium præsignatur, auctore Hieronym. ibi, & Tertul. *contra Iudeos* cap. 5. Ratio verò rationalis, vel præcipit, vel saltem studet oblationem sacrificij, veluti humanæ naturæ valde conformem. Quare nulla vñquam gens tam barbara, ut sacrificio cœteretur, quo Numen verum, aut fictum coleret, quod sibi venerandum assumpferat. Sic etiam in Ecclesiâ Lex naturalis, & Lex scripta veris ac propriis sacrificiis vñcunt ad Deum cœlendum: Ergo Lex Euangelica, quæ cæteras omnes perfectione superat, & valde est rationi naturali conformis, debuit habere sacrificium visibile, quo Deum corpore simul & animo colat. Suar. d. 74. sect. 1. Bellarm. 1. de *Missa*, Valent. tom. 4. d. 6. q. 11.

11 In *Missa* datur verum, & proprium sacrificium. Hoc negant hæretici nostri temporis *In Missa pro contraria*, quod omnibus seculis vñuersi Catholici tenuere. Et quidam Episcopus Bitontinus *rum sacrificij* in Tridentino tentauit, defendere, Christum in nocte Cœna, dum Eucharistiam instituit, non obtrulisse sacrificium. Alij volebant, saltem non obtrulisse sacrificium propitiatorium. Vtrumque mortuò reprobat *Concilium* *secc. 22. cap. 1. docens*, Christum Dominum in ultimâ Cœna, dum panem, & vinum in corpus & sanguinem suum consecrando conuerit, non solum sacramentum, sed etiam sacrificium instituisse, sequi Sacerdotem secundum Ordinem Melchis, sed in æternum constitutum declarasse, atque corpus,

Sectio I. De Missâ Receptiones sententiæ. 89

pus, & sanguinem suum sub speciebus panis, & vini Deo Pati obulisse, verum scilicet, & prouidissimum sacrificium, etiam propitiatorium: & tradidisse postatem Apostolis, & ipsorum in Sacerdotio successoribus, ad illudmet in Ecclesia iugiter offerendum, illis verbis: *Hoc facie in meam commemorationem.* Etenim Auctor noster nouam condens legem, debuit nouum instituere Sacerdotium, nouumque sacrificium, quæ sunt de substantiâ nouâ Legis, vt Paulus ad *Hebr. 7.* ostendit. *Valent. tom. 4. dist. 6. quæst. 11.* Bellarm. lib. 1. de *Missâ* cap. 6. & 7. *Suar. d. 74. sect. 2. Coninch. quæst. 83. art. 1. dub. 2. Præpos. ibi dub. 3.*

Quod verò Missâ, prout de facto celebratur in Ecclesia, continet hoc verum, vt propter Legis Euangelicæ sacrificium, præter veteris ac antiquæ sc̄ noui Testamenti speceum, & Conciliorum definitions, hæc ratio suader: Nam in Missâ datur oblatio, & immutatio rei permanentis in Dei cultum, quæ protectam supremam Dei potestatem, & noltrum effectum consumendi nos ipsos in eius honorem, si liceret, & expedire. Fit item per legitimum ministrum specialem ad manus huiusmodi deputatum: & instituta fuit per legiam anctionem, nimirum à Christo Domino, qui caput est, & Legislator Ecclesia. Contine ergo Missâ quidquid requiri ad essentialiæ proprij sacrificij rationem.

13 Quareheris quid nomen *Missâ* sonet? Quamvis nomen hoc habetur in ictiprâ, satis antiquum est in Ecclesia. Quidam putant, esse vocem Hebraicam, & significare oblationem, habentique. *Denu. 16. 10.* Verum ex vox est Hebreæ, sc̄ tenta fuisse in omnibus aliis linguis, sicut vox *Alleluia, Oanna.* Alij volunt esse nomen Latinum adiectionum, cuius substantiū *Oblatio*, vel *Hostia*, subintelligatur. Credidimus esse nomen substantiū pro missione, seu dimissione sumptum, sicut repulsa sumitur pro repulstone: collecta pro collectione: peccati remota pro remissione, apud Tertul. & Cyprian. Quo sensu dicit Diaconus *Ite Missâ* est, id est, iam est dimissio Congregationis, abire licet. Et quoniam olim etiam ante primam oblationem solebant dimitti Catechumeni, prima illa pars officij fuit appellata *Missâ Catechumenorum.* *Vasquez dist. 21. c. 1. Coninch. quæst. 83. num. 47. Martinon tom. 4. distin. 3. 8. sect. num. 1.* Addunt Henr. lib. 9. cap. 10. n. 3. *Suar. d. 74. sect. 4. & Bonac. dist. 4. quæst. ultimâ pugn. 1. num. 1.* Nostrum Sacrificium dici quoque *Missam*, quia Deus ad nos mittit Hostiam huius sacrificij, quam nos ad ipsum in oblationem remittimus.

14 Missâ sacrificium vincum est in Lege nouâ. Quia adeo est celsum, & infinitè superans quævis alia, quæ vel oblatâ sunt, vel possunt offerri: ut simul cum illo nullum aliud fuerit admittendum. *Suar. dist. 74. sect. 4. Vasq. distin. 22. cap. 6. Cardde Lugo dist. 19. num. 35.* Ideò Trid. vocat Eucharisti in verum & singulare sacrificium.

15 Sola consecratio institui potest in signum apertum ad constituendum essentialiter Missâ sacrificij. Quia ad veram rationem sacrificij sufficit destruere rei sacrificatae realis humana modo, qua transferatur in statum declinare inceptum ad suos naturales usus, & ten-

denem ad interitum. Sed Christus Dominus per consecrationem, ethi non destruatur substantialiter, destruitur tamen humano modo realiter, quatenus accipit statum declinare, quo redditus ineptus ad naturales usus humani corporis: & aptus ad alios diueflos usus per modum cibi. Quare moraliter idem est, si fieret verus panis, & condiretur in cibum: que mutatione sufficiens est, ad verum sacrificium instituendum, non minor quam effusio liquoris, quæ libaminis sacrificium constituebat. Bellarm. lib. 1. de *Missâ*, cap. 27. propof. 8. Cardin. de Lugo dist. 19. sect. 5. Martinon dist. 3. 8. num. 43. & 63.

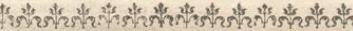
Institui posse dixi. Solam consecrationem in signum aptum ad constituendum essentialiter *Saceratio, & sacrificium Missâ*, iam quenam Missâ actio dicitur *sumptio simul* & *confitutio* *essentialiter Missâ sacrificij.* de facto essentialiter sacrificium constituit, video. *sumptio* *Sacerdotis* *confitutio* *essentialiter Missâ sacrificij.*

16 Christus D. est principaliter & primario res sacrificata in Missâ, *1. Cor. 10. Panis, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini est?* *principiariæ res sacrificata in Missâ.* Quia in Missâ vt Tridentinum docet *seff. 22. Missâ* c. 1. idem ille Christus continetur, & in cuncte immolatur, qui in arâ Crucis semel seipsum cruentè obluit. Sed in Cruce vere Christus sacrificatus fuit: Ergo patiter Missâ principaliter est victimæ. Et quia Christus in Missâ destruitur in honorem Dei quod totum esse sacramentale, quod erat principaliter in antiquis sacrificiis adumbratum: & nunc in Ecclesia potissimum immolatur; & missæ congruit nouâ Legis perfectione, vt Ecclesia Christiana sacrificet Deo, quod in ea maius, & excellentius est, nimirum ipsum Christum sub speciebus constitutum modo quodam, ineptu functionibus suis naturalibus, & ordinato per podium cibi, & potus ad consumptiōnem, vt corruptis speciebus definit ibi conferari. Et quidem cum totus Christus sit in singulis speciebus, totus etiam ipse realiter in singulis immolatur, quamvis dici possit formaliter ex vi verborum sub specie panis immolari corpus, & sub specie vini sanguinem. *Suar. d. 75. sect. 1.*

90 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

18 Missa conuenit cum sacrificio Crucis in re Missa conuenit principaliter oblatæ. Quia utroque Christus natus cum faciuntur est; differt autem in actione sacrificandi; nam sacrificio Crucis, & ibi fuit cruenta, nunc est incruenta; differt etiam in nonnullis accidentibus; in Cruce enim fuit extensus, passibilis, & patiens; in Missa sacrificatur impassibilis, & connexus cum sacramentalibus speciebus. Conuenit etiam Missa cum sacrificio, quod Christus in Cœnâ obtulit. Quia utrumque est incrementum, & habet rem principaliter oblatam; sed differt accidentaliter; nam in Cœnâ Christus fuit moralis, & suam proximam passionem significabat: in Missa vero immortalis offertur, & eius passio præterita significatur. Suar. d. 78. Vafq. d. 224. Filluc. tr. 5. n. 26.

19 Missa denique differt à sacrificio Cœnæ numerice. Quia actiones ipsæ non distinguuntur, & hæc sacrificia in actione consistunt. Verum à sacrificio cruento videtur Missa specie differre quod rationem signi sensibilis, quæ iuxta diueritatem actionis variatur: Et si quod rationem virtutis ob idem motuum diuinum cultus utrumque sacrificium pertineat ad eandem virtutem Religionis speciem. Suarez distinguo. ne 72.

CAPVT III.

De offerentibus Missæ sacrificium.

19 In Missa tres offerentes distinguuntur. Primus & principalis est Christus Dominus, qui sacrificium incruentum sui corporis & sanguinis quotidie Patri Sacerdotum offerit ministerio. Secundus offerens est Ecclesia Catholica, quæ tanquam communitas quædam, & Congregatio fidelium hanc victimam Deo offerit per Sacerdotes tanquam per idoneos ministros ab ipsa deputatos, ac consecratos. Tertius offerens est ipse Sacerdos, & omnes adstantes huic sacrificio, vel inferentes Altari vel in choro, vel illud procurantes, vel ad illud specialiter cooperantes.

20 Vt enim Christus Dominus, qui semetipsum se immolauit in Cruce se ingerit Sacerdotum ministerio in Missa immolat, Concilia definiunt: Lateran. in cap. Firmiter, de summa Trinit. Florent. in decreto de Sacram. Trident. sess. 2. cap. 1. Propterea David cecinit Psal. 109. Tu es Sacerdos in eternum, id est, toto saeculi cursu sempiternum habens sacerdotium. Christus gerit officium Sacerdotis perpetui, dum eius verbi, & eius nomine Sacerdotes dicunt. Hoc est Corpus meum: Hic est calix Sanguinis mei. Aptè August. ad Psal. 38. Ipse offerit manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat sacrificium, quod offeratur. Sic plane dignitati sacrificij dignitas offerentes respondet. Bellarm. lib. 2. de Missa c. 4. Suar. d. 77. f. 1. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 1.

21 Ecclesia autem dicitur offerre Missæ sacrificium per Sacerdotes tanquam ministros à se Missæ sacrificij deputatos. Quia ille dicitur offerre, cuius nomine Sacerdos agit: sed agit Sacerdos in Altari ministerium illud Ecclesie nomine, qua Deum

adit per suum legatum, & multis Missæ ceremoniis instituit, & preces, quæ vim speciali indè participant, quatenus exhibentur Ecclesie nomine semper Numini cœlesti gratissima. D. Th. 3. part. quæst. 8. 2. art. 6. Heniq. lib. 9. cap. 17. n. 1. & 3. Filluc. tr. 5. n. 37.

22 Omnes nouæ legis Sacerdotes quamvis sint peccatores, vel præcisi, vel etiam heretici validè offerunt, si legitimam formam, ac ritum essentialiter adhibeant. Verum est, Sacerdotes præcisi non posse offerre tanquam Ecclesie ministros quoad preces & ceremonias, in quibus Ecclesia non vult, illos suo ex nomine operari. Quapropter Sacerdos præcisis, & non toleratus, si dicat Missam, validè sacrificat, & offertur.

23 Sacerdos proderit quod valorem, quem habet ex parte Christi principaliter offerentis. At non proderit quod valorem provenientem ex parte Ecclesie. Nihilominus si quis Sacerdos peccator, ac præcisis, & non toleratus, accepto stipendio, celebrat pro aliquo, obligationi iustitia satisfacit. Quia applicat illum fructum, quem ut Christi minister applicare tenet. D. Tho. g. 8. art. 6. Coninch ibi. Suar. d. 86. f. 1. Bonac. cum aliis d. 4. q. vlt. p. 6. n. 5.

24 Sacerdos autem præcisis & toleratus offerit etiam Ecclesie nomine, quæ dum illum tolerat, non irritat eius acta, licet grauerit peccet excommunicatus, si sponte se diuinis ingerat. Bonac. d. 4. q. vlt. n. 6. n. 5.

25 Similiter si Sacerdos sit indignus, non verò præcisis, peccat sacrificans, & eius sacrificium suum habet valorem, quatenus fit nomine Christi, & Ecclesie: non tamen habet valorem respondentem eius precibus, ut persona particularis. Quia priuata peccatoris preces fructuosa non sunt. D. Thom. 3. part. quæst. 8. 2. art. 2. & probat ex illo Pron. 28. Qui declinat aures suas, nè audiat legem, oratio eius erit execrabilis. Quod intelligo, quoties ipsam oratio peccaminosa est, ut contingit in peccatore sacrificante. Nam aliquoquin orationes peccatorum, quando debitum conditionibus sunt, exaudiuntur, non ex orantibus merito, sed ex Dei misericordia. D. Thom. 2. 2. quæst. 8. 3. art. 16.

26 Præter Sacerdotem celebrantem dixi etiam offerre qui sacrificationi ministrant, ut Diaconus, & alij vel Altari, vel choro seruientes. Item qui petunt, vel procurant offerri sacrificium, qui stipem dant Sacerdoti, vel illum ad celebrandum inducunt, vel alio modo concurrunt ad celebrationem. Quia in moralibus, qui cooperatur alicui ex præfatis modis actioni, potest, & solet illa denominari. Demùm etiam adstantes. Quia hoc ipsum est humano modo concurrere consentiendo, & communicando ratione: sicut dicuntur moraliter ad actionem concurrere, qui comitantur, vel assistunt operanti. Colligo aperte id ex verbis Missæ. Nam Diaconus simul cum celebrante dicit in Calicis oblatione: Offerimus tibi Domine, Calicem salutari. Sacerdos ipse sapè in plurali loquitur: Suscipe sancta Trinitas hanc oblationem, quam tibi offerimus. Et rursus, Orate fratres pro me, ut meus, ac vestrum sacrificium. Ede circumstantibus dicit: Qui tibi offerunt. Suar. d. 77. f. 3. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 6. n. 3. & 16. Vafq. d. 226. c. 2. Coninch. quæst. 83. n. 108. Card. de Lugo d. 19. n. 23. p. Auerl. q. 11. f. 9. Certe qui volunt Missam audire, non solam volunt

Sectio I. De Missâ Receptiones sentent. 91

volunt materialiter illas voces percipere, & videte, quæ sunt, alioquin Cœcus ac Surdus illo precepto non obligarentur. Volunt ergo illud simul cum Sacerdote Sacrificium offerre.

26 Cœterum quamvis Praepositus relatus à D. Thom. in 4, dist. 4, dixerit ex intentione Christi Missâ fructum cunctis fidelibus applicari pro dispositione singulorum independenter à voluntate celebrantibus: oppositum est conforme sensu fidelium, qui iuxta Praepositum sententiam fustra curarent, Missas pro se, vel pro suis dici defunctis. Cùm igitur ex Ecclesiæ præxi constet, aliquem Missa fructum alii posse applicari: nec Christum hanc applicationem sive voluntati referuisse: conueniens institutionis modus, & Ecclesiæ traditioni conformis est, vt hic effectus detur illi, cui Sacerdos offerens tanquam dispensator mysteriorum, ipsum applicetur. D. Thom. quæst. 8, art. 6. Coninch. q. 8, n. 15. Suar. d. 79, sect. 9. Filliuc. tr. 5, n. 73. Averlaq. 11, sect. 10.

27 Debet Sacerdos specialiter applicare sacrificium pro determinate persona, vt ipsi conferat sive applicare specialiter fructum tam satisfactionis, quam impenitentiarum. Qui hic est modus communianandi talem effectum. Potest autem offerre pro pluribus, sed determinatis, inter quos integer fructus dividatur iuxta dispositionem designatam ab offertente. Quia hoc totum ab eius intentione dependet. Vafquez distinct. 138, numer. 74. Granad. part. 3, contr. 3, tr. 5, dist. 4, sect. 2, num. 14.

Si Superior Sacerdoti subdito præcipiat, vt Missam pro tali persona offerat, tenuerit obediens. Quia licet Sacerdos in applicandis Missis operetur pro Christi minister, cuius intentio certe eam cum intentione celebrantibus, & idem quo ad hoc intentio Sacerdotis non subdatur Ecclesiæ, vel Superiori cuiquam; à quo possit irritari: subditur vero quod oblationem offrendi, vel non offrendi, quæ potest esse grauius. Vnde quando Superioris subditis præcipiunt, vt Missas offerant pro his, qui exhibire stipendum, vel pro fundatoribus, aut benefactoribus, qui sicut virtualiter contraxisceantur cum Religione, cui sua bona tribuerint Missarum intuui, quæ in illa assolent pro fundatoribus, & benefactoribus geni: peccant mortali contra virtualem contractum Religiosi, qui Missas iuxta Superioris præceptum non applicant. Fagund. præc. 1, libro 3, capite 10, numer. 4, & 6. Henriquez, & Suarez apud ipsum.

29 Quando vero Superioris præcipiunt, pro deuotis amicis, Prælatis, Principibus, vel pro confessiōnem Genitilium, aur Hareticorum, vel pro communibus necessitatibus Missas offerri: subditi sub mortali non tenentur obediere. Quia nec Superioris obligare subditos tam graviter intendunt: cum id potius commendent, quam præcipiant. Fagund. præc. 1, lib. 3, capite 10, numer. 6.

30 Si Sacerdos referat intentionem suam ad applicationem aleterius, qui nondum Missam applicuit, quando dicebatur: frustratur Missa suo effectu. Quia hic non potest manere suspensus, nisi celebrans apposuerit secundam, vel tertiam applicationem, quæ fortius effectum. Franc. de Lugo de Sacrament. libr. 5, capite 3, num. 41.

Debet Sacerdos, cùm celebrat, habere saltem virtualem intentionem. Qui post Missam di- 31 lam haud illam poterit applicare. Non enim potest Missam applicare, nisi dum gerit Christi personam, vt eius nomine dispenset: Sed non gerit Christi personam nisi dum celebrat: Ergo tunc solum poterit Missa fructum applicare. Coninch. q. 8, n. 167.

CAPVT IV.

De Missæ Fructu.

Missa effectum aliquem ex opere operato habet, vt causam particularem & proximam illius, id est, vi sacrificij præter omne meritum operantis aliquid infallibiliter confertur non ponentibus obice. Quia ex antiquissimo Ecclesiæ tam vsu, quam sensu cum fideles offerunt Missam, ad obtinendam remissionem peccatorum suorum, vel alienorum etiam: & ad subueniendum humanis indigenitiis: & sibi persuadent, non pendere Missa fructum à sanctitate Ministri, sed independenter ab eius merito, vi sacrificij nobis aliquem fructum Dominicæ Redemptionis applicari. D. Thom. 3, parte quæst. 79, art. 5, & quæst. 82, art. 1. Suarez cum aliis distinct. 79, sectione 1. Vafquez distinctione 229, capite 2. Coninch. questione 83, numero 116. Bonac. dist. 4, quæst. 4, pun. 4, num. 14.

In particulati verò Missa habet specialē vim, ad impetrando eos effectus, pro quibus obtinendis effectus. Quia ex Ecclesiæ præxi recepta, semper obseruantur est, & celebrans oret in Missa pro viuis & defunctis, & pro communib⁹, & particulatibus hominum necessitatibus pro quibus etiam in Missali propriæ quadam orationes habentur: quod scilicet semper creditum est, plurimum velere Missam, ad conferendam his præcibus vim impetrandi. Hoc probat ex Patribus Catechismus Romanus tract. de sacrificio. Suar. d. 79, sect. 2. Coninch. dist. 83, num. 118.

Hæc impetratio considerati potest in ordine ad proximè offerentes, vel ad Ecclesiæ, quæ remotè offert: vel ad Christum, qui principaliter offert per suum Ministrum. Nec est dubium quin offerentes proxime, si recte sacrificent, vel offerant, per Missam, sicut per aliqua bona opera possint impetrare. Rursus Ecclesiæ quatenus offert mediatè sacrificium per Sacerdotem, sic per eundem quasi per legatum à se destinatum, Deum orat, ab eoque impetrat, quin obserat malitia Ministrorum, & aliqua ratione temporis exaudiatur, & bonum aliquod semper Ecclesiæ, sicut in communī proueniat ex Missa sacrificio, nisi Sacerdos sit præcisus, & vitandus, per quem siue Ecclesia non vult offerre, sic nec orare, nec impetrare. Suar. distinction. 79, sectione 1. Vafq. distinction. 229, capite 2. Coninch. q. 8, n. 116.

32 Missa sacrificium iuxta suam directam con- 33 stitutionem ex opere operato remittit panam Missa ex opere operato re operato aliquam remittit. aliquam remittit.

34

Missæ sacrificium iuxta suam directam con- 33 stitutionem ex opere operato remittit panam Missa ex opere operato re operato aliquam remittit.

92 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

ius pro quibus offertur, nisi obicem apponant. Hunc effectum merito ex opere operato vocatim, quia ponitur independens à dignitate, vel deuotio ministrantis, & ultra meritum recipiens ex promissione Dei certa, quam probat communis Ecclesias consensus, & Trident. *seff. 22. cap. 2. & can. 3.* D. Thom. *quæst. 79. articul. 5.* Suar. *dist. 79. secl. 6.* Vafq. *dist. 228. cap. 4.* Bellar. *l. 2. de Missæ cap. 4. & 7.* Henr. *l. 9. c. 13. n. 1.* qui plurimos citant.

36
*Conducit, ad
imperat, re-
missionem al-
terius parti-
pans.*

Prater illam partem poenæ, quæ condonatur ex vi satisfactionis applicata per Missam, conductus, quoque hoc sacrificium ad imperandum remissionem alterius partis poenæ. Quia Missa est per se sufficiens ad imperandum quolibet bonum præteritum spirituale, cuiusmodi remissio temporalis poenæ censetur. Suar. *dist. 79. section. 6.* Filliuc. *rat. 5. num. 68.* Fagund. *præc. 1. lib. 4. cap. 1. num. 11.* Card. de Lugo. *dist. 19. n. 18.*

37
*Hic effectus
præstari potest
mediatè, vel
immediatè.*

Hic vero effectus præstari potest dupliciter, scilicet mediatè vel immediatè. Mediata fit quatenus Missæ sacrificium impetrat gratias præuenientes, & virtus spirituales ad opera penitentia præstanta, quibus Deo satisfacere possumus pro poenâ peccatorum nostrorum, vel alienorum etiam quoties aliis satisfactionem nostram applicamus. Et hunc modum satisfactionis dari de facto censeo. Aucta de *Eucha-
ristiæ quæst. 11. secl. 11. & de panis et. quæst. 3.
secl. 3.* Immediata fieri, si per Missam orationi coniunctam impetraretur remissio poenæ debita peccatis illorum, pro quibus oratur, nihil illis interim oportantibus.

38
*Quatenus
propitiatoriū
est hoc sacri-
ficiū, conser-
vatur aliquomodo
primum gra-
tiam.*

Sacrificium Missæ quatenus propitiatorium est, confert primum gratiam, & remittit peccata mortalia fateri, aliquomodo: quod ita certum est apud Catholicos, ut oppositum censeatur errorem. Quia hoc significante verba illa consecrationis: *Qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Quæ merito Patres de sacrificio explicant inercentes; nam in Cruce nullus Calix profusus est. Quare Concil. Brachar. III. c. 1. & Iulius Pap. in cap. omne crimen, de *confessat.* dist. 2. dicunt, omne crimen, atque peccatum, oblati Deo sacrifici, deleti. Ballarm. lib. 5. de Missæ, cap. 2. Henr. lib. 9. cap. 15. n. 1. Suar. d. 79. secl. 3. Vafq. d. 228. c. 1. Bonac. d. 4. q. vlt. punc. 3. num. 2. Coninch. q. 8. n. 37. Martinon. de *Eucharist.* d. 39. num. 2.

39
*Quatenus
et eius indigneatione auerit, infallibilis est tali
placat Deum,
mensura, quem Deus in eius institutione de-
hic effectus est
signauit. Quia effectus, quem Missæ sacrificium
infallibilis.*

Portò effectus Missæ, quatenus placat Deum et eius indigneatione auerit, infallibilis est tali placat Deum, mensura, quem Deus in eius institutione dehic effectus est signauit. Quia effectus, quem Missæ sacrificium infallibilis.

40
*Quatenus
imperatoriū
est, habet
aliquem
per effectum
aliquem in-
fallibilis.*

Quatenus autem hoc sacrificium imperatoriū est, habet semper effectum aliquem infallibilem in subiecto capaci. Et quidem si peccator oret, & Missam faciat pro sua conuertione offerri, nec opponat impedimentum, impetratio specialium auxiliorum infallibilis erit, saltem ex promissione præcibus facta. Suarez

distinct. 79. section. 3. Filliuc. *tractatu 5. num-
ero 61.*

Praterter ob Missæ sacrificium illa semper auxilia Deus confert, quibus quantum est ex se, ob Missæ sacrificium Deus semper illa cōfert auxilia, & frequenter illud impetramus; interdum peccator con-
verò datur inefficax secundum diuinæ voluntatis cōfolum. Censeo tamen propter Missam dari semper auxilium validius, & efficacius quoad actiuitatem internam, quā sine Missa daretur eidem peccatori. Quia sic decet tanti sacrificij dignitatem. Colligo, auxilia, quæ per Missam conferuntur, non esse semper efficacia, & sufficien-
tia esse. Quia sicut sufficit, ut gratia Sacramentalis sufficiens inducat auxilia; sic etiam sufficit, ut Missa pro peccatori-
bus oblatâ sufficiens auxilia causet. Nec ex-
pediebat, impetracionem auxiliorum efficacium infallibilem esse, ut semper cum timore, ac tre-
more nostram salutem operemur. Suar. d. 79. *secl. 3.* Fagund. *præc. 1. lib. 4. cap. 2. n. 18.* Bonac. d. 4. *quæst. ultim. punc. 3. num. 4.* Coninch. *dist. 8. n. 140.*

Non confert Missa ex opere operato gratia sanctificantis augmentum in illis iustis, pro quibus offertur. Quia alioquin utiliter offertur Missam pro parvulis, amentibus, ac phreneticis ad augendam ipsorum gratiam ex opere opera-
to: quod tamen est contra sensum, & proximam fidem, & valde temerarium. Verum quan-
vis Missa non impetrat immediatè gratia aug-
mentum, mediata potest illud impetrare, dum offertur pro iustis, ut illud conficerat auxilium excitans adactus virtutis elicendos, quibus corum gratia meritorie augeatur. Quia si Missa peccatoribus impetrat auxilium excitans ad conuersiōnem: cur non pariter iustis impetrat auxilium ad augendam meritorie gratiam frequentier efficacem, interdum inefficacem: semper tamen quoad internam actiuitatem va-
lidiorum, quam quæ sine Missâ concederetur. Suar. d. 79. secl. 3. Vafq. d. 228. c. 3. Coninch. qu. 8. n. 131. & 137.

Gonducit Missa ad remissionem venialium saltem mediata, scilicet per impetracionem au-
liorum, quibus eliciantur actus ad venialium re-
expiationem disponentes. Quia Trident. *seff. missæ.* 22. c. 2. profatur, per Missam applicari virtutem passionis in remissionem eorum, quæ à nobis quotidiè committuntur, peccatorum, nemp̄ venialium. Vafq. d. 228. c. 3. Suar. d. 79. secl. 5. Fagund. *præc. 1. lib. 4. cap. 4. num. 1.* Coninch. *question. 8. n. 36.* Bonac. d. 4. q. vlt. punc. 3. num. 5.

Secundo quovis actu, quo peccatum veniale formaliter, aut virtualiter detestemur, potest no-
bis per vim huius sacrificij remitti sine mutatio-
ne nostrâ physicâ, quia vel gratiam habitualē, vel
nō habitualē, vel aliquem eliciamus actum. Quia cum veniale peccatum non relin-
quar propriam maculam, quæ priuationem in-
cludat alicuius doni: sed solam deordinatio-
nem habitualē respectu Dei disponentes in homine proper actum præteritum: potest Deus tollere maculam veniale, dum non detur obex actualis, aut habitualis complacentia, perm̄ o-
rationem condonationem externam, sine physicâ muta

Sectio I. De Missâ Receptiores sententiæ. 93

mutatione illius, qui venialiter peccauit. Suar. d. 79. s. 5. Cominch. q. 83. n. 136. Fagund. p. 1. d. 4. c. 4. n. 5. Quid circa haec de facto Missâ. fa gerat, s. 2. expendam.

Provinciis hæresi infectis, vel pro viris Apostolatis, qui procurant reductionem excommunicatorum. Quia hoc nullibi prohibetur. Potest celebrare, & offerre Missam pro quolibet excommunicato, etiam non tolerato quatenus actio sacrificandi est opus operantis, habens ut sic vim impetrandi, vel etiam satisfaciendi. Quia hoc non est prohibitum ab Ecclesiâ, sed solum publicum sacrificium, ut offertur nomine Christi, vel Ecclesiâ cum omnibus Ecclesiis sufficiens.

Non licet pro non toleratis Missam offerre. Quia grauiter prescribit Ecclesiâ, ne Sacerdos in nomine Christi, vel Ecclesiâ Missam pro his offerat. At si Sacerdos de facto celebret pro non toleratis, ut Ecclesiâ personam gerit, applicatio Missâ non valeret: ut autem gerit Christi personam, applicatio, quamvis illicita valeret, non capax subiectum. Quia Ecclesiâ sub prohibitione tollit omnem fructum sacrificij, quis non nomine non toleratis possit prouenire; non vero potest tollere fructum Christi nomine proueniens; hic enim solummodo à celebrantis in nomine Christi voluntate dependet. Conuenient Doctores.

Pro peccatorum etiam publicis potest Missa offerri quoad bonorum spiritualium impetracionem, vel etiam temporalium, quæ ad animi publicis.

45 Dux superius, dati quatuor Ordines offerentium Missam sacrificium: Christum Dominum, Ecclesiâ, Sacerdotem celebrantem, & omnes Ecclesiâ, per alios cum Sacerdote concurrentes ad offerendum. Circa primum scio aliquos voluisse, Missam, ut scimus, scimus, quatenus præcisè offertur à Christo, respondere fructum quem pro libito Dominus alicui applicet. Citarum Secundum quod. 20. Sed neque hoc ille afferit, nec afferi cum fundamento potest. Quia scit Christus iam per se nullum sacrificium offerit, ita nec huius fructum per se cuicunque applicat, sed per Ecclesiâ ministros: nec habet fructum distinctum ab eo, qui oblationem Sacerdotis respondet. Suar. d. 79. s. 8. Filliuc. tr. n. 72. Cominch. q. 83. n. 149. Circa secundum, & tertium, s. 2. Problemata instituimus.

46 Iam vero rogites, pro quibus Missâ possit offerri, cuiusfructus applicari? Certum est, principalem offerentem, (quem num. 45. diximus, regni mundi Christum) offerre Missam non posse pro se ipso. Quia ut ait Apostolus Hebr. 7. non haberit vitam necessitatem (quemadmodum Sacerdotes) prius pro suis delictis Hostias offerre.

At catenâ Sacerdotes offerre possunt pro semetipuis, cum ipsi Missâ fructu indigant. Possunt quoque pro aliis offerre, ut constat ex Paulo Hebr. 13. & ex Canonâ Missâ, & ex ipsâ naturâ sacrificij, quod pro aliis etiam est institutum. Quapropter in ordinatione datur Sacerdoti potestas offerendi pro viuis & defunctis.

Sacerdos quidem non solum potest, sed etiam deber Missam offere pro totâ Ecclesiâ Militante, omnibique eius membris, specialiter pro præcipuis, quæ nominari solent. Quia deber Sacerdos se conformare Canonii Missâ, ubi dicitur, sacrificium offerri pro Ecclesiâ sanctâ Catholicâ, pro Papâ, pro Antistite, pro Rege, & omnibus Orthodoxis, Monuerim tamen, illam obligationem non esse iuris dictum, nam ex illo non habent: sed ab Ecclesiâ imponi, dum illa verba præscribit. Quare Sacerdos quatenus offerre Ecclesiâ nomine. Nec licet, nec validè potest, aliquem ab hoc generali fructu excludere, quia non potest intentionem Ecclesiâ mutare. Laym. l. 5. tr. 5. c. 2. n. 16. Bonac. d. 4. quæst. ultim. p. 5. numer. 2. & 3. Suarez disq. 78. s. 2.

47 Potest offerri Missa pro quibuslibet excômunicatis, indirecte, quatenus offertur directe pro

infantes possum ex Missâ fructu imprestito: & energumeni satisfactionis.

48 Pro defunctis in Purgatorio existentibus posse Missam offerri definit Trident. s. 22. c. 2. Et pro defun- tis in Purga-

49 can. 3. Consentuerunt Patres ac Doctores Catho-

ci contra Nouatores. Quia anima in Purgato-

rio existentes sunt membra viua corporis Ecclesiâ, & torquentur pro delictorum reatu: Ergo iuvari possunt sacrificio, quorum fructus ex satisfactionis ipsis applicetur infallibili legi. Bellarm. tom. 3. lib. 2. de Missâ cap. 7.

50 Pro

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

94 Theologiæ Moralis Lib. XI.

53
Pro defunctis damnatis non potest Missa of-
ferri. Quia cum sint extra salutis statum, &
omnis beneficij gratuiti incapaces, nec satisfac-
tionem, nec impetrationem Missæ posunt par-
ticipare. D. Thom. 3. p. q. 5. art. 3. Bellarm. lib. 2.
de Missa, c. 6. Vafq. d. 227. c. 5.

54
Pro sanctis beatis offerti non quoad satisfactionem, qua non
indigent; nec directè quoad impetrationem glo-
riae accidentalis; nam haec habet in beatis singu-
lis determinatam legem, qua directè non
pendet ab orationibus nostris; sed quo ad agen-
das gratias Deo pro beneficiis in beatos collatis,
& ad ipsos Sanctos honorandos, & invocandos.
Vafq. d. 227. c. 5. Bellarm. lib. 2. de Missa, cap. 8.
Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 11.

55
Iam verò exprimam, quidnam requiratur in
iis, pro quibus Missa dicitur, ut eius fructum per-
cipiant. Profecto quatuor communiter requi-
riuntur, quibus applicatur: status, indigentia, dis-
positio. Capacitas conferunt communiter per
Baptismum. (Sed iam vidimus super, quo ad
impetrationem prodest non baptizatis, & infi-
delibus; & forsan etiam quo ad satisfactionem
catechumenis.) Status requiritur viatoris, quo
nomine comprehenduntur etiam animæ Purga-
torij, quia nondum ad vitium gloriae terminum
perueniunt. Requiritur indigentia, nempè ut
illis, pro quibus sacrificium offertur, habeant ali-
quem reatum poena temporalis ex culpa re-
natae celicitum, ut Missa satisfactionem partici-
pant. Quia si culpa nondum sit remissa, huius-
modi culpa poena non remittitur. Nec enim
institutioni Missæ, nec rationi est consonum, ut
stante culpa, eius poena remittatur. Denique
requiritur dispositio; sed certum est, quoad im-
pertationem geodesle Missam etiam peccatoribus.
Suar. d. 34. sect. 10. Fagund. præc. 1. lib. 4. c. 1.
n. 19. & alij communiter.

56
Quæsieris, utrum Missa valor sit infinitus?
Missæ valor quatenus offertur à Christo
quatenus à Christo offer-
tur, est infinitus.
Certe valor Missæ quatenus offertur à Christo
principaliter, & à Sacerdote Christi personam
gerente, valorem habet infinitum. Quia tunc
tam res oblata, quam primarius offertens est
Christus Dominus habens infinitam dignita-
tem, & sanctitatem ob hypostasin diuinam, unde
sufficientem habet proportionem, ut possit
ad infinitum effectum operandum institui. Suar.
d. 79. sect. 1. Coninch. q. 8. n. 179.

57
Quatenus
auro est opus
operantis pro-
ximi, id est
Sacerdotis, fi-
nitus est.
Dg. valor itaque Missæ nulla est dubitatio,
tota quæstio circa fructum versari potest. Valor
enim distinguunt ab effectu; nam valor signifi-
cat dignitatem moralem huius oblationis, ut
sufficere possit ad metitum, satisfactionem, &
impetrationem, si iuxta diuinam institutionem
ad aliquod eorum referatur. Effectus autem est
id, quod de facto datur, vel dari potest iuxta di-
uinam institutionem, que completam vim prox-
imam producenti talem effectum tali sacrificio
contulerit. Et quidem valor Missæ, quatenus
est opus operantis proximi (nempè Sacer-
dotis vel aliorum coofferentium) finitus est, sicut
aliorum operum. Quia in hoc oblatione magis
attenditur offertens dignitas, & deuotio, quæ
finita sunt in hoc casu; quam dignitas, seu quan-
titas rei oblate. Alioquin oblatio, qua Deipara-
rium Filium in Templo obtulit, valorem ha-
buit et infinitum. D. Thom. 3. p. q. 79. c. 5. Card.
de Lugo d. 19. n. 254.

Fructus Missæ potest dici, vel infinitus inten-

siue, vel extensus: uterque tursus sumi potest
cathegorematice, vel syncathegorematice; fru-
ctus est, infinitus cathegorematice intensi-
us, si simul remitteretur debitum infinita poenæ
simpliciter, vel impetraretur aliquid infinitum
simpliciter; sed neutrum inquam contingit, &
ideo conueniunt Doctores, Missæ fructus esse
intensius cathegorematice finitus. Quia Deus
noluit, conferri per Missam infinitum simplici-
ter effectum; sed finitum, ac determinatum,
quem ipse nouit; & nos colligimus ex Ecclesiæ
præxi, plures Missas applicatas eidem: quia sci-
licet sentit, vnicam non semper torius poena re-
missionem, vel totius petitionis impetrationem
conferre. D. Thom. in 4. d. 45. q. 2. a. 4. quæst. 3.
ad 2. Suar. d. 79. sect. 1. Filliuc. tr. 5. n. 83. Con-
inch. q. 83. n. 191. Bonac. cum alius d. 4. q. ultim.
part. 4.

Fructus hic dici potest infinitus intensius
syncathegorematice, quatenus crescere potest
quoad satisfactionem iuxta dispositionem co-
rum, quibus applicatur: & sicut dispositione cres-
cere potest sine termino: sic pariter remissio pe-
nae crescere potest in infinitum. Similiter quo-
ad impetrationem crescere potest in infinitum,
quatenus nunquam possumus aliquid pere-
re, quo non possimus petere, ac impe-
trare aliquid maius, si nimis offertentium
deuotio, vel multiudo crescat; siquidem
singulis coofferentibus particularis fructus
impetrationis, & satisfactionis, minor, vel
maiore secundum minorem, vel maiorem ipso-
rum dispositionem, correspondet. Vafq. d. 230.
n. 15. Coninch. q. 83. n. 187. Card. de Lugo d. 19.
num. 242. Auerfa q. 1. sect. 9. §. & intelligi-
tur.

Extensus diceretur infinitus cathegoremati-
cæ Missæ fructus, si videlicet simul infinitis ho-
minibus poena finita remitteretur: vel bonum
aliquid infinitum posset impetrari. At cum
nunquam dentur infiniti homines simul, certum
est, non dari fructum extensus cathegoremati-
cæ infinitum. Doctores proxime citati.

Quando plures offertentur, seu coofferentur
ad idem numero sacrificium concurrent, singu-
li quatenus offertentur sunt, accipiunt integrum
fructum, non minorem, quam si vnicus offertens
fructum Missæ datur. Vnde talis fructus dici potest syncat-
hegorematice infinitus extensus. Quia hic
fructus adscribitur offertentibus, quatenus cum
debita positione cooperantur ad tanti sacrifici-
ej oblationem; sed multiplicatis offertentibus
multiplicantur dispositiones, & oblationes: Ergo
fructus debet ad offertentium numerum multi-
plicari. Suar. d. 79. sect. 12. Filliuc. tr. 5. n. 86.
Merat. tom. 3. de Euch. d. 38. n. 4. Diana p. 5. tr. 14.
resol. 1. 12.

Missæ fructus quo ad impetrationem est in-
finitus extensus syncathegorematice, quatenus
Missæ pro multis oblatæ, non minus impetrat
singulis, quam si pro uno tantum offertetur.
Quia impetratio sola Dei misericordia nititur,
& respicit meram ipsius liberalitatem: At ad
hanc adiciendam Missæ sacrificium est infinitus.
Deo gratum, nam ex parte principalis offertentur,
quam ex parte rei oblate, cuius valor semper
excedit quilibet beneficiorum numerum: Er-
go ex se sufficiens est ad impetrare, nam quamlibet
beneficiorum multitudinem. D. Thom. in 4.
d. 45. q. 2. art. 4. quæst. 1. Suar. d. 79.
sect. 1. 2.

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 95

71. 1. Filliuc. tract. 5. n. 91. Auera. 9. 1. sect. 7.

Val. q. d. 230. c. 2.

63 Denique Missâ fructus quoad satisfactionem
que correspondet illis, pro quibus Missâ dicitur,
est finitus extensus: quare si pro multis offer-
atur, in singulis proportione serua: à minuitur.
Quia in inserviâ diuina sic facta censetur, ut cui-
libet oblationi determinatus respondeat effectus
quicunque applicari possit vni, vel multis: non au-
tem in singulis multiplicari sed diuinâ iuxta ip-
sorum numerum. In istuctionem hanc colligi-
mus ex communâ praxi iam Apostolicis confir-
matâ decessis, quibus iubentur Sacerdotes vni
soli Missâ applicare, non pluribus, cum ab uno
recipiunt superendum. D. Tho. Scot. Gabr. & alij,
quos sequuntur. Suar. d. 79. sect. 12. Henr. l. 9. c. 19.
n. 5. Bonac. d. 4. q. vlt. pan. 4. n. 6. Diana. p. 4. tr. 4.
refol. 196. & p. 5. n. 12. refol. 81.

Certe iure diuino nec singulis Sacerdotibus,
nec singulis Ecclesiis, nec Ecclesiæ toti præcipi-
tur, vel prohibetur quoridam sacrificium. Iure diuino
nec præcipitur
ne prohibe-
tur celebratio
quotidiana.

68 Quia nullibi repetitur talis determinatio tem-
poris iure diuino facta. Suar. d. 82. sect. 2. cum
alii.

Cathedralibus Ecclesiis quotidianaæ celebra-
tionis inest obligatio. Quare debent Episcopi,
vel Praefecti talium Ecclesiæ curare, ne defit
villâ die in illis sacrificium. Quia ex c. Iteratur de
confecr. d. 2. & c. cum creatura, de celeb. Missar.
præscribitur. Iuuat Ecclesiæ consuetudo, que
vix legis habet, & communis sensus fideliū, qui
gravi scandalo pungentur, si sine iusta causâ in
huis Ecclesiæ sacram omittentur. Quare censeo
eis stipendia cum hâc obligacione exhiberi.
Sotus in 4. diſt. 13. quaſt. 2. art. 2. Vafq. d. 232.
num. 13. Filliuc. r. 5. num. 104. Coninch. qu. 83. d.
n. 203. Azor. tom. 1. l. 10. c. 24. q. 2. Laym. l. 5. tr. 5.
c. 3. n. 5.

69 Eisdem rationibus hoc extenditur commu-
niter à Doctoribus ad Ecclesiæ Collegiatas, si Et Collegiatas
& Conuentus
les. & Paro-
chiales si sus-
cipientis si Sa-
cra cordatum nu-
merus.

Item ad Conuentus, vbi mediocris faltem sit fa-
cere, et Ecclesiæ Parochia-
les, qui suppetit numerus competens Sacerdo-
tum. At in his attendi deber confuetudo, seu co-
stitutiones Synodales cuiusque Diocesis. Vafq.
d. 232. n. 13. Coninch. q. 83. n. 205. Laym. l. 5.
tr. 5. cap. 3. n. 2.

70 In cunctis anni diebus, triduum Maioris Heb-
domadæ si demas, celebrare licet, nisi forsitan ob-
ster interdictum alicubi. Feria sexta Maioris Cuius die am-
bus cele-
brare pos-
sunt præ-
dicti in pa-
tronis, & mor-
tis in D. ministris.

Item ad Conuentus, vbi mediocris faltem sit fa-
cere, et Ecclesiæ Parochia-
les, qui suppetit numerus competens Sacerdo-
tum. At in his attendi deber confuetudo, seu co-
stitutiones Synodales cuiusque Diocesis. Vafq.
d. 232. n. 13. Coninch. q. 83. n. 205. Laym. l. 5.
tr. 5. cap. 3. n. 2.

71 In cunctis anni diebus, triduum Maioris Heb-
domadæ si demas, celebrare licet, nisi forsitan ob-
ster interdictum alicubi. Feria sexta Maioris Cuius die am-
bus cele-
brare pos-
sunt præ-
dicti in pa-
tronis, & mor-
tis in D. ministris.

Item ad Conuentus, vbi mediocris faltem sit fa-
cere, et Ecclesiæ Parochia-
les, qui suppetit numerus competens Sacerdo-
tum. At in his attendi deber confuetudo, seu co-
stitutiones Synodales cuiusque Diocesis. Vafq.
d. 232. n. 13. Coninch. q. 83. n. 205. Laym. l. 5.
tr. 5. cap. 3. n. 2.

72 An licet eodem die sibi celebrare? si ro-
ges, respondeo iure naturali vel diuino vetitum vestrum vbi
non esse: iure tamē Canonico prohibetur. c. suffi-
ciens, de confecr. d. 1. q. Consulnisti. c. Te referente de
die celeb. tr. celeb. Miss. Ita D. Tho. 3. p. q. 83. a. 2. ad 5. Indica-
tur hisce in capitibus duplex prelibationis ratio,
prima mystica scilicet ad representandam suffi-
cientiam vniæ sacrificij cruenti Christi Domini:
secunda mortalis, quia vix potest homo se digne
singuli diebus ad Missam vnicam præparare.

73 Due huius prohibitionis exceptions in pre-
dicto c. Consulnisti continentur, prima Nativitatis Duplices est
exceptiones Na-
tivitatis. D. in
Dominis, secunda occurrit necessestatis. Et qui-
tundam Do-
mini die Natalis Domini tres Missæ dicuntur, ut ministris, &
triplex Christi generatio diuina, temporalis, & necessitas
spiritualis indicetur. D. Tho. q. 83. a. 2. ad 2.

E. vob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

1 Circa

74 Vl post ordinationem Sacerdotis
per annum non celebrat, non de-
linquit. Quia licet detur præcep-
tum celebrandi, non ita videtur
vigere post Sacerdotium suscepimus, ut mox de-
beat nouis Sacerdotis celebrare: Requiritur ergo
congruum temporis spatiuum ad titus, & cæ-
monias addicendas, & multò magis ad animæ
preparationem, & ad devotionis fomentum.
Filliuc. r. 5. n. 95. & alij.

75 Si detur causa iusta non celebrandi per diu-
natum tempus, non erit peccatum abstinere.
Quia quamvis Sacerdotibus impositum cele-
brandi præceptum, hoc habet, sicut alia suas iu-
stas excusationes. Filliuc. r. 5. n. 95. Suar. d. 82.
sect. 2. & alij communiter.

76 Si vero Sacerdos sine iusta causa per diu-
natum tempus à celebratione abstineat, regulariter
ter lethale peccatum perpetrat: Quia quidquid
sit de principiis intentionis obligationis celebra-
di, extinfecta principia satis celebrationem suadent.
Nam Sacerdos nunquam, vel ratissimum cele-
brans communiter, spirituale derritumentum,
peculium liberum delinquendi, & aliorum scâ-
dalu[m] incurrit. Nec moraliter hæc omnia pos-
sunt à nunquam, vel ratissimum celebrante vitari.
Manuel in Iun. p. 1. c. 247. de Missâ. n. 4. Card.
de Lugo. 4. 20. sect. 1. Suar. d. 82. sect. 1.

77 Simplex Sacerdos die festo (quando non est
alius, qui celebret) tenet sub mortali facere
sacrum, quod laici possint audire ad præceptum
implendum. Quia caritas obligat ad suffi-
cientiam necessitati præferendum spirituali prox-
imorum, quoties commode possumus: sed illi
Sacerdos tunc potest tali fideliū necessitatì suc-
cure: Ergo tenet. Datus autem vera necessi-
tas, quia licet populus non peccaret non au-
dens tunc sacrum, priaretur tamen spirituali
fructu, quem ex sacri auditione perciperet, plu-
ribus forsan necessarium ad vitæ animi repa-
randas. Profecto ratissimum Sacerdos in festo popu-
lum sine Missâ relinquit, quin aliquam infamia
notam incurrat, quam ex charitate propriâ tene-
tur curare. Manuel in Iun. tom. 1. c. 247. n. 6. Mou-
te p. 3. c. 5. §. 8. n. 1.

E. vob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

96 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

74

Causa sufficiens necessitatibus, quando Parochus **causas necessitatis** coadiutore carens, duas habet Ecclesiæ, ne alteratis est, præter populus die festo Missa priæetur. **Quia rochum sine coadiutore**, uterque habet ius Missam suam in Parochiâ audiendi. Bonac. d. 4. q. vlt. pun. 7. §. 5. n. 9. Suar. d. 80. set. 3. Vasq. d. 23. 2. c. 5. Azor. 10. 1. L. 10. c. 24. q. 8. Coninch. q. 83. n. 2. 1. 2. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Moneo tamen, requiri, ut talis Parochus in oppidis diuersis diuersas Parochias habeat.

75

Nō potest hic Feria quinta Cœna sollempniter celebratur, & Eucharistia in monumento recondituras, ne cogatur Feria. si vellet in utrâque officium agere, particulam immisum vino fumere, subindeque non ieunus in secunda communicare. Quod etiâ quidam admittant, ne alterutra Parochia illius diei officio priuetur: nullum ius petit, nec probat authoritas. Quare si Sacerdos non prævidens impedimentum in utroque loco celebratur, & Eucharistia in monumento reposita: poterit non sumere vini in officio priori, nec illud in Calice mittere: sed solam particulam hostiæ. Quia illa cæremonia non est aedœ essentialis. Si vero iam vini absumpsit, non peragat officium in alterâ Parochiâ, sed in Sacario Eucharistia recôdat. Suar. d. 80. set. 3. **Manuel in sum. 20. 1. c. 247. n. 5.** Martin. 10. 4. d. 40. n. 7.

76

Necessitas est præter sacrificii perfectionem. Etiam moribundus sine via-
cio decebat. **Doctrib. annuntiatum**, qui bis posse in die Missam dici siadet. Primus ob sacrificij perfectionem; scilicet si Sacerdos post hostia consecrationem recordetur, se dixisse ī eo die Missam, debet cōfessare Calicem, & perficere sacrificium. Similiter si Sacerdos post consecrationem deficiat, nec adie alius, nisi qui iam Missam dixit, & ablutionem, imò & alios postmodum cibos sumpsit, debet iterum celebrare, ne maneat sacrificium imperfictum. **Auct. de Euchi. q. 1. set. 1. 5. §. Verū ex his.** Secundus, ne moribundus sine viatico decadat, potest dici secunda Missa. Quia verè magna est communioris necessitas in mortis articulo. Tol. Sylvest. Henr. Chamer. Graff. Azor. quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. pun. 7. §. 5. n. 10. Coninch. q. 83. n. 2. 1. 5. Vasq. præc. 1. l. 3. c. 17. n. 8. Card. de Lug. d. 20. n. 44. Martin. d. 40. n. 12. Alij plures casus à Doctrib. exprimuntur, in quibus dissentunt: ide quod ad secundam eos sectionem remitto. Monuerim interim casus hosco olim fuisse receptos, ut in plurimum ob Sacerdotum paucitatem, nunc autem propter corundem copiam in defuodinem abiisse. Quare si alius nunc etiam tanta raritas Sacerdotum daretur, ut esse sufficiens necessitas, licebit iterata celebrazione iuxta motem regionis, & de consensu Prelati, si possit obtinere. Addiderim, liceat pariter sepius in die celebrazione, quoties iusta necessitas etiâ extrinseca occurat, videlicet populi perturbatio, multorum querimonia vel scandalum nisi rursus celebretur. **Quia in c. Consulisti, de celebr. Missar.** generaliter petetur iusta necessitas; & quia iure non determinatur, prudenter arbitrio relinquitur. Sylvest. v. Missas. 1. q. 7. Nau. 6. 25. n. 87. Henr. l. 9. c. 30. n. 7. Lay. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Coninch. q. 83. n. 216. 6. 248. n. 1.

77

Quanam hora celebrare liceat? si rogates. Missa priuata quacumque hora ab Aurora vñ licet celebrare, ad Meridiem dici potest. Et nulli licet ante Aurora, vel post Meridiem celebrazione. Regula Misericordia, Conc. Tolet. anni 1583. D. Tho. 3. p. 9. 83. a. 2. ad. 4. & Doctores communiter. Auro-

re autem nomine non intelligitur ortus solis, sed eius irradiatio prima, quam alij vocant primam aëris illuminationem, vel lucis initium, aut crepusculum, quod præcedit solis ortum per vnam, aut duas horas præ temporum varietate. Nam circa aquinoctia præcedit per horam & quadrans; circa Solstitia, per duas horas, & quadrans; circa media tempora plus minusve, propter magis accedit ad hunc, vel illum terminum. Card. de Lug. d. 20. n. 3. Auct. q. 1. set. 5. §. **Quarto intra.**

Ab hâc Regulâ excipitur primo Natalis Dñi

78

dies in quâ conueniunt Doctores, primam Missam dici posse mox post medium noctem, & sic seruat praxis Ecclesiæ. Quia hoc saltem conce-

ptiones,

circa Aurora.

ditur in c. Nocte sanæ, de confecr. d. 1. Excipitur secundum necessitas, ratione cuius potest fieri sacram ante lucem, v.g. quoties id necessarium sit ad cōmunicandum infirmum aliquo in forsan siue viatico deceperit. Quia nec cōsuetudo, nec Misericordia præceptum obligare cum tanto rigore cōfessetur, ut non sit maioris momenti moribudo succurrere, quam lucem ad celebrandum expetare. An ad hoc necessaria sit Prælati licet, necne proprio Problemate discutiam. Certe media nocte posse propter moribundos cōmunicandum celebrati existimo. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 2. Diana p. 2. tr. 14. res. 3. Tunc enim etiam præponderat moribundi necessitas, qui si diutius expectet, forsitan fine viatico discedet. Tercio excipitur ne-cessitas iter faciendi. Et quidem inter Episcopâ prærogativa numeratur, quod causa itineris vel ipse: vel alius coram ipso possit ante lucem celebrare. **Gloss. in c. final. de priuilei. in 6.** quod cōmunicanter recipiunt Doctores. Imò potest quilibet Sacerdos ob necessitatem iter faciendi vel similem ante debitam horam celebrare ex sententiâ Henr. l. 9. c. 24. n. 4. & S. v. Missas. n. 27. qui sic ait: **Ante Auroram celebrare licet ob necessitatem aut urgentem casum, ut ob iter faciendum.** At in editione correctâ dicitur: **Non licet ante Auroram notabiliter, aut post Meridiem celebrare sine dispensatione.** Merito quidem. Quia non solum Misericordia Rubrica repugnat, sed etiam consuetudo; sola quippe itineris commoditas non sufficit, nec timotati Sacerdotes id sine prærogativo agunt. **Fagund. præc. 1. l. 3. c. 17. n. 3.** Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 3. Qui tamen excipit cum Soto in 4. d. 13. q. 2. a. 2. Nisi modica sit anticipatio cuius in materia morali ratio non habetur. Vel nisi causa publica sit, v.g. quia populus peregrinatio nem est institutus. Addo pariter, nisi conueniente sit inductum, ut quando dies breuissimi sunt, longè ante lucem pro famulis, operariis, & viatoribus faciat: quod in Germania, Belgia, & Aquitania receptum esse testatur Gabriel. lett. 14. in Canon. Nauar. Vasquez Laym. & alij. Excipitur quartæ prærogativum, quale dicuntur Cardinales habere, ut quamvis iter non faciant, celebrent ante lucem. Diana part. 6. tr. 8. resol. 40. Item omnibus fete Regularibus concessum est, ut ante lucem, vel post Meridiem ex causa possint celebrare. **Manuel tom. 1 summa.** 6. 248. n. 1.

79

et post Meridiem celebrare licet, nec ne, **set. 2. exponam.** In præsenti anno, consuetudo. **Huius regulæ** dimem non celebrandi post Meridiem non certa exceptiones, **et circa Matinæ** esse cum obligatione graui receptam. **For-** **dium** san enim sicut ob humanam fragilitatem intro-
ducta fuit, sic in eius leuânen conservatur. A li-
quâ

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 97

quali tamen liberalitate retenta, ita ut latius accipiat Meridies, quâm Aurora, non solum inchoare Missam in Meridie quamvis fecerit post illum dicatur: sed etiam aliquando post Meridiem inchoari potest. Quanto vero tempore post Meridiem liceat inchoare Missam variam. Autore. Quidam assignant tertiam horam partem, quidam dimidiam horam, alij tres quadrantes, alij horam. Card. de Lugo *dis. 20.* n. 38. & 41. Diana *p. 2. tr. 14. ref. 34.* & *p. 5. tr. 13. ref. 17.* Auerfa *q. 11. sect. 15. §. Attamen.* Episcopus potest ob iustam causam dispensare, sicut in aliis Ecclesiasticis praecepis. Sine dispensatione potest celebrari ad communicandum moribundum. Ob publicam causam, quoties in diebus festis Missa solemnis, aut concio finitur post Meridiem, inchoari possunt post illum Missæ priuatae. Quia quondam durat officium Missæ solemnis, post Missas priuatis tempus censeretur idoneum. Ob Principis funus, posse Missam inchoare longe post Meridiem docet Laym. *l. 5. tr. 3. n. 3.* & Fagund. *præc. 1. 3. c. 1. 3. n. 5.* Ratione itineris Episcopi possunt sicut per horam ante lucem, sicut post Meridiem celebrare, vel celebrantem audire. De reliquis Sacerdotibus id negant, quia nulli confit, illos tali priuilegio habu, quod Episcoporum est proprium. Atratione vel in itineris, vel necessitatis similis, omnibus Sacerdotibus licet per horam post Meridiem celebrare: quia maior latitudo conceditur in hoc termino quâm in matutino. Quod si Doctores moraliter extendunt Meridiem usque ad primam horam pomeridianam etiam non vigente necessitate, sicut minima, si ratione necessitatis extendatur. Exultimo tamen ad illam extensionem exigere causam aliquam, quia posita, multo tunc erit celebratio per horam post Meridiem; Diana *p. 2. tr. 14. ref. 34.* & *p. 5. tr. 13. ref. 7.* Philip. de la Cruz *tr. 10. §. 1. corol. 2.*

80 Regularibus concessum est, ut una hora post Meridiem celebrare possint itineris vel alterius impedimenti legitimi causa. Porro hoc priuilegium celebrandi per horam ante lucem, svel post Meridiem (vñ aliquid operetur) intelligitur de hora vel ante, vel post tempus illud, quo licet iure communii celebrare. Quapropter quoties causa, vel necessitas, vel conuento concedunt horam pomeridianam celebrationi, poterit Religiosus post horam secundam celebrare. Magis amplius priuilegium concessit Eugenius IV. in Bullâ 11. Bullian. Regulari, ut iusta de causa vel itineris, vel simili celebrantur usque ad nonam. Card. de Lugo *d. 20. n. 32.*

CAPVT VI.

De loco, quo celebrare licet.

Dicitur, V. R. E. communii non licet celebrare Missam extra Templum, seu locum sacrum ad hoc spiritualiter deputatum. Quia si expedire vñsum est, tunc ad debitum huius sacrificij reverentiam, tñ ad maiorem fidelium devotionem. Et quamvis antiqua iura postulente Templum consecratum iam vñsum obtinuit, ut sufficiat locus benedictus, vel per Episcopum sigillatum ad diuinum cultu & sacrificium offendendam designatus, quod constat ex Trid. *ff. 22. decret. de obseruandis, c. eni-*

Escob. & Mend. Theol. Moral. 7. II.

tandi in Missâ. Semper tamen requiritur, ut saltem altare sit consecratum. D. Tho. *3. p. 9. 83. a. 3.* & eius commentatores ibi. Sylvest. Angel. & alij Thomista *v. Missa.*

Et quidem c. *Missarum, de consecr. d. 1. committit* Episcopo designatio locorum ad celebrandum per hæc verba: *Missarum solemnia non vñig. ad Missam loc. sed in locis ab Episcopo conferatis, vel vñi ipse ei designatis, permisit, celebranda esse censimus.* Vnde colligo sufficere consensum Episcopi tacitum, id est, quod Episcopus per se, vel per suos officiales sciat, Ecclesiam aut Capellam fundati, ac in illam celebrari Missam, & non repugnet. Quia textus ille solum Episcopi permissionem requirit. Zecol. *p. 1. præx. Episc. v. Missa. n. 1.* Sylva *tr. de benef. p. 1. q. 6. n. vlt. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 1. 3. n. 5.*

82 Ab hoc iure communi quidam causus excipiuntur quibus licet extra locum sacrum celebrare. *Quidam causus ab hoc iure est.* Primus est necessitas, vel ob facultatem à legitimo Superiori concessam, vel ob c. *Sicut non alij, de pueris.* *consecr. d. 1.* Et quidem per necessitatē olim Apostoli per domos priuatas sacram frangebat panem, *Ad. 1.* & Pontifices tēpore persecutionis in domo priuata, vel in cryptis celebrabat. In ipsiusque carceribus sacrificia fuisse per acta, refert Baron, Anno 305. n. 39. Ann. 377. fine, Anno 404. n. 19. Laym. *l. 5. tr. 5. c. 5. n. 3.* Nunc in c. *Concedimus de consecr. d. 1.* Duplex causus assignatur: primus quando Templum sunt diruta ab hostiis, vel à temporum ruina: possunt interim Missæ in Capellis cū tabulâ consecrata celebrari, donec Templum restituatur. Coninch. *q. 83. n. 224. & Laym. c. 1. 1.* Secundus causus est, quoties in itinere potitis Ecclesia defuerit, tunc enim subdio, vel in territorio situla consecrata, ceteraque sacra ministeria sacro peragendo necessaria non defint, Missarum solemnia celebrari conceduntur. Suar. *d. 8. 1. sect. 3. Fill. tr. 5. n. 14.* Card. de Lug. *d. 10. n. 48.* Colligo inde, celebrari posset tam in Castris pro militibus, quâm in littore pro nautis intra tritemnes existentibus, vel pro multitudine nauigantium in aliis nauibus, ut die festo Missam audiatur. Sueri, pro itineribus requirit, ut in multis diebus itineris non occurrat aptus ad celebrandum locus. Coninch. & Card. de Lug. postulat, ut alias diu debeat Missa carere; non tamen assignant, quantum temporis exigatur, ut ratione itineris, vel similis causa possit quis subdio celebrare, vel extra locum sacrum. Auerfa *q. 1. sect. 1. 4. §. Tertio tamen.* docet, sufficere necessitatem audiendi Missam in festo die. Censeo haud posse oppositum vel ex textu, vel virginitatem probari. Sa. *v. Missa. n. 20. sic: Licit in necessitate extra Ecclesiam celebrare sine licentiâ Episcopi, ut si quis sit in itinerere, vel Ecclesia populum non capiat. Nec id prohibetur per Tridentinum.* Igitur ad necessitatem pertinet, quoties in nro populi contentu, quem Ecclesia non capiat, ad foras Ecclesie vel etiâ subdio decenti tam in loco celebrari solet. Card. de Lugo licentiam Episcopi requirit quando ad ipsum facilis patet aditus, vel ad eius Vicarium in his casibus. At Sa ibi Nauar. *c. 5. n. 82.* Vafq. *d. 233. c. 1.* dicunt expresse licentiam Episcopi non requiri, quia sola necessitas his in casibus sufficiat. Reor tamen licet licentia non ex obligatione, sed ex solâ decentiâ postuleretur, ruitus esse illam petere, quando facile obtineri potest. Henr. *q. 1. c. 27. n. 2.* Auerfa *q. 11. sect. 14. §. Tertio tamen.*

An licet in mari, vel in fluvio celebrare *sect. 2.* 84

1. 2. 3. 4.

98 Theologiæ Moralis Lib. XI.

*Non licent in discutiam. Interim Aucta quæst. 11. s. 14. anni-
mari celebra-
tis* afferit Pontificem, vel saltē Episcopum posse licentiam ad celebrandum in mari exhibere. Coninch q. 83. n. 228. solum Papam posse huiusmodi dare licentiam arbitratur. Fagund. *præc. 1. lib. 3. c. 10.* testatur, præcessisse licentiam Clementis VIII. & Pauli V. addit. Granado 3. p. *contr. 6. tr. 14. d. 13. n. 2.* Cyrenensem Episcopum vidisse Breue summi Pontificis, in quo declarabat, posse sine scrupulo Missam in mari celebrari. Rogatus summus Pontifex ut tandem facultatem pro tritemibus concederet, illam negavit, & merito nec tritemes ita sunt aperte, sicut grandiores naues, nec ita indigent cum frequenter accedant ad terram, vbi possint Missam audire. Card. de Lugo d. 20. n. 89. Diana p. 5. tr. 3. ref. 40. videtur licentiam istam ad dies festos limitare. Reliqui Doctores proprio Ploblem. citandi absolute loquuntur, & praxis dies profestos comprehendit.

85 Age, videamus, quid possint Episcopi circa locum celebrationis. Episcopis iter facientibus fin. Episcopi circa celebra-
tionis locum, conceditur cap. *fin. de priu. 1.* vt super altari portatili celebrare possint, vel assistere sic celebrari, non solum in casu necessitatis, vt certi possunt, sed ob solam maiorem communitatem, ac devotionem. Coninch q. 83. n. 224. Suar. d. 81. s. 1. Laym. 1. 5. tr. 5. c. 5. n. 3. Potest portare secum altare viaticum, & in itinere, non solum in sua, sed etiam in aliena Diœcesi Missam dicere, aut dicifare. Hugol. *de potef. Episc. lib. 1. c. 2. §. 2. n. 4.* Diana p. 4. tr. 4. ref. 15. Quia hoc non est iurisdictio contentio ex exercitum, sed cuiusdam priuilegii personalis, quod vbiique est licitum. Nec istam facultatem Episcopis per Tridenti aucteri putat Valsq. d. 233. n. 1. Fagund. *præc. 1. l. 3. c. 13. n. 19.* Card. de Lugo d. 20. n. 49. Potest Episcopus in suo Palatio Oratorium erigere intra suam Diœcesin tum ex cap. *fin. de priu. in 6.* tum ex præcepta. Rechte quippe annotat Card. de Lugo Palatum Episcopi non reputari domum priuata, ac proinde non esse sublatam Episcopis facultatem habendi Oratorium ad diuina deputatum, in quo celebrare possint vel ante Tridentum. Poterat olim Episcopus suis subditis facultatem concedere, vt extra locum sacrum celebrarent, nec requirebatur necessitas, sed merita gratia sufficiebat. At Trid. *ses. 22. decret. de obseruandis.* abstulit Episcopis facultatem concedendi licentiam ad celebrandum, extra Ecclesiæ, vel Oratoria dedicata tantum ad diuinum cultum. Suar. d. 81. s. 1. Coninch q. 83. n. 225. Azor. 10. 1. 2. 10. c. 26. q. 3. Laym. 1. 5. tr. 5. c. 5. n. 4. At non abstulit Trid. facultatem, vt possint licentiam impetrare celebrandi extra locum factum vel etiam deputatum specialiter diuinum cultui, semel aut iterum in casu necessitatis. Quia ibi Concilium solum intendit abusus celebrationis tolleret, autem dispensatio cum rationabili causa non debet inter abusus recenseri. Vnde non obstat Trident. quin possit Episcopus concedere huiusmodi facultatem non solum in casibus prefatis, sed etiam quando persona nobilis præsertim ratione senectutis, vel infirmitatis diu non communicavit, vel Missam audiuit: vel ob simile impedimentum Ecclesiam adire nequit, vt aliquando Missam audiat, & Eucharistiam recipiat. Card. de Lugo d. 20. n. 49. Valsq. d. 233. c. 1. Reginald. lib. 29. num. 176. Bonac. d. 4. quæst. v. 1. p. 1. num. 11. Nec abstulit Trident. Episcopis potest

statem ad concedendam licentiam celebrandi Missam in Oratoriis etiam priuatis diuino cultui dumtaxat dedicatis. Quin possunt Episcopi talem licentiam concedere subditis etiam sine causa. Quia quod huiusmodi loca vel Oratoria diuino dumtaxat cultui dicata, non fuit Episcopi immutata potestas. Suar. d. 81. s. 1. Fagund. *præc. 1. l. 3. cap. 13. n. 19.* Verum Paulus V. die 10. Martij anno 1615. abstulit Episcopis, & Apostolicas sedi referuauit potestatem concedendi domibus priuatis Oratoria etiam dumtaxat celebrationi Missæ dicata per Epistolam iussu Pontificis scriptam ad omnes Episcopos à Cardinali Lancelloto, quam refert Fagund. *citatus Scortia de Missæ. c. 13. n. 3.* At crediderim, adhuc non tolli potestatem Episcopis concedendi quilibet Oratoria publica, quamvis priuatis sacerdotalium aëibus adiuncta, dum scilicet in publicam viant egessum: Nec danni licentiam, vt in casu necessitatis particularis semel aut iterum in domo priuata, vel etiam alibi celebretur. Quia nec Concilia, nec Pontifices vñquam volunt, in huiusmodi prohibitionibus magna necessitas calum comprehendere. Cum enim tales casus frequenter occurrant in talibus circumstantiis, vt recurrerit ad Sedem Apostolicam non possit, necessaria moraliter est Episcopis talis dispensandi facultas, præsertim in regionibus ab Urbe remotoribus. Vnde probabile admodum reor, etiam post Epistolam Pauli V. maneri hanc in Episcopis potestatem legi Fagund. citatum.

Scio. Pontificem Cap. *In his de priuileg. asse-
tore, se concessisse Fratribus Prædicatoribus, & De priuilegiis
Minoribus, vt, vbiunque fuerint, sine Paro-
chialis iurius præiudicio, cum Altari viarico ce-
lebrare præiuant, nec ad hoc Episcoporum requiri-
ti consensum. Sixtus IV. Alexander VI. Inno-
centius IV. & alij Pontifices pleraque similia
Regularibus priuilegia concessere. Manu-
tom. 1. Regul. q. 9. quæst. 43. art. 4. Ioan. de la Cruz
Epistolam. l. 2. c. 5. dub. 6. Hieron. Rodrig. ref. 9.
num. 4. citans Bullas in margine. An hac priuilegia
fuerint à Trident. derogata, necne, s. 1. 2.
discutiam.*

Si autem lubeat ediscere, quoniammodo Pon-
tifex secularibus domestica Oratoria concedat? *Quoniam mo-
do Pontificis* respondere. Quando facultates Breue impetrant, & de fac-
tum, ad celebrandum in Oratorio do-
mesticó, seruare debent conditiones in ipso
Breui appositas. Quia sub his determinat-
dat. Pontificis concessio. At quoniam in Breui di-
catur, vt Antonius (v. gr.) possit ad Missam cele-
brationem habere Oratorium in domo sua ha-
bitationis tali in loco vel oppido sita, & de facto
sit ibi cooptatum Oratorium, & ab Episcopo
constitutum, & approbatum: nibilominus si An-
tonius locum habitationis mutet, vel etiam Ci-
uitatem; potest cursus in hac alia domo confi-
tuere suum Oratorium, quod visitatum de no-
vo, & approbatum ab Episcopo celebrationi de-
seruit. Quia illa concessio fuit personalis, non
localis: & per consequens personam sequitur,
vbiunque comparetur. Nouar. *in sup. Bullar.*
tit. de Oratoriis priuatis. n. 6. Megali. 10. 2. ref. 67.
Diana p. 4. tr. 4. ref. 208. Præterea quoniam in
Breui coedatur Antonius facultas, vt in Oratorio
domesticó celebrati possit in sui & familie sua
præsentia: sufficit, si quis de familia adsit, licet
ipse Antonius non inter sit, cui principaliter
facul-

Sectio I. De Eucharistiâ, Problemata. 99

facultas conceditur. Quia illa concessio dis-
iuncte sumitur, & reddit hunc sensum: Ut An-
tonius possit celebrari facere in præsentia sui; &
possit celebrari facere in præsencia familie sua.
Quamvis enim particulariter communiter fa-
cias sensum copulativum, aliquando tamen su-
muntur disiunctuè pro *Vel. Manuel* tom. 3, *Regul.*
qq. quæst. 17. art. 19. *Comitol.* in *Respons. moral.*
lib. 7. quæst. 9. num. 4. *Portel.* in *Respons. parte 3.*
caſu 49. Postum Regulares habentes priuile-
gium ministrandi secularibus Eucharistiâ ex-
tra suos conuentus: in his Oratoriis illam mi-
nistrare communicare volentibus ex deuotione,
quamvis id Episcopus prohibeat. Quia hic
non potest priuilegia Regularium reuocare: nec
id illi communis Trident. circa ministrandam Eu-
charistiâ extra Conuentum. Moneo tamen,
ne quid tale fiat contra expressam Episcopi vo-
luntatem in gratiam pacis. Portel. citat. *cap. 39.*
Diana resol. 14. Auctaſa *Euchar. quæſt. 11.*
ſet. 14. Si quis tamen habens Oratorium do-
mesticum in die festo nequeat Templum adire:
non idem tenetur facere, vt in Oratorio celebre-
tur, ad Missam audiendam, quamvis inueniat
Sacerdotem, qui gratis celebretur velit. Quia
hoc privilegium est derogatorium iuris com-
muni, & per consequens odiosum: quare nul-
lus e tenetur vti. Secus esset, si Missa de fa-
cto diceretur in tali Oratorio: tunc enim qui non
potest Ecclesiâ adire, benè tamen Oratorium:
tenebit ibi Missam audire. Quia in hoc caſu
non procedit ratio facta, fed potius virgo obli-
gatio. *Suar. d. 8.1. ſet. 3.* *Auerla. d. 11. ſet. 14.*
Diana p. 6. trah. 8. resol. 80. & alij.

CAPV T VII.

De violata Ecclesiâ, vbi non licet Missam celebrare.

88 **E**CCLESIA multis modis polluitur,
ac violatur. Primo quidem homici-
dio intra Ecclesiâ factâ, quamvis
fiat sine fanguinis profusione, vt con-
stat ex cap. *Propositi, de consecr. Ecclesiæ, & ex*
Can. Si matum, de consecr. dift. 1. Vnde Ecclesiâ
non violatur homicidio peracto suprà rectum,
nec in ruitu, nec in cibiculis coniunctis, nec in
sacrâ, nec in cauernis sub Ecclesiâ, nec factâ
in partibus suspensione à parte exteriori. Quia
in quaenam parte ex prefatis peragatur, non
fiat in Ecclesiâ: nis̄ quando fit in cauerna,
in qua dicunt Missa, aut quæ deseruit ad sepe-
liendum. Nec violatur homicidio absque cul-
pa mortali peracto; nec homicidio non publico,
quamvis mortali; nec homicidio, cuius causa,
scilicet vulnus, data est extra Ecclesiâ, quam-
vis mors in ipsa contingat; quia tunc homici-
dium in Ecclesiâ non perpetrat; benè tamen
homicidio, cuius causa datur intra Ecclesiâ,
quamvis mors extra contingat; quia tunc ho-
micideum fit intra. Et non tantum violatur ho-
micideum mortaliter illico contra iustitiam; fed
etiam homicidio mortaliter illico contra re-
ligionem, vt homicidio à Judice iudicè factâ in-
illico contra fortitudinem, vt homicidio factâ
ab ipso occiso. Doctores communiter.

89 Secundo violatur humani sanguinis effusio-
ne intra Ecclesiâ factâ, vt constat ex cap. *Si*
Eſcob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

Ecclesiæ, de consecr. Ecclesiæ, & ex Can. Ecclesiæ, teritur humani
sanguinis effusione.
sanguinis effusione.
aut si non sit publica, non violatur: & si non sit
copiosa, vt communiter Doctores aduerunt, &
nomine ipso *Effusione* denotatur. Imò non suf-
ficit, quod sit copiosa, si percuſſio, & laſio non
sit grauius, & mortaliter illico; vt potest contin-
gere, quando percuſſio fit in naribus. Nec suffi-
citur, quod sanguis effluat in Ecclesiâ, si vulnus
sunt extra patrum: bene tamen si vulnus fa-
ctum sicut in Ecclesiâ, quamvis sanguis in ipsa
non profluat, & quamvis ad eius paumentum
non perueniat. Sic Doctores.

Tertiò violatur Ecclesia humani seminis ef-
fusione intra ipsam factâ, vt constat ex praefato *Quomodo hu-*
cap. & Can. Requiritur tamen quod sit morta-
manus seminis
liter illico, & publica, & quod sit copiosa; & *effusio violens*
Ecclesiæ. sufficit, quod fiat intra Ecclesiâ, quamvis v-
que ad paumentum non perueniat.

Quartò violatur quando in ea excommuni-
catus vitandus sepelitur, vt aduentur commu-
niter Doctores ex cap. *Consulisti, de consecr. sepulchra ex-*
Ecclesiæ. & etiam quando Paganus in ea sepeli-
tur ex Can. *Ecclesiæ, 27. de consecr. dift. 1.* & p. 4. *autem*
quando infidelis sepulchro addicatur, quamvis
baptizatus ex Can. *Ecclesiæ 28. de consecr. dift. 1.*
Porro in quatuor praefatis caſibus violatur lo-
lummodo Ecclesiâ, quando est consecrata, aut
benedicta: non vero Ecclesiâ non consecrata
aut benedicta, nec Oratoria. Violata autem Ec-
clesia, etiam censetur cæmeterium violari ipsi
contingui, vt constat ex cap. *unico de consecr.*
Ecclesiæ in 6. E contra vero quamvis cæmete-
rium violetur, non censetur Ecclesiâ violari; quia
id nullo iure disponitur.

Quintò Ecclesiâ consecrata consecrationem
amittit, quando tota, aut maior pars deſtructa *Consecratio*
est, autem quam incipiat reparari, vt deducitur ex *Non potest di-*
Cap. Lignis, de consecr. Ecclesiæ, & ex Can. Ec-
clesiæ, de consecr. dift. 1. Ecclesiâ vero tantum be-
nedicta etiam si rotâ ruat, si postea redicetur,
non egit noua benedictione; quia manet idem
ſolum, quod tantum benedicitur.

His positis, non potest absque peccato mor-
tali in Ecclesiâ violata, & nondum reconciliata *Non potest di-*
celebrari. Quia celebrare est quid graue, & in *ei Missa in*
prefatis Capitibus, & Canonibus prohibic-*Ecclesiæ vi-*
lata. Quod si contingat Ecclesiâ violari, quando
Sacerdos celebrat, si ad eius notitiam ante con-
secrationem incepit perueniat, temetur à cele-
bratione desistere: non vero consecratione in-
cepta, facta videlicet consecratione panis. Addi-
derim, quando adeſtrationabilis caſa, posse de
Episcopi licentia in Ecclesiâ violata celebrari.
Suar. d. 8.1. ſet. 4. Laym. lib. 5. tr. 5. c. 5.

Qui vero contra huiusmodi prohibitionem in
Ecclesiâ violata celebrat quamvis mortaliter de-
linquit, non tamen irregularitatem incurrit, in *Non potest di-*
Cap. 11, qui de sententia excommunic. in 6. Quia *in dicit, non*
violatio non est interdictum strictè, & nullo iure
irregularitatem contra celebrantes in Ecclesiâ vi-
lata indicatur: nec incurrit aliam censuram, aut
penam, quia nullum iure expressa inuenitur. *Suar.*
d. 8.1. ſet. 4. Laym. lib. 5. trah. 5. c. 5. *Hurtad. de*
Miss. d. 4. diffe. 7.

Demum Ecclesiâ violata si consecrata erat, *Non potest di-*
ſolam potest ab Episcopo iure ordinario recon-*lata Ecclesiæ*
ſiliari, ſicut & consecrari. Ex commiſſione ta-*ſi reconci-*
men Romani Pontificis id etiam potest ſimpli-*lianda.*
Sacerdos, ſicut poſſunt noſtræ Societatis Sacer-
dotes

100 Theologiae Moralis Lib. XXI.

dotes in remotis India regionibus. Si autem Ecclesia violata tantum erat benedicta, reconciliari potest a Sacerdoti simplici per aqua benedicte aperitionem, ut dicitur in cap. vlt. de confess. Ecclesias vel Altaris, & per alias breves, ac faciles cæteremonias in ceremoniali expressas. Et non defunt uti refert Henriquez apud Hurtado, citatum, qui affirmat, sufficere ad reconciliationem Ecclesias violatae, quod bona fide sim semel in eâ celebratum. Legendum Henr. lib. 9. c. 27. n. 5. & 6. Suar. d. 8. 1. sect. 4. Laym. l. 5. trah. 5. cap. 5. n. 6. Coninch. q. 8. 3. n. 227. Fagund. prec. 1. lib. 3. c. 14. Card. de Lugo dist. 20. numer. 20. 5. 2.

dicere, Manuēl *sum.10.1.c.247.concl.15.* dicit, id ē
Predictoribus, & Minoribus eis concessum.
Et *tom.1.Regul.99.q.2.8.art.2.* Idem affectis & in
Bullario referunt Bullam sextam Adriani VI. *in.4.*
& Bullam sextam Leonis X. *num.4.* Conferat
Portel. & Villalob. quos sequitur Hieton. Ro-
drig. *refol.9.n.3.* Imo *Adon. de la Cruz in Epi-*
tom.1.1.c.5.dub.8.concl.3. affirmat, Prelatos Re-
gulares posse consecrare Ecclesiæ & Altaria ex
concessione Innocentii VIII. & Urbani II. quam
etsi Leo X. videatur reuocasse, postea cum aliis
Paulus V. confirmavit.

Super Aram consecratam retinere debet Sa- 101
cerdos Hostiam & Calicem à consecratione Retinenda ho-
visque ad consumpcionem; nam usque ad hanc ^{flia & calix} ^{super Aram,}
sacrificium non perficitur. Quod si præter suam
hostiam alias particulas ad communionem Lai-
corum consecravit, debet illas pariter retinere
super Aram; quia verè pertinent ad idem faci-
ficium. Post sumptionem verò potest vel illas
distribuere communicantibus, vel in sacratio re-
ponere sine Arâ, quæ solum celebrationi defer-
uit. Card. de Lugo d. 20. i. 69.

CAPVT VIII.

De Altari, & eius ornatu

96

96 LTARE idem est ac *Alia ara*, Alta quidem, quia sacrificij locus in altum soler erigi obreueritam, & significationem: Ara verò vel à prectione, nam Graci prectiones vocant *Aras*: vel ab ardore, quoniam ibi victimæ ardore solebant. Isidor. l. 15. Orig. c. 4. Macrobius. l. 3. saturnal. cap. 3. Strabo de rebus Eccles. lib. 1. cap. 7.

97°

97 *Apud Ecclesiam Altare, dupliciter sumitur, primo pro totâ mensurâ, super quam integrâ Missa celebratur: secundo magis propriâ pro lapide consecrato, qui maiori mensâ superponitur. Vnde duplex Altare distinguitur, fixum, quod aliquando non est consecratum, & impræpâ Altare dicunt, nec potest in eo celebrari: & portatile, quando lapis consecratus dimoueri potest, & hinc inde deferri; quia cum reliqua mensa suâ lignea sit, suâ tretrea, suâ lapidea non connectitur.*

98

98 Mortale peccatum est, sine Altari consecra-
to celebrare. Quia cùm sit præceptum cap-
sime Altari Altaria, de consor. disp. 1. & in materia graui-
conservato ce-
lebrare. Valq. 3. p.d. 2.3. c.2. Fagund.
præc. 1. lib. 3. cap. 2.2. num. 1. Suar. d. 81. f. 5.
Nec Episcopus in hoc præcepto dispensare po-
test, & constat ex perpetuâ Ecclesiæ consuetu-
dine: nec sumnum Pontificem legi vñquam
dispeſaſe. Vnde nec in casu grauissimæ ne-
cessitatis ob communicandum motibundum
potest quis sine arâ celebrare; quia perpetuus
mos Ecclesiæ grauiter laderetur. Nūnus 3. part.
qu. 8. 3. articul. 3. dub. 3. post secundam conclusio-
nem.

99

99 Solus Episcopus posset Altare seu Aram
Solan Episcopo consecrare. Cap. *Ullus presbiter, cap. Concedi-
pus posset ab ius, de consecr. dist. 1.* Nec Episcopus id potest
tare consecrare simplici Sacerdoti committere, cum in ius com-
iure communem non habeat auctoritatem, & ius commu-
ne Episcopis consecrationem Altarium refer-
ret, cap. *Quamvis, dist. 6. 8.*

100

100 Papa potest simplici Sacerdoti committere
ali posunt a se confeerationem. Et Paulus III. anno 1549
ex privilegio Presbyteris societatis Iesu, qui missi fuerint
• in remotissimis infidelium terras, concessit, ut
• ibi poscente Ecclesiae erigere, veſtes Sacerdotales,
corporalia, Calices altaria, cōmeteria (si Episco-
pus, qui ea faciat, Catholicus ibi non adsit) bene-

poneremus Ara, quæ Iuliam celebrationi defer-
uit. Card. de Lugo d. 20. n. 69. 102

Rogas, quinam possit Altare constuere, vel
destruere? In Ecclesiis non consecratis quili-
bet Presbyter erigere, vel demoliti potest fixum
Altare, quod consecratum non sit: immo quilibet
iure suo potest quavis altaria non consecrata
destruere, iuxta Glossam in cap. *Quoniam* dif.
68. In Ecclesiis vero consecratis nemo potest
erigere, vel demoliri Altaria sine Episcopi con-
senso. Sic habetur cap. *Nullus Presbyters* cap.
Ecclesiis, cap. *Placuit de consecracione distinzione* 1.

In Altari fixo non debet necessariò totum adficiū esse lapideum: potest enim esse lignum vel terreum quo ad partes remotorios: solū requiritur ut mensa Superior fit lapidea. Quia illa sola consecratur. Ara vero portatilis esse lapidea debet esse lapidea, si fixi Altaris mensa lapidea non sit, aut consecrata. Suar. d. 81. sett. 1. Cognit. q. 8. 3. n. 2. 28.

Solus Papa potest dispensare, ut Ara ex auro, 104.
vel argento, velare, vel simili materia confecre- Solus Papa
tur, nullus autem id potest gerere Episcopus. Quia dispensare, ut Ara
Papa solus est supra totum ius Canonicum sit ex aliis
plenitudo potestatis, que non competit Epi- teria.
copis Henrici, l. 9, c. 28, n. 4. Fagund. prae. 1, lib. 3.

Verum Ara tantæ longitudinis debet esse, & c. 2. n. 2.
letitudinis, ut capere possit pedem Calicis, & Hostiam seu patenam, quando Hostia immittitur, cum celebratur, scilicet quo ad maiorem sui partem, dummodo firma sit super Aram consecratam Calix & patena sine labendis periculo. Alens. Palud. Sylvest. Soto, Nauar. quos sequitur Suar. d. 8. s. 5. Azor. q. 7. Quoties ergo vobis fuerit Altari portacilli quod inferi absollet tabula lignea, curandum, ut tam Calix, quam Hostia consecrata super lapidem apponatur maxima saltem ex parte. Si tamen ex aliquâ parte nuntiantur etiam tabula lignea, dum ab his periculum lapsus haud est scrupulosè curandum. Coninch. d. 8. n. 242.

Altare consecratum non potest constare duobus lapidibus quovis modo colligatis, ita ut in uno illorum Hostia, & in alio Calix consecratur, & colloetur, nisi Pontifex speciale facultatem expedit. Quia est contra communem Ecclesie morem, & mysterio opponatur. Nam in Non potest Altare consecratum in aliis duobus lapidis Altare consecratum in aliis duobus lapidis

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 101

Altare Christum significat, in quo datur unica persona. Sylvest. v. Altare, q. 3. Vafq. d. 233. n. 16. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 22. n. 9. Card. de Lugo d. 20. num. 67.

107 Si mensa consecrata noui lapidis fiat additionis. Altare si est construendum, ut Calix, & Hostia non in additamento, sed in veteri lapide consistant. Quia eti Glossa cap. Quod in duobus de consecr. Ecclesie, dicat, in hoc casu non factum si minus principale sit, accessione ad sacram faciat: id est factis incertum. Quoniam Abbas in præfato cap. docet appositè, non factum accessione ad sacram facit solummodo in liqueribus.

108 Per notabilem fractionem Altaris portatilis consecratio amittitur, quando seicit in neurâ parte facti lapidis possunt commodè Calix, & Hostia collocari quo ad maiorem sui partem siue periculo labendi. Quia tunc iam non est Altare, cum unice lapide sufficienti non constet. Sitamen altera pars maneat cum quantitate, que sufficiat pro Hostiâ ac Calice sustinendis quoad maiorem sui partem: illa manebit consecrata. Quia hæc consecratio non requirit certam in materia consecrata figuram, sed solam magnitudinem sufficientem. Angel. Palud. quod legitur Henrig. lib. 9. c. 28. n. 1. Suar. d. 8. 1. c. 27. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quæst. 12. Laym. lib. 3. tr. 5. cap. 6. n. 3. Reginald. l. 29. n. 19. 2. Card. de Lugo d. 20. n. 67.

109 Altare portatile clausum ligno non amittit consecrationem per separationem à ligno. Quia consecratio fit solus lapidis, non uniuersis ad lignum, quod solùm additur, vt lapsi diutius conservetur, & melius capiat Calicem, & patenam. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. n. 15. Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 22. n. 4. & alij.

110 Quoniam verò modo polluatur, & reconciliatur. Altare, si rogites? Conueniunt Doctores in illis primis, posse Templum consecratum consecrationem amittere, quin Altaria execratur: minimum si paries Ecclesie violatur, Altare quoque fixum in ea cogentius violari simul: & è contrario. Quia Ecclesie consecratio consistit in parietibus, & ita separatur ab Altarium consecratione, que singulis adhæret. At violatio concorditum Ecclesie corpus, & quamlibet eius partem: ac subinde reconciliatur Ecclesie, confitetur eius Altaria reconciliari. Abbas in cap. Propositi, de consecr. Ecclesie. Sylvest. v. Altare, q. 11. Armil. ibi, n. 12. Azor. tom. 1. l. 10. c. 27. q. 14. Qui addunt, Ecclesie polluta, non polluit Altare, quod est extra illam, nisi sit in loco cum Ecclesie coniuncto. Excipio Altare portatile, quod violato Templo non violatur, sed extactum inde potest alibi sacrificio deseruire. Polluitur tamen per humani sanguinis, aut feminis effusionem, ita ut Episcopi reconciliatio ne, scilicet etiam Corporale Calix, ac Patenam indiget. Laym. lib. 3. tr. 5. c. 6. n. 10.

111 Simplex Sacerdos celebrare non potest in Altari, in quo eodem die celebravit Episcopus. Quia in cap. fin. de consecr. dist. 1. 2. dicitur: In Altari in quo Episcopus Missam cantavit, Prestat, quod tamen die aliam celebrare non presumat.

Gloss. ibi, Ob solam Episcopi reverentiam. Omnes tamen excipiunt, nisi consensus adit Episcopum.

copi, vel cogat necessitas, ab Episcopo sacrificium non completum perficere. Quin ex verbo Praesumt collegerim, non esse mortale peccatum ex causa iusta celebrare: nam iusta causa tollit præsumptionem. Addiderim ex verbo Cananis, Canonem intelligendum esse de Missâ solempni, seu Pontificali. Atamen in hoc variant Doctores, idè quoque questio sent. 2. est discutienda. Angel. v. Altare, n. 8. Henrig. l. 9. c. 28. n. 1. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. n. 16. Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 22. n. 5. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 27. q. 10.

Præterea ad Missâ celebrationem requiritur Corporale sic dictum quasi Christi corporis indumentum, quod syndonem mundam qua faceritum cadaver fuit involutum, r. presentat. Debet esse lineum, & benedictum. Cap. consulo de consecr. dist. 1. Non debet ornari serico, vel auro, saltem medio, qua parte Calicem, & Hostiam tangit. Nec amittit benedictionem ob solam lotionem, sed quando sit laceratur, vt nulla illius pars possit Hostiam, & Calicem continere. Eset quidem mortale peccatum sine Corporali celebrare: quia Ecclesie præceptum & communis usus in re grani violaretur. Antonin. Sotus, Graff. quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. n. 24. Suar. d. 8. 1. sent. 6. Vafq. d. 233. c. 4. Filliuc. tr. 5. n. 125. Henrig. l. 9. c. 28. n. 3.

113 Parua Palla requiritur, seu filiola, qua Calix cooperitur. Et quidem olim unicum erat Corporale longum, super quod Calix, & Hostia locababantur, & cuius residua pars cooperiebat Calicem. Iam usus obtinuit, vt Corporale diuisum sit in duas partes, quarum altera maior mappis Altaris superposita recipit Calicem & Hostiam, nomineque Corporalis retinet: altera verò minor (dicta parua Palla, seu filiola) Calicem operit. Doctores citati.

114 Requiritur Purificatorum ad absterendum Calicem & Patenam, digitosque Sacerdotis dilutus post Sacramentum contactum. Missale postulat, vt sit mundum, nec aliud ultra præscribit. Card. de Lugo d. 20. n. 76. Suar. d. 8. 1. sent. 8. & alij communiter.

115 Super Altare linteum aliquod apponendum. Quia sic usus habet, & in iure supponit cap. Altare palla. C. Nemo per ignorantiam, de consecr. dist. 1. Sic Concilia, sic Patres, sic Doctores tradidere, qui vocitare solent hac linteum vestes Altaris mappas, tobaleas, pallas, mantilia, velamina. De numero disident Auctores, vt sent. 2. exponam. Porro Altaris linteum debent esse linea cap. Consulo, de consecr. dist. 1. quod generaliter præscribit, ne sacrificium Altaris celebretur in panno serico, vel tincto: sed in puro linteo, terteno scilicet lino progreto. Et licet hic textus de Corporali præcipue loquatur, extendi potest ad omnes has mappas; & quidem usus communis habet, vt omnes sint linea. Reginald. l. 29. n. 19.

116 Celebrare sine lumine mortale crimen est. Quia violatur Ecclesie præceptum in re gravi, significanter realem Christi præsentiam, qui vera lux est. Palud. Durand. Sotus, Nauar. Sylvi. & alij, quos sequitur Suar. dist. 8. 1. sent. 6. Quod si lumen ante consecrationem extinguitur, nec haberi possit: relinqua est Missa, quamvis dies

dies sit festus, vel aliquis motibus communicandus. Quia nec præceptum audiendi sacram, nec communicandi moribundum censetur obligare cum tantâ sacrificij irreuerentia. Post confectionem autem perficiendum sacrificium. Card. de Lugo, d. 20. n. 77. Fagund. p. 2. lib. 3. cap. 22. n. 18. Due autem lucernæ saltem cerea requiruntur. An vnica sufficiat, an non cerea possit adhiberi, et. 2. perquirio, & respondeo.

117. *De Cruce.* Super Altare Crux collocanda. Rubrica Missalis sic: *Super Altare collocetur Crux in medio. Sæpe præscribit, caput Crucis submittendum super Altare posite.*

118. *De Missali.* Requiri regulariter Missale, cuius pars est tabella secretarum ante Sacerdotis oculos exposta pro maiori celebrantibus commoditate, communiter Doctores affirmant. Vnde colligitur, vbi subiit errandi periculum præcipue circa Canonem, qui sub stricta obligatione debet integræ recitari, mortale piaculum erit, sine Missali recitare. Quia hominum memoria fragilis, nisi liberum habeat præ oculis, facile circa verba maximè ad sacrificium conducentia labetur. Antonin. Sylvestr. Nauar. Graff. quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. p. 2. lib. 9. n. 30. Henr. I. 9. c. 29. n. 7. Suar. distin. 81. sect. 6. Vafq. distin. 23. n. 27.

C A P V T IX.

De Vasis, ac Vestibus sacris.

119. *Reservatur Calix & Patena.*

AD Missam celebrandam requiritur Calix & Patena. Quia vinum in aliquo vase est consecrandum: Patena vero, seu Patina deseruit ad Christi corpus recipiendum. Mystica acceditatio, quia Calix significat Christi sepulchrum, Patena vero lapidem sepulchrum superpositum. Vtrumque requiri sub graui præcepto, cuius violatio graue peccatum erit. Cap. Vasa, de consecr. dist. 1. D. Thom. 3. p. q. 83. art. 3. ad 6. Suar. distin. 81. sect. 7. Henr. I. 9. capite 2. num. 2.

120. *De Pyxide, & aurea Fistula.*

Intet vasa sacra annumerantur Pyxis, seu Custodia, vel ostensorium. Numerique potest aterea Fistula, qua summus Pontifex sumit Christi sanguinem, cum solemniter celebrat. Pyxis vero & Fistula benedicenda. Quamvis enim præcepto non constet, securius est benedici Fistulam, Pyxidem & Calicem ministralem, quo Christi sanguis olim propinabatur fidelibus, & nunc apud Græcos. Quia hæc vasa immediate consecratae attingant species.

121. *De reliquis vas, qua deseruntur Altari, scilicet Ampullis, Phialis, Scyphis, ac similibus nihil iure cauetur, quod ad moralem doctrinam spectet.*

Rubrica Missalis, & Durant. l. 1. Rit. consuluntur.

122. *De que maius, & Patenam olim fuisse lignea, postea vitrea, deinceps argentea, vel aurea, vel auro, & auro, & auro.*

At cap. Vasa, cap. ut Calix, de consecr. Calix, & Patena. dist. 1. dum imponitur præceptum affirmatum confiendi Calicem & Patenam ex auro, vel argento, vel saltem ex stanno, generaliter omnis alia materia prohibetur: specialiter vero

ex, aut aurichalchum, nam ob vini vigorem patet æruginem, que excitat vomitum. Itaque prohibetur lignum, quoniam est porosum; vitrum, quia fragile; petra, quia periculum subest, vt frangatur, vel species consecratae per poros ebibat. Porro illi qui Calicem lignum, aut non consecratum adhibuerit in celebratione, pena depositionis ab officio, ac beneficio decernitur cap. fin. de celebr. Missar. Sufficit si cuppa Calicis, quæ continet Christi sanguinem, sit ex auro, vel argento, vel stanno. Quia rationes ex textu adductæ solùm videntur in cuppâ. Suffraganturque praxis. Coninch. q. 83. n. 244. Laym. lib. 5. trah. 5. cap. 6. n. 12. Reginald. lib. 29. cap. 198.

Ex cap. ut Calix constat, Calicem stanneum non permittit nisi ratione paupertatis. Vnde Calix staneus non permittitur, nisi paupertatis ratione. 123

Rubrica Missalis Clementis VIII. rit. de Ritu. §. 1. n. 1. præscribit, Calicem esse debere vel aureum, vel argenteum, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, & simul patenam itidem inauratam. Quare diligentes Praelati iam tollunt Calices stanneos, & Romæ nullum reperiunt, testatur Card. de Lugo distin. 20. numero 90.

Quamvis Sav. Missa, n. 8. alferat Calicem, & patenam ex plumbō fieri posse, quia putat, exærugine receperat, excitat vomitum. Sylvestr. v. Calix, Suar. d. 81. sect. 6. Reginald. l. 29. n. 197. Laym. l. 5. tr. 5. c. 6. n. 17. Porro Fagundez p. 1. lib. 3. c. 2. n. 10. testatur, se videlicet Calices ex aere, metallo, & confectos, sed inauratos, & limpidissimos. Horum vslum non improbo, cum sciam, in multis Ecclesiis, in Ætate Romæ etiam reperiunt plerisque Calices ex aere totos, aut ex cupro (Hispanæ Cobre) sed inauratos, pluresque patenas eiusmodi. Quare existimo, vel cap. ut Calix, derogatum esse per contrariam consuetudinem: vel in eo non veteri tales Calices, quando sunt inaurati; quia inauratio tollit æruginem periculum. Card. de Lugo d. 20. n. 90. Auct. 9. 11. sect. 13.

Verum Calix & Patena debent consecrari 125

ut vñctionem christiatis, & Episcopalem beneficitionem, ut habetur in Pontificali, & refertur in cap. vñctio de Sacram. Vñct. §. final. Quapropter in cap. final. de celebr. Miss. deponitur Sacerdos, qui sine consecrato Calice celebravit. Nec in hoc potest Episcopus dispensare. Quia dispensare nequit in lege Superioris sine facultate sibi concessa, qualis hic non appetet. Bonac. d. 4. q. vlt. p. 2. lib. 9. n. 17. Lege Suarium d. 81. sect. 7. Filliuc. tr. 5. n. 131.

Solus Episcopus potest iure communis Calices & Patenas consecrare proper vñctionem solus Episcopales, & Episcopalem beneficitionem, que munus Episcopale concernit. Sylvestr. v. Calix, n. 2. Saibi, n. 3. Henr. I. 9. c. 28. n. 2. Reginald. l. 29. n. 198. Monte p. 3. c. 5. §. 12. n. 4. Quidam hanc potestatem extendunt ad Abbates, qui Pontificalibus vñntur, ex priuilegio, vel ex consuetudine. Armil. v. Calix, n. 4. Laym. l. 5. tr. 5. c. 6. n. 12. Azor. tom. 1. l. 10. c. 28. q. 2. Conveniunt autem Doctores, Episcopum non posse huiusmodi consecrationem simpliciter Sacerdoti committere, sed solum Papam, qui Regularibus Abbatibus, & Praelatis aliqua circa consecrationem istam priuilegia concessit.

Manuel

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 103

Manuel tom. I. *Regul.* qq. 9. 18. & 19. Miranda
tom. 1. quest. 40. Hieronym. Rodriguez *resol.* 1.
num. 7. *de fons vestes sacrae queis Sacer-*

127 Iam vero sex sunt vestes factae quaeis Sacerdos exterior induitur in ornatum interni documentum. Nam si haec vestes referantur ad Christum, varia Dominicæ passionis insignia denotant; si vero ad mores referantur, *Amidus* significat galeam salutis, videlicet spem, & fiduciam in Deum: *Alba* colore suo cordis denorat puritatem) longitudine vero bonorum operum peruerterant: *Cingulum* inuitum carnis continentiam: *Manipulus* cordis compunctionem: *Stola* ingum obedienciam Christianam per patientiam, & animi fortitudinem: *Casula* iuuem iungum Christiana charitatis reliquis virtutibus supereminens, easque protegentis exponit. Duran, in *Ration. cap. 3.* Scottia *lib. 2. cap. 8.* Paulud, in *4. dist. 24. quæst. 5. art. 1.* Laym. *lib. 5. tr. 5. 6. n. 14.*

Quodam matrem quidem Amictus & Alba
sunt lineæ: reliqua possunt esse lineæ, vel la-
tæ, vel sericeæ. Color ipsarum in Missali pro-
dueris diebus duetus præscribitur. Verum
ibi non continetur proprium præceptum, sed re-
gulam duxata directuam. Forma sacrarum
vestium artificialis esse debet accommodata
vñi, cui deferuntur, secundum Ecclesiasticum mo-
rem. Forma vero moralis, vel spiritualis debet
esse Episcopi benedictio, vel habentis potesta-
tem illam benedicti, qualem habent ut plu-
rimum Abbes & Praetali Regulares. Homob.
in examp. i strati. 4.c. 15. resol. 57. Auctor de Eu-
char. q. 1. selt. 1. 3. §. Rursus. Et quidem has ve-
stes benedicti debentes colligitur ex cap. Veſtimen-
ta de conſeruatiſt. 1. & ex Pontific. ac Missali vbi
apponuntur ipsarum benedictio[n]es. De solo
Cingulo inter Doctores lis, ſectionem pertinens
ad ſecundam.

Per se loquendo præceptum Ecclesiasticum obligat sub mortali, ad non celebrandum sine vestibus nisi benedictis. Quia vestem non benedictam adhibere, est qualia adhibere nullam, quippe vestis non benedicta non est sacra. Henr. lib. 9. c. 29. m. 5. Suar. d. 82. s. 3. Bonac. d. 4. q. 1. q. 9. Colligitur ex cap. Ecclesiastic. d. 3. c. 3. & ex cap. Vestimenta de consecratis. d. 3. 1.

Defectu voluntarij potest culpa excusari, si
per inaduentiam, vel obliuionem inculpabi-
lum ex his-
mitatibus omittat quis aliquam vestem, aut simile re-
quisitum. Qui comiune est omnibus pre-
ceptis, ut ipi oratione violatio excusetur à culpa
hoc titulo, cum sine voluntario nequeat dari
peccatum. Quare si talis omisso contingat ex
naturali obliuione, nullum erit peccatum: si in-
aduentiam à leviter culpabili, veniale piaculum
erit: si tamen ex crassa, vel affectata, erit lethale,
sic ex ignorantia volum. 1. afferui. Caiet. Vi-
ctor. Sotus, quos sequitur Suat. distinction. 8.2.
s. 130. fel. 3.

130 Omittere ex causâ vnam vel alteram sacram
vtelem, vt lumine requisitum, non erit peccatum
mortale. Ioan. de la Cruz in direct. p. 2. d. Missâ
vnam ex alteram. 9.3. dub. 4. concl. 2. Petrus de Ledesm. in summ.
peccatum. trahit de Eucher. 2.3. concl. 3. dub. 3. Quod si re-
quiras, qualis necessitas requiratur, vt deficien-
te aliquâ ueste sacrâ, sine peccato celebretur?
Hieron. Llamas p.3. - Methodic. 5. §. 16. & Diana
p.2. 17. 14. resol. 57. existimant, si die festo defi-

aliqua sacra vestis, posse Sacerdotem semel, aut iterum celebrare. Coninch. q.83. n.250. dixit, non esse damnamendum eum, qui, ne die celebri populus sacro caret, sine cingulo benedicto ce-

populus facio caret, sine cingulo benedicto celebratur. *Facio, p. 1. l. 3. c. 2. 3. n. 12.* affimat, etiam sine veniali celebrari posse, quando defit cingulum benedictum, & adest necessitas; vel sacramentum audiendi, vel celebrandi die festi, vel vincendi tentatioem importunam, vel feroe magna devotionis adiutum: vel interdum sufficiet necessitas stipis Missae ad vitam sustentationem. Quare facilius posset in his casibus uti Stola pro cingulo, vel manipulo pro Stola, si sit sufficiens. Praeterea si magna subit celebrandi necessitas, quia frequens populus cum murmure, vel scandalo esset dimittendus: celebrari poterit sine manipulo, vel Stola, vel cingulo benedicto, vel fine ministro. Si vero tanta celebrandi necessitas non virget, quamvis ex Ordinis regulâ, vel Ecclesia præcepto sacrum faciendum esset, præstat non celebrare, deficiente ministro, vel manipulo, vel Stola. *Quia quoties Missa decenter celebrari non potest, cessat facienda, vel audiendi obligatio.* Antonin. 3. p. tit. 1. 3. c. 6. §. 6. Laym. l. 5. tract. 5. c. 6. n. 17. Henr. l. 9. c. 30. n. 1. Caterum etsi necessitas magna non virget, dum aliquibus adiut, celebrari poterit sine Cruce, sine mappis benedictis, vel cum unico lumine sebaceo, vel olei, dum ab sit scandalum. Laym. citat Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 2. 8. queſt. 8.

¶ 15.
Rogas, quale peccatum sit, cum immundis
vestibus celebrare? Certe celebrare cū vestibus,
aut linteis notabiliter immundis, est lethale peccatum
contra naturale praeceptum exercendi
reuerenter tam sublimē ministerium. Quia mag-
na fit sacrificio irreuerenter mudiissimo, dum
vestibus, aut linteis valde laceris, vel fordidis ce-
lebratur. Tolet. l.2.c.2. n.3. Sa u. *Missa*, n.15.
Sylvest. *Missa* 1.9.2. Fagund. *prac.* 1.l.3. *cap.* 2.3.
n.20. Auerla g.11. *secl.* 13. *S. Rurhus*. Laym. l.5.
tr.5. c.6. n.15. Qui probat etiam ex cap. 2. de
custodia Euchar. ubi sic Pontifex: *Principius*,
in *Oratoria, vas, corporalia, & vestimenta man-
da, & nitida conseruentur.* Notat verò Fagun-
dez praecipue loqui Pontificem cum Ecclesia
Pastoribus ad quos rerum sacrarum cura perti-
net. At si non sit immunditia notabilis venia-
le peccatum erit. *Quia non est, cur in hoc prae-
cepto non detur materia paruitas.*

Decentia ratio postulat, ut Sacerdos ad celebrandum accedat vestibus aptè compositis, ne sit adstantibus scandala. Ideò ob maiorem honestatem consuetudo induxit, ut calceatus celebret, & Rubrica Missalis indicet. At non oportet calceos benedictos esse. Quia nec praxis id habet, nec illa consuetudo fuit inducta propter aliquam cærementiam, aut significacionem sacram; sed ob solam maiorem deceptiam. Scot. Richar. Sylvi, quos sequitur. Suar. 4.82. *sef. 3.* Henr. I. o. 1.6. num. 4. Tolet. 1.2.6.2. m. 9. Fulliuc.

Henr. q. 9. a. 26. num. 4. 1 Oct. 1. 2. 2. 3. 3. 9. finit.
v. 5. num. 15 In
Sine calcementis celebrare, si ab sit contem-
ptus mortale piaculum non est. Quia nullus
extatin iure praecepit, & consuetudo sedis ho-
nestatem attendens, non inducit grauem obli-
gationem. Nec illa Rubrica videtur, sub mor-
tali obligare. Sa v. Missa. n. 15. Coninch q. 8. 3
num. 251. Fagund. prac. 1. lib. 3. cap. 23. num. 21
Card. de Lugo d. 20. num. 102. Crediderim qui
dem

131
uale pec-
m sit, cum
mūdis re-
bus celebrata

132
on dubet Sa-
rāos nudis
dibus cele-
bre.

133
dorialis non
s, imo ali-
uanda nec
equialis hu-
us transgres-
sionis

ESCOBAR
Theok Mor.
Tom. III. IV.
Ex. IV.

dem, nulla fore culpa sine calceamentis celebrare, si necessitas aliud postulet, & cesser scandalum. Scortia de Misericordia libr. 2. capit. 8. numero 2. Layman. libr. 5. tractat. 5. cap. 6. numero 15.

I 34. Si causa sit manifeste iusta, ut grauis infirmi-
Opero capite ras, vel summa frigiditas, nec possit facile dif-
non licet cele-
pensatio, vel licentia postulari, celebrare qui-
braro. Sedne-
cossit exca-
poterit capite opero sine Superioris licentia se-
sat, ut sine li- cluso tamen scandalio, si scilicet vel factum sen-
tentia sit, si credi fiat, vel causa adstantibus sit cognita. Quia
sit manifeste rura infa causa per se capax exca-
poterit capite opero sine Superioris licentia se-
sat, ut sine li- cluso tamen scandalio, si scilicet vel factum sen-
tentia sit, si credi fiat, vel causa adstantibus sit cognita. Quia
sit manifeste rura infa causa per se capax exca-

tunc ipsa causa per se latet excludat a praecepto
obligatione: & difficultas adeundu[m] Superiorum
perendi facultem, obligationem tollit. Suar. d.
8.2. scilicet 3. Filiu[m]. tract. 5. m. 15. 2. Sylvi, 3. p. q. 8. 3.
art. 5. Diana p. 2. tract. 14. ref. 58. Quin & si
ad Superiorum facilis pateat aditus, quando
communicare constat, causam per se esse suffi-
cientem, non erit necessaria dispensatio, quia
minorem causam supponit. Quia ut supponit
D. Thom. 2. 2. quod. 147. art. 4. non intendit le-
gislator illum obligare, qui manifeste habet
causam non seruandi praeceptum. Suar. de Re-
lig. tom. 1. tract. 2. lib. 2. c. 3. n. 3. Sanch. de Matri.
lib. 8. num. 14. Si vero causa cooperiendi caput
non sit manifeste sufficiens ad excusandum, sed
vel in sufficiens ex se, vel saltem dubia: requi-
ritur dispensatio, seu facultas Superioris. Quia
ad hoc deseruit in Superioribus dispensandi po-
testas. D. Thom. Suar. & Sanch. citati. Rogas
quod si nam Superior concedere possit huiusmodi
licentiam? Multi dicunt, respectu secularium,
Episcopum posse: respectu Regularium, Pi-
tunciale habentem, quasi Episcopalem iuri-
dictionem. Quia talis facultas ad communem
Solis hodie regimen animatum pertinet. Ast hodie folis
Pontificis di-
Papa dispensare potest, aut licentiam concede-
re. Quia Congregatio sacerorum Ritu[m], die
13. Iulij anno 1626. decreta, quædam edidit,
que iussu Urbani VIII. sunt affixa Missali per
ipsum reformato: & vnum istorum habet: *Nul-
lus audeat uti pallio in celebratione Missarum
sine expressa licentia Sedis Apostolice, non obstan-
te quacunque contraria consuetudine. Quare iam
foli Pontifici reseruantur. Gauant. in Rubr. Mis-
sal. tom. 1. p. 2. tit. 2. lit. F. Diana p. 2. tr. 14. ref. 58.
Cardin. de Lugo distinctione 20. num-
ero 102.*

135 Qualis cultus vasis, ac vestimentis facis de-
De cultu va- beatus si roges: dixerim, lincea, vel ornamenti-
fis, ac vestibus. sacra quamvis benedicta sint, si non attingunt
sacris debito, inmediate species consecratae, nec christiane
conferentur, posse a laicis etiam feminis sine
culpa tangi. Quia sic est vasa receptum, & iura
potissimum de vasis facris loquuntur cap. *Vestis*
menta. Vafq. d. 23. 3. n. 36. Reginald. l. 19. n. 202.

136 Laym. 1.5. str. 5. c. 6. n. 20. Immediate tangere Aram consecratam, ve
veniale est, sacra vas, vel littera, qua vel immediate consecra
ta vas, cratas species contingent, vel chrismate sacra
ringere, quod tur, peccatum est in laicis, ac feminis, quod ta
mene excluso contemptu veniale non excedit
speciebus consecratis ser
uunt. quando sine rationib[us] causa fit. Quia licet
materia non sit grauis, violatur tamen Ecclesia
stica prohibitio. Secus si rationabilis causa sub
sistit, vel si tangunt vel mediante. Suar. Reginal
lib. 29. num. 20. 2. Laym. lib. 5. str. 5. c. 6. n. 20. Fa
gund. prae. 1. lib. 3. c. 21. n. 28. Sic in cap. Ne
mo de consecratis. 1. decenitur, ve pallas & ve
la sanctuarij Diaconi cum humilibus ministri

intra sanctuarium lauent. Vnde colligo, corporalia, & Purificatoria prima lotione saltem leuitter a Sacerdotibus, vel Diaconiis esse diluenda, lotionemque refundendam in piscinam. Postquam vero sic lota fuerint, dari possunt femini amplius lauanda, ac reficienda. At cæteras pallass, seu mappas Altaris, etiam si benedictæ sint, femini possunt etiam primâ lotione abluerere. Sunt distincti. 8. i. set. 8. Azor. tom. 1. lib. 9. cap. 9. quest. 6.

CAPVT X.

De Ritibus Missæ.

RÄTER ritum essentiale, in quo
substantia huius sacrificij consistit,
à Christo Domino institutum plus
res alios addidit Ecclesia, qui qui-
dem partim in verbis, partim in actionibus con-
sistunt: partim ante celebrationem, partim in
ipsa celebratione. Profectò ante celebrationem,
si grauiter conscientia vulneretur, confessio re-
quiritur. Prærequiritur etiam quoad animum
intentione ritè sacrificandi, confiendique Sacra-
mentum. Apponuntur in Missali preces que-
dam celebrationi præmitenda quas tamen
omittere, secluso contemptu, nullum peccatum
est. Quia solummodo sub consilium cadunt.
Quoad corpus talis requiritur dispositio, quæ
tollerat periculum vel relinquendi sacrificium
inchoatum, vel irreuerenter celebrandi ob-
lepram, aut vomitus periculum. Lotionem manum
præmitti debet ex decentia, non ex necessitate,
quæ sub mortali cogat. Sicut, d. 82. initio. Filliac.
tr. s. n. 137. Auersa de Euchar. q. 11. sect. 12. S. sep-
timo quia.

Quæsieris, quid gerendum circa ritus accidentales in Rubricis Missalis prescriptos? Ve- Ritus acci-
dentalis. ritus verbi, & actionibus Missæ quedam signi- ficanter ad Christi passionem pertinentias, que- 138 dam ad corpus mysticum quedam ad vsum hu- ius Sacramenti, quæ sigillarum exponunt Docto- res. Multiplex Crucis vñs commemorat Chri- sti passionem; brachiorum extensio crucifixio- nem, hostie fractio diuisionem corporis & ani- ma Redemptoris, manuum extensio super obla- ta protectionem diuinam, digitorum ablu- tio leuiorum culparum emundationem, mix- tio aquæ cum vino Christi cum populo mixio- nem. Tunc pectoris contritionem significat, osculum reverentiam, & amorem: eleutio ma- nuum, vel ocalorum, vel specierum interne mo- rum oblationis. D.Thom. 3, p.q.8.3, art.4. & 5. Suar. ibi, d.8.3, & 84, *virobigne* sect. 1. Verum peccatum erit mortale, si quis scienter ritum ali- quem grauiorem qui continet speciem signi- ficationem omittat, v.g. mixtione aquæ cum vino, fractiōnem hostie, eleutiōnem Sacramen- ti, vel similes. Quia haec grauius materia reputa- tur. Si vero detur inaduentaria vel inculpabi- lis, vel culpabilis leuitus, omisso à lethali excu- fabitur. Suarez *distinct. 84, section. 2.* Filiiuc. tr. 5, n. 159. Ledesma 10.1, sum. tr. de Euch. c. 24. concl. 8.

Prudenti quidem arbitrio decernendum est
quænam transgressio Rituum sit grauis, a
leu-

Sectio I. De Eucharistiâ Problemata. 105

leuis, mortalis aut venialis. Venialis dixerim
ut ab adstantibus percipi nequeat: vel qui di-
cuntur alta voce, que secerunt sunt preferenda. Ca-
ter. & Navar. quos sequitur Sanch. in Conf. l. 7.
cap. 2. dub. 8. num. 6. Si quis omittat Gloria. vel
Credo, quando dicenda sunt, veniale solum erit.
Quia runc non mutilat Missa propriè quatenus
facta est actio, cum integra fiat alius diebus
sine verbis illis. Idem est si quis dicat Gloria,
vel Credo, quando non sunt dicenda. Omittere
vnum vel alterum verbum Kyrieleison, vel quid
simile, aut unam, vel alteram actionem, videlicet
crucem aliquam, vel manuum elevationem,
veniale piculum est. Omittere autem Oratio-
nem principalem Missæ, mortale erit. Quia
pars Missæ principialis. Card. de Lugo d. 20.
num. 104. Diana part. 5. tract. 5. resol. 45. Non
erit mortale post Epistolam Graduale omittere.
Diana citat. resol. 63. Omittere Epistolam, vel
Evangelium, vel Oblationem graue peccatum
est. Quia grauius materia. Suar. dist. 8. 3. sett. 2.
Filliuc. tract. 5. num. 155. Auerla quæst. 11. sett. 12.
5. Quære.

140 Si quid omisum fuit in Missa quod ad sub-
stantiam sacrificij pertineat, rependum est à
celebrante, qui deinceps reliqua per ordinem
prosequeatur. Si vero non pertineat ad substan-
tiam sacrificij, regulariter non est rependum:
nec commode repeti poterit. Quia ordine se-
meliuntur verba, vel actiones extra proprium
locum non redit coaherentur. Suar. d. 8. 3. sett. 2.
Sylvest. Missa i. quæst. 3. Petri de Ledes. tom. 1.
sem. tract. de Euchar. cap. 24. concl. 5. Marchant.
de Sacram. tract. 4. cap. 5. q. 4. Diana p. 5. tract. 5.
resol. 45.

141 Debet Sacerdos sicut non omittere, sic nihil
addere Missa. Quia Pius V. in Bulla Missalis,
& Trident. sett. 2. cap. de seruand. distictè præ-
cipiunt, nè preces, vel ritus addantur. At sicut
omisso, sic additio secundum materiam grauiter
ant levitatem erit mortale, vel veniale pec-
catum. Verum si Sacerdos nihil intendens ad-
dere sacrificio, solum ut priuata persona secreta
principiat aliquam deuotionem interponat, haud
dilectè contè præceptum delinquit. Suar. d. 8. 3.
sett. 2. Filliuc. tract. 5. num. 156. Nuñius q. 8. 3.
art. 4. dub. 2. Bonac. a. 4. q. vlt. p. 1. num. 19.
Henriq. lib. 9. c. 30. n. 4.

142 Licetne in Missa ritus aliquos immutare? Mi-
s. in nim. Quia tam Bulla Pij V. quam Trident.
sett. 2. decret. de seruand. distictè prohibent
quilibet mutationem. Vnde colligo graue
esse peccatum quidquam in ritibus, vel in ver-
bis Missæ immutare: quoniam possit per inad-
vertentiam, vol ex levitate materia leue reddi.
Declaratio Cardinal. assurit, peccare mortaliter
Religiosos omittentes in Canone nomen Epis-
copi localis, & eius loco ponentes Regularem
Praelatum. Quia ad vnguem Missale seruan-
dum est. Manuel in sum. tom. 4. cap. 1. num. 1. 3.
Millalob. tom. 1. tract. 8. dist. 31. n. 3. Diana p. 2.
tract. 14. resol. 40. Similiter peccaret grauiter,
qui notabili deformitate Missæ partes inverte-
ret, vel incipiens ab Evangelio, postea introitum
diuitus: vel coniungere Euangelium Paschæ
cum Epistola defunditorum: vel similem gera-
ret mutationem. Quia verè grauius esset. Lewis
verè mutationem cepit, si quæ ex Missis positis
in communis Matrycum, relinqueret illam,

qua pro quadam Marryte designatur, & aliam
assumeret; aut loco vnius Euangelij, dicere;
aliud. Auerla quæst. 11. sett. 12. §. Nono muf-
fus.

Quando Bulla beatificationis Divi alicuius 143
exprimit, ut persona designata tantum possit
dicere Missam de tali Beato, nullus alius potest.
Quia sic decretum Congregationis Rituum af-
fixum Missali præscribit. Barbola de Offic. Paro-
chi. c. 11. num. 3. 4. & alij: si tamen in Bulla pat-
ticula *Tantum* non apponatur, vel alia similis,
valde probabile reputari, posse Sacerdotes
alios dicere talis Beati Missam, perentibus qui-
dem illis, quibus talis facultas fuit concessa.
Quia ex Regula 27. *Iuris in 6.* qui facit per alium
perinde est ac si faceret per se ipsum. Granad.
2. 2. controu. 1. tract. 7. d. 4. sett. 2. De quo Pro-
blema instituam sett. 2. Quoties autem Bulla
beatificationis limitat tempus, quod designat
faciendo sacro de tali Beato (ut fere semper de-
signare solet, ac limitare) non potest dici Missa
talis Beati nisi tali die, vel tempore, ita ut si con-
cedatur dies obitus, non possit dici, per Octauam;
si verò Octaua concedatur, non possit dici
Missa votiva per annum etiam à designatis in
Bulla. Quia conceditur illa facultas pro tali
tempore non ultra iuxta concedentis intentionem
in Bulla significatam. Granad. citat.

144 Missa solemnis decantari non potest regula-
ritate ante decantatum in choro Matutinum, Missa solem-
nis etiam Primam sine graui culpa. Quia si nis decantari
hoc officio publico valde est necessarium, ut te cantatum
Horæ Canonice suis definitis temporibus di-
cantur: & bonum Ecclesiæ regimen postulat, ut tuinum.
hic publicus Dei cultus debito ordine præstetur.
Quem quidem sine causa legitima notabiliter
inuertere contra receptum morem graue erit
peccatum. Hoc tamen intelligo de illis Eccle-
siis, in quibus est obligatio canendi diuinum of-
ficium in choro. Nam ybi non datur talis obli-
gatio, dici potest Missa solemnis sine prævia
Horarum in choro decantatione. Quia neque
Officium in choro decantatum & Missa solem-
nis habent inter se necessariam connexionem.
Intelligo etiam, nisi subi grauius causa, qua po-
sta, & scandalo cessante, poterit interdum in
Ecclesiis etiam obligatis ad canendas Horas in
choro, dici Missa solemnis sine prævio Matutin-
i, aut Primæ cantu. Suar. dist. 8. 2. sett. 1.
Fagund. præc. 1. libr. 3. capite 17. numero 2. 1.
& 30.

CAPUT XI.

De Missæ Defectibus.

145 L. i. defectus substantiales vocan-
tur, qui contingunt in rebus vel el-
ementis sacrifício, vel ita proxi-
mæ essentia, ut saltem pertineant
ad sacrificij perfectionem & consummationem;
& hi vel accidunt ante consecrationem, vel
post illam. Alij vocantur accidentales, quia
contingunt in rebus accidentibus omni-
nō. Regulam generalem expono. Si de-
fectus essentialis in materia vel forma commis-
sum sit, ille omnino supplendus, ne sacrificium
maneat imperfectum: quod est intrinsecè malum
contra

contra diuinum praeceptum perficiendi sacrificium, sicut illius Christus perfici iussit. Quod intelligo, etiam si defectus fuisset voluntarius, & ex malitia Sacerdotis, qui post illum commissum resipiscat. D. Thom. 3. part. quæst. 8. 3. art. 6. Antonin. Angel. Tabie. Sylvest. quos sequitur Bonac. d. 4. quæst. ultim. punct. 10. num. 2. Henr. cum aliis lib. 9. cap. 36. & 37. Suar. d. 8. 5. sect. 1.

146 *Quoniam de-
fectus sub-
suntalibus
occurredum.* Si Sacerdos aduertat, hostiam non esse tritaciam, aut in Calice contineat loco vini, vel aquam, vel acetum, vel similem liquorem: aut materiam appositam non esse certam: debet materiam aliam certam apponere, & tunc oblatione, consecrare, sicut Missale prescribit. Similiter si forma non fuit integre prolatæ, etiam quoad illa verba, de quibus dubitant Doctores, an pertineant ad essentialiam formam, vel si defuit intentio debita, vel in vtraque specie vel in altera: tunc iterad eft consecratio, facta prius oblatione falem interius, ut Missale docet, quando defectus anè sumptionem aduertitur. Si tamen aduertatur post illam, & vniqa solum species consecranda sit, omnino consecrari debet, ne sacrificium mutiletur. Si tamen vtraque sit invalida, nihil denio consecrandum est; quia sacrificium fuit nullum subindeque perficie non potest: & cum Sacerdos iam non sit ieiunus, consecrare nequit, ut sumat. Reginal. l. 29. n. 21. 3. D. Thom. & Suar. citata. In vnoque autem casu repetenda sunt in ore verba solum essentialia, ita ut, seclusa Rubrica, possint omitti cetera. Missale vero præcipit, ut Sacerdos iterum faciat oblationem sicut mente conceptum eius speciei, cuius defectum deprehendit, & consequenter consecrationem panis incipiat ab illis verbis: *Qui pri-
die: Calicis* autem ab illis: *Simili modo: ac dein-
ceps profequatur ab eo loco ubi defuit, non
repetens intermedia.* Si vero defecit in prolatione cuiusdam verbi substantialis formæ, non sufficit illud solum repetere, cum hoc non redat integrum formæ sensum, sed totam debet formam repetere. Totum hoc Sacerdos præster occulit, caute, decenter, quantum posse, ad scandalum vitandum, aut adstantium admirationem. Quare si dum liquorem haustum est Calice tenet in ore, deprehendit, non esse vinum, non debet eucere, nam id indecens esset, sed trahere, ac continenter consecrare verum vinum, & siuere. Auersa de Euchar. quæst. 8. sect. 9. §. Primo quidem. Henr. lib. 9. c. 6. & 37. Quod si Sacerdos non certo cognoscat, sed solum dubitet de defectu aliquo substantiali circa materiam, vel formam, vel intentionem, debet iterum consecrare, sed sub conditione, si prius non consecravit. Ne tamen admittat facile tale dubium sed ut prudenter, & attentè per pensa, præfertim circa prolationem, & intentionem. Quia regulariter debet existimare, se recte verba protulisse, & habuisse falem virtutem intentionem, quanvis postea non satis recordetur, aut discernat. Auersa quæst. 11. & 16. secundo si. Soler contingere substantialis defectus ex eo quod impediaria sumptione Calicis ob venum ibi appositum, vel ob animalculum illud cadens, quod causat horrorem, & ad vomitum excitat. Si defectus prævidis ante consecrationem, aliam speciem offerre, ac consecrare debes, priori reliqua si post, debes animal extraheere & species absumere, si absque graui incom-

modo facere possis. At si nec tu, neque alius Sacerdos adfis, qui propter venenum sine periculo morali mortis, aut graui aggritudinis, vel propter animal saltem vomitus, sanguinem sumat: alia species vini est apponenda, consecranda, & sumenda, & priores species vini stupa imbibantur, ponantur in fæcario, & postquam sicca fuerint, comburantur, & cineres mittantur in piscinam simul cum cineribus animalis in Calicem excidentis. Idem gerendum est, quando contingit euomi Sactamentum, putrefieri, aut ab animali comedti: debent, inquam, combuti, & cineres in piscinam emititi. Quod si miraculosè Hostia vel sanguis euanseretur, aut in aliam formam mutaretur, obligatio non est, aliam consecrandi speciem. Quia miraculo facto censetur Deus sacrifici illud dimidiat accepisse. Defectum præterea experimus contingere ob effusum sanguinem, vel ob hostiam valido vento ablata. Et quidem si pars aliqua reperiatur, hostia vel minima, vel aliquid ex speciebus sanguinis superfluerit: non erit necessarium aliam speciem consecrare, cum per defecum sacrificium fieri possit. Si vero contingit, Calicem omnino profundi, vel hostiam non appareat: consecranda est alia species ob sacrificij integratatem. Porro de profuso sanguine quid agendum, colligo ex Cap. *Si per negligentiam, de consecrat. dist. 2. & ex Missali Rubricis.* Si cadit in terram, cadens locus, cineres concremandi, & in piscinam emitendi: si vero in tabulari, vel tapetem, sugatur, & radatur: pars autem tapetis, aut cuiuslibet vestis nec benedictæ, nec nimis pretiosæ scindatur, & combusta, cineres piscinæ tradantur: si vero in pallas benedictas excidat, vel tæque Sacerdorales, sugatur, & tribus vicibus Calice supposito lauetur, & aqua ablutionis absumatur, aut sumatur in piscinam emitenda. Si sanguis Aram attigerit, sumatur, lambatur, & ut potuerit, purificetur. Denique pœna prefato Cap. impoñit non sunt ipso iure latæ, sed ferenda: & iam per consuetudinem reseruatum est Ordinatio, ut pro qualitate culpæ, ac negligentia pœnam imponatur. Nauar. cap. 25. num. 9. 1. Suar. dist. 8. 5. sect. 1. Coninch quæst. 8. 3. art. 6. num. 277. Valsq. ibi. Henr. lib. 9. cap. 37. num. 4. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 10. n. 5. Laym. lib. 5. cap. 5. cap. 7. Castro Pal. tom. 4. tract. 22. punct. 10. & alij.

Verum si defectus accidentalis in verbis, vel actionibus contingat, qualis esset omisso Euan- gelij, Offertorij, aliqui orationis, Canonis, vel similium, si multum progressus non es, quando aduertis, debes repetere, si absque graui nota facere potes; regulariter autem non teneris, tunc quia vir sine nota fieri potest: tunc qui omnia, que dicuntur, & aguntur in hoc sacrificio, sunt ita inter se connexa, ut si à propriis extrahantur locis, non bene inter se cohaerant. D. Thom. q. 8. 3. art. 6. Coninch ibi num. 28. 1. Suar. dist. 8. 5. sect. 2. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 10. n. 16. At si accidentalis defectus in materiam consecrandam obueniat, vel quia appositus est panis fermentatus, cum azimus esset apponendum, vel quia venum est nimis acidum, vel non est aqua mixtum: & aduertis defectum ante consecrationem, suppleri omnino debes, si autem facta consecratio, defectus prævideatur, tolerandus est, & per penitentiam, si culpa adfuit, per penitentiam supplendus. Quod si defectus leuior sit, eo quod vinum

Sectio I. De Misa Receptiores sent. 107

vinum aliquantulum acidum, vel hostia non
fatis integræ: suppleri deber ante oblationem, si
præuideatur; ut oblatione facta, dissimulandus
est. Suar. d. 85. f. 2. Ad accidentales defectus
pertinet, si hostia cadat in Calicem ita ut frangi
non possit: nunc sumi debet simul cum sanguine,
tametsit & ceremonia circa illam præ-
scripta gen non possit; vnde non est noua ho-
stia, nec nouus sanguis consecrandus. D. Thom.
g. 8.3.6. Cominchib. n. 282. Henr. lib. 9. c. 37.
n. 5. Bonac. d. 4.9. vlt. punc. 1. o. n. 17. Item perti-
net ad accidentales defectus, si vinum conge-
latur s. Sed facile hic defectus tolli potest ad-
motis Calici pannis ardentibus; sed si deficiant,
digitis aliquid sanguinis liquefacere poteris, ut
sumptio fiat. Suar. dist. 85. f. 2. Henr. lib. 9.
o. 37. n. 5. Bonac. d. 4.9. vlt. punc. 1. o. n. 18.
Ob sollem causam etiam ob virandom mor-
dis. 13. q. 2. art. 6. ad 2. Cominch. q. 8.3. a. 6. n. 27. 2.
Si ante ceptum Canonem superueniat interdi-
ctum speciale, vel celsatio, nec habeas priuile-
gium ianuas clausis celebrandi, vel si superue-
niat interdictum generale, nec permitaris, clau-
dere ianuas, & interdictos excludere: vel si de-
nunciatus excommunicatus nequeat expelli-
potes, imo teneris a sacrificio incepto desistere.
Quia intentio Ecclesie, cum præcipit sacrificium
incepturn prosequi, est, cum prosecutio fieri pos-
sit, seruatis illius præcepsis: secus illis contem-
pis. Henr. lib. 9. c. 3. o. 5. Porrò post ceptum
Canonem, quia iam censetur sacrificium quasi
substantialiter inchoatum, granior cauila requi-
ritur, ut possis, a sacrificio incepto desistere, ta-
mets aliquantulum intertimpere posles, cum ut
propri necessitatibus, cum virilente consula. Quia
si granus morbus, aut necessitas corporis, que-

Ob nullam causam etiam ob vitandam mortem tibi licitum est sacrificium imperfectum facere. Tibi enim non licet consecrare (v.gr.) panem animo non consecrandi vinum in que consecrare panem & vinum animo non consumen- di vitamque speciem. Quia essentia & integritas sacrificij tanta considerationis est, vt merito debas bono culibet temporali preferre: nullatenus autem praferres, si ob vitandam mortem velles in vna tantum specie consecrare, vel via specie consecrata, vitamque non sumere. Sacrificium incepturne nequis sine rationabili causa interrumpere. Quia ex praeperto saltem Ecclesiastico lato a Pio V. obligaris Missam usque ad finem continuo prosequi. Colligitur ex Cap. *Ibid.* Cap. *Nihil* 7.9.1. Bonac. pluribus relatis d.a.vi. punit. 10. num. 25. Causa autem legitimæ, ob quas Missa ante consecrationem, vel consecratione facta, potest interrumpi, sunt varia. Et quidem ante consecrationem minores causa sufficiunt, siquidem visu receperum est, ob concionem populo habendam, ob Ordines celebrandos, sacrificium interrumpi. Profecto ob aduentum Episcopi, Ducis, vel processus populi, quos decet integrè Missam audire, nec est aliud Sacerdos qui celebret, potest Missa inchoata, si oblatio nondum fuit facta, relinqui, & iterum a principio inchoari, Nauar. cap. 1. num. 86. Henr. lib. 9. c. 30. n. 3. Sav. Miss. 2.1. Scortia lib. 2. c. 18. Azor. tom. 1. lib. 1. cap. 32. 9.3. Laym. lib. 5. tratt. 5. cap. 7. Facta oblatione etiam, ante Canonem incepturne potest quis inceptum Missam relinqueret, si excommunicatus, irregulatus, vel non ieiunus existat. Quia potius decet a sacrificio desistere, quam ab irregulatis, excommunicato, vel non ieiuniu fieri. D. Thom. qu. 83. art. 6. & Coninch ibi Henr. lib. 9. cap. 3. o. num. 5. Imò secluso scandalo, ac grauina videtur obligatus, a sacrificio desistere. Quia praepotens de sacrificio semel cepto prolequendo, minoris momenti esse videunt, quam in negativum præceptum prohibens ab excommunicato, irregulari, ac non ieiunio fieri. Secus video dicendum de Sacerdote, qui aliquis peccati mortali nondum confessi recordatur; nam eto absque graui nota posset ab incepta Missa desistere, obligatus non esse crediderit. Quia præceptum confessiois præmittenda celebrationi non virget, cum abest copia Confessarij, & celebratio ablique indecentia omitti non potest: sed contritione concepta, poterit Sacerdos Missam prosequi, vt cultus sanctificatio debitus obserueretur. Sorsus

Escob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

§.13. q.2. art. 6. ad 2. Coninch q.8.3. a.6. n.172.
Si ante ceptum Canonem superueniat interdi-
ctum speciale, vel celsatio, nec habeas priuile-
gium ianuus clausis celebrandi, vel si superue-
nit interdictum generale, nec permittratis, clau-
dere ianuas, & interdictos excludere: vel si de-
nunciatus excommunicatus nequeat expelli-
potes, imo teneris a sacrificio incepto desistere.
Quia intentio Ecclesie, cum praecipit sacrificium
incepturn prosequi, est, cum prosecutio fieri pos-
sit, seruatis illius praecepsis: fecus illis contem-
ptis. Henr. lib.9. c.3. n.5. Porro post cœpsum
Canonem, quia iam cœfervi sacrificium quasi
substantialiter inchoatum, gravior causa requi-
ritur, ut possis, a sacrificio incepto desistere, ta-
meti aliquantulum intertrumpere posse, cum ut
propriæ necessitatibus, ut et alienæ consulas. Quia
si gravis morbus, aut necessitas corporis quam
sustinet non possis, superueniat, poteris sacrificium
impefectum relinqueret, etiam post con-
secrationem: & morbo, vel necessitate cessante,
sacrificium continuare. Quod si morbus eius sit
cōditionis, ut nequeas per te ipsum sacrificium
inchoatum perficere, aliis Sacerdos tametii ex-
communicatus, vel non iejunus existat, perficere
poterit incipiens ab ea parte, in qua creditis
sacrificium reliquisse. Quia esto consecratio facta
non sit, adeo tamen illius proxima præpara-
tio, quam minus conuenit cassam relinqueret,
quæ legem iejunij, aut excommunicacionis, quan-
do non adeo Sacerdos iejunus & non excom-
municatus, obseruare. Attamen si consecratio facta
fuerit, omnes Doctores docent, liberum
esse Sacerdoti etiam non iejuno (si iejunus non
perpetuatur) sacrificium perficere. Quia perficatio
sacrificij utpote iuris diuini, strictius obligat
quolibet Ecclesiastico præcepto, sed an tene-
atur eo casu Sacerdos sacrificium perficere? non
est constans sententia, idèo questionem hanc
sect. 2. discutiam, Lege interim A 20. tom. 1. l. 10.
10. 3. q.1. Suar. 4.8.5. sect. 1. Nauar. c.2.5. num. 88.
Coninch q.8.3. art. 6. Denique ut alienæ nec-
cessitati maximè spirituali consulas poteris sacrifi-
cium, etiam facta consecratione inceptum re-
linqueret, postmodum perficendum. Quod si
roges quænam proximi necessitas sufficiens
censeatur ad præfata interrupcionem respon-
dere, solam necessitatem, quæ dilationem non
admit, recipendi aliquod Sacramentum ad
salutem moraliter necessarium, sufficiet
esse, etiam si ex Templo exire debeas, ut ei ne-
cessitati succurras. Vnde si infirmus ita sit morti
proximus, ut moraliter censeatur expectare non
posse sacrificij finem, ut ei Sacramentum ne-
cessarium ministret: poteris ab Altari disce-
dere, & in dominum infirmi pergere, ut ei Sacra-
mentum ministres, omisis precibus & oratio-
nibus in Sacramentorum ministracione præscri-
bitur; sed post peractum sacrificium recitandis.
Et idem est, si Pœnitentia Sacramentum susci-
pere non posset, posset tamen Eucharistiam, vel
Extremam. Vñctionem. Quia eo casu Eucha-
ristia, utam Extrema. Vñctio est ei infirmo mora-
liter necessaria. Secus est, si paulo ante Sacra-
mentum Pœnitentia suscipitur ægrotus; nam
eo casu permitti posset absque Viatico mori-
sum moraliter non sit ei ad salutem necessarium.
Henr. lib.9. c.3. n.3. Zambran. de Euch. c.4.
lib.6. n.5. Laym. lib.5. c.5. 6.7. n.2. Castro Pal.
om. 4.8.2.2. pñct. 2. a. n.2.

K CAP V

CAPVT XII.

De Obligatione faciendi sacrum
pro aliis.

149

*Varii modis
potest quis ob-
ligari ad co-
lebrandum pro
aliis.*

VARIIS modis potest obligari Sac-
cerdos ad celebrandum pro aliis.
Primò ex obedientia, cum su-
perior id præcipit. Secundò ex char-
itate. Tertiò ex voto. Quartò ex
simplici promissione. His tamen obligationi-
bus omisiti, de iustitia obligatione sermo pro-
cedet. Quæ quidem potest orihi vel ex stipen-
dio propter Missam accepero, vel ex Capellania,
sue Beneficio, quæ Missarum onus habeant ad-
iunctum. At cum aliud sit Beneficium simplex,
aliud curatum, singula signallat attingam.

*De Capellani
circa dicendum
pro aliis Mi-
ssam obli-
gatione.*

Et quidem Capellanus obligatus non solum
Missas celebrare in fundatione præscriptas: sed
illatum fructum secundum fundatoris intentio-
nem applicare, ita ut nequeat nouum stipen-
dium pro illa Missa ab aliis accipere. Quia sup-
ponimus, reditus Capellaniae æquare debito
stipendio sacrificij. Non igitur est locus alij
applicandi illius sacrificij fructum. Quod si redi-
tus insufficientes sint, penes Ordinarium est
potestas Missas ad legitimum numerum redu-
cendi. Admonetim tamen, si Capellania quo-
tidianum sacrificium per ipsum Capellananum
dicendum præscribat, non peccate Capellananum
semel in hebdomada omittentem sacram. Quia
obligatio dicendi sacram subintelligi debet,
salua honestate, decentia, ac reuerentia debita.
Bonac. diff. 4. quæst. ultim. punct. 7. num. 6. Laym.
lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 6. Et Cap. Significa-
tum, de præbendis. Ibi Abbas, Nauar. cap. 15.
num. 135. Henr. L. 9. c. 24. num. 4. Azor. tom. 1.
lib. 10. cap. 24. quæst. 7. Difficile quidem reor à
Capellano maximè sacerdali singulis diebus ab-
que vila intermissione sacrificium debita cum
honestate, ac reuerentia celebrari, tum ob ne-
gocia & occupations occurrentes, tum ob va-
tia dæmonis tentamina, mundique illecebras.
Vnde crediderim, obligationem impositam à
fundatore haud esse co rigore sumendam, quin
in hebdomada aliquem diem intermissionis,
ac vacationis concedat. Sicque vñs obti-
nuit.

*De Beneficio
simpli.*

Beneficij alij simplices, quales sunt Di-
gnitates, Canoniciatus, & Praestimonia. Hi obli-
gationem non habent sacram faciendi, & à for-
tiori neque applicandi illius fructum pro aliqua
persona determinata. Quia itre communi id
cautum non est. At ex fundatione Beneficij, &
ex recepta consuetudine optimè possunt præfa-
ti Beneficij alij obligari non solum ad sacram fa-
ciendum, aliquibus diebus determinatis; sed
etiam ad applicandum illius fructum secundum
determinatam intermissionem. Doctores
communiter.

*De Beneficio
Curato.*

Parochus obligatus est, sacram facere per se,
vel per alium omnibus illis diebus, quibus pa-
rochiani obligantur audire. Quia officium Pa-
rochi est, ministrare parochianis quæ illis sunt
ad salutem necessaria: & ob huiusmodi causam
decimat, ac oblationes conceduntur. Vnde si

populus ita sit numerosus ut simul sacrificio ad-
stare non possit, Parochus curare debet mediis
aliis Clericis, quies iustum stipendum conce-
dat, plura sacra fieri iuxta Beneficij reditus:
quod arbitrio Ordinarij est decidendum. Aliis
verò diebus non est ita certa obligatio. Satis
tamen indicatur à Tridentino sest. 23. cap. 14.
aliquibus ex illis esse. Si enim communiter
Doctores afferunt obligatum esse Parochum
Praeuentice & Eucharistie Sacramentum pa-
rochianis ministrare, non solum quando ipsi
obligati sunt accipere; sed etiam quando ipsi
pro augmento deuotionis, & charitatis rationa-
biliter postulant; eadem ratione affirmare de-
bent, hoc sacrificium ministrandum esse non
solum cum illi obligati sunt audire; sed etiam
quando rationabiliter postulant. Ideoque Sot-
us in 4. diff. 13. quæst. 2. art. 2. existimat aliquo-
ties in hebdomada obligatum esse Parochum
celebrare. Illud verò est certum, si populus
numerous sit, & Beneficij fructus non exigui,
posse Episcopum, & debere Parochum adstrin-
gere, vt aliquoties bis, vel ter in hebdomada
celebrat, maximè si in eo Oppido non sint Ec-
clesiae Collegiate, vel Conuentuales, ad quas
pro sacrificio audiendi posse populus con-
fluere. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 1. Bonac.
diff. 4. quæst. ultim. punct. 4. num. 4. Profecto si sin-
gulis diebus Parochi sacrificare pro populo re-
nentur, ut placuit Soto (de quo sest. 2.) haud
posse stipendum accipere pro Missa. Quia
stipendum conceditur, vt concedenti Missæ
sacrificium specialiter applicetur: quod fieri
nequit, cum iam Parochi sint ratione Beneficij
obligati, pro populo specialiter sacrificium ap-
plicare. Suan. diff. 86. sest. 3. Si verò vna vel
altera vice in hebdomada obligentur, ut tener
receptione sententia, cum hac obligatio deter-
minata diei adstricta non sit, poterit Parochus
ea stipenda pro Missis dicendis accipere, quæ
præfata obligationis non impedit executio-
nem. Sed quia verius puto, Parochos ratione
Beneficij non esse obligatos fructum Beneficij
specialiter pro ouibus applicare, conse-
quenter affirmo, posse qualibet die, quæ aliis
obligati non sunt, pro celebrandi Missis sti-
pendium accipere. Vasquez diff. 234. cap. 1.
& 4. Notanter dixi: *Quo aliis obligati non
sunt.* Nam si ex consuetudine, vel fundatione,
vel Ordinarij lege & præcepto aliquibus die-
bus determinatis sacrificare pro populo obli-
gentur, non poterunt stipem accipere, vt eo die
concedenti, applicent sacrificium, nisi forte
concedens conscius sit illius obligationis.
Quia eo casu præsumitur concedens stipen-
dium, & petens ea die sacrificium, contentus
esse, vt secundaria intentione ei sacrificium ap-
plicetur. Sotus lib. 9. de Inst. quæst. 3. art. 1. Suan.
diff. 86. sest. 3. Henr. lib. 9. cap. 22. num. 6. Lay-
man. lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 4. At si stipen-
dium concedens, non postulet, sacrificium fieri die,
quo Parochus aliis astringitur: debet Parochus
stipem recipiens pro eo celebrare illis diebus,
quibus nulla obligatione tenetur. Quia hæc
præsumenda est concedentis voluntas.

CAPVT

Sectio I. De Missâ Receptiores sentent. 109

CAPUT XIII.

De obligatione celebrandi ob stipendium acceptum.

153 X stipendio accepto otiri obligatio-
nem sacrificandi in fauorem illius,
qui stipendum concessit, nemo est
qui ambigat. Sed num hæc obligatio-
culpa sit obnoxia lethali, *scilicet* 2. discutetur.
Verum potest Sacerdos sive diues, sive pauper
ab ille villa simoniacæ labe obligari ex iustitia ad
faucum faciendum pro intentione illius qui sti-
pem concessit, suppono ex tractatu de simonia,
& in presenti probbo: Quia stipendum non con-
ceditur premit fructus ex sacrificio applica-
bendi, sed in sustentationem Sacerdotis sub
obligatione, vt fructum concedenti appliceret.
Henriq. lib. 9. cap. 22. Suar. lib. 4. de Relig. c. 14.
& hic *dist.* 86. *scilicet* 1. Vafq. *dist.* 234. Coninch
quest. 86. *lib.* 10. à num. 192. Barbosa, alius re-
latius, num. in remiss. *Concil.* 22. tum 2. p. de po-
test. *Episc.* *alleg.* 24. n. 2.

154 Porc. iustum vnius Missæ stipendium non
est ex quantitate necessaria ad quotidianum
victum defundendum, sed ex quantitate laboris
impensi in fauorem illius, qui itipem concessit.
Cum vero semibore labor & occupatio suffi-
cienter teria parte sustentationis illius diei compen-
sari videatur, nullatenus integra illius diei
sustentatio expofulari potest. Probatur ex com-
muni vnu & estimatione fidelium, & ex plu-
rius Diæculum legibus taxantibus stipem con-
grua vnu diei sustentationis insufficientem
que leges, & conuerdines non sunt dicendæ
injusta. Et quia pro Missa solemani abundan-
tior stipes exigitur, quam pro priuata: & pro
Missa illius circumstantis carente: & pro duabus
Missis vna die dicendis, quam pro vnu: quod
licet non est, si pro qualibet Missa integræ
illius diei sustentatio concedi deberet. Nauar.
cap. 25. *num.* 91. Suar. *dist.* 86. *scilicet* 2. Vafq.
dist. 234. *cap.* 3. à *num.* 18. Laym. *lib.* 5. *trat.* 5.
cap. 1. *quest.* 1. Cordub. *lib.* 1. *quest.* 4. Bonacini.
d. 4. q. vlt.

155 Ex lege Pontificia, vel Episcopali, vel ex
communi hominum estimatione defumenda
est pars sustentationis, que pro iusto stipendio
sufficiens censeatur. Sic Pontifex & Episcopus
taxare poterit quantitatem iustam pro vnu
sacrificij oblatione. Ea vero taxatione ceflan-
te, non ex cuiuslibet singulari arbitrio taxatione
iusta defumenda erit, sed ex communi homi-
num estimatione, vt in rebus venalibus con-
tingit. Vafq. *dist.* 234. *cap.* 1. *num.* 5. & *cap.* 3. *n.* 18.
Barbosa *part.* 2. de potest. *Episc.* *alleg.* 24. *num.* 2.
citanus plutes. Nunquam tamen stipendum
ita taxari potest, quin abundantius concedi pos-
lit à petentibus sacrificium: & minus admitti
poterit à sacrificantibus. Quia lex & confuetu-
dotaxans stipendum, obligat illud conceden-
tes, ne minori stipendio velint sacrificium exi-
gere, & Sacerdotes, ne abundantius taxato exi-
gant: non tamen prohibet, nec prohibere regu-
laliter potest, ysum & exercitum liberalitatis
tam ex parte concedentium stipendum, quam
Eis ob. & Mend. Thol. Moral. T. III.

ex parte Sacerdotum celebrantium: ac proin-
de non prohibet, quin petentes sacrificium
concedant abundantius stipendum, quæ
taxatum est: & celebrantes minori possint esse
contenti.

Verum tamen nemini licet ab eodem, vel à 156
pluribus iusta stipenda exigere, & vniico *Nemini licet*,
sacrificio satisfacere. Quia licet sacrificium *plura stipendia*
pluribus applicatum æquè proficit singulis, ac si *dia integra à*
solum singulis applicaretur: at stipendum non *pluribus acci-*
conceditur in premium fructus applicandi, sed *pece, & vnto*
[sacrificio] a-
in sustentationem Sacerdotis, qui fructum ap- *ius faciem.*
plicare debet. Vnde accipiens ab uno æquam
pro vnuica Missa sustentationem, immerito ab
alio pro eadem sustentationem expostulat. Suar.
dist. 86. *scilicet* 2. Laym. *lib.* 5. *trat.* 5. *cap.* 1. *quest.* 2.
Bonac. *dist.* 4. *vlt.* Barbosa *part.* 2. de potest. *Episc.*
alleg. 24. n. 8.

157 Parochus seu Capellanus, qui ratione Bene-
ficij, vel Capellaniæ ad plura sacra dicenda ad. *Potest Benefi-*
stringitur, potest stipendio iusto aliis concessio- *sciarius vel*
huic obligationi satisfacere, referuans libi refi- *Capellanus.*
duum. Quia fundatori Beneficij, vel Capella- *stipendio iusto*
niz nulla fit iniuria, cum æquè illi proficit sacri- *concessio, alius*
Missæ dicendicium à Beneficiario, seu Capellano celebra- *re datur,*
tum, ac celebratum à quo quis alio Sacerdote reeuans libi
reduidum.

Alia vero ex parte Beneficiarius vel Capellanus Beneficij, vel Capellaniæ titulo constitui-
tur dominus fructuum seu reddituum sub obli-
gatione dicendi sacra. Ergo satisfaciens huic
obligationi, vt verò per alios Sacerdotes satisfac-
cere potest, iustum eis præfans stipendium por-
terit libi residuum retinere. Suar. *dist.* 86. *scilicet* 3.
Sa v. *Missæ* n. 45. Vafq. d. 234. c. 4. Laym. l. 5. *trat.* 5.
c. 1. *q. 3. concl.* 1. Barb. p. 2. de potest. *Episc.* *alleg.* 24.
n. 11. Bonac. d. 4. q. *vlt. punct.* 8. n. 8.

Si Sacerdoti abundantiora stipendia conce-
fa sunt pro Missis à se celebrandis, potest licet si libi conce-
dui huic obligationi facere satis mediis aliis Sacer- *datur abundan-*
dotibus, quibus minus stipendium, sed iustum *stipendia stipendium*
concedat. Quia celebrantibus nullam infert in- *concedat in s. à te dicen-*
dum pro Missa. *dist.* 86. *scilicet* 3. *q. 3. à te dicen-*
dum, potest aliis *pro minori, sed iusto dicendus*
exhibeat, & abundantius concedere non tene-
tur, nam ei sub hac obligatione concessum vbe-
rius non fuit. An non si alij Sacerdotes illius
nomine gratis velint celebrare, integrum sti-
pendium accepsum potest retinere? Quis ambi-
gar? Ergo etiam retinere poterit, cum illi, cum
iusto sed infimo stipendio dato. Suar. *dist.* 86.
scilicet 3. Barbos. *part.* 2. de potest. *Episcop. alleg.* 24.
n. 11. Vafq. d. 234. *cap.* 4. Sa v. *Missæ* n. 45. &
aliis allegatis, Bonac. *dist.* 4. *quest.* *vlt. punct.* 8.
num. 18.

Notanter dixi: *Pro Missis à se celebrandis.* 159
Nam si stipendia ei conceduntur, non vt ipse sed non potest
celebret, sed vt alij Sacerdotibus celebraturis rit. si gradus
tradat haud poterit, seculina speciali consuetu- *alij deatur.*
dine, & voluntate concedentis expressa) ali-
quam partem stipendij retinere. Quia retinet
contra voluntatem concedentis, cum non ei
tradita fuerit stipes, vt retineret, sed vt celebra-
turis donaret: iniuriāque Sacerdotibus hisce
irrogat, donans stipem, et iustum, infimam,
cum abundantius illi fuerit legata. Suar. *dist.* 86.
scilicet 3. Sa v. *Missæ* n. 45. Vafq. d. 234. c. 4. Barbos.
part. 2. de potest. *Episc.* *alleg.* 24. n. 11. Laym. *libr.* 5. 160
trat. 5. c. 1. *q. 3. concl.* 1.

Nop taliter
Mortaliter delinquit, qui diu differt sacrificia peccat qui diu
offerit in fauorem illorum, quibus est obligatus, differt sacrificia
cita pro aliis, Quia si mors in debitis temporatiis soluendis cum est obli-

110 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

graua piaculum constituit, cur non in soluendis spiritualibus debitis, quæ tanto vtiliora sunt, quanto excellentera. Præterea quia ex huiusmodi dilatatione non leue damnum prouenit; nam si sacrificia postulata sunt ad imperrandum tum salutem animæ & corporis, tum pacem inter discordes, tum alium felicem euentum: sepe non celebrare sù tempore sacrificia, depepit imperatio. Si autem in satisfactionem animarum purgatorij fuerint sacrificia postulata, ex se constat, quam graue malum animabus purgatorij ex hac dilatatione proueniat; siquidem diu illis flammis acerbissimis cruciantur, alioquin cito liberanda. Sylvest. v. Missa, q. 10. Petr. Nauar. l. 2. de restit. o. 2. n. 250. in 2. edit. Laym. l. 5. tr. 5. c. 1. q. 4.

161

Quoniam di-
lato sit indicar-
ad arbitrio prudenter iudicanda est. Hoc autem
arbitrium ex fine, ad quem obtinendum sacri-
ficia postulantur, est colligendum. Si enim præ-
cipu ad imperrandum aliquem effecum Missa
postulantur, non est dubium te grauen patrare
culpam, si intra tempus imperrationi aptum sacri-
ficia non celebres; illud enim postulantis in-
tentionem. Si vero in satisfactionem animarum
purgatorij fuerint præcipu postulata Missa,
vnius Mensis dilationem satis grauen esse
censerem. Et idem crediderim dicendum, si
pro imperanda libertate alium graui mole-
stia infirmatis, ac laboris postulata fuerint sacri-
ficia. Quia fortasse ob sacrificiorum dilatio-
nem pene continuantur, quæ alioquin cessa-
rent. Castro Pal. cum aliis tom. 4. tr. 22. p. 16.
num. 11.

162

Prefit Ponti-
fx Missarum
stipendia au-
gore, earum
diminuendo
numerum.

Prefit Pontifex ex rationabili causa ad minorem numerum Missarum Beneficij, Capellaniæ, Anniversarij, & testamenti reducere, & abundantius stipendium eo, quo taxata sunt, defigare. Quia Pontifici ut supremo Ecclesiæ gubernatori, & bonorum spiritualium dispensatori conuenit, pro qualitate temporum, personarum, & circumstantiarum determinare, quodnam sit iustum Missarum stipendum. Quod si aliquando Pontifex ob paupertatem sacerdotis, vel ob aliam causam, quæ sibi rationabilis visa fuerit, abundantius stipendium, quam alias aequitas postulat, designet, & Missas ad minorem numerum reducat: credendum est, ex thefauo Ecclesiæ offere, & applicare quidquid virtute sacrificiorum alioquin debitorum obtinendum est. Suar. d. 87. in fine. Henr. lib. 9. cap. 22.

163

De privilegio
Minoribus co-
cessu circa re-
ductionem
Missarum.

Minoribus concessum est priuilegium à Leon. X. & à Sixto IV. ut possit Rector Collegij seu Conuentus ad minorem numerum Missarum credendas reducere, vnaque Missa pluribus obligationibus satisfacere. Hæc ratiōne reductionem fieri non posset a Prælati Ordinum Mendicantium nisi in Capitulis Provincialibus, seu generalibus Congregationibus iuxta Trident. sess. 25. cap. 4. de reform. idque causa legitima intercedere. Quia alias ea reductione in Dei honorem ac cultum non cedet. Ecclesiærumque utilitatem vt monet Concilium. Causam vero reductionis legitimam putarim esse, si numerus Religiosorum fuerit immunitus, aut extenuat. Monasterij redditus, vel impensa maiores fiant. Azor. tom. 3. lib. 12. c. 6. q. 5. Fraxinel. de obligat. Sacerd. sess. 7. q. 5. n. 3. Barbol. part. 2. de potest. Episc. alleg. 29. n. 3.

Episcopus iure communis spectato potest, rationabili causa intercedente, Missas cum Anniversarij tum Capellaniæ, tum Beneficij ad minorem reducere numerum: nec ad eam reducere cunctas. *Quid possit circa hoc iure* *Episcopus: Concilium session. 25. capite 4. quid vero ex de reformat. Episcoporum non restringi potest, sed instruit, quid conguentius sit facultatem existimo tamen, ex potestate à Trid. concessa non posse Episcopos Missas in fundatione Beneficij, seu Capellaniæ ad minorem reducere numerum bene tamen ex iuri communis potestate. Cap. Cum accessissent, Cap. Ex parte, de const. Quia Tridentinum solum de numero Missarum in Anniversariis reliquo loquitur: non de Missis, quæ ex fundatione Beneficij, vel Capellaniæ habentur. Vnde si Tridentinum potestate uti Episcopos vellet de Missarum reductionem, solas Missas Anniversariorū posset reducere, cunctam reductionem in Synodo Diececlano facere deberet. Bonac. dist. 4. q. 9. vlt. punct. 7. num. 10. Barbol. p. 2. de potest. Episc. alleg. 29. n. 10. Mirand. Manna. Pral. tom. 1. q. 4. a. 12. monet tamen Trid. inibi, reductione Missarum facta ab Episcopo, seu Religionum Prælatis, vt eorum defunctorum qui pro suorum animalium salute legata reliquerunt, semper commemoratione fiat, hec est, quocies iure reductionis celebri contigerit. Porro si fatus huic memoratio, si per collectas, vel preces, quæ in secundo Memento offeruntur, Missas pro illos defunctis celebrans applicet. Ex Congregat. Cardin. testatur Barbol. in remiss. Concilij ad cap. illud 4. in fine. De stipendio Missarum vberum sed. 2. sermo redibit.*

CAPVT XIV.

De Ministro Missæ necessario.

Vt diuino nihil est præceptum
quad necesse est vnius, aut plu-
nium ministrantium. Quia nec ratio
sacrificij secundum se, nec institu-
tio eius in particulari postular essentiale Mi-
nistrum, cum tota substantia fiat a solo cele-
brante, ab codémque possit debita cum reveren-
tia peragi. Suar. d. 87. sess. 1. Filiuc. tr. 5. n. 190.
Auer. de Euchar. q. 11. sess. 9.

Porro iuxta Ecclesiæ ritum, aliquis Minister requiritur, qui celebranti seruat, & respondeat. *Ex Ecclesiæ ritu aliquis Minister requiritur.* Quia cum celebrans loquatur interdum adstantes, & oportet ut aliquis adsit, qui respondeat, & simul minister vicecelos, aquam ad primam manum ablutionem infundat, & vinum ac aquam ad secundam digitorum ablutionem praestet, aliaque gerat, quæ Missale prescribit.

In Missa solemni certum est requiri plures Ministros. Quia in hoc eius solemnitatis consueta. *Plures requi-*
fit. In Missis priuatis vnicum sufficere, com-
munis vñus testatur. D. Thom. 3. part. quæst. 8. 3. sa. solemni, in
arti. 5. ad 12. Sors in 4. dist. 1. 3. quæst. 2. art. 5. priuata vñus.
Bellar. lib. 2. de Missa, cap. 9. Henr. libr. 9.
c. 120. num. 1. Coninch. q. 8. num. 264. Laym.
lib. 5. tr. 5. c. 6. n. 13.

Si requiratur Minister seruientis celebranti obligatione respondeo Ministros Missa solemni non tenentur. Diaconi, ac Subdiaconi. *Non tenentur Diaconi, ac Subdiaconi.* Missa solemni cum seruit.

Sectio II. De Missa, Problemata. 111

cum illos obligans: & Ecclesia praxis ostendit, multos Acolybos, Subdiaconos, & Diacones, non exercere sua munera, talisque omissionis non compungi scrupulo. Suar. dist. 87. sect. 2. Petr. de Ledes. tom. 1. sum. tract. de Euchar. c. 26. concl. 3.

169 Qui ministrant in Missa solemini, feruare debent ritus & ceremonias tam in verbis, quam in actionibus, que in Missali, seu Pontificali prescribuntur: subindeque sacerdos vestibus vii suo ministerio designatis. Leuiter vero delinquent communiter hac omitendo, vel negligenter, aut irreuerenter tractando: nisi detur contemptus, aut scandalum, aut defectus in grauem cedat celebrationis irreuerentiam. Suar. dist. 87. sect. 4. Filliac. tract. 5. num. 190. Petr. de Ledes. tom. 1. tract. de Euch. c. 26. concl. 3.

170 Minister autem Missae peiuate debet callere, quodcummodo respondet, diligenterque tractare, quia suo competunt ministerio, ita ut ex parte sua nullus error committatur praesertim gravis in locutione, nimirum si Minister voluntarie loco vni ministri aquam, vel quid simile, quod per se grave piaulum contineret. Regulariter vero talis Minister a lethali excusat propter inaduentem vel ignorantiam vel in aliis defectibus ob materiam parvitatem. Suar. dist. 87. sect. 1. Bonac. dist. 4. quest. vlt. punct. 9. num. 36. Petr. de Ledes. tom. 1. tract. de Euchar. c. 26. concl. 3.

171 Secula necessitate, grave peccatum est sine Ministerio celebrare. Quia Ecclesia praeceptum est, finis in te gravi violatur. Bartol. de Angel. dialog. 5. numero 408. Bonac. dist. 4. quest. vlt. punct. 9. num. 34. Auct. quest. 11. sect. 9. §. secundo est. Mour. p. 3. c. 5. §. 4. n. 6.

172 Vrigeni gravi necessitate, licet sine Ministerio celebrare. Quia praeceptum Ecclesiasticum, & Ecclesia consuetudo non videntur ad casum gravissimum necessitatis extendi, praesertim si tunc vigeret aliud praeceptum celebrandi praevalens oppositum. Suar. dist. 8. sect. 1. Filliac. tract. 5. num. 194. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 9. q. 3. Coninch quest. 83. num. 265. Card. de Lugo d. 20. n. 10. 3. Mattinon. tom. 4. dist. 40. sect. 3. n. 36. Diana p. 1. tr. 14. refol. 4. 3.

173 Censerem autem, gravissimam celebrandi necessitatem sine Ministerio adesse, quoties in mortis periculo Sacerdos est sumptuari viaticum, vel alteri mortibundo ministratur, nec habentur hostia praconsecrata. Quia praeceptum diuinum recipiendi viaticum in articulo mortis praeualevit Ecclesiastico praecepto non celebrandi sine Ministerio. Item si post incepit Missam Minister recedat, & expectans post mortem, videat non redire: debet celebrans solus sacrificium perficere, sibique respondere. Quia maior est obligatio perficiendi sacrificium, quam si sine Ministerio non celebrandi. Pariter inclusus in carcere propter fidem, aut patiens propter iustitiam existimandus habere sufficiemt cauam celebrandi sine Ministerio, quoties eget Missa leuamine. Suar. & alij Doctores num. praecedentibus, quibus addo Zambran.

nunc, cap. 3. dub. 6. num. 5. Villalob. Pitigian. Sylvi. Homobon. quos sequitur Diana part. 2. tract. 14. refol. 4. 3.

174 Potest Pontifex dispensare, vt licet Missam celebrare sine Ministerio. Quia cum praeceptum adhibendi Ministerium diuinum non sit, sed Ecclesiasticum, cadit sub Papa potestatem. Ut autem dispensatio si licita, cauam requirit, quae licet per se solam non excusat, sufficiat ad dispensandum. Verum si necessitas celebrandi sine Ministerio sit ordinaria, (v. gr. cum in pagis sit celebrandum vbi non facile Minister adest idoneus) quamvis sufficiens videatur secundum se, tunc & consultius erit, petere dispensationem, quam fortitan haberi saltem implicitam in huiusmodi pagis, facilè crediderim. Si vero necessitas ordinaria proueniat a voluntate Sacerdotis, qui talem eligit habitationem, vbi nequeat Missa habere Ministerium, (v. gr. si haeremita veller degere solitarius) omnino requiriunt Pontificis dispensatio. Quia illa non potest dici propriæ necessitas, sed voluntas. Sors in 4. dist. 1. 3. q. 2. art. 5. ad 1. 2. Suar. dist. 87. sect. 1. Filliac. tract. 5. num. 194. Auct. q. 11. sect. 9. §. Quod si.

175 Missa Minister haud potest esse feminina. Cap. primo de coabit. Clericor. & mulier. Quia id videtur indecens, & nonnullum periculum continet saltem contra tanti mysterij puritatem. Sic Doctores communiter. Qui quidem notwithstanding, posse feminam celebranti respondere, & assolent echorum respondere Moniales, nec hoc illo textu prohiberi; sed soli illarum ad Altare accessum, ministeriumque proximum præbendi vrceolos, infundit vinum & aquam ad ablutionem, & similia præstandi, Martin. tom. 4. d. 40. n. 35. & seqq.

176 Dum adeat vir, qui ministret, & si nesciat respondere, crediderim, posse Sacerdotem cum tali Ministerio celebrare. Quia hic poterit ministrare saltem vrceolos, & mittere vinum & aquam in ablutionem: & Sacerdos in responsionibus suppleret, sicut cum solus Officium diuinum recitat. Ut autem hoc licet fiat, requiritur necessitas celebrandi: minor vero, quam ad celebrandum sine Ministerio. Quia hoc modo minus Ecclesia praeceptum, & consuetudo violatur, quamvis non omnino ritus obseretur. Minor adhuc necessitas sufficiet, quando Minister erit non exacte respondeat, instrui potest a celebrante, qui verba præueniens, aut signum proferens, coadiuva illum ad recte respondendum. Maior vero requiritur necessitas, vt feminam a longe respondeat, ac Sacerdos sibi ministret in Altari. Quia difficultius suppletur ministerium alienum in ablutione prima manuum, & secunda digitorum, quam responsio. Prudens quidem arbitrium opus erit ad discernendos, & assignandos in particulari hos gradus minoris, aut majoris necessitatis diuersis casibus respondentes. Suar. dist. 87. sect. 1. Filliac. tract. 5. num. 196. Card. de Lugo dist. 20. n. 10. 3. & eius frater Franc. de Lugo lib. 5. de Sacram. cap. 13. quest. n. 20.

SECTIO SECUNDA.

De Missa Problemata.

CAPVT XV.

Circā sacrificium in communi.

PROBL. I.

Sacrificia ab hominibus instituta vera
sunt, & non sunt vera.177
Vera sunt.

POTIVIT Deus ut Princeps supremus referuare sibi sacrificiorum institutionem, & ita de factores uauit tam in lege veteri, quam in noua. Quia tam Iudeis, quam Christianis certa sacrificia prescrispsit, quibus coli vellent, unde censetur, cetera prohibuisse: & conueniunt Doctores, haud esse licita, seu legitima. Ceterum requisitum, an sint vera, seu valida? Vera sunt. Quia Deus non potest immutare rerum essentias: sed sacrificium ab hominibus institutum retinet veram sacrificij essentiam, cum haec per se non requirat diuinam institutionem: Et ego, quamvis posita institutione diuina, reddatur illicitum, & illegitimum, adhuc est verum essentialiter sacrificium. Et quia sacrificia, quae falsis diis offerebantur ab Ethniciis, habebant veram & essentialiern sacrificij sumptu latius rationem, quam pro vero Religionis actu, licet sine Sacilegia: Ergo similiter sacrificium, nunc ab hominibus institutum contra diuinam prohibitionem, quamvis illicitum sit, habebit veram, & essentialiern sacrificij rationem. Sic Martinon tom. 4. d. 3. n. 13. & 26. Et Vasq. d. 220. cap. 3. Less. lib. 2. c. 38. n. 20. & 28. Card. de Lugo d. 19. n. 13. dum asserunt, sacrificia ab Ethniciis adiumenta rationem sacrificij essentialiern habuisse, videntur sententiam Martinonis confirmare.

Vera sacrificia non sunt. Quia Deus, eo ipso, quod noluit aliis sacrificiis coli præter illa, quam tam in veteri, quam in noua lege per semet instituit: censetur, non solum vetera verare, sed etiam aucteris talibus populis facultatem, seu potestatem aliud sacrificium instituendi: Ergo nullus vnguam alterutri legi subiectus ponit, aut potest aliquod verum sacrificium instituere. Ita Suat. d. 73. sect. 3. Coninch. 83. n. 14. Less. lib. 2. c. 38. n. 27. & alii.

Licet sacrificium non requirat essentialiern diuinam institutionem, at requirit institutionem legitimam, nimisrum à legitima potestate factam. Hanc autem potestatem potest Deus hominibus auferre, ac referuare sibi, cum sit supremus Dominus; & crediderim ita de facto referuisse. Quapropter homines nec legitime, nec per consequens validi possunt sacrificia instituere post illam reservationem soli Deo factam. Abnega autem sacrificia diis falsis oblati fuisse vera, quia oblatio essentialis sacrificio debet vero Deo fieri; quia si cui alteri fiat, magis est sacrilegium, quam sacrificium.

Ad essentiam sacrificij requiritur, & non requiritur signum & minister auctoritate publica constitutus.

PROBL. II.

Non requiritur publica auctoritas, sed sufficit priuata ad verum & proprium sacrificium instituendum. Quia sacrificium est de iure naturæ, sicut adoratio diuini Numinis, & alij Religionis actus. Ergo sicut potest quilibet auctoritate priuata designare sibi signum aliquod exhibendi Deo cultum latræ, videlicet genuflexionem, dimissione capitis, vel aliquid simile: sic poterit (exclusa prohibitiōe) prescribere sibi signum illius oblationis, per quam sacrificium continetur, ac subinde priuatum sacrificare, præfertim si solitare degat. Vnde fit, nec requiri ministerium peculiariter deputatum auctoritate publica; sed singulos sacrificare validē posse; quia naturaliter habent ius sacrificandi, & id licet præstarent, seclusa prohibitione, sicut licet sacrificari in lege Naturæ Abel & Cain: nec appetat, illa sacrificia fuisse publica auctoritate instituta. Sic Vasq. dist. 220. num. 19. Martinon d. 3. 8. num. 12.

Ad sacrificij essentiam requiritur signum, & minister publica constitutus auctoritate. Quia sacrificium proprium sumptum significat publicum, ac commune Dei cultum nomine populi totius oblationis; sicut enim hominum natura postulat, ut in unum politicum corpus Reipublicæ congregetur: sicut etiam exigit, ut hoc corpus politicum potissimum ad Dei cultum ordinetur, & Deum communis protestetur nomine supremum. Authorem & Dominum esse, per sacrificium scilicet institutum publica auctoritate. Ergo sacrificium essentialiter exigit signum toti Populo commune politicum, quod subinde non potest auctoritate imponi priuata: sicut nec voces, quæ pertinent ad commune commercium humanum imponi possunt ad significandum priuata auctoritate. Hinc recte colligitur, essentialiter requiri ministerium auctoritate publica deputatum ac propriam, ac veram sacrificij rationem: sicut non oportet, aliquem esse cultum exterrum, quo non tam singuli scorsim, quam tota Respublica simul velut unum corpus politicum imbutum eadem religione Deum veneretur, eiusque summum Principatum, & suam subiectiōem profiteantur: sicut etiam oportet, ut sint aliquæ persona publico nomine definita, tali ministerio, quæ Sacerdotes dicuntur. Ita Suat. dist. 73. sect. 4. Coninch. quest. 83. numero 11. & 19. Less. lib. 2. cap. 38. num. 11. & 12. Card. de Lugo dist. 19. num. 11. & 12.

Scio quidem, sacrificium esse de iure naturæ, quatenus naturali dictamine rationis ducimus. Hanc eligo ad assumenda signa congeua sacrificiis: sicut memorem naturæ

Sectio II. De Missâ, Problemata. 113

nature lumine ad voces instituendas mouemur, quibus in humano commercio nostros concepimus exprimamus; utaque tamen institutionem fieri debere auctoritate publica, constanter affirmo. Quare si quis degener solitarius in Sylvis, licet vi posset aliquibus signis submissionis erga Deum, scilicet genuflexione, demissione capitis, & similibus, quae naturaliter, vel quasi naturaliter significant submissionem internam: non vero posset offere verum ac proprium sacrificium; quia non posset instituere signum congruum sacrificij propriè dicti: sicut nec posset instituere voces, quae proprium idioma commune simpliciter constituerent.

PROBL. III.

In omni Sacrificio proprio danda est, & danda non est destrutio aliqua rei oblate.

¹⁸³ **M**ateriale sacrificium duo complecti innuimus, scilicet, quæ offertur Deo, & actionem, per quam offertur. Res quidem permanens, quæ debet, quæ per sacram aliquam immutacionem dignum transferatur in cultum. Actio proprie debet esse aliquo modo consecrata, quæ propriè vocatur sacrificium, id est, factio faci licet aquiuocè etiam ad rem oblationis extendatur. Quæferim itaque, qualis immutatio requiratur ad sacrificij effectionem?

¹⁸⁴ **S**ufficit sacra immutatio, qua res physice nec producatur, nec destruatur: sed vel artollatur ad perpetuandam eminentiam Dei super res alias, vel aliter immutetur ad Dei laudem. Quia

¹⁸⁵ **I**n omni sacrificio proprio danda est destrutio aliqua rei oblate. Quia licet ex naturâ rei nulla sit actio, quæ per se ferat significationem sacrificio necessariâ, sed libera voluntate in sicutenies imponenda erit; quædam tamen sunt alii ad hanc significationem aptiores: sicut in Sacramentis eum Theologî profertur: sed per sacrificium colum Deum, ut Auctorem & conservatorem rerum omnium: & consequenter profertur, illum esse, dignum, ut in eius honorem vita nostra consumatur: Ergo requiritur actio rem oblationis aliquo modo destruens, per quam explicitus nullus de destructionis affectum, si licet, vel conduceret ad Dei cultum. Ita Bellarm. lib. 1. de sacrifici. cap. 2. Henr. Victor. Alan. quos sequitur Malerus 2. 2. titul. 10. cap. 3. de sacrifici. dub. 1. Cardin. de Lugo d. 19. n. 7. Martin.

¹⁸⁶ **P**rofecto nullum crediderim fuisse verum sacrificium sine verâ destructione rei sacrificatae. Saltem quod patem ipsius: vbi vero nihil destruebatur, oblationem quidem fuisse, sed non sacrificium existimo. Quare vero similius est, panes propositionis non fuisse sacrificatos, sed oblatos. Decimæ pariter, & primis non erant

sacrificia, nisi quando manipuli aliqui cremabantur. Duoque agni illi post necem, Sacerdotis cedebant in vsum, & ideo sacrificabantur. *Lege Azor. tom. 1. lib. 10. c. 17. q. 2. & 3. & Card. de Lugo d. 19. n. 9.*

PROBL. IV.

Datur, & non datur naturale sacrificium praeceptum.

¹⁸⁷ **D**e præcepto diuino positivo satis constat ex lege veteri. Constat etiam extermum *Nonnulla super Dei cultum esse iuste naturali præceptum, ut pono.* ostendit D. Thom. 2. 2. q. 8. 5. art. 1. Quia homo debet Deo, tanquam Authori suo supremo non solum amorem, sed etiam honorem: & cum naturale sit homini mentem suam sensibilibus signis exprimere, tenetur etiam sensibili cultu Deum venerari, à quo non solam animam habet sed etiam corpus, & reliqua bona. Nec item est dubium, quin extermum sacrificium si satis ad hanc implendam obligationem, accommodatum. Solum ambiguatur, nūm hoc sacrificium sit iuste naturali præceptum?

¹⁸⁸ **E**st quidem præceptum iure naturali. Quia sicut ratio naturalis dictat, totum esse nostrum à Deo fuisse receptum, & ab eodem iugiter conservari: sic eadem præscribit, debere nos exhibere sensibilem sacrificij protestationem in signo nostrâ submissionis ad diuinam potestatem, à quâ totum esse nostrum procedit, & pendet. *Sic Henr. l. 9. c. 5. n. 2. Præposit. 3. p. 9. 83. art. 1. dub. 1. Clemens lib. 6. confit. c. 20. Casian. collat. 8. c. 23.* dicens, antiquos Patres naturali lege monitos sacrificare.

¹⁸⁹ **N**on est iure naturali præceptum. Quia licet actus sacrificandi sit ratione naturali conformis, & sufficiens ad complendam Dei colendi oblationis exteriæ: sunt adhuc alii actus Religionis extermi sufficientes etiam huic muneri, nimis adoratio latræ, laus Dei, gratiarum actio vocalis, & similes: nec appareat naturale dictamen determinatè præscribens oblationem sacrificij prorsus esse necessariam ad morum honestatem. Ita Suar. d. 7. 3. f. 8. Lefsi. l. 2. c. 3. 8. n. 28. Faust Anaclet. Papa epif. 2. dicens, antiquos Patres sponte voluntate sacrificium obtulisse.

¹⁹⁰ **V**trâmque sententiam probabilem reo, illud vero certum existimo, rationem naturalem dicere, valde consentaneum esse natura humana, quæ probabile est, proprium sacrificium offerre Deo nostro; nec amplius forsitan Patres adducti pro primâ sententiâ contendunt.

PROBL. V.

Christus Dominus in Cruce actiùè concurrit, & actiùè non concurrit ad suam mortem, unde videtur obtulisse, & non obtulisse verum, ex destructione præfata, sacrificium.

¹⁹¹ **E**x doctrinâ Problemata 3. traditas difficultas excitatur: Quomodo sacrificium Crucis *Dubitabiliter* fuerit

K 4

114 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

tionem exhibet facere verum ac proprium, si verum sacrificium requirit realem hostiæ destrucciónem à Sacerdote factam: sed in Cruce Dominus fuit Sacerdos & victrix simul, & tamen non semetipsum interemit: Ergo non destruxit realiter victimam, & per consequens non obtulit verum ac proprium sacrificium.

192 *Verum sacrificium obtulit quia actus concurrens.* Profectò verum obtulit ex destructione sacrificium. Quia actus concurrens ad suam mortem actione sensibili, quando, inclinato capere sensibiliter in signum subiectionis, tradidit spiritum *Ioan. 19.*, cum voce magnâ *Luc. 23.* *sum lacrymis, & clamore valido Hebr. 5.* quasi tradidit propria vi spiritum, & non solum permittendo, ut per tormenta sibi tolleretur. Sic Martinon *tom. 4. d. 38. n. 25.* *Gab. lett. 82. in Canon. lit. D.* S. Thom. 3. p. 9. 47. art. 1. ad 2. Et *Ioan. 10.* Dominus profatur: *Ego pono animam meam, & iterum sumam eam.* *Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso.* Quasi dicat: Tormenta, & tortores animam mihi non auferent: Sed ego pono nam à me ipso eo modo, quo tolleret alius illam à me, si posset: actiù nimirum in Dei cultum impendendo vi propria vitam meam.

193 *Verum sacrificium obtulit quia actus concurrens.* Verum obtulit ex destructione sacrificium. Quia licet actus non concurrens Christus, miraculose conservavit vitam, ultra quam posset naturaliter conservari, posteaque voluntariè celsisse tormentis, ut ex iporum vi moretur. *Mat. 26.* *Tristis est anima mea usque ad mortem.* *Vbi Caer.* & alij censem illam tristitiam fusile sufficientem ad extinguidam vitam, nisi diuinus impeditur, & usque ad mortem perdurare. Diuinus ergo Christus vitam retinuit, donec sponte suâ cessis tormentis, & quando voluit emit spiritum. *Irâ D. Thom. quodlib. 1. articulo 3.* *Euseb. lib. 4. de demonstratione capite 12.*

194 *Autoris sententia vero proficitur.* Ego quidem existimo, Christum Dominum obiisse, quando tormenta & vulnera naturaliter potuerunt cauare mortem ipsius, inducta nimirum tali dispositione, cum quâ non poterat anima naturaliter corpus informare. Quia prædicens Christus mortem suam *Mat. 17.* & *Luc. 18.* dixit: *Occidit enim, scilicet Gentes.* Non autem occidissent exterius, si verè mors non secuta fuit ex vi naturali cruciatum, sed ex vi voluntatis Christi emittentis spiritum pro libito priusquam dispositio naturalis corporis postularer emitte: quo corruit prima sententia. Contra secundam vero probo: Quia illud miraculum retinendi vitam aliquandiu post inducas sufficietes dispositiones mortis nec apparer necesse sicut nec satis in scriptura fundatum. Ad dubitandi vero rationem respondeo, Christum Dominum etiæ semetipsum dñe non occidere, sed vi naturali tormentorum obire, ut tamen fusile causam indirecam, & voluntariam suæ mortis, quatenus in eius crat voluntate vitare mortem, si veller, & tamen sponte corpus suum cruciatibus obiecit, & tandem tormenta sustinuit, donec naturaliter necem inferrent. Hoc enim satis est, ut etiam mors sit liberta Christo tanquam cause passum applicant: nunc qui thus admonet igni verè dicitur causa fusitus, quem ignis naturaliter causat. At talis causandi modus ad propriam sacrificij rationem omnino est sufficiens, ut aperte constat in holocaustis.

CAPVT XVI.

Circa nouæ legis sacrificium.

PROBL. VI.

Consecratio sola potest, & non potest essentialiter Missa sacrificium constitueri.

Non potest. Quia in Missâ sacrificatur ipse Christus, qui fuit in Cruce oblatus, ut definit Trident. *sef. 22. cap. 1. & 2.* Christus non destruitur per consecrationem, sed potius producitur: Ergo consecratio non potest esse signum aptum ad constituendum, essentialiter Christi Domini sacrificium. Consequentiam probo: quia sacrificium debet esse signum nostræ submissionis erga Deum, quem profitemur esse dignum, ut in eius honorem vita nostra consumatur: ac subinde necessitatis requirit actionem realiter rei sacrificatae destrucciónam. Sic Martin. 1. 2. q. 23. art. 4. Henr. 1. 9. 8. n. 5. Fagund. *præc. 1. 1. 1. cap. 4. num. 22.* Fauer D. Thom. 3. *part. questione 83. articulo 2.* *ad 2.*

Potest quidem consecratio habere propriam sacrificij rationem. Quia licet in omni vero sa. *Potest plausibiliter.* sacrificio requiritur realis rei sacrificatae immunitatio; sed sufficit ut sit vel destrucción, vel producitur ipsius. Vnde in Missâ consecratio habet propriam sacrificij rationem, nam per illam res ignobilior, nempe panis & vinum convertitur in rem nobiliorrem, nempe corpus, & sanguinem Christi, qui non existens ante Sacramentaliter sub his (speciebus) ex vi consecrationis fit ibi deinde præsens Sacramentaliter in honorem Dei, eius supremam potestatem supra totum esse creatum illa Sacramentalis producere mitis et protestatur. *Suar. 4. 7. 5. sef. 4. Lefsi. 1. 2. de Infr. c. 3. 8. num. 14. & 15. Coninch. q. 8. 3. num. 1. 5. 16. Auerfa de Euch. q. 11. sef. 4.*

Hanc sententiam admitto, sed probabiliori modis expoendo, assertens, in istius posse solam consecrationem in signum a primum ad constituendum essentialiter Missæ sacrificium: quia ad vetam sacrificij rationem sufficit destrucción rei sacrificatae reali humano modo, qua transferatur in statum decliniorum ad vius naturales ineptum; sed Christus Dominus per consecrationem, etiæ non destruatur substantialiter, destruitur tamen humano modo realiter, quatenus accipit statum decliniorum, quo redditur in eptus ad vius naturales humani corporis, & a primum ad alios diuersos vius per modum cibi; quare mortaliter id est, ac si fieret verus panis, & condiretur in cibum, quæ mutatio sufficiens est ad verum sacrificium instituendum, non minor quam effusio liquoris, quæ Libaminis sacrificium constitutus. Didici ex Card. de Lugo d. 19. sef. 5. & ex Martinon d. 38. n. 43. & 63.

PRO

PROBL. VII.

Sola sumptuosa specierum potest, & non potest essentialiter constituere Misericordiam sacrificium.

198 **N**on potest. Quia per Sacrificium aliquid
est offendendum Deo, cum omne sacrificium
essentialiter sit oblatio: sed per sumptio-
nem speciemur nihil Deo offecimus, quia ab il-
lo potius aliquid accipimus tanquam eius con-
victus, mensa caelestis participes effecti: Ergo
sola sumptio non potest habere sacrificij ratio-
nen. Vaf. d. 212. n. 23. & 27. Coninch. q. 83.
n. 9. & alij.

199 *ad amic.* *mag. 1.1.3.4. mon. 7.* *Auctor q. 11. 1. et 4. 2.*
Post profecto. *Quia licet Christus per sumptionem specierum non destruatur quoad suum esse simpliciter, destruatur tamen quoad suum esse sacramentale, qualemcumque sit istud.* Non enim sacrificatur Christus propter est in Cœlo, nam vt sic non attingatur, nec immutatur per actionem sacrificandi: sed solum sacrificatur propter ex vi verborum constitutus sub speciebus sacramentalibus: & hoc esse sacramentale annuit realiter per sumptionem humano modo: quippe licet non sequatur destrucción, donec species corrumperint, at orine pabulum humano modo destrui dicuntur, & consumi quando comeditur: quia iam tunc in destrucciónis statu constitutus. Ita *Suar. d. 75. 1. et 4.* *Fa- gund. prae. 1.1.3.4. mon. 7.* *Auctor q. 11. 1. et 4. 2.*

100 Magis mihi haec aridet sententia. Nam & ipse Vafy, fatetur, sacrificium ouis, quamvis exigit destructionem, non tamen fieri, quando mortuus ouis, sed quando ingulatur, seu percussitur. Quia tunc datur actio voluntaria Sacerdotis, qua iam humano modo ouis occisa, vel destruenda censetur. Pariter igitur sumptio specierum humano modo destruit esse sacramenta le Christi Domini, quatenus constituit illud in statu proximo destructionis: & per consequens potest esse aptum signum interni sacrificii voluntarie tendens ad Dei cultum; nam deinceps digerit, vel corrumptio specierum potius est actio specierum vegetativa potentia necessaria.

PROBL. VIII.

Consecratio, & sumptio simul institui pos-
sunt, & non possunt institui, ut es-
senzialiter constituant Missa
Sacrificium.

101 *Constituti non possunt. Quia si sola consecratio per se potest essentialiter constitutere sacrificium Missæ: & similiter sola sumptuaria per se idem potest: certè si simul institueretur virtus ad constitendum Missæ sacrificium, non unum, sed duplex sacrificium esset. Qualibet enim adequate significaret sacrificium internum, ac proinde non posset unicum extrellum constitutere. Nam sicut ex duobus signis adquirantur constituti unicum non potest: sic*

ex Quibus significationibus adæquatis nequit vna conflari, quæ essentialiter vnicum sacrificium constitutat. Sic Vasq. d. 222. e. 4. n. 27. 28.

๕ ๒๙.

Possunt planè constitui. Quia consecratio, & sumptio simul magis expresa significant totalem facerimæ victimæ destructionem. Nec 202
Constitui pos-
sunt.

talem
rebus

repugnat, aliquam victimam in vno, & eodem
sacrificio duplēm deſtructionem ſubire: nam
in holocausto neceſſariū erat, victimam prius
occidi, & adhuc poſtea magis deſtructum per
totalem combustionem. Ita Suar. a. 75. ſet. 2.
concluſ. 2. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 4. num. 7.
& 8.

C. S.

Cum his ieiuniis & aperię reuelationis Probie-
as altero, apud eam esse confectionem solam, &
sumptionem solam, & utramque simili, ut impo-
natur, vel signifikatur, vel coniunctum ad consti-
tuendum essentialem Missæ sacrificium: & ad honore.
significandum aptissimum, quod per tale sacrificium
iuxta Patrum, & Doctorum sensum signi-
ficatur. Cærerum exitimo, de facto confectionem simili & sumptionem Sacerdotis impo-
nitas à Christo fuisse ad constitendum signum
ad quatum Eucharistia significationis, oblationis
& immolacionis. Porro institutum sic
fuisse de facto hoc sacrificium colligo à posterio-
ri ex obligatione sumendi tam stricta, ut in nul-
lo casu quantcumque necessitatibus liceat con-
fectionem sine sumptione relinquare.

PROBL. IX.

Sacerdotis sumptio precepta est, & precepta non est iure diuino.

Haud est iure diuino præcepta. Quia Tri-
dentinum *sett. 13. c. 8.* solum afferit Eccle-
siae morem fuisse, ut Sacerdotes celebrantes se-
ipsoſ communicent: & hunc morem tanquam
ex Apostolica traditione, descendantem mentio-
niteri debere. Ceterū nec ex Apostolica
traditione colligunt necessarii ius diuiniū, nec
antiqui Canones tale ius præferunt. Sic Suarez
d. 7.5. sett. 5. Martinon *d. 3.8. n. 4.8. & 69.* in hanc
partem propendet: sed tandem sub disfunctione
concludit, esse præceptum Christi, vel Ec-
clesie.

Sumptio Sacerdotis iure est diuino præscrip- 205
ta. Quia diuino iure tenemur, hoc sacrificium
essentialiter, & integraliter perficere: sed iuxta
nostram sententiam sumptio pertinet ad consti-
tutionem essentialiæ, vel saltem integralem hu-
iis Sacrificij. Eigo sacrificans iure diuino re-
netur species consecratis absumere. Ita Fagund.
prac. 1. l. 3. c. 5. n. 20. Auerl. q. 1. fct. 2. §. Quar-
to etiam. & satis indicat Card. de Lugo diff. 19.

num.76.
His hæresco. Sed placet, quod Coninch. 206
q.8.3. n.96. annotauit, hoc scilicet præceptum His hæreD.
non esse meè posicium superadditum institu- deritus.
tioni; sed ex illa sequi connaturaliter, non so-
lum quatenus est institutio Sacramenti, ut no-
lit Coninch, sed etiam ut est sacrificij institu-
tio.

PROBL. X.

Requiritur ad sacrificium hoc, & non
requiritur sumptio Hostie
tunc consecratae.

207 *Non requiri-
tur.* **N**on requiritur. Quia licet essentia nostri sacrificij requirat nouam consecrationem & sumptionem specierum: non tamen requiritur, ut vtraque ab eodem Sacerdote fiat. Quippe cum Sacerdos post consecrationem deficit, & alius species consecrata absumit, vnum fit verum & proprium sacrificium: & tamen Sacerdos non sumit species a se consecrata, sed ab alio. Et quia multi Parochi, dum renouant Eucharistam consumunt hostiam ab alio consecrata, etiam verò, quam ipsi consecrant, in sacario reponunt, nec idè criminis arguuntur. Sic Henr. l. 9. c. 9. n. 2. Fagund. præc. 2. l. 3. cap. 5. num. 20. & cap. 4. n. 26. Bonac. d. 4. q. vlt. p. 2. num. 5.

208 *Requiritur quæ per consecrationem fuit immolata par-
tiale.* Requiritur omnino. Quia eadem victimæ pars intera consecrata, debet latenter secundum aliquam sui partem sumi, ne sacrificium ipsius maneat imperfectum; maneret enim haec immolatio imperfecta dum eadem sui consummatione non perficitur. Quod autem alia proflus diversa Hostia sumatur ad hoc numero sacrificium non pertinet, nihil conferit ad huius numero sacrificij complementum. Ita Hurtad. de Euchar. d. 6. diff. 9. Card. de Lugo d. 19. n. 26. Martinon d. 38. n. 6. Gauachæus, & alij quos sequitur Diana p. 5. tr. 13. ref. 9. 6.

209 *Hoc certum
puto.* Hoc certum existimo vix probabile reputans oppositum. Meam autem sententiam a posteriori confirmo, quia Rubrica Missalis Sacerdoti præscribit, ut si forsan Hostia, quam ipse consecratur, disperatur, vel deprehendatur veneno infecta: consecratur, & sumat aliam Hostiam ad perficiendum sacrificium; quod necessarium non esset, si sufficeret, hostiam ab alio consecrata, aut referuatam in sacratio consumere. Qui esset sacrificium denuo consecrare, si posset sacrificium sine nouâ consecratione completi. Quando verò sumi non potest ab ipso consecrante, sumitur ab alio supplente defecatum illius, & fit vnum sacrificium: est enim eadem victimæ, solusque Minister variatur, ne sacrificium maneat imperfectum, cum eam victimam nondum perfecitè fuerit immolata. Vnde affuerim Parochos illos iniquè facere, ac vel culpare, vel ignorantia esse conuincendos, sitalis a Pælatis deprehendatur abusus.

PROBL. XI.

Viriusque speciei sumptio est, & non est iu-
re diuino præcepta.

210 *Est quidem.* Et quidem. Quia cum sumptio Sacerdotis iure diuino præcepta sit, totum quod consecratur debet absumti. Coninch. q. 8. n. 102. probabile putat. Absolutè affirmat Auer. de Euchar. q. 11. sect. 5. §. Adhuc autem: & affirma-

re debent quotquot censem, sumptionem Sac-
cerdotis esse iure diuino præceptam.

Non est præcepta iure diuino. Quia de fa-
cto Sacerdotes concelebrantes cum Episcopo
Calicem non absumunt. Ergo non est præcep-
tum diuini iuris, ut omnis sacrificans vtramque
absumat speciem. Ita innuit Coninch. citatus
& alij.

Prima sententiam reor esse veram, secun-
dam autem omnino reiicio debili quidem fun-
datione nitentem. Quia quando plures conce-
lebrant, & offerunt idem sacrificium: sufficit vi-
nus vtramque sumat speciem, & perficiat etiam
integraliter illud sacrificium: sicut quando con-
secravit vnius, & sumpsit alius, sacrificium equi-
dem est completerum, licet non vterque sacrifici-
ans sumat. Igitur cum sit iuris diuini ut vtraque
species simul consecretur, aptè infero: In-
betur sacrificans iure diuino, vtramque simul
speciem consecrare: ergo inbetur eodem iure
sumere victimam consecratam: igitur pariter
iure diuino inbetur, vtramque simul speciem
absumere.

PROBL. XII.

Species Sacramentales sunt, & non sunt
pars huius victimæ.

211 **H**uius sacrificij victimæ est solus Christus
id sub quo Christus offertur, & per quod sacri-
ficium fit sensibile. At ipsæ species nec sunt
pars interna victimæ, nec verè sacrificantur.
Quia species sunt res intime, & ideo indigne,
qua simul tanto in sacrificio literantur tanquam
pars hostie summe dignæ. Sic Less. de perf. diuin. l. 12. n. 96. Coninch. q. 8. n. 77. Martinon tom. 4. d. 38. n. 42. §. 5. & 53.

Species sacramentales pars sunt victimæ, &
simul sacrificantur. Quia sicut panis & vinum
sacrificantur secundario, sic iporum accidentia
pariter immolantur, quatenus destruitur com-
positum ex illis substantiis & iporum accidenti-
bus, & fit nouum compositum sacramentale scilicet
ex Christo & speciebus, ut inquit Augustinus.
Rufus istud compescit. Sacramentale
consecratione constitutum, sumptione Sacer-
dotis consumitur, & holocaustum completur.
Ergo partes illius verè sacrificantur. Ita Henr. l. 9. c. 3. num. 7. & cap. 7. num. 1. Suan. d. 75. sect. 1.
Card. de Lugo d. 19. n. 97. & 98.

212 **H**anc communem sententiam eligo, & con-
firmo. Nam Tridentinum sess. 22. cap. 1. dixit, Hanc eligo &
Christum, seipsum sub signis visibilibus immo-
landum instituisse, nimirum sub speciebus panis &
vini. Et August. in cap. Hoc est, de consecr. diff. 1. docet, constare sacrificium Missæ duobus, videlicet visibili sacramentorum specie, &
invisibili Christi carne, & sanguine. Habeo in
antiquis holocaustis instantiam. Quando ma-
stabatur agnus, simul eius accidentia sacrificab-
bantur, etiè plerique in materia manerent:
quando postea cadaver cremabantur: etiam eius
accidentia immolabantur. Pariter species sa-
cramentales per consecrationem secundario
immolantur, quatenus immolantur panis & vi-
ni, quorum erant accidentia; quatenus verò
sunt

Sectio II. De Missa, Problemata. 117

sunt terminus, sub quo conversionis sacramentalis non immolantur propriæ, sed extrinsecè requiriunt ad sacrificium Christi; nam conservati sine subiecto, non est, in decliniorum statum labi: per sumptionem autem ferè proflus destruuntur, & idè dicuntur verè sacrificari.

CAPVT XVII.

Circa Offerentes Missæ Sacrificium.

PROBL. XIII.

Christus offert, & non offert immediate Missæ Sacrificium nunc.

216 **M**EDIATE non offert, & proximè. Quia si Christus immediatè, ac proximè Missæ sacrificium offerret nunc, nunc etiam mercede: sed nunc non est in statu merendi: Ergo nec est in statu immediatè sacrificandi. Sic Cordub. Gabr. Scotus quos sequitur Valsq. dist. 225. c. 3. Fagund. præc. 1. d. 3. c. 6. n. 3. & 4. Auer. de Euchar. q. 11. sett. 9. in fine.

217 Christus immediatè ac proximè hoc offert sacrificium. Quia Christus nunc pro nobis exorat in Cœlo. Ergo similiter offert Missæ sacrificium immediatè pro nobis, utrobiusque scilicet Religionis actum erga Patrem elicendo. Si enim magis propriæ, ac perfectè munus Medicotoris, & Sacerdotis exercet. Et quia Christus per potentiam obedientialem actuam immediatè concurreat ad transubstantiationem, in quâ ratio sacrificij constituit. At non concurreat ut instrumentum in nomine: sed sciens, & volens in singulis his actionibus Deum colere, & pro nobis intercedere. Ergo tam per internam voluntatem, quam per externam operationem verè sacrificari immediatè cum omnibus Sacerdotibus. Ita Stat. 4. 77. f. 1. Filliac. 17. 4. n. 31. & 32. Coninch. q. 83. n. 107. & 108. Indicant Patres, & Concilia, quatenus simpliciter afferunt, Christum principaliter offerre.

218 Probabilem existimo primam sententiam sic intellectam, ut Christus instituens hoc Sacramentum, voluerit offerri suo nomine, nechanc voluntatem retractaret: hoc enim sufficit, ut Christus verè moraliter sacrificet nunc, esti mediatè. Quod factum autem probabilem puto secundam, scilicet Christum offere nunc Missæ sacrificium non solum moraliter, & mediatè; sed etiam physicè ac immediatè. Quia Christi, & potentie obedientialis actiua summa admodum reputo.

PROBL. XIV.

Sufficit, & non sufficit habitualis Sacerdotis intentio, ut Missæ fructus possit personæ, pro quâ offertur, applicari.

VIdimus sett. 1. debere Sacerdotem specialiter applicare sacrificium pro determinata personâ, ut ipsi conferat speciale fructum tam satisfactionis, quam impetrationis. Porro dubitatur, num virtualis intentio sufficiat? Non sufficit, sed requiritur, ut in Memento Missam actualiter applicet cui, aut quibus voluerit. Quia sicut ad confidendum Sacramentum, indulcere Eucharia non sufficit habitualis intentio, sed requiritur actualis aut virtualis: ita pariter, ad Missæ applicationem: nam utriusque communis est ratio, quod humanus & moralis actus procedere debet ex intentione in illum influente, qualis non est habitualis sola. Sic Valsq. a. 138. n. 74. Granad. 3. p. controu. 3. tr. 5. d. 4. f. 2. n. 14. & alij.

219 Sufficit habitualis applicatio Sacerdotis (nimis intentio offerendi pro tali personâ) quæ sufficit habitualis applicatio, & retractata non sit. Quia voluntas applicandi Missæ fructum neminem mouere debet ad aliquid ulterius operandum: sed solum mouere diuinam voluntatem, ut statim, ac sacrificium offeratur, eius fructum alteri applicet. Secus est in Sacramentis, vbi voluntas conficiendi me mouere debet gerendam externam actionem, ad quam moraliter non possum concurre, & humano modo, nisi perfueret intentione vel actualis, vel saltem virtualis. Ita Coninch. q. 64. n. 76. Suar. dist. 13. sett. 3. & d. 79. sett. 9. Bonac. d. 1. q. 3. punct. 2. §. 3. n. 11. Card. de Lugo de Sacram. d. 8. n. 93. Diana p. 2. tr. 14. resol. 47. & p. 5. tr. 14. resol. 65.

220 Semper iudicavi ad applicationem Missæ non requiri certam temporis propinquitatem, quod talis applicatio præcesserit; quia dum non retractatur, censetur moraliter, & habitualiter permanere, & per consequens sufficiens.

Non sufficit habitualis intentio.

Sufficit habitualis applicatio.

Ex tenso.

PROBL. XV.

Deus attendit ad celebrantis intentionem habitam, non ad debitam: & attendit ad intentionem debitam, non ad habitam.

Quælibet, ut Deus attendat ad illam intentionem, quam celebrans debet habere iuxta Prælati præcipitum, vel aliam obligationem, quam habet: an ad illam intentionem quam ipsi de facto gerit? Verum quonies celebrans tenuerit Missam applicare Antonio, v. gr. vel ex iustitia, vel ex fidelitate; vel ex obedientia: sacrificium à Deo applicatur iuxta celebrantis obligationem, non iuxta ipsius voluntatem. Quia Christus non applicat fructum suum per iniuriosam actionem: præsertim quoad obligationem obedientie inter Regulares, in quibus est maior subiectio. Sic Ledesm. 1. 4. q. 16. a. 14. Maquel

Deus attendit ad intentionem debitam.

118 Theologiae Moralis Lib. XXI.

Manuel sum. tom. 1. c. 250. n. 10. Honcalo de valore Missæ. art. 2. Cordub. Fraxinel. Barbos. Bordon. & alij, quos refert Auerfa q. 11. f. 10. Probabiliter reputant Fagund. præc. 1. l. 3. c. 10. n. 3. Diana p. 2. tr. 14. resol. 7. 2.

223 Deus attendit ad celebrantibus intentionem, & iuxta illam Missæ fructum applicat: quamvis aliquando Sacerdos peccet contra iustitiam, vel fidelitatem, vel obedientiam. Quia hæc applicatio est auctus porefatis Ordinis, & immediate fit in persona Christi, quare non pendet ab Ecclesiæ, vel Superioris intentione; sed à libera celebrantis voluntate. Sic enim instituit Christus ob liberum exercitium consecrationis & celebrationis, ut applicatio Missæ fiat immediate suo nomine (sicut effectio Sacramentorum) & per consequens, quantumvis Superior conetur, aut obligatio iustitiae vrgeat, ut alicui fructus Missæ applicetur, nihil efficiet, si celebrans eum non applicet. Ita Sylvest. Armil. Gerson, quos sequitur Henr. l. 9. c. 2. n. 6. Suar. d. 79. f. 9. Valsq. d. 23. c. 6. Coninch. q. 8. n. 169. Card. de Lug. d. 19. n. 211. Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 10. n. 4. Villalob. tom. 1. tr. 8. diff. 10. n. 2. & 3.

224 *Hanc sententiam longe probabilius, quam confimo, & expono. Verum etiam in humanis quoties Prælati, aliquis supremus aliquid subditum committit, quod eius nomine faciat, vel aliquid subditum concedit non pender subditum in usu talis commissionis, vel facultatis à voluntate Superioris immediati, qui subinde nec impedit, nec irritare potest gesta per subditum quo ad illam causam; nam quoad illam immediatè subditus auctoritate Prælati supremi operatur. Cum ergo Christus Princeps supremus sibi Ministros allegat, ut immediate nomine suo Sacramenta conficiat, sacrificium offerant, & applicent: planè sequitur. Sacerdotem quoad valorem consecrationis, & oblationis & applicacionis ab inferiorum Prælatorum, vel à iustitiae exigentia non pendere. Nam hæc omnia facit ex immediatâ Christi potestate illis in ordinatione verbis expressa: Accipe potestatem offerendi sacrificium pro viuis, & defunctis. Ergo non minus quoad applicationem, quam quoad consecrationem, seu sacrificationem operatur ut Christi Minister per potestatem immediatè receptam ab ipso, & per consequens independenter à voluntate, vel a applicatione Prælati inferioris, vel ab exigentia cuiusvis alius obligacionis.*

PROBL. XVI.

Sacerdos potest, & non potest intentionem suam ad futurum referre, seu anticipare Missas offerre.

225 Acedos de præsenti non habet, pro quo potest quide. Missas teneatur offerre. Potest ne hic celebre pro eo, quem Deus n.uit, postea daturum stipendium, quod licet deinceps petere valeat? Potest quidem. Quia cum Sacerdos referat applicationem suam ad Dei præsentionem, qui mox tribuit Missarum fructus illis, quos certò præuidet, stipendium datus: certam habet fructus applicationem, sicut scientia diuina est

certa. Nec anticipata oblatio stipendium datu-
ris displicebit, qui virtualiter sancit consentient
in tem libet utilem, & in anticipata solutio-
nem. Sic Henr. l. 9. c. 21. n. 2. Nauarta de refit.
l. 2. c. 2. n. 373. Vega tom. 2. c. 41. cap. 5. Aragon.
2. 2. q. 8. s. a. 3. Manu. in sum. to. 1. c. 250. vel 252.
n. 9. More p. 3. c. 5. q. 9. n. 5. Fraxinel. de obligat.
Sacer. f. 2. ; prænot. q. n. 1. Bonac. d. 4. q. vlt. pun.
7. q. 5. n. 5.

Minimè potest. Quia nec fructus talis Missæ
referuatur in futurum dandus, scilicet quando
Missa petatur, & stipendium detur: nec datur
statim de præsenti: Ergo nullo modo talis va-
let applicatio. Primam partem antecedentis pro-
bo, quia non est in potestate Sacerdotis, effectum
sacrificij suspendere. Sicut enim omnia Sacra-
menta simul ac perficiuntur, suum habent ef-
fectum ex opere operato, quem non potest
Minister suspendere, vel in futurum referuare:
sic Missa suum habet effectum ex opere ope-
rato, quem celebrans suu voluntate suspendere,
vel in futurum referuare non potest, donec si-
bi tradatur stipendium; alioqui possemus ap-
plicare peccatoris Missæ satisfactiōnem, ut pro-
fit Antonio, quando resurgat a peccato: vel
applicare non indigentis, ut ipso profi, quando
peccet, & resipiscat: quod est, dare licentiam
impunè peccandi, vel diutius in peccato per-
manendi. Secundam partem antecedentis
ostendo. Quia Deus sicut nec pœna, nec
præmium confert ob delicta vel merita futura re-
gulare: ita non tribuit Sacramentorum, aut
sacrificij fructum ex iis, quæ præuidet futura;
sed iuxta præsentem homini intentionem, &
dispositionem. Et certè qui Missam postulat, suo
modo concurrit ad sacrificium, ut vidimus: non
autem concurrit ad Missam ante dictam. Indi-
gentia quoque, pro quæ postulat, tunc occurre-
re solet, quando postulat, vel ad imperandum,
vel ad satisfaciendum: cui certè per Missam
ante dictam non succurrerit. Ita Suar. dist. 7. q.
f. 9. Fagund. præc. 1. l. 3. cap. 9. n. 10. Coninch.
q. 8. n. 168. Cordub. Granad. Ricci. quos sequi-
tur Auerfa q. 11. f. 18. Homob. Barbos. Iohan-
 dela Cruz. Filliuc. Molfes. Reginald. quos se-
quuntur Diana p. 2. tr. 14. resol. 15. Card. de Lugo
d. 19. n. 209. Dimas Serpi. de Purgat. c. 59. sub-
dens, teneri Sacerdotem ad harum Missarum re-
stitutionem.

Hæc est vera sententia, quare primam omnind
reificio, postquam legi in remissionibus Trident.
ff. 22. ante primum caput referri declaratio-
nem Cardinalium de mandato Pontificis fa-
mam 15. Novembris anni 1605. improbantium
& condemnantium proximam primam sententiam
tanquam pluribus nominibus periculosam,
fidelium scandalis, & offenditibus obnoxiam,
ac ab Ecclesiæ more nimium abhorrentem.
Profectò id merito, quia hæc applicatio Missæ
fieri debet modo nobis accommodato: & per co-
sequens non per recursum ad diuinam scientiam
nobis ignoratam. Alioquin ex opposito sequeretur
Antonio v. g. iam esse remissam aliquam pœnā,
& collatum aliquem fauorem dependentem ab
actu liberè post modum futuro, quem subinde
Antonius possit elicere, vel non elicere post ip-
sius fructum acceptum. Hoc autem quis non vi-
deat, esse à communī Dei prouidentia alienum?
Verum remissiones Concilij dupl. casus exci-
piunt. Primus casus est, quando Sacerdos tene-
tur

Sectio II. De Missa, Problemata. 119

erit in posterum pro certa intentione dicere
Missa, haec enim potest anticipare: v.gr. si Ca-
pellanus debeat singulis hedomadis dicere pro
fundatore tres Missas, vel singulis Mensibus
quinducim, poterit haec hebdomada dicere sex,
& hoc Mensa dicere triginta pro praesenti & se-
quenti. Secundus casus est, quando Sacerdos
certo nouit, Missas aliquas ab aliquo sibi com-
mendandas. Posse tunc anticipari censeo, quia
tunc Missa officitur pro certa persona nota.

PROBL. XVII.

Celebrans nulli applicat Missa fructum,
vel certe incapaci: Tunc fructus ille
confertur, & non confertur celebranti:
remanet, & non remanet in thesauro.

118 **N**on remanet fructus Missæ illius in thesauro
sed celebranti confertur. Quia Sacerdos
dum altera Missa fructum non applicat, vel inca-
paci applicat, censetur implicitè velle sibi con-
ferti semper per generali voluntatem, qua quis-
que semper intendit, sibi prodesse, quantum pos-
sit. Imo talis intentio confusa satis continetur
verbis illis: *Offero tibi pro innumerabilibus pec-
catis meis.* Sic Coninch. d.83.n.166. & alij.

119 **N**on confert fructus Missæ celebranti, sed
remanet in thesauro, vnde deberet extirhi, si
Missæ validè nullus applicata. Quia Deus sine
celebranti intentione non confert Missæ fruc-
tum, sicut nec Sacramentorum valorem. Ita
Hencig. lib.9.n.7. Vafq. d.23.n.11. Suar. d.79. s.7. Bonac. d.4. q.vls. pun. 5.n.12. Auer. g.13. s.10.

120 **R**em dubiam esse censeo, & per consequens
dubium fore Missæ fructum, qua non applicatur
formaliter persona capaci: ita ut dum celebratur
maneat applicatio taliter habitualis circa perso-
nam sub alia proprietate designata. Vnde pru-
dens confitum erit substituere secundam, acter-
tiam, vel etiam plures intentiones, donec deuen-
tiantur ad aliquam, qua deficere non possit: v.gr.
quando ponitur ultimo loco anima Purgatorij
fancior, vel proximior egressu, vel magis indi-
gens, vel magis destinata suffragiis, vel ea, quam
De ipsa elegerit.

CAPUT XVIII.

Circa Missæ Fructum.

PROBL. XVIII.

*Missæ sacrificium habet, & non habet
effectum aliquem ex opere
operatori.*

121 **N**ULLUM habet effectum. Quia pul-
la promissio legitur huic sacrificio
facta, quatenus sacrificium est: sed
siquidem manducantibus, & bibentibus corpus,
& sanguinem Domini vita aeterna promittitur.
Eschob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

Sic Scotus, & Caietan. apud Sotum de Inst. l. 9.
q. 2. art. 2.

Missa habet aliquem effectum ex opere ope-
rato ut causa particularis, & proxima illius, id
est, vis sacrificij præter omne meritum operantis
aliud infallibiliter confert non ponentibus obli-
cem, quod aliqui vocant, per modum infalli-
bilis impetrationis; alij per modum solutionis
ex thesauro Christi. Quia ex antiquissimo, &
communissimo Ecclesie tam ytu, quam sensu
cuncti fideles Missam offerunt ad obtinendam
suum peccatorum remissionem, vel etiam
alienorum, & ad subueniendum humanis indi-
gentiis: & sibi persuadent non pendere Missæ
fructum à sanctitate Ministri: sed indepen-
deret ab eius merito vi sacrificij nobis aliquis
fructus redemptio Christi applicari. Ita D.
Tho. 3. p. 9. 79. a. 5. & q. 82. a. 1. Suar. d. 79. s. 7. 1.
Vafq. d. 229. c. 2. Coninch. q. 83. n. 116. Bonac. d. 4.
q. vls. pun. 4. n. 7.

232
Habet quidem.

233

Hoc mihi certum afferenti, satis à Trid. s. 2. 2.
c. 1. & 2. indicati, dum docet, Christum in stru-
fe Missæ sacrificium, ut virtus sacrificij Crucis sum.
in remissionem nostrorum peccatorum nobis quo-
tidie applicaretur. Quod si applicatur ex institu-
tione Christi, ergo non per opus operantis, &
consequenter ex opere operato. Imo crediderim
Scot. & Caiet. oppositum non docuisse. Solùm
enim requirunt ad hunc Missam effectum dispo-
sitionem eius, pro quo sacrificium offertur, quod
non est contra rationem operis operati, ut con-
stat in omnibus Sacramentis; sufficit enim, ut
opus vi sua conferat talem effectum non ponen-
tibus obicem. Prima itaque sententia corruente,
Problema dissoluitur.

PROBL. XIX.

*Remissio paenæ temporalis vi Missæ sem-
per certa lege confertur, & non sem-
per certa cōfertur lege circa defunctos.*

122 **C**irca viuos conueniunt Doctores, remissio-
nem paenæ temporalis Missæ vi semper certa
lege confertur. Porro circa defunctos non confe-
rtur: Sed Missa animabus Purgatorij prodest so-
lum per modum suffragij: quacunq; sicut oratio-
nes viuorum defunctis prosumunt duntaxat pro
Deo placuerit illas acceptare sine certa lege re-
mittendi semper paenam propter tales orationes:
sic etiam Missa prodest defunctis iuxta diuinum
benelacitum. Quia indulgentia defunctis con-
cessa non habet tam certum effectum, sicut
concessa viuis: Ergo similiter de Missa creden-
dum. Sic Sotus in 4. dist. 13. qu. 2. art. 1. Cano
de locis l. 12. c. 13. Cordub. l. 4. q. 3. dnb. 1. opis.
ni. 4.

234

*Remissio paenæ virtute Missæ tam defunctis
quam viuus semper certa lege conceditur. Quia
Cōfertur cer-
Trid. s. 22. c. 2. & can. 3. pariter loquitur quoad
ta pro defun-
ctis a lege.*
hoc de viuis & defunctis; & s. 25. initio defi-
nit, Purgatorium est, anima que ibi detentas si-
delium suffragis, potissimum vero acceptabili
Altaris sacrificio iuuari. Certum autem est per si-
delium elemosynas: ieunia, vigilias, ac similia
suffragia circa lege iuuari defunctos quate-
nus satisfactio talibus operibus correspondens
iuxta voluntatem operantium illis infallibili-
liter

235

120 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

liter applicatur. Hanc enim mutuam satisfactionis communicationem Catechismus Romanus tit. de Sac. Pœnit. n. 61. tradit aperè, dum ait: *Qui diuina gratia prædicti sunt, alterius nomine possunt, quod Deo debetur, perfoluerere. Non de hoc cuiquam fidelium dubitandi locus relictus est.* Ergo certum etiam erit, Missam prodesse defunctis per modum mediæ solutionis, & applicationis infallibilis. Ita Henr. l. 9. c. 1. 3. n. 1. & c. 16. n. 1. & c. 18. n. 7. referens multos. Card. de Lugo d. 19. n. 153. Martinon d. 39. n. 3. Auer. q. 11. s. 6. Tertio ergo.

236 Existimo, magnam fore temeritatem ab hoc *Hoc mihi certissimum.* communis sensu Theologorum recedere. Fundamentum enim primæ sententiae infirmitate laborare teor, qui multo est probabilius. Indulgentias pro defunctis concessas infallibiliter illis prodesce, auctore Stuari distin. 53. sect. 3. Valentia tom. 4. dist. 7. quæst. 20. punto 5. & Card. de Lugo de Pœnitentia, d. 27. sectione 5. Vnde Missa proderit etiam infallibiliter. At etiam si indulgentie non haberent circa defunctos certum effectum, quia circa defunctos nulla polleret Ecclesia iurisdictione; qualem circa viuentes habet: tamen in Missa nullum appetere discerni, cum instituta fuerit a Christo, qui pacem habet in utroque potestate, & quod remissionem penitentiam tam pro defunctis, quam pro viuis Missam instituerit, vti ex Trident. vidimus: Ergo certa lege prodest utriusque.

PROBL. XX.

Per Missam orationi coniunctam impetratur, & non impetratur immediate remissio penae pro peccatis eorum pro quibus oratur.

237 Effectus remissionis penæ per Missam sacrificium potest (vñ sectione 1. vidimus) fieri duplamente, mediæ, vel immediatæ. Mediæ fit, quatenus Missa sacrificium impetrat gratias præuenientes, & vires spirituales ad opera pœnitentia præstanda, quibus Deo satisfaciamus pro nostrorum criminum penæ, vel alienorum, etiam quoties alii applicamus satisfactionem nostram: & hunc modum satisfactionis dari de facto docent Auerla question. 11. sect. 11. & alii. Immediate ficeret, si per Missam orationi coniunctam impetraretur remissio penæ debita peccatis illorum pro quibus oratur, nihil illis interim operantibus. Quasierit, an hic modus impetracionis de facto detur? De facto non datur. Quia orto diuina iustitia poscit, ut penæ debita non remittatur nisi per modum solutionis *exhædenda*, quæ fieri debet omnino per viam satisfactionis recompenfantis penam. Sic Fagund. præc. 1. lib. 4. cap. 1. num. 12. Suar. tom. 4. d. 37. sect. 10. & d. 48. sect. 2. docens, *zeminem posse pro se ipso sic penæ remissionem impetrare.* Et sect. 5. asserit, nec pro defunctis.

238 Datur planè de facto. Quia hac remissio penæ per se non confert sanctitatem, nec internam animæ perfectionem: sed ad commodum naturæ quodammodo pertinet; vñde dici potest remis-

porale, ac exterrum beneficium. Sed alia beneficia temporalia, & externe possunt immideatè per orationem impetrari. Ergo pariter istud præsertim adiuncto Missæ sacrificio, quæ confert orationi maiorem efficaciam, ac vim impetrandi. Ita Durand. Caier. Nauar. quæ refert Suar. tom. 4. d. 48. sect. 5. num. 4. & n. 5. subdit hanc sententiam esse piam, & probabilem: & loquendo de Missæ sacrificio idem tom. 3. distinctione 79. proficitur. Teneat abhunc Card. de Lugo dist. 19. num. 158. Laym. l. 5. tr. 5. c. 2. n. 5.

Longè probabiliorem hanc partem existimo, **239** Nam Ecclesia sapientis in Missis, & in Officio *Hoc probat.* defunctorum petit, vt Deus condone pœnas debitas animabus Purgatorij. Sacerdos etiam Ecclesia ex nomine postulat, vt defuncti pœnas illis soluantur. Hæc autem oratio frustra ficeret, si nihil ultra mensuram satisfactionis impetraret. Profectò in hæc questione certum est in primis, talem modum impetracionis esse possibilem, nulla enim appetere repugnat: quin potius videtur conforme diuina liberalitatæ, & generalibus promissionibus orationi præstatis. Quod factum vero certum est etiam non concedi talem remissionem sine aliquo satisfactionis applicatione, saltem alienæ. Cum enim quilibet iustus habeat opera penitentia satisfactione, quæ possit pro se, vel pro aliis offere, immrito postulat gratuitam omnino remissionem, & quasi dispensationem in lege iustitiae, quando non vigeret sufficiens misericordia ratio.

PROBL. XXI.

Missæ per se confert, & non confert primam gratiam, & peccati lethali remissionem iis, pro quibus dicitur.

Suppono ex sect. 1. Missæ sacrificium quatenus proprietorum est, conferre primam *immediatam* gratiam, & peccata mortalia remittere, saltem *confert primam* gratiam. Igitur Missæ sacrificium immediate confert primam gratiam, & remissionem mortaliū non habentibus obicem, sed attritionem sufficientem. Quia sic magis propriè capiuntur Concilia, Scriptura, & Patres, præsertim Tridentinum *session. 22. cap. 2.* dum adstruit, Sacrificium Missæ verè proprietatum esse: reddensque rationem, addit: *Quia nimur huius oblatione placatus Deus, 240* *ingentia quoque peccata, & criminis dimittit.* Vis autem huius rationis fundatur in eo, quod propitiatio propriè referatur ad remittendam peccata. Et quia sacrificium, consistit in oblatione, perfectius est Sacramento, quod referunt ad usum? sed Sacra menta nouæ legis vim habent remittendi mortalia, conferendique primam gratiam attritis saltem per accidens ex opere operato. Ergo sacrificium pariter habet eandem vim præsertim cum ex se sit magis ordinatum ad remissionem pec-

PROBL. XXII.

*Eft. & non eft infallibilis impetratio au-
xiliorum ſpecialium, qua conſertur
eis, pro quibus Missâ ſacrifi-
cium offertur.*

Profecto Missâ ſacrificium vtrâ vim impe- 243
trandi gratiam präuenientem, haber vim ^{Nonnulla ſup-}
placandi Deum, & proper hanc propitiatorium
dicitur, diſtinctum ab impetratorio. Nam aliud
eſt, mouere Deum, ut bona bonis largiatur; aliud
eſt, illum placare, n̄ nobis inferat mala. Quia
ſola viſ impetrandi non ſatis explicat virtutem,
quam Patres, & Tridentinum Missâ tribuunt ad
remiſſionem non ſolū pœnaruſ, ſed etiam
peccatorum mortalium, rēſpectu quorum ſit
etiam proprie propitiatorium. Quaeris igitur
num impetratio talium auxiliorum ſit infalli-
bilis?

Infallibilis non eſt. Quia experimento ſap̄ 244
conſat, nec conuerit, nec ſpecialiter ad pœnā. ^{Non eſt in-}
tentiam excitati peccatorem, pro cuius conuerit ^{fallibilis.}
fione Missam offerimus. Et quia effectus infal-
libilis ſolē eſt determinatus quoad numerum,
& perfectionem, & certam diſpoſitionem recipi-
entis prærequirit. Sed hic effectus non eſt hu-
iūmodi, nam interdūm vni datur, interdūm
multis, ut Missa pro pluribus offeratur; interdūm
maius, interdūm minus; interdūm datur obſti-
nacifimo peccator, cum minus peccanti den-
getur. Ergo hic effectus non eſt infallibilis. Sic
Durand, Cano, Cordub. quos ſequitur Suar. d.
79. ſect. 3. Filiuc. r. 5. n. 61. Martinon tom. 4. d.
39. n. 5. Vafq. d. 228. c. 1. n. 21.

Et planē infallibilis. Quia ſacrificans etiam 245
ſi ſit peccator, offert hoc ſacrificium nomine ^{infallibilis}
Christi, qui ſemper exauditur pro ſuā reuerentia. ^{et.}
Hebr. 5. Sic ergo valeat Missâ ſacrificium apud
Patrem, ut proper Christi dignitatem, & meri-
tum ibidem applicatum concedat peccatoribus
pro quibus offertur, aliquas ſpeciales gratias
präuenientes, ſi ſint illarum capaces, quibus ſi
correspondant, remiſſionem peccatorum obti-
neant. Ita Henr. l. 9. c. 15. n. 1. Fagund. præc. 1.
l. 4. c. 2. n. 19. Bellarm. l. 2. de Missâ. c. 4. Coninch.
q. 8. 3. n. 138. Probabile dicunt Mætratius d. 37.
ſect. 10. & Martinon citatus.

Profecto Missâ ſacrificium quatenus impe- 246
tratorium eſt, habet ſemper effectum aliquem in ^{autoris mēs}
capaci ſubieſto. Et quidem ſi peccator oret, &
Missa faciat pro ſuā conuerſione offerri, nec
apponat impedimentum, impetratio ſpecialium
auxiliorum erit infallibilis ſaltem ex promiſſio-
ne precibus factis ſatentur Scarias, & Filiuc.
citat; Ergo conſequenter admittere debent
effectum infallibilem, qui non ſit determinatus,
nec certam diſpoſitionem recipiētis prærequi-
rat. Nec nō poteſt ſola promiſſione præcibus
facta, nam oratio debet eſſe iuſti: cum hic oret
& offerat peccator.

peccatorum, vi ex iſis conſecrationis verbiſ
colliguntur. Sic nonnulli recentiores apud Vafq.
diſt. 2. 28. cap. 1. Probabile cenſet hanc con-
ſentiam Caſſal. de ſacrific. Missâ, lib. 2. Fauſt
D. Thom. in 4. diſtinct. 12. queſt. 2. art. 2. que-
ſtione 1. ad 4. partim Valent. conſentit tom. 4.
diſtinct. 6. queſtione 11. punto 1. §. 22. dicens,
quāmvis Missâ primario instituta non fuerit
ad tollendā peccata mortalia: tamen per ac-
cidens, & ſecundariō conſerere illorum remiſſio-
nem, & primam grām peccatoribus, pro qui-
bus offetur, habentibus attritionem, & bonam
ſidem: huc etiam contingit recipientibus Eu-
chariſtiam.

141 Missa per ſe non conſert primam gra-
tiam immeſiaſ, vel remiſſionem pecca-
torum mortaliſ ex opere operato. Quia non ha-
bemus promiſſionem diuinaſ circa talem effe-
ctum: cito conducat ad remiſſionem peccatorum, &
ad iuſtificationem ad iuſtificationem peccatoris media-
tē, quatenus Deus eius intuitu tribuit auxilia
gratiae präuenientiſ ad eliciendam contritionem, vel ad trię recipiendū ſacrificiū. Hoc intendit D. Thomas citatus. Nam cū di-
xifet, hoc ſacrificium in peccatoribus peccata
delere mortalia, ſubdit ſtatiū delendi mo-
dum h. ſe verbiſ: *Non ſicut cauſa proxi-
ma, ſed in quauntuſ gratiam contritionis eis
impetrat.* Probatur ex Tridentin. ſectione 22.
capite 2. docente, *Sacrificium iſtud verē propi-
tiorum eſt, per iſipſumque fieri, ut ſi cum
vero corde, & reſtā fida cum meū, & reuerentia
contrit, ac pñtientes ad Deum accedamus, mi-
ſericordiam conſequamur, & gratiam inueniamus
in auxilio oportuno: huius quippe oblatione pla-
catuſ Dominuſ, gratiam, & donum pñtientiæ
concedens, criminis, & peccata etiam iuuenia di-
mittit. Vbi modum explicat, quo per Missam
remiſſiunt peccata, dum contritus, & pñtienti-
bus ſilicet imperfētē, oblatione Missâ placa-
tus Deus concedit auxiliū opportunū, &
gratiam excitantem, qua peccatam contritio-
nem eliciens, aut ſacramentū recipiēt, pñtientiæ
donum, & fructum, nimirū miferi-
cordiam inueniant, qui peccatis etiam iuueni-
tibus tenebantur. Confirmatur, quia ſi peccator
atritus, pro quo offertur Missa, ex opere
operato iuſtificatur, iam non eſet pñtientiæ
Sacramentum in re, vel in voto ſimpliceret
neceſſarium ad mortalium remiſſionem. Ita Suar.
d. 79. ſect. 3. Vafq. d. 228. c. 1. Coninch. q. 8. 3. n. 37.
Henr. l. 9. c. 15. n. 1. Bonac. d. 4. q. vii. pun. 3. n. 3.
Aueſ. 9. 1. ſect. 6. Card. de Lugo d. 19. n. 1. 37.*

Hoc mihi compertum. Nam aliaſ pñtienti
cum attritione nota duntaxat, oblatione pro
ſe Missa, recipere quāuis Sanctaſ, ſaltem
præter Euchariſtiam, & omnia miniftrare. Posſet
celebrari pro ſe, quāmvis recordetur peccati
mortalium, quando nequit conſerti, cum attritione
nota proſequi, nec conſerti teneretur. Item
quoties moribundus conſerti non poteſt, nec
villuſ ſacramentum recipere, deberemus iſi
Missa applicare, cuius virtute, ſi ſit attritus, iu-
ſiſciatur. Quātanq; ſunt contra communem
Doctorum & fideliū ſenſum,

PROBL. XXIII.

*Auxilia, quae per Missam conferuntur,
semper sunt, & non semper
sunt efficacia.*

247 **S**emper efficacia sunt. Quia hoc videtur asserere Trid. *sef. 22. c. 2.* dum affirmat, per Missam conferri peccatoribus auxilium opportunum, & pœnitentia donum. Nam auxilium opportunum idem esse videatur cum efficacia: pœnitentiaque donum inuoluit auxilium adiuuans, quod semper sortitur effectum. Sic non infima nota Neoterius.

248 **N**on semper sunt efficacia. Quia sicut sufficit, ut gratia sacramentalis inducat auxilia sufficientia: sic etiam sufficit, ut Missa pro peccatoribus oblati auxilia sufficientia caufer. Nec expediebat impetrationem auxiliorum efficacium infallibilem esse, ut semper cum timore, ac tremore nostram salutem operemur. Ita Suar. *d. 79. sef. 3.* Fagund. *præc. 1. 4. c. 2. n. 18.* Bonac. *d. 4. 9. v. 1. p. 3. n. 4.* Coninch. *a. 83. n. 140.* cum aliis.

Consentiens alesso, Deum ob Missam sacrificium illa semper auxilia confere, quibus, quantum est ex sincere cupit conuertere peccatorum, & peccator conuerti possit, si velit. Vnde hos licet Missam offerimus ad impetrandum auxilium efficaciam, & frequenter illud impetramus; interdum vero datur inefficax secundum diuinæ voluntatis consilium. Censuerim tamen, propter Missam semper dari auxilium validius, & efficacius quodad astiuitatem internam, quam sine Missa daretur eidem peccatori. Sic enim decer tanti sacrificij dignitatem.

PROBL. XXIV.

*Dum iusti actualiter in obiectis venia-
liter pravis complacent, Missa sacri-
ficium immediate, & ex opere operato
dimittit, & non dimittit eis peccata
venialia.*

250 **D**imitit quidem. Quia non minus prodest Missa sacrificium ex opere operato veniam remissioni, quam Sacramentalia, quae taliter habent efficaciam. Nimur si leuioribus animæ morbis adhibeantur leuiora remedia, quæ leuem vel nullam requiriunt dispositiōnem illius, cui vel aqua benedicta, vel Episcopi benedictio datur, vel Missa sacrificium applicatur. Sic Cordub. Palud. Canus, & alij, quos sequitur Henr. *l. 9. c. 13. n. 2.* Nuñus *3. p. quæst. 8. art. 1. concl. 6.* Diag. *part. 3. tract. 4. re-
sol. 39.*

251 **N**on dimittit. Quia culpa venialis transacta præter reatum pœna relinquit in anima maculam aliquam libera voluntate contractam, quæ subinde, quamvis absoluere possit tolli per extrinsecam condonationem, non ita tamē congruenter naturæ rationali, quæ po-

stulare videtur, ut qui libere peccauit, libere retractet peccatum, & ut macula per modum aliquis positui foedantes animam, etiam per aliquid posituum quodammodo contrarium tollatur. Igitur ut modo proporcionata venialia remittantur, oportet, ut homo respicat per aliquem actum virtutis tali culpa contraria, vel intrinsecus perficiatur per aliud augmentum gratia iustificantis, quæ virtutis includit repugnantiam cum veniali peccato. Ita Suar. *d. 79. sef. 5.* Vafq. *d. 22. 8. c. 3.* Fagund. *præc. 1. 4. c. 4. n. 1.* Coninch. *q. 8. 3. n. 136.* Card. de Lugo. *d. 19. n. 152.* Martinon. *d. 39. sef. 1. n. 4.* Auerf. *q. 11. sef. 6.*

Fatior hanc sententiam communiorem & probabilem esse. Non tamen aulus sue. **In primâ se-
tim abnegare Missam, quod sacramentalibus reiā inclinat** afferens, seū conceditur. Certe cum valde probabile sit, **dam illa pre-
posita dispositione nostrâ, quæ per se non suf-
ficeret ad obtinendam venialium remis-
sionem, per sacramentalia conferri: valde quo-
que verissimile est, oblationem Missam pro
remissione venialium illam conferre, saltem
præiū dispositione, quæ foret alioquin in-
sufficiens; & hoc saltem conuincere prima sen-
tentia fundamentum ingenuè proficit.**

PROBL. XXV.

*Sacerdos quatenus Missam offerit ut per-
sona particularis, & ceteri Fideles co-
offerentes participant & non partici-
pant non ex eâ aliquem satisfactionis
fructum ex opere operato.*

Oblationi, quam Sacerdos exhibet in perso- **253**
na Christi responderet fructu satisfactionis **Non pote-**
ex opere operato Doctores conueniunt. **Que-
partant,** fieri vero, utrum Sacerdotes quatenus Mis-
sam offerant ut personæ particulares, & reliqui
Fideles coofferentes percipiunt aliquem fruc-
tum satisfactionis ex opere operato? Non
percipiunt. Quia illi duntaxat responder. Sa-
cificij fructus ex opere operato, cui Deus il-
lum promisit: sed soli sacrificio, quod offerit Sa-
cerdos in persona Christi, promisit Deus ei-
modi fructum; nam ibi solum applicantur me-
rita Christi Domini tanquam principali offe-
rentis, ut significat Trident. *sef. 22.* Ergo Missa
solum dum offeritur in persona Christi conferit
hunc fructum, non autem ut offeratur à persona
particulati Sacerdotis, vel ab aliis coofferenti-
bus. Sic Vafq. *d. 23. c. 3.* Coninch. *a. 83. n. 162.*
Card. de Lugo. *d. 19. n. 233.*

Percipiunt omnino. Quia sicut Sacramentum **254**
confert fructum ex opere operato ratione sum-
ptionis: ita sacrificium ratione oblationis. **Partim pat-**
Sacramentum confert ex opere operato suum
effectum omnibus sumentibus: ergo patiter sa-
cificium omnibus offertibus. Ita Sylue. &
Caer. quos sequitur Suar. *d. 79. sef. 8.* Henr. *l. 9. c. 20. n. 2.* Bonac. *d. 4. q. vlt. p. m. 4. n. 2. & 6.*
Loyol. l. 5. tr. 5. n. 7. 2.

Æquè probabilem utramque sententiam **255**
judico. Magis autem arridet secunda, quia D. **Æquè proba-**
Thom. *3. p. 9. 79. art. 5.* viderit eam docuisse. **bilem utrā-**
Distinguens enim in Eucharistia rationem Sa- **que partiē**
cramenti, quatenus sumitur: & rationem sacri- **pucij,**
ficij.

Sectio II. De Missâ, Problemata. 123

ficij, quatenus offertur, subdit: *Et ideo effectum sacramenti habes in eo qui sumis: effectum autem sacrificij in eo, qui offert: vel in iis, pro quibus offertur.* Et in fine corporis concludit, *hanc oblationem fieri satisfactoriam illis, pro quibus offertur, vel etiam offerentibus.* En palam logitur de fructu satisfactionis, & discernit fructum prouenientem ad offerentes: & fructum profluentem ad eos, pro quibus offertur.

PROBL. XXVI.

Sacerdos debet, & non debet omnibus Ecclesia membris non solum impetracionem Missâ, sed etiam satisfactionem applicare.

¹⁵⁶ **T**riplex Missâ fructus à Doctoribus distingui solet. Primus est generalis, quem celebrans applicare debet cunctis fidelibus viuis, atque defunctis, ut Deus singulis distribuatur iuxta proportionem sibi notam. Secundus est specialium proprius celebrantis, quem non tenetur alii applicare, (nec potest secundum aliquos, quamvis secundum alios possit.) Tertius est medius vel specialis, & eis pro quibus Sacerdos offert Missam, competit. Hoc posito, quæstio voluit, utrum debet Sacerdos non solum impetracionem, sed etiam satisfactionem omnibus Ecclesia membris applicare?

¹⁵⁷ Debet quidem. Quia commune sacrificium Ecclesia debet omnibus eius membris prodeesse, sicut cibus in communem ingestus stomachum omnibus corporis membris parit utilitatem. Et quidem Tridentinum *sef. 22. cap. 6.* Missas illas, in quibus Sacerdos solus sacramentaliter co-communicat, probat, & communes censeri definit; quoniam à publico Ecclesia Minister non pro se tantum, sed pro cunctis fidelibus, qui ad Christi corpus pertinent, celebrantur. Sic Adrian. *Sotus. Palud. Major.* & alij, quos sequitur *Henriq. l. 9. e. 17. n. 2.* *Nauar. c. 25. n. 9. 2.* *& 111. A zor. tom. 1. lib. 10. cap. 20. 9. 9.* *Valent. tom. 4. d. 6. q. 11. pun. 1. §. 25.* *Fagund. præc. 4. l. 3. c. 6. n. 23.*

¹⁵⁸ Non debet. Quia illa fructus generalis satisfactionis omnibus, & singulis fidelibus ex singulis Missis proueniens nullo firmo nictitur fundamento; nec enim colligitur ex iure diuino, nec ex verbis Missâ: nam haec solum significare orationem Ecclesia nomine faciendam pro cunctis: & oblationem generalem pro fidelibus vniuersis, quo ad impetracionem. Et quia alias anime defunctorum ciuium liberarentur omnes à Purgatorijs igne, quin etiam viui, qui gratiam aliquandiu conservarent, vix haberent penæ reatum, si fructum aliquem satisfactionis ex omnibus Missis recipent. Ita *Suar. dif. 79. sef. 9.* *Filiu. trax. 5. num. 77.* *Coninch. qu. 8. 3. num. 156.* *& 169.* *Card. de Lugo dif. 19. num. 2. 21.* & alij Recentiores.

Fateor, primam sententiam piam admodum esse, sed secundam aetimo solidiorem, & probabilem, lux quam illa diuisio triplicis fructus capi debet de fructu in communis, vel impetracionis, quæ sola continetur in primo mem-

Escol. & Mend. Theol. Moral. T. III.

bro: vel satisfactionis, quæ pertinet ad secundum & tertium simul cum impetracione. Debet igitur celebrans orare pro cunctis Ecclesia membris, ut adiuncto precibus sacrificio, impetrat efficacius omnibus non solum alia bona, sed etiam penæ debita remissionem saltem mediate.

PROBL. XXVII.

Missâ potest, & non potest, pro Infidelibus offerri.

Suppono, duplum posse Missam pro Infidelibus offerri. Primo indirecte, quando Nonnulla ¹⁵⁹ Missa dicitur pro dilatatione fidei, vel Ecclesia ^{mo.} augmentatione, quod fit per Infideliū conuersiōnem; & hic modus non solum est licitus, sed etiam ab initio nascientis Ecclesia viseatus. Sic habetur in antiquis Liturgiis, & in nostro Missali Missa pro rollendo schismate exponitur. Secundo directe, cum Missa dicitur pro bono ipsorum Infideliū vel spirituali, vel temporali, vel in communis, vel in particulari huius, vel illius Provinciæ: huius, vel illius personæ, de quo quæstio procedit.

Non potest Missa directe pro infidelibus offerri. Quia Missa sacrificium pro sola Ecclesia Non potest directe institutum: At infideles ad Ecclesiam non ^{recepit} offerri. attinent: Ergo Missa pro infidelibus offerri non potest. Sic *Sotus* in *4. dif. 11. q. 2. a. 7.* *Azor. 10. 1.* *l. 10. c. 22. q. 1.* *Vafq. q. 227. c. 3. n. 224.* *Fauet. D.* *August. 10. 7. 1. de orig. anima. c. 9.* *Quis, inquit, offerat corpus Christi nisi pro eis, qui sunt membra Christi.*

Potest Missa directe pro infidelibus litarum. ²⁶⁰ Qui nec est malum ex natura rei velle per Missam impetrare infideliū conuersiōnem, vel illa offerri. etiam bona temporalia, quæ conductant ad illorum salutem aeternam; nec est à Deo prohibitum, ut patet: nec seclusis censuris haereticorum, extat Ecclesia prohibitio. Ita *Bellar. de Missâ l. 2. c. 6.* *Suar. d. 78. sef. 2.* *Coninch. q. 8. 3.* *n. 160.* *Laym. l. 5. tr. 5. c. 2. n. 9.* *Bonac. cum aliis d. 4. q. vii. punti. 5. n. 4.*

Crediderim huius sententia. *Auctores id a* fæcere quoad impetracionem, non autem quoad ²⁶¹ *Hoc tenet. &* satisfactionem, cuius infideles sunt incapaces. *Expono.* Ego quidem cum his sentio, dum video, de trianam hanc à fidelium praxi confirmati. Didici à teste oculato Francisco de Lugo meo sapientissimo ac sanctissimo Magistro, Collectæ communi Sacerdotes in Americâ addere: *Gentes Indorum gratia tua illuminentur;* quæ verba ab Ecclesia sunt publico ritu, ac praxi approbata. Similiter in nostra Societate Anglis Mensibus ex Superiorum præscripto vnum gerimus sacram pro conuersione Gentilium, & Indorum: alterum pro haereticorum reductione, ac pro regionibus sepræ territorialibus. Fatoeunt tunc esse, directe semper attendere fidei dilatationem. Sed fatus sum existimo directe precari bonum spirituale infideliū, & etiam temporale, quod non ad Ecclesia oppugnationem, sed ad plorū in infideliū salutem spirituale conduceat. *Legendum Filiu. tr. 5. n. 48.*

L 3 PRO

PROBL. XXVIII.

Missa potest, & non potest, pro Catechumenis offerri.

263 **O**fferri non potest. Quia Missa sacrificium est proprium fidelium. Fideles autem proprie dicuntur, qui portas Ecclesia per Baptismum intrarunt, & Christi corpori sunt visibiliter annexi. Non ergo potest Missa pro Catechumenis offerri nondum sacra vnde dilutis, qui nondum sunt visibiliter Christi Dni membra. Et ideo Concil. Brachat. 1. decernit c. 35. vt Catechumenis nec oblationis sancta commemoratione nec psallendi impendatur officium. Sic Bellarum. tom. 2. contra 3. & 1. de Purgat. c. 18. Azor. 10. 1. 10. c. 22. 9. 2. Valsq. d. 227. c. 3. Et Chrysost. hom. 3. in Epist. ad Philip. docet, Catechumenos non iunari Missa sacrificio.

264 **P**otest offerri. Quia Ecclesia solebat olim pro Potest offerri. Catechumenis sacrificare, vt Starius citandus ex Patribus, & ex ordine Romano colligit. Et quia licet Catechumeni non sint Ecclesia membra per Baptismum & characterem coniuncta, tamen vivunt Ecclesia per fidem & fortè vivunt per charitatem. Ergo licet non subdantur Ecclesia quicquid vim coactuam, pertinent ad Ecclesiam quicquid favores, qui semper sunt ampliandi. Quare dum Ecclesia Missam offerit pro cunctis fidelibus viuis, atque defunctis: videtur Catechumenos pietate materna complecti. Ita Henr. cum aliis l. 9. c. 15. n. 5. Suar. d. 78. f. 1. Filliuc. tr. 5. n. 45. Card. de Lugo d. 19. n. 166. & 137. Auct. 9. 11. f. 10. §. Dicendum tamen.

265 **P**rofectò ex Catechumenis alij competentes vocantur, quia sic petunt Baptismum, vt per ipsos non sit illlico baptizati. Alij dicuntur incompetentes, qui fidem audiunt, & discunt; sed ex mera negligencia Baptismum non petunt, aut non recipiunt. Itaque imperatio, quatenus prouenit ab ipso celebrante, vel alii coofferentibus ex opere operantis cunctis Catechumenis prodest: cum talis oratio vel imperatio neminem excludat. Imperatio autem Missa, quam vocamus ex opere operato, prodeste potest competentibus Catechumenis, sicut asserta secunda sententia, & sufficienter probat.

PROBL. XXIX.

Expedit, & non expedit alicui, dum viuit, facere sibi celebrare Missam, & Officium defunctorum.

266 **E**xpedit profectò. Quia heredes sèpè negligentes sunt in his suffragiis gerendis: ac proinde secundum videtur esse fructus, si suffragia ante obitum præmittantur. Sic Lucas Pinel. de Missa p. 2. c. 7. dub. 3. qui testatur, sic esse in Lotharingia præceptum; sic etiam gesuile Carolum V. & alios narrant Historia. Bart. a sancto Fausto. Laurent. de Peyrin. Nauar. Homob. & alij quos refert Diana p. 5. tr. 13. refol. 2.

267 **M**inimè expedit. Quia dicere Missam, & Officium defunctorum pro viuis vere Ecclesia Ro-

manæ ritui dissonat: nec possunt illæ preces nisi nimis impropriè viuis applicari: nec potest Sacerdos intentione suâ principali mutare Ecclesiæ intentionem, quæ Missam dicit Requiem, & Defunctorum Officium funereum pro mortuis instituit: & pro ipsis duntaxat dicendum prescribit: nec vult, pro viuis offerri, vt ex collectis & reliquis verbis adhibitis satis constat. Ita Diana citat. Auerl. g. 11. f. 1. 2. §. Ima. Laym. l. 5. tr. 5. c. 2. n. 35. Franc. de Nigro in add. ad Ruiz p. 2. regula 3. q. 5. refert pro hac sententiâ Puteum, Trimarchium.

Cum his omnino opinor. Nam Missa fructus, quoad impetranda diuina beneficia, vel auxilia viventibus, necessaria, maior, & secundum viuis proueniet ex Missis, quæ pro talibus necessitatibus spiritualibus, aut temporaliis instituta sunt, quæ ex Missis defunctorum. Quoad satisfactionem vero pro peccatis solum proderit ad remissionem peccata debite de iam ante commissis, & remissis: & hic fructus pariter habebitur per aliam Missam, nulla vero proderit pro remissione peccata, quæ debebitur peccatis postmodum committendis, pro quibus, si manet aliquis reatus mortis tempore, erunt sanè necessaria sacrificia & suffragia post obitum applicanda. Quare semper nocebit heredum negligientia, quamvis à viventibus præmissum sic funebre Officium cum defunctorum Missa.

PROBL. XXX.

Quando effectus satisfactionis pro pœna debitâ ex Missâ, per obicem peccati, fuit impeditus: datur, & non datur, fictione recente.

Certum mihi, gratiam habitualem requiri in illo, cui remissio pœnae temporalis ex opere operato sit conferenda. Quia existens in mortali non est capax satisfactionis, quæ solum est beneficium amicorum: nec est, cur ad inimicos extendetur, vt D. Thom. 3. p. 9. 7. a. 7. ad 2. affirmat.

Quæferis, vtrum hic effectus conferatur Missæ vi, recente fictione, quando per peccati obicem fuit impeditus. Conferetur quidem. Quia Sacramenta recente fictione recipientium, suum præstant effectum. Igitur idem Missa tribendum in vbiore tantu sacrificij commendationem. Sic Nauar. tr. de orat. c. 19. n. 74. Henr. l. 9. c. 13. n. 1. & c. 15. n. 2. & c. 18. n. 7. Fagund. p. 1. l. 3. c. 12. n. 17.

Non conferetur. Quia id est, singulare Sacramentorum privilegium, quod sine fundamento non debet ad Missam extendi. Ita Suar. d. 79. f. 10. Valsq. d. 2. 31. n. 51. Coninch. q. 83. n. 165. Card. de Lugo d. 19. 195. Bonac. d. 4. q. vlt. pun. 5. n. 5. Fag. mutans sententiam præc. l. 4. c. 1. n. 25.

Profectò cum Missa sacrificium oblatum pro iustis, qui tunc satisfactione non egent, non illis referetur satisfactionis fructum exhibendum, quo tempore postmodum indigerit (de quo superius:) multo minus referuibile hunc fructum peccatoribus pro tempore, quo respuerint.

PRO

PROBL. XXXI.

Effectus seu fructus Missæ crescit, & non crescit ex meliori recipientis dispositione.

173 **N**on crescit. Quia hic effectus totus penderit. Non sacerdos Missam applicans intentio-
ne. Ergo totum est, quantum vult sacerdos, & non pender ex recipientis dispositione; nam is habet se tanquam donatarius: donatio vero ex sola donantis voluntate mensuratur, non ex donatarii dispositione. Si Suar. d. 79. sct. 10. Con-
tinch. 83. n. 171. Filliunc. tral. 5. n. 84. Fagund.
prec. 1. 4. c. 1. n. 22. Citant pro se D. Thom. in 4.
d. 45. q. 3. art. 4. questione. 1. docentem, suffragium, quod alicui prodest ex alterius applica-
tione, pender totum ex applicantis intentione,
non ex dispositione recipientis, nisi quo ad hoc
solum, ut ob eius non apponatur.

174 **Q**uoad impetracionem, & satisfactionem effe-
ctus quidem. Quia, seu fructus Missæ crescit, vel decrescit iuxta
maiores, vel minores dispositionem illius, pro
quo Missa dicuntur. Quia quoad impetracionem
ceteri paribus qui melius est dispositus, aptior
est, ut, quod pro illo petitur, impetretur. Quo
ad satisfactionem verisimilius est, & pietati
magis consonantum, ut plus pena temporali
remittatur ei, qui ceteris paribus melius est
dispositus. Sicut Sacraenta melius agunt in
melius dispositis non solum quoad infusionem
gratiae iustificantis; sed etiam quod ad remissio-
nem penitentia temporalis. Ita Sylvest. Sot. Cordub.
quos sequitur Auerfa q. 11. sct. 10. §. Octauo,
frante. Card. de Lugo d. 19. n. 200. Martin. 10. 4.
d. 39. n. 28.

175 **I**dem opinor. Quia non appetat mihi suffi-
cens diversitas inter effectum Sacramentorum
& sacrificij, cum utique detur ex opere opera-
tori per applicationem meritorum, & satisfac-
tionis Christi, que possunt in aequaliter applicari
iuxta recipientis applicationem. Existimo qui-
dem apertam esse D. Thomae sententiam 3. p. q.
78. a. y. docentem, Missam esse satisfactoriam illis,
pro quibus offeratur. Vel etiam offerentibus secundum
quantitatem devotionis. Et a. 7. ad 2.
inquit: *Illis tamen prodest plus, vel minus secundum modum devotionis eorum.* Nec opositum
doucile reor eo loco ab aduersatis citato. Nam
ibi loquitur de satisfactione, qua prouenit ex
opere operantis, & applicatur alteri: nec habet
maiores valorem pro dispositione illius, cui applicatur. At Missa valor, propter Christo respon-
der, non habet hunc limitem, sed applicari pos-
t est ad maiorem & maiorem effectum finitum
quidem determinandum iuxta dispositionem il-
luis, cui confertur.

PROBL. XXXII.

Missæ fructus est, & non est infinitus ex-
tentus syncathegomaticè.

176 **F**ructus Missæ digeretur infinitus extensiu-
s syncathegomaticè si simul infinitis homini-

bus pena finita remitteretur, vel bonum aliquod
infinitum impetrari posset. At cum nunquam
datur infiniti homines simul, certum esse dixi
sct. 1. non dari Missæ fructum extensiuè Cathe-
gomaticè infinitum. Questioni itaque com-
mittit, non Missæ fructus si infinitus extensiuè Syncat-
hegomaticæ: videlicet, an oblata Missa
pro multis, ita singulis profit, ac si pro singulis of-
fertur propter infinitatem extensiuam Syncat-
hegomaticam, quam habet.

Missæ fructus est Syncathegomaticè exten-
sus infinitus. Quia res oblata est infinita, prin-
cipalis etiam offensio est infinita dignitatis, cui
congruere videretur, ut oblationis sue fructus sine
limite multiplicetur in omnibus, quibus applica-
tur. Et quia multiplicatis his, qui Missam
audirent, non minus Missa prodest singulis,
quam si singuli solum adessent. Ergo similiter
quones offerunt pro multis non minus singulis
prodest, quam si pro singulis offerretur; cum
eadem sit utrobius ratio. Sic Canis, Sotus, Syl-
vest. & alij, quos referunt, & sequitur Valsq. d. 23. 1.
c. 2. & 3. Hurtad. de Missâ d. 3. diffic. 8. Nauar.
1. 2. c. 3. n. 268. Caetan. Opus. 10. 1. tr. 3. q. 2. & 3.
p. 9. 79. 4. 5.

Missæ fructus non est syncathegomaticè
extensiuè infinitus. Quia oblationis Missæ, quate-
nus à Christo fit hic & nunc nec est actio meri-
toria, nec satisfactoria, cum Christus iam nunc
meretur, nec satisfaciat: solum habet an-
nexas satisfactioes ipsius Christi præteritas,
quarum valor, et si infinitus applicatur tamen
ad effectum finitum, & limitatum remittendi
penam determinatam ex institutione diuina:
& per consequens applicatus multis, minor erit
in singulis. Hæc autem institutione diuina colli-
gitur ex Ecclesiæ praxi, sensuque communis,
cum ab initio nascientis Ecclesiæ receptum sit,
ut Sacerdotes pro certis personis determinatè
Missas applicent: & teneri se parent, ad applican-
das singulas singulis, à quibus integrum sti-
pendium acceperint: nec licere quidem unam
Missam pro multis dicere, qui singuli integrum
stipendium tribuerint. Quod equidem in opposita
sententia reputandum est. Ita D. Thom. Scot.
Gabri. & alij, quos sequitur Suar. d. 79. sct. 12.
Henriq. lib. 9. cap. 19. num. 5. Coninch. quest. 8. 3.
num. 19. 1. Bonac. d. 8. quest. 4. p. 1. num. 6.
Bellarm. Valent. Azor. Mercer. Arcud. quos se-
quuntur Auerfa q. 11. sct. 7. Diana p. 4. tr. 4. ref. 1.
196. & p. 5. tr. 14. ref. 1. 8. 1. Card. de Lugo d. 19.
num. 246.

Dixerim, fructum Missæ quoad impetratio-
nem esse infinitus extensiuè syncathegomaticè: nec habet
quarens Missa pro multis oblata non mi-
nus impetrat singulis, quam si pro uno solum
modo offerretur. Fructus autem quoad satis-
factionem, que correspondet illis, pro quibus
Missa dicuntur, est finitus extensiuè; quare si pro
multis offeratur, proportione seruata minuitur
in singulis.

277

278

279

Quid sentiā
expone

CAPVT XIX.

Circa celebrandæ Missæ tempus.

PROBL. XXXIII.

*Ex vi solius Ordinationis Sacerdos tene-
tur. & non tenetur, aliquan-
do celebrare.*

280
*Tenetur alio-
quando cele-
brare.*

SECVLVS munere Parochi, vel Beneficiati, vel Capellaniæ, ex vi solius Ordinationis tenetur Sacerdos, aliquando celebrare. Quia datur præceptum positum diuinum defumptum ex verbis Christi Domini, *Hoc facite in meam commemorationem.* Quibus (inquit Tridentini. *sess. 22. cap. 1.*) Christus Apostolis, & eorum in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcipit, ut Ecclesia semper intellexit, & docuit. Quod idem definit *Can. 2.* Cùm autem omnes, & singuli Sacerdotes sint Apostolorum in Sacerdotio successores: hoc præceptum ad omnes & singulos diriguntur. Sic Antoninus. Richard. Durand. & verque Sotus. Gabr. Nauar. Ledefim. quos sequitur *Vafq. dist. 132. c. 1.* *Suat. dist. 82. sect. 2.* *Bonac. dist. 4. quæst. ultim. punt. 7. num. 1.* *Coninch quæst. 83. num. 206.* *Reginald. lib. 29. num. 166.* *Glossa cum Iuristis in cap. Dolentes, & fætus ille textus, dum inter alia peccata quorundam Sacerdotum enumerat, quod vix quater in anno celebrabant.*

281
Non tenetur.

Secluso scandalo, & contemptu, non tenetur Sacerdos ex vi Ordinationis vñquam celebrare. Quia nullum datur præceptum obligans singulos Sacerdotes ad celebrandum: Ergo non tenetur. Antecedens patet; quia si datur præceptum, vel esset naturale, vel positum diuinum, aut humanum: sed nullum istorum reperitur: ergo nullum datur. Probo minorem. Non datur naturale præceptum ex officio Sacerdotij proueniens: quoniam ex potestate quidquam faciendi, non oritur naturale præceptum id ipsum agendi citè casum virginis necessitatis. Non colligitur præceptum positum diuinum ex verbis *Luca 22. & Tridentini. sess. 22. cap. 1.* Nam manifestè confat, protestantem eis ibi datam, non præceptum impositum. Quippe singulis Sacerdotibus data fuit potestas offerendi singulis diebus: & tamen non iubetur singuli celebrare diebus singulis. Ergo solum præcipitur, ut Ecclesia communias frequenter colat. Deum celebratione Missarum, sicut decet Rempublicam Christianam prudenter, ac religiosè constitutam. Denique non colligitur præceptum humanum ex *Cap. Dolentes*, quia non constat, an de Curatis, aut Beneficiatis solum sit accipendum: imò videtur dirigiri dumtaxat ad Ecclesiæ Prælatos, de quibus dixerat, esse nonnullos, qui vix quater in anno celebrabant, & quod deterius est, nec intererant. Nec ad singulos simplices potest extendi, siquidem nunquam appetit præceptum, plures, quam quater in anno celebrandi singu-

lis impositum: & ibi carpuntur, qui vix quater in anno celebrabant. Ita Bonavent. in 4. dist. 12. part. 2. art. 2. quæst. 1. Alensis 4. part. quæst. 11. membr. 2. art. 4. §. 1. Ioan. Sancti. dist. 7. num. 16. Card. de Lugo dist. 20. sect. 1. Manu. in sum. p. 1. cap. 247. num. 4. Probabilem hanc sententiam vocant Suar. citat Diana part. 2. tr. 14. resol. 19. Fillius. Martin. Laym. &c. alii.

Quid opinor, ostendam. Existimo, utramque sententiam speculatiæ esse ex quæ probabilem. Pro præxi dixerim, si detur causa iusta non celebrandi per diuturnum tempus non fore peccatum, absinere. Quamvis enim possum ut Sacerdoti celebrandi præceptum, hoc habebit, sicut alia iustas excusationes. Ait si absque causa iusta Sacerdos à celebratione per diuturnum tempus abstineat, regulariter grauius erit piaclui reus. Quia quidquid sit de principiis intrinsecis obligationis celebrandi, que forsitan non coniuncti, extrinseca principia faciunt illam suadent. Nam Sacerdos nunquam, vel rarissime celebrans communiter incurrit spirituale detinuentum, pericula libertius delinquendi, & aliorum scandalum, de quo *sect. 1.*

PROBL. XXXIV.

*Sacerdos nunquam celebrans non venia-
liter, sed mortaliter delinquit: non
mortaliter delinquit, sed solum ve-
nialiter.*

VEniale peccatum est, non mortale, nunquam celebrare Presbyterum. Quia nunquam celebrans suo sacrificio fraudat Ecclesiæ, subindeque peccat contra feruorem charitatis peccato negligientiæ veniali, seu contra debitum suæ potestatis vñsum, quo posset Ecclesia valde prodeſſe. Sic Victor. Ledefim. Raymund. quos sequitur Ludouic. de San Iuan. part. 1. tract. de Euchar. quæst. 5. Caiet. 3. part. quæst. 8. 2. art. 10. Hanc sententiam probabilem putat Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 24. q. 1. & ferè contentit Ioan. Sancti. dist. 7. n. 18.

Mortale peccatum est. Quia possum præcepto, cum materia sit grauius, non minus erit peccatum mortale Sacerdotis nunquam celebrantis, quam laici non communicantis in Pascha. Ita Doctores communiter. Vnde *Vafq. d. 230. num. 40.* dicit, non loquuntur eos, qui negant hic mortale peccatum, & veniale admittunt; vel enim nullum erit, vel mortale propter materiam grauius.

Certe hanc Vafquesij doctrinam refellendam existimo. Quia non omne præceptum etiam circa materiam grauem, grauiter obligat. Sic tentiam comedens sapientius in die ieiunij sine necessitate peccat mortaliter contra Ecclesiæ præceptum: verum alio die peccat venialiter contra Temperantiam, cuius præceptum non ita grauiter obligat, ac ieiunij præceptum. Haud aliter posset Sacerdos non celebrando reus esse prodigalitatis spiritualis, & desidiae vitiosæ non vtrendo talento sibi dato, nec eius lucrum acquirendo: quod non excedit culpan veniale, quamvis materia sit apta secundum se ad grauem obligationem, si graviter præcipiat. Verum tamen assertur, reum esse mortalis criminis Sacerdotem,

Sectio II. De Missa, Problemata. 127

dorem, qualiquando in anno sine causa suffi-
cienti à sacrificio abstinet offerendo. Scio dis-
sentire Doctores circa huius obligationis tem-
pus. Nam quidam Iurista dixerunt, singulis
diebus obligati sacerdotes ad celebrandum:
quod mestis à Theologis cunctis refellitur.
Alii dicunt, teneri saltem in festis præcipiunt:
vnde colligit Nufius debere duodecies in anno
celebrare. Fillius, tract. 5. num. 97. & 99. ait, suf-
ficiens decies. Maior exigitam sexies. Palud:
quinquies, Sotus, Nauar. Henr. Layman. &
& Azor, alterunt, teneri ter, aut quater. Nam
olim fides toties communicare tenebantur.
Cum his sentio, nec restringi obligationem ad
certos dies, sed quibuslibet vel continuo vel
interrupto dum abit scandalum, vel contem-
pus sufficere cum Azor. Bonacini. & Aueria
prediciderim.

PROBL. XXXV.

*In festo, quando non est aliud sacram, quod
potest audiiri: Debet, & non debet sa-
cerdos celebrare, ut ipsemet præceptum
Missa audiendi, adimpleat.*

186 **D**ebet celebrare. Quia sacerdos debet tunc
sacrum audire, & audire potest, si velit di-
cere Missam. Sic Manuel in sum. tom. 1. c. 247.
num. 6.

187 **C**elebrare non debet. Quia illud præceptum
per se solum obligat ad Missam audiendam,
quando copia subest audiendi; non autem ad
dicendam illam, cum hoc sit grauius onus ma-
jorem præcepti vim requiriens, ut impositum
conferatur. Ita Mouce p. 3. cap. 5. §. 8. n. 1.

188 **C**onsuerinego, si nullum adit impedi-
mentum celebrandi, tenebi. Quia tunc celebatio
non est tantum omnis, ut subiri non debeat, ad
præceptum auditionis implendum.

PROBL. XXXVI.

*Mortale est, & mortale non est, Missam
quotidianam, seu Conventualem in
Cathedralibus, vel Collegiatis Eccle-
sias omitti.*

189 **M**ortale non est. Quia consuetudo ha-
bitum non dicendi Missam quotidie non ita fuit ri-
gorosè recepta. Sic Victoria in sum. num. 9. 53.
Nec videntur dissentire Diana part. 2. tract. 14.
resol. 76.

190 **M**ortale est. Quia res, est grauius, magnique
referens ad commune bonum fidelium; nec
omitteretur sine gravi scandalo, nec proinde
sine gravi culpa: nisi forsan ob urgente, ac ra-
tionabilem causam, que nonnunquam subesse
potest, sicut in aliis præceptis positiuis. Ita Suar.
dift. 8. 2. sect. 2. Sotus in 4. dift. 1. 3. quæst. 2. art. 2.
Fillius, tract. 5. num. 104. Fagund. præc. lib. 1. 3.
cap. 1. 5. num. 9. Manuel tom. 1. Regul. 99. q. 43.
art. 1. 4.

191 **C**um his opinor. Excipio tamen; nisi valde
semel aut iterum in hebdomade faciunt omi-

tere, vel nullum, vel faltem non mortale piaci-
lum erit.

PROBL. XXXVII.

*Mortale est, & mortale non est, omitti in
Ecclesiis Regularibus quotidiana-
nam Missam.*

192 **E**st mortale, quando mediocris est Sacerdo-
tum numerus. Quia hoc maximè conue-
nit ad commune bonum fidelium: & ad spiri-
tuale Fratrum solarium, & ad Religionis deco-
rem. Sic Sotus in 4. dift. 1. 3. quæst. 2. art. 2. Laym.
lib. 5. tract. 5. cap. 3. num. 5. Manuel tom. 1. Regul.
q. 43. art. 14. Peregrin. in Commentar. ad
constit. Theatinor. p. 1. c. 1. lit. E.

*Mortale non est. Quia Ecclesiæ Regulares
tenentur ad Missam in choro ex vi regulae tan-
tum, & consuetudinis interpretantis regulam; tale.*

At regula ad mortale non obligat plerumque:
Ergo mortale non erit, in hisce Ecclesiæ Mis-
sam solemnem omitti. Quia verisimile non est,
inductam fuisse consuetudinem cum intentio-
ne ligandis grauius, quam Religiosi per ipsam
regulam ligantur. Sed consuetudo inducta
sine intentione grauius obligationis non obligat
grauius: Ergo talis consuetudo, quamvis sit
conformis Canonibus, ac mori Ecclesiastico
grauius obligationem non inducit. Ita Gauant.
in Rubr. Missal. tom. 1. part. 3. tit. 11. num. 4. Dia-
na part. 3. tract. 2. resol. 8. contra Peregrinum
Franc. de Lugo de Sacram. lib. 5. cap. 5. quæst. 2.
num. 21.

193 **I**n Religionibus, vbi regula ad mortale non
obligant, si nulla detur obligatio canendi Mis-
sam solemnem nisi regula præscribit, vel
inde prouenientis consuetudinis: non com-
mittitur lethale peccatum, quando talis Mis-
sa cantari solita vel diebus omnibus, vel festis, in-
terdum omittatur, etiam ex negligencia. Sicubi-
tamen regula præscribens talem Missam obli-
ger sub mortali: iudee damnabitur peccati le-
thalis Prælatus, qui per negligentiam omi-
ferit.

PROBL. XXXVIII.

*In Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis,
quando casus occurrit, debent, & non
debent due Missa cantari, de festo sci-
licet, & de feria.*

194 **C**antari non debent. Quia Missalis Rubri-
ca in hac parte strictè non obligat. Sic Cantari nob.
Castald. in præc. ceremonial. lib. 2. sect. 6. cap. 3. deb.
num. 20.

195 **D**ebent cantari. Quia sic Rituum Congre-
gatio verbi hisce præscribit. *Tanquam de re Debent can-
grauissima statutis sara Congregatio, Missam de tali
Feria prærogativa in Cathedralibus, & Collegi-
atis nullatenus omittendam esse; sed omnino ad-
stantibus Canonici, & assignata distributionem
parione cantandam esse post Nonam: non obstan-
te quacumque consuetudine contraria, quam ea-
dem sacra Congregatio sustulit, & in posterum
admitti vetuit.* Ita Gauant. in Comment. ad
Rit. 1.

128 Theologiae Moralis Lib. XXI.

Rubric. Missal. tom. 1. part. 3. titul. 10. numero 8. & 11.

297 Scio, Dianam part. 2. tract. 14. refol. 76. indi-
cet. *Autem plauso*, de praefata Cardinalium declaratione haud
fatis constare: nec proprio iudicio decidere,
quænam harum sententiarum tenenda sit. Ego
autem in secundam inclinor, cum in' Bulla
Pij V. quæ præceptum continet, pœnas lege-
rim contra à gentibus Ecclesiastum Præpositis
indici.

PROBL. XXXIX.

Debent, & non debent prefatis diebus in
Ecclesiis Regularibus etiam duas
Missæ cantari.

298 *Debet plauso*. Quia Ecclesiæ Regularium
Collegiatæ vocantur, & reputantur iuxta
Romanum responsum, & morem: sed omnes
Collegiatæ Ecclesiæ iuxta Missalis Rubricam,
& praefatam *Problem. 3. 8.* Cardinalium decla-
rationem, ad duas Missas illis diebus decantan-
tas tenentur: Ergo tenentur pariter Regularium
Ecclesiæ. Sic Zamora in *Ceremon. lib. 1. glossa 4.*
Alcoer. tract. 1. glossa 3. Portel. in *dubius Regu-
l. Missal. num. 7.* Zipæus in *confusat. lib. 3. con-
sult. 2.*

299 *Non debent.* Non debent. Quia Rubrica Missalis, &
declaratio Cardinalium *Problem. 38.* relata lo-
quuntur de Collegiatæ Ecclesiæ simpliciter: At Ecclesiæ Regularium nec vocantur, nec re-
putantur simpliciter Collegiatæ salem in one-
roliis: ut declarat *Ceremoniale Minorum* edi-
tum Congregationis Toletanae autoritatem. Si-
cuit enim Ecclesiasticorum nomine Religiosi
non comprehenduntur in odiois: sic Ecclesiæ
Regularium nomine quadam hoc onus
Monasteria non veniunt. Ita Manuel *tom. 1. Regu-
l. 99. quest. 43. art. 12.* Villalob. *tom. 1. tract. 8.*
diffic. 19. num. 4. Hieron. Rodrig. *refol. 25. n. 10.*
Diana *p. 6. tr. 8. refol. 1.*

300 *E præci id autem probabilius sit, ex præci pœnitentiam edi-
ficiantur.* Rem iudico vtrimeque satis probabilem. Quid
ex præci id autem probabilius sit, ex præci pœnitentiam edi-
ficiantur.

PROBL. XL.

Feria quinta Maioris Hebdomada licet,
& non licet Sacerdoti cuilibet
celebrare.

301 *Non licet.* Non licet. Quia Ecclesiæ consuetudo id
obfirmat. Solent enim ab antiquis tem-
poribus omnes Presbyteri de manu sui Pastoris
Eucharistiam accipere: nam Christus Domi-
nus primam eo die Missam celebravit, & Apo-
stolis Eucharistiam distribuit. Sic Francolin. *lib.
de Hora Canon. cap. 30.* Layman. *lib. 5. tract. 5.*
cap. 4. num. 9. & Azor. *tom. 4. lib. 10. cap. 24. q. 5.*
dicunt, talem consuetudinem esse seruandam,
quia videatur vini legis obtinuisse, præterim in
aliquibus Conuentibus. Et Petrus *de Offic.
Sacerd. lib. 1. dub. 6. num. 40.* testatur, sacram
Rituum Congregationem decreuisse, vt eo die
cunctis in Ecclesiis unicum sacrificium cele-
bretur.

Licet omnino. Quia id nullo præcepto pro-
hibetur, nec ad prohibendum nulla ratio cogit.
Et quidem præceptum scriptum non dati, ipse
Francolinus ingenue profiteretur. Consuetudo
vero non obligat. Nam vt consuetudo vim ha-
beat legis, oportet, vt sit omnium, & non solum
aliquorum. Hæc autem consuetudo non est
vniuersaliter; licet enim multi Sacerdotes eo die
non celebrent: alij tamen plures docti, ac Pij
sine scrupulo celebrant. Vnde colligo, decre-
tum illud Congregationis Rituum non fuisse
receptum. Ita Sotus, Angles, Navar. quos se-
quuntur Suar. *diff. 80. sect. 2.* Vafsq. *diff. 232.*
cap. 2. Filliac. *tract. 5. num. 105.* Hentiq. *lib. 9.*
cap. 24. n. 3. Coninch *quest. 83. num. 210.* Card.
de Lugo *diff. 20. num. 14.* Diana *part. 6. tract. 6.*
refol. 19.

302 *Idem assero*, monens, licet quidem eo die
celebrare antequam Campanæ illigentur, vel
antequam Missa solemnis finiatur, & Corpus
Christi in designato recondatur loco. Nam post-
ea iam incipit Officium Parasceue, quo celebra-
re non licet.

PROBL. XLI.

Requiritur, & non requiritur Prelati
licentia, ut quis posset Feria quinta in
Cena Domini celebrare.

304 *Presto* quilibet Sacerdos eo die celebrare,
sed vt ritè gerere posset, debet Prelati obti-
nere facultatem. Quia id falem obtinuit Ec-
clesiæ consuetudo. Sic Sotus in *4. diff. 43. q. 2.*
art. 2.

305 *Non requiri-
tur.* Ut ritè gerere posset, non requiri prius li-
centiam Prelatis obtinere. Quia cum celebra-
tio nullo iure prohibetur, non est cur ad cele-
brandum requiratur. Prelati facultas. Ita Vafq.
diff. 232. cap. 2. Gurier. *1. Canon. 99. cap. 30.*
num. 36. At Suar. *diff. 80. sect. 2.* Filliac. *tr. 5.*
num. 105. & Fagund. *præc. 1. lib. 3. cap. 15. n. 14.*
requirunt, vt excludatur scandalum, scibuti-
datur, vel propter puerorum ignorantiam, vel pro-
pter aliquam consuetudinem.

306 *Non requiri-
tur.* Ego quidem assero, licentiam iure communi
minime requiri. At ex speciali alicuius Eccle-
siae dispositione, præterim Regularis potest esse
necessaria. Rarò vero (ni fallor) imponeat præ-
ceptum rigorosum, vel consuetudo sub obliga-
tione præcepti circa rem hanc virgebit. Atten-
dendus tamen erit cuiusque Religionis stylus.
Rarò quoque sequitur scandalum, si praxis re-
cepta feretur.

PROBL. XLII.

Sabbatho Sancto licet, & non licet ultra
Missam solemnem, plures alias
priuntas celebrare.

307 *Minime licet.* Quia ius antiquum prohi-
bens celebrationem in Sabbatho Sancto, *Minime licet*
non est contraria consuetudine revocatum, nisi
quoad Missam solemnem. Ergo quoad alias
Missas adhuc obligat. Et quia pro Missis priua-
tis non habetur introit, sicut in Pentecostes
Vigilia habetur: Ergo signum est, noluisse Pon-
tificem.

Sectio II. De Missâ, Problemata. 129

rincent, eo die Missas priuatas celebrati: sed solam solemmem, cui Propheta pro introitu defecunt. Sic Francolin. *l. de Horis Canonio.* cap. 36. num. 8. & 9. *Vasq. diff. 232. capite 25.* num. 88.

308 *Licit plane. Quia ratio, cur olim fuerit prohibitus, eo die celebrare. Cap. Sabbatho, cœfauitiam omnino, non solum in particulari, sed etiam in generali. Quories autem ita cœfauitiam & ratio legis, cœfauit pariter eius obligatio; ut ex materia de legibus tom. 1. vidimus. Ergo cœfauit iam eius ius prohibito. Maiorem exponit nam olim per totum Sabbathum Ecclesia representabat Christum mortuum, ac sepultum mortens, ac lugens, ide quæ non siebat sacram usque ad noctis initium. Etenim quanvis Suauitius, Vasquez, & Fagundez putarint, Missam solitam fuisse dici post medianam noctem, verè dicebatur post solis occasum ad noctis initium, ut docent D.Thom. 3. part. quæst. 8. 3. art. 2. ad 4. Ordo Roman.Raban. Hugo Victor. Microlog. ex quibus Cardin. de Lugo quæst. 20. num. 16. palam ostendit, usque ad noctis initium fieri olim prohibitionem, & non solum Missam solemmem, sed alias priuatas potuisse celebrari. Sed iam nunc Missa solemnis fit ante meridiem, & incipit Resurrectionis celebratio. Ergo sicut olim licet priuatum celebrare post noctis initium, quando Domini Resurrectione celebrari cœperat, ut palam habetur in Microlog. 6. 3. sic etiam nunc licet; quia tota prohibitionis ratio ex tunc cœfatur incipit. Ita Hurtad. Fagund. Sylvi. Mercer. Sotus, quos sequitur Auerla. quæst. 1. 1. 15. Suar. Filliuc. Gutier. Martinon. Coninch. Card. de Lugo, quos sequitur Franc. de Lugo de sacram. lib. 5. c. 5. n. 3. Diana p. 2. 14. 14. refol. 21. & p. 4. tr. 2. refol. 237. Scotia de Euchar. lib. 2. 6.*

309 *Idem affero ex praxi recepta, quam relati Doctores in diversis regionibus scribentes uniformes affirmit, ubique videntibus, nec contradicentibus Prælatis, esse receptam. Quare contraria confutatio videtur iam penitus arrogata. Itaque censuerim, prohibitionem iuris cœfauit saltem post incœpium Missam solemmem, & cymbala pulsata; quia iam tunc cœfauit tempus maiorum; adhuc tamen attendendam esse singulorum locorum consuetudinem. Et certè apud nostrates generali more receptum est, ne plures Missæ solemnes eadem in Ecclesia ali die celebrarentur. Item ne Missæ priuatae publicè in Ecclesia dicarentur.*

PROBL. XLIII.

Festum incidit in Sabbathum Sanctum: Missæ priuatae sunt, & non sunt publicè dicendæ.

310 *Dicendæ non sunt. Quia ius præuiderat hunc eueneum, & non exceperat. Vnde anno 1606, festum Annunciationis in Sabbathum Sanctum incidit, & consulti Doctores Salmantenses & Vallisoletani, ubi tunc aderat Curia Regia, deciderunt non fore publicè permittendas Missas priuatas, etiamsi populus non posset commode Missam audire solemmem; subinde non fuere permittæ ibi, nec abi, quod*

innocuerit. Sic Henr. lib. 9. cap. 24. num. 3. lib. B. Vasq. diff. 232. cap. 2. Villalob. lib. 1. tr. 8. dub. 2. num. 4.

Dicendæ sunt. Quia licet ius (si detur) hunc casum non exceperit, prudenter colligitur benigna circa eum ad solatium fidelium Ecclesie ^{Sant dicens} voluntas. Et quia nulla subeft Ecclesie prohibito, sed solummodo consuetudo. Vnde cum anno 1617, festum Annunciationis in Sabbathum Sanctum incidisset, plures Missæ fuere in Ecclesiis singulis Diocesis Tolentane. Ita Syl. 3. part. quæst. 8. 3. art. 2. Mofel. in sum. tom. 2. tr. 3. cap. 17. num. 41. Petr. Ledesm. in sum. tom. 1. tr. de Euchar. c. 19. concil. 5. Mouri. 3. part. cap. 5. § 5. num. 2. Diana part. 2. tr. 1. 4. refol. 21. Joan. de la Cruz in direct. part. 2. de Missa quæst. 2. dub. 2.

Crediderim utramque sententiam satis esse probabilem: primæque Auctores, qui putant iuris prohibitionem adhuc durare, consequentiam expeditam ^{Quia severam} decideris, quia ius præuiderat hunc euenum, & non exceperat; similiter Doctores secundæ satis consequenter processisse negando Ecclesie prohibitionem, solumque ad consuetudinem attendendo, qua pro tali casu non obligat. Adhuc tamen existimo superiorem consulere, cuius erit perennis circumstantia prudenter decernere, quod magis expediat. Sic monet. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 24. q. 4.

PROBL. XLIV.

Si Sabbatho Sancto, dicendæ sint publicè aliae Missæ priuatae ha posse, & non posse, antè solemmem celebrari.

Non posse, ante solemmem Missam dici. 313 Quia adhuc durat maioris tempus, & non posse, nondum cœpit Resurrectionis Dominica solemnitatis, ob quam cœfauit prohibito. Sic Azor. tom. 1. lib. 10. c. 24. quæst. 4. & alij.

Possunt dici ante Missam solemmem. Quia postquam anticipata fuit Missa, quæ olim non dicitur, & cœpere dicitur, ad horam solitam aliorum dierum ieiunij, quibus Missa cantatur post Nonam: eadem videtur esse ratio de hac Missa ac de cœteris; nam in Missali solum dicitur, quod post Nonam Missa cantetur. Ergo sicut aliis diebus Missa priuata dici potest antè nonam, dici poterit & Sabbatho Sancto saltem ex causa, nimirum, ut qui non possunt expectare Missam solemmem, priuatam exaudiant. Confirmatur ex vsu priorum virorum, qui priuatam absque scrupulo summo manè celebrant. Ita Hurtad. de Missa diff. 4. diffic. 3. Card. de Lugo diff. 20. n. 23. Diana p. 4. tr. 4. refol. 237. Martinon d. 40. num. 5.

Dixerim, totam hanc rem mulcere pendere à consuetudine, quæ non est ubique prorsus ea. ^{Totum id p. det à consuetudine.} Ita etiam debet attendi, ne sequatur scandalum, quod difficilè vitaret, violando mores receptos. Certè posse Missam priuatam antè solemne dicere, si subsit causa, & talis vigeat consuetudo; nemo negare potest, qui nolit totius pios & doctos culpæ vel ignorantia damnare. Causa item sufficiens est, ut detur viaticum moribundo, & ut audiant sacram, qui non possunt adesse solemni.

PROBL.

130 Theologiae Moralis Lib. XXI.

PROBL. XLV.

Parochus die Natalis Domini tenetur,
& non tenetur tres Missas
celebrare.

316
Teneatur, tres
Missas cele-
brare.

Nulum est praeceptum dicendi, vel audiendi
sufficit Sacerdoti vnam dicere, & laico vnam
audire. Quaferim tamen, utrum Parochus te-
neatur tres Missas dicere? Tenetur quidem ce-
lebrare tres Missas ordine in Missali praescripto.
Quia multi fideles eo die volent tres Missas au-
dire, nec debent debitis suffragiis, ac deuotio-
ne fraudari. Sic Henr. lib. 9. cap. 30. num. 6.
Probabile reputat, & sequitur Bonac. dist. 4.
q. vlt. p. 11. num. 10. Trullench. lib. 3. decal.
cap. 1. lib. 5. num. 5. Miranda in Manna. part. 1.
q. 40. art. 8. Auerla de Euchar. q. 11. f. 19.
§. Quia rursum.

317
Non teneatur.

Parochus eo die nisi Missam vnicam celebrare
sicut & reliqui Sacerdotes. Quia priuilegium
est omnium Sacredotum tibi die possere cele-
brare: nullius tamen obligatio. Ita Fagund.
prac. 3. lib. 3. cap. 16. num. 1. Nald. v. Missa. num.
15. Probabile censet Trullench. & Bonacina
suprad.

318
Idem opinor.

Scio reliquos Doctores simpliciter asserere,
nullum esse praeceptum dicendi eo die, vel audiendi
tres Missas. Vnde existimo, nec officium
Parochi, nec decimas, quas à fidelibus
accipit, obligare ad illam trinam celebrationem:
cum ipsis parochiani tres Missas non teneantur
exaudire.

PROBL. XLVI.

Extra Nativitatis diem potest, & non
potest Sacerdos Parochus non solum
duas, sed & plures Missas
celebrare.

319

Praxi receptum, Parochum coadiutore ca-
rente & duas habentem Ecclesias diuersis
dicere plures, in oppidis, posse, imo debere duas Missas cele-
brare; ne alterter populus festo die Missa pri-
uetetur. Quaferim nam posse plures dicere?
Minime. Quia Pontifex solum praescribere
videtur, ut duas Missas diuersis in Oppidis ce-
lebret. Cap. Consulenti, de celebr. Missar. Sic
Palud. in 4. dist. 12. quest. 1. art. 4. Sotus dist. 13.
quest. 2. art. 2. Durand. de ritib. lib. 2. cap. 7. Syl-
vest. v. Missa. quest. 7. Henr. lib. 9. cap. 30.
num. 7. Fagund. prac. 1. lib. 3. cap. 16. Qui qui-
dem ob nullam necessitatem lepius quam bis
in die celebrari licet, affirmant.

320

Sæpius quam bis in die celebrari licet, si cau-
tus sufficiat, sa necessitatibus suadeat. Quia iura de plurali-
tate loquuntur indifferenter, virgente necessi-
tate: ac per consequens eadem proportionalis
necessitas, qua sufficeret ad secundam Missam
dicendam, sufficeret ad tertiam; cum lex, & ex-
ceptio sit eadem. Ita Suar. dist. 80. f. 3. Laym.
lib. 5. tract. 5. cap. 4. num. 6. Coninch. quest. 8. 3.
num. 21. 3. Filliuc. tract. 5. num. 109. Manu. sum.

tom. 1. cap. 247. num. 5. Lugo dist. 20. n. 47. Auerla
q. 11. f. 15. §. Excipitur.

Reor primam sententiam debili niti fun-
damine. Quoniam consultus Pontifex, utrum
Presbyter duas Missas in eadem die valeat ^{secundam an-}
celebrare? (ve ex integra Decretali constat) re-
spondet, quod excepto die Natalis Domini-
cæ, nisi causa necessitatis suadeat, sufficit Sacer-
doti, semei in die celebrare. Vbi quidem non
negat, sapius quam bis celebrare licet, quoque
par necessitas virgat, sapius celebrandi: nimirum
si Parochus, cuius Coadiutores subito
morbo correpti sunt, tres Ecclesias habeat, in
quibus omnibus sit Missa dicenda. Communi-
niter tamen non occurreret ita facilè necessi-
tas dicendi tertiam Missam, quam secun-
dam.

PROBL. XLVII.

Diebus profestis Parochus potest, & non
potest, duas Missas in Ecclesiis, quas
habet, diuersis celebrare.

Minime potest. Quia vt deuotioni popu-
lorum satisfaciat sufficit, ut alterius die
profestis Parochus in singulis Ecclesiis sa-
craficet. Sic Villalob. tom. 1. tract. 8. diff. 21.
n. 5. Nuñius 3. p. tom. 1. q. 8. 3. art. 2.

Potest omnino, quando suppetit in vtrique
Parochia sufficiens populi multitudine, quæ velit profest
illis diebus facrum audire. Quia tunc videatur
causa subesse sufficiens celebrandi sapientia, ne sci-
licet populus illis diebus suo sacrificio priuetur,
& audiendi Missam opportunitate. Ita Suar.
dist. 80. f. 3. Manuel tom. 1. cap. 247. num. 5.
Ioan. de la Cruz in Direct. part. 2. de Missa.
dub. 3. concl. 2. Hurtad. de Missa. dist. 4. diff. 3.
Martinon tom. 4. d. 40. n. 7.

Licet Nuñius citatus affatet hanc sententiam
esse improbabilem, satis est probabilem reor. Satis probabile
Moneo tamen, attendendam esse cuiusque Diaconem
confuerudinem, ac Synodales constitutio-
nes, que solent dies aliquos etiam profestos as-
signare, quibus licet talibus Parochis, duas di-
cere Missas; aut consulendum esse Praelatum,
fine cuius consensu non consulerem id fieri,
quando nec adeit recepta consuetudo, nec con-
stitutio concedens: & multo minus si prohi-
bens consuetudinem exter.

PROBL. XLVIII.

Licet, & non licet, post sumptam ablutionem
dicere secundam Missam ad
moribundo Eucharistiam
ministrandum.

Nemoribundus sine viatico decedat, posse
dici secundam Missam f. 1. vidimus. Non potest
Porro si Sacerdos moneatur de moribundi ne-
cessitate consecrata iam hostia, sed nondum
sumpta: debet partem hostiae referuare. Si ve-
ro hostiam sumptat, & ablutionem: non potest
non ieiunii Missam alteram dicere. Quia prae-
ceptum naturalis ieiunii efficaciter instat. Sic
Martinon dist. 40. num. 12. Auerla q. 11. f. 15. §.

Sectio II. De Missa, Problemata. 131

& alij apud Franc. de Lugo de Sacram. lib. 5. cap. 5.

petitionem cum secunda sententia Docto-
bus opinor.

PROBL. L.

Quando Nuptiae benedicenda sunt, &
Parochus iam fecit sacram: potest, &
non potest alterius Missa celebrationi
operam dare.

Protochus iam fecit sacram, & Nuptiae ben-
dicenda sunt. Poterit ne aliam Missam ad
benedicendas Nuptias celebrare? Poterit qui-
dem. Quia benedictio Nuptiarum magni mo-
menti est, & quae non semel ad necessitatis ac-
currat instantiam. Sic D. Antonin. p. 3. tit. 13. c. 6.

§ 4. Paludan. in 4. dist. 12. quæst. 1. art. 4. Henr. lib. 9. cap. 30. n. 7.

Minime poterit. Quia ferè nunquam con-
tingit, ut ita subito Nuptias contrahantur, quin
Parochus antea possit admoneri. Et si casus de-
tinet, benedictio nuptialis tanti non refert, ut tam
grani præcepto præpondere. Ita Coninch q. 8.
n. 214. & Doctores communiter.

Hunc casum reiiciendum existimo. Nam eti-
dem, casum interdum contingere, nec posse
Nuptiarum benedictionem in sequentem diem tio-
differi si vni illa Missa non possit & Nuptias
& populo deseruire, quia sero Parochus fuit ad-
monitus, vel cum incommodo Nuptiae differen-
da, ne tam graue præceptum violetur.

PROBL. XLIX.

Propter defunctum parochianus Missam
dicet petit, potest, & non potest Sacer-
dos, unam Missam de die, alteram pro
defuncto illo celebrare.

PROBL. LI.

Templum exiguum in festo sollemnem
non capit populi multitudinem: Tunc
potest, & non potest unus Sacer-
dos unam, & alteram Missam cele-
brare.

Profecto profecto. Quia necessitas videtur sus-
ficiens, ne pars populi sine Missa micerens
decedat. Accedit authoritas Pontificia, Leo
enim epist. 81. c. 2. dicit posse in hoc casu saepè
celebrari. Sic Duran. lib. 2. de ritibus. 7. Mone
part. 3. cap. 5. § 7. num. 5. Laym. lib. 5. tract. 5.
cap. 4. num. 6. Coninch quæst. 83. numero 216.
Martini dist. 40. num. 12. Probabile dicit Sua-
rit. dist. 80. sect. 3.

Non potest. Quia quod multi non audiant
sacrum videtur esse minoris momenti, quam sit
violatio legis, quæ iam tam strictè seruatur: Si
quidem multis in pagis frequenter diebus festis
contingit, ut multi nequeant audire sacrum,
eo quod vni Missa dicatur, tui sunt simul
interesse non pollunt, & tamen Praelati ma-
lunt, hoc permittere, quæam concedere, ut Pa-
rochi bis eodem die celebrent. Adde, forsitan
Pontificem eodem Sacerdote non loqui. Ita
Manuel in sum. tom. 1. cap. 247. num. 5. & innuit
Sua. ubi supra.

Porro hic casus rarissimus erit in praxi. Nam
in hifice solemnitatibus communiter copia ad-
est Sacerdotum. Si verò desit, & vniuersus adsit,
celebri affloret ad Templi ostium super aram
portatilem, ut omnes valeant exaudire. Quod
si commode nequeat fieri, sacram extra Tem-

M plu

132 Theologiae Moralis Lib. XXI.

plum, ob Leonis Papæ autoritatem poteris in præxi partem affirmatiuam sectari. Nam verè Pontifex de pluribus Missis (P. Suar. venia) ab eodem Sacerdote dicendis loquitur: quippe cum de pluribus dicendis à multis non erat dubitandi ratio, nec ad id requiritur populi multitudo.

PROBL. LII.

In die festo post factam consecrationem, & ante sumptam ablutionem, superuenit peregrinorum copia, vel Antistes, vel Magnates, qui non habent alium Sacerdotem, à quo Missam audiant: Tunc, ablutione non sumpta, potest & non potest Sacerdos alteram Missam celebrare.

337 *Potest quidem.* **P**otest profecto. Quia incommodum est, multos sine Missa peregrinos recedere, & Prelulis Magnatūmque autoritatem deser speciali eo priuilegio frui. Sic Toletus lib. 2. cap. 3. num. 4. Henr. lib. 9. cap. 30. num. 7. Fa- gund. prel. 1. lib. 3. cap. 16. num. 6. Coninch quaf. 8. num. 215. Monens, id minimè geri posse, si sit exigua peregrinorum multitudo. Nec enim tam incommodum est, paucos aliquos non audire facrum eriam die festo, quam generalem Ecclesiæ consuertudinem non cele- brandi bis, violati.

238 *Non potest.* **V**erè non potest. Quia parui refert, eo die sine Missa manere siue Praesulem, siue Magnatūm, siue peregrinos, qui tam serè accessere, ut illis imputetur ad culpam, si se tali periculo probabiliter exposuerunt, quamvis postea Missam audiant: vel sine culpa sint, si prudenter ex- stimarunt, se opportune peruenturos. Nec Episcopi copi deuotio vel conuentus Missam audiendi tanto præcepio præponderat. Ita Salzedus in præl. cap. 4. Manu. in sum. tom. 1. c. 247. concl. 7. Martinion. dif. 40. num. 13. Card. de Lugo d. 20. n. 45. & alij.

339 *Hoc mihi probabilitum.* **H**anc partem probabiliorem puto. Nam si ad obligationem audiendi Missam atendo, si ob negligientiam deliquerere illi, etiam si Missam posita audiant, rei esse non definit: si non deliquerunt, sufficienter iam ob Sacerdotis im- potentis celebrate defecatum excusantur. Vnde non video vnde nam tam celebris Ecclesiæ con- fuetudo possit omitti, quia deuorionem minimè sufficientem esse prorsus affinto.

PROBL. LIII.

Concurrunt eodem die duæ Missæ dicenda una de festo, altera de Vigilia, vel Ro- gationibus, vel defunctis. & non est nisi unicus Sacerdos: tunc ab eodem Sacerdote possunt, & non possunt duæ Missæ celebrari.

340 *Potest quidem.* **P**otest quidem. Quia nullus occurrit casus maioris necessitatis moralis, de quo proce- dat textus in Cap. sufficit, de consecrat. dif. 1.

dicens, in casu necessitatis licere facere Missam vnam de defunctis, & alteram de die. Sic S. Antonius. Tabiena, quos sequitur Henr. lib. 9. c. 30. num. 7. Fauet D. Thom. 3. part. quaf. 8. 3. art. 2. ad 2. Et quidem Suar. d. 80. sect. 3. & Filliuc. træt. 5. num. 110. id licere docent, si dies Pascha, vel similis, in quo dici debet Missa pro defunctis, & vnicus adit Sacerdos.

Minime potest. Quia insufficiens causa hæc ad iterandam celebrationem est reputanda. **Non potest.** Cum enim vnicus adit Sacerdos, sufficit Missam dici iuxta maiorem obligationem: minorem verò vel diffiri, vel omitti. **Quod si dies sit valde celebris, non decet fieri sacram de Requiem, sed in sequentem diem erit differendum.** Si verò dies festus non sit ita celebris, nullum est inconveniens, non fieri sacram de festo, præterim in tanto Sacerdotum penuria. Ita Vazquez dif. 232. n. 49. Laym. lib. 5. træt. 5. cap. 4. num. 6. Coninch q. 8. 3. num. 216. Auerla q. 11. sect. 15. §. 5. **Plures autem Card. de Lugo d. 20. n. 5.**

Idem afferendum mihi existimanti, si textus in cap. sufficit de tali casu loquatur: moderna Ecclesiæ præxi repugnare. **Vel ergo** diuersus est casus illius Capitis, vt indicant illa verba, si ne- cesse fuerit; vel olim erat facilior permisso, fa- pius in die celebrandi, quam modo, vt Victoria de Euchar. quaf. 96. annotauit. **Quapropter** iux- ta presentem Ecclesiæ morem hunc casum non admiserim.

PROBL. LIV.

Expectandum est, & expectandum non est Aurora initium ad Missam inchoandam.

VIdimus sect. 1. Missam priuatam quacumque hora ab Aurora vsq; ad meridiem dici potest incho- posse ex Missalis Regula fante: Missa priuata quacumque hora ab Aurora vsq; ad meridiem dici potest. Quæsierim autem, num possit Mis- sa ante Aurora initium inchoari; an sit expectandum eius initium? **Expectandum** quidem. Quia terminus incipiendi Missam iuxta illam prescriptionem est Aurora. Non ergo poterit prius inchoari sine priuilegio, vel iuxta ex causa. Sic Vafq. d. 232. n. 27.

Non expectandum. Quia res moralis haud est mathematicè mensuranda. Quare sufficit, inchoari non ut aliqua pars Missæ post Auroram dicatur. **Et potest.** si per semihoram ferè fuerit ante inchoata. Ita Victor. num. 97. Reginald. lib. 29. num. 173. Bonac. dif. 4. quaf. v. l. 1. p. 9. min. 1. Henr. lib. 9. cap. 24. n. 5. Suar. dif. 80. sect. 4. Card. de Lugo d. 20. n. 33.

Profecto, me auctore, sufficit, vt pars aliqua Missæ post Auroram dicatur: & vt Missa in- choetur ante meridiem, etiæ maior eius pars dicatur ante Auroram, & post meridiem. Sic assignant isti duo termini, scilicet, Aurora, & meridiem, vt non tota Missa, sed aliquid illius debeat intrâ illos contineri.

PROBL.

Sectio II. De Missâ, Problemata.

133

PROBL. LV.

Natalis Dominici die omnes tres Missâ possunt, & non possunt, noctu celebrari.

346 **P**rimam Missam dici posse mox post medium noctem, praxis Ecclesiae obfirmat. Rosgas, an omnes tres Missâ possint noctu dici? Non possunt. Quia Rubrica Missalis prescribit, ut prima Missa dicatur in nocte, secunda in Aurora, tertia in die. Et quia in ipso Missâ Canonе pro prime dicitur: *Communicantes, & noctem faciatissimum celebrantes*: pro aliis vero dubibus: *Et diem faciatissimum celebrantes*. Sic Sylvestri Angel. Armil. Tabic. v. *Missâ*. Sotus, Naur. Richard. quos sequuntur Henr. lib. 9. cap. 24. num. 5. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 16. n. 3. & c. 17. n. 2. Bonac. d. 4. q. vlt. p. 9. n. 5. Nufius p. 3. q. 8. n. 2.

347 **P**ossunt sancte. Quia re huiusmodi Missatum in iure non prohibetur. Quin potius Thelesphorus, Papa, cap. *Nocte sancta* in plurati dicit: *Nostre sancta Nativitatis Missas celebrant Presbiteri*; quod non solum referri potest ad plures Sacerdotes, qui singuli possint unam Missam celebrare; sed etiam ad singulos, ut quilibet Missas celebrare valeat. Et Platina in vita Thelesphori sic ait: *Statim, ut in Natali Iesu Christi noctu tres Missas celebrarentur*. Ita Suar. dist. 80. sect. 4. Vafquez dist. 232. num. 32. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 4. num. 2. Reginald. lib. 29. num. 174. Coninch. quest. 8. num. 218. Card. de Lugo dist. 20. num. 4. Diana part. 2. tract. 14. resol. 35. & p. 4. n. 4. resol. 26.

348 **H**oc certum habeo ex consuetudine sic iam recepta tam in Virbe oculis summi Pontificis: quam in torno ferè orbe; ut non possit de huius lententia veritate nunc temporis dubitari. Congruentia iuvat. Nam in tanta multitudine Sacerdotum vix possent omnes ter in die celebrare, quia tunc est breuissima & nisi per noctem etiam, quia longior est, à multis plures Missas celebrarentur.

PROBL. LVI.

Potest, & non potest Missa ante Aurora initium integrè sing. licentia celebrari, ad communicandum infirmum alioqui forsitan sine viatico moritum.

349 **V**IT possit quis ante Aurora initium integrè celebrare, necessitas sufficit: scilicet, quod tunc necessarium id est, ad praestandam moribundo Eucharistiam, alioqui fortasse sine viatico excessus. Quia nec consuetudo nec præceptum Missalis obligare censetur cum tanto rigore, ut non sit maioris momenti succurrere moribundo, quam ad celebrandum, lucem expectare, ut scit, i. vidimus. Quæsieris vero num ad id gerendum, superioris licentia requiriatur?

Requiritur quidem. Quia res gerenda prorsus contra Ecclesiae consuetudinem: res autem huiusmodi, haud debet sine Præfusis facultate

Escob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

exeri. Sic Alexand. Angel. Sylvestri apud Vafquez dist. 232. num. 29. Porro Naur. cap. 25. num. 8. s. Moure part. 3. cap. 5. §. 4. num. 1. Manuel tom. 1. sum. cap. 248. num. 1. & Azor. tom. 1. lib. 1. o. c. 25. quest. 7. afferunt adhuc superiore absente requiri episcopiam, argumento cap. *Quod non est, de regulis iuris.*

Nullatenus licentia requiriatur; ob solam moribundi necessitatem potest Missa antelucana *Non requiri* celebrari. Quia ipsa moribundi necessitas pertinet se fatis excusat. Ita S. Antonin. Palud. & Grabri. quos sequitur Vafquez citatus. Henr. lib. 9. cap. 24. num. 5.

351 **S**cio hanc doctrinam ab aliquibus limitata, vt non licet statim post medium noctem, *sed Aurora in* parum ante lucem. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 17. n. 15. *dicimus.* Bonac. d. 4. q. vlt. p. 9. n. 3. At absolute dicunt in hoc calu nocte, vel ante lucem celebrari posse Sylvestri v. *Missas* q. 6. Naur. vbi suprà. Et Card. de Lugo d. 20. num. 26. & Manuel tom. 4. sum. de *Missas* q. 5. concl. 17. docent, quamecumque limitationem esse reciendam, quia nulla ratione fundatur. Ideo posse media nocte ob moribundi communionem celebrari affirmant Laym. lib. 5. tr. 5. c. 4. n. 2. & Diana part. 2. tract. 14. resol. 33. Tunc enim etiam præponderat moribundi necessitas, qui si diutius expectet, forsitan sine viatico subsidio discedet.

PROBL. LVII.

Licet, & non licet, post meridiem celebrare hora tertia.

352 **C**irca terminum meridianum D. Thom. 3. p. 3. q. 8. 3. art. 2. ad 3. docet, diebus festis celebri Missam hora tertia, quia Christus crucifixus fuit Iudæorum linguis; diebus profectis hora sexta, quia crucifixus fuit manibus militum; diebus ieiuniis hora nona, quia expirauit in Cruce. Quæsieris itaque num post meridiem licet celebrare.

353 **P**rofecto tempore celebrationis usque ad horam nonam potest extendi, id est, usque ad horam tertiæ post meridiem paulo magis aut minus, diuidendo tempus diurnum in horas duo meridianas. Quia sacrificium ineruendum debet cruento respondere, quod hora nona Christi morte fuit consummatum. Et quia non est ratio nec textus prohibens ieiuno (quando sine scandalo potest) facere sacrum circa nonam horam, & generalis Ecclesiae consuetudo contraria non videtur causa Religionis fuisse, introducta, sed ob hominum fragilitatem non valentium tamdiu perfere ieiunium. Quia non censeri debet obligationem induxisse, id est fauorem, cui quilibet renunciare possit. Sic S. Antonin. Durand. Scor. Durand. Richard. Paludan. Pitigian. apud Auer. de *Missas* quest. 11. sect. 5. §. 28. *Quanto ex. Lamas in Method. part. 3. cap. 5. §. 28. Salzed. in Prætic. cap. 26. num. 4. & Lef. 3. part. quest. 8. 3. num. 7. 5. dicit, hanc sententiam haud esse improbabilem.*

354 **N**on licet post meridiem hora tertia celebrare. Quia licet nullus Canon expressè prohibeat *Extensis non celebrationem post meridiem*, exstat tamen generalis Ecclesiae consuetudo confirmata Rubricis Missalis, & per consequens per summos

M 2 Post

134 Theologiae Moralis Lib. XXI.

Pontifices approbata. Confuetudo vero vim legis habet, quando sic approbatur. Et quamvis ex hominum infirmitate cooperit introduci, continet reuerentiam sacrificij, cuius decentia congruit, ut ante prandium offeratur; sic enim tam ministrans, quam audiens deotius assent. Ita Major, Scot, Francolin, quos sequitur Fagund, *prac. 1. lib. 3. c. 17.* Suar. *dist. 80. sect. 4.* Vafq. *dist. 232. cap. 4.* Coninch *quest. 83. num. 219.* Henr. *lib. 9. cap. 24. num. 6.* Laym. *lib. 5. tract. 5. cap. 4. 3.* Filliuc. *tract. 5. num. 113.* Bonac. *dist. 4. quest. 8. 1. punct. 9. num. 1. & 7.* Azor. *tom. 1. lib. 10. c. 25. q. 2.*

356 Existimo primam sententiam non esse admodum improbatam, quia & ratione nititur, & fulcitur auctoritate. At secundam iure praefero, quam hodie. Missalis approbat, & communis sensus fidelium, quamque uberioris confirmo. Nam Trident. *sess. 22. cap. de obseruand. dum prescribit, ne Missa celebrentur nisi debitis horis, plane per horas debitas intelligat eas, quas Missale presignat, cum debeamus Missali conformari.* Addo, priuilegia concessa Regularibus ad celebrandum per horam post meridiem, satis indicare, id sine priuilegio non licere. Non enim regulariter concedantur ad sedandos dumtaxat scipululos; sed ad aliquid ultra ius commune operandum; frustra quippe precibus impetratur, quod iure communi conceditur. *l. 1. c. de thes. sur. cap. 5. Papa, de privilegiis. h. 6.*

CAPVT XX.

Circa celebrationis Missae locum.

PROBL. LVIII.

Licit, & non licet, in mari, vel flumine celebrare.

357 *Licuum non est.* **I**CITVM non est. Quia licet non inueniatur praeceptum scriptum, quod prohibeat huiusmodi celebrationem, consuetudine tamen longi temporis est introductum. Et quia tanti sacrificij reuerentia postulat sumam cautelam ad evitandum profundi sanguinis periculum: quod quidem in aqua mortione tam faciliter, tamque frequenti vitari vix potest. In Rituali quodam approbato a Leone X. 1. part. *tract. 4. cap. 35.* dicitur, *In loco fluminis, ut in mari, & fluminibus celebrare non licet alicui. Sic Sylvest. Angel. Armil. Palud. Sotus, Turrecrem, quos sequitur. Henr. lib. 9. c. 27. n. 2. Tabie. Nauar. Tanner. Praeposit. Lezana, Molphes. Homob. Ptingian. Chamero. Ledesm. Faust. & alij, quos referit Diana p. 5. tr. 3. ref. 40. Suar. d. 81. sect. 3. Azor. *tom. 1. lib. 10. c. 26. q. 6.* Vafq. *d. 232. n. 5.* Filliuc. *tract. 5. num. 106.* Reginald. *lib. 29. num. 168.**

358 *Licuum est.* Nam olim in mari celebrari consuevit. S. Vualfanum in pelago celebrasse narrant Suri. *tom. 2. die 20.* Martij. & Baron. *tom. 8. anno 700.* Et quia celebrare Missam in mari contra ius naturale non est, nec contra diuinum, quod solum exigit debitam in celebratione re-

uerentiam. Potest autem in nauibus satis reuerenter, ac decenter celebrari, vt experimento edicimus: Ergo non est cur hoc ex capite non licet. Nec est contra ius humanum, cum nullum prohibens talenm celebrationem reperiatur. Nam illud Rituale non constat a Leone X. fusse approbatum: sed ad summum cum licentia prodit ferens doctrinam tunc magis communem, & receptam. Ita Durant. in *Ration. lib. 4. cap. 1. n. 21.* Fatus, *Potest esse necessitas, ut Missa dicatur in mari.* Scort. *lib. 2. de Euchar. cap. 13.* ait, nunc in praxim esse deductum a Lusitanis, ut cessante periculo, Missam in mari celebrant. Laym. *tract. 5. cap. 5. n. 6.* Granad. *3. p. controver. 6. tr. 14. d. 1. 3. n. 2.* Hurtad. *de Missa, d. 4. diff. 5.* Fagund. *prac. 1. lib. 3. c. 10.* Diana part. 5. *tract. 3. ref. 40.* Card. de Lugo *d. 20. sect. 3.* Auerfa q. 11. sect. 14. Et paucis retro annis consulti multi Doctores in celebrioribus Hispaniae Academiis huic sententia subscripti.

359 Et ego subscribo, ratus, in mari reuerentiam tantam feruari posse, immo maiorem, quam in terrestri itinere (in quo iuxta communem Doctorum sensum extra locum sacrū licet in casu necessitatis celebrare) suppetit quippe communiter locus aptus, decenter ornatus, & dum à peritis naucleris non praeuidetur tempestas, nunquam ita subiit furit, vt non prius Missa finiri queat; si vero praeuidetur, monetur Sacerdos, ne Missam inchoet. Astoler simul adesse alter Sacerdos, qui post consecrationem calicem manu teneat, ne cadat, aut moueat: quo periculum effusione, aut irreuerentiae proflus caueatur. Vslus etiam & experimentum multorum iam annorum ostendit, nullum subesse tali celebrationi periculum ex eis, quæ timeri potenter, sed maxima inde commoda prouenire. Profecto Coninch *q. 8. n. 28.* purat, solum Papam posse licentiam concedere, ad celebrandum in mari. Auerfa citatus requirit vel Papa vel Episcopi facultatem. At Fagund. *ib. 5. ref. 40.* testatur praecessisse licentiam Clementis V 111. & Pauli V. Addit. Granad. Cyrenensem Episcopum videlicet Breue summi Pontificis, in quo declarabat, posse sine scutulo Missam in mari celebrari. Verisimile putarim, alias Episcopos tam Castellani, quam Lusitanis eandem licentiam concessisse, nec talem vslum sine sufficienti capite facultate. Rogatus vero summus Pontifex, vt eandem facultatem pro tñremibus impetraret, illam abnegavit & merito, quia nec tñremes ita sunt apte sicut grandiores naues, nec ita indigent, cum frequenter ad terram accedant, vbi possint naufragare. Missam commodius exaudire. Scio Diana hanc licentiam ad dies festos limitare, reliquos absoletè loqui, praxim autem etiam dies profestos comprehendere.

PROBL. LIX.

Mortale crimen est, & mortale crimen non est, extra locum sacrum sine necessitate celebrare.

360 *V*bi non est illus contemptus, vel scandala lethale peccatum non est vel sine necesse celebrare extra Ecclesiam Missam gerere. Quia taliter dum haberur Altare consecratum, & debita feruntur reuerentia, sicut qualibet honesta necessitas

361 *reuecatum* scitas excusat: sic etiam deuotio saltem excusat
bit a mortali, iurâque videntur cum hac mode-
ratione esse recepta. Sic *Sotus* in 4. *diss.* 13.
quæst. 2. *art.* 3. *Sæciam in edit. correct. v. Missâ,*
num. 20. & alij Moderni.

Lethal crimen est. Quia iura simpliciter
prohibent celebrationem, & loquuntur
prohibere de re gravi: verèque materia secun-
dam se gravis est concernens reverentiam tan-
to debitum sacrificio. Ideo in Cap. *Nullus, de*
confess. diss. 1. prohibetur sub comminatione
depositionis, que pena cum gravis sit, gravem
culpam supponit. Ita Gabr. Alens. Vualdens,
Bellarm. quos sequitur Henr. *lib. 9. cap. 27.*
num. 1. Villalob. Homobon. Sylui. quos
sequitur Diana *p. 2. tr. 14. refol. 34.* Suar. *diss. 81.*
sest. 3. Valsq. *diss. 23. 2. n. 8.* Azor. *tom. 1. lib. 10.*
et 16. q. 8. Laym. *lib. 5. tr. 5. c. 5. n. 1.* Coninch *q. 83.*
n. 22. Bonac. *d. 4. q. vlt. punc. 9. n. 9.*

362 *reuecatum* Scio hanc secundam sententiam communem
esse, yeam, ac tenendum in praxi. Sed non fa-
cile patet primam absurdam, ac liberam ab ali-
quibus vocari, cum habeat pro se præter So-
num & Sa viros planè doctos & pios. A zotius
indicate probabilem. Sanè sicut rigor anti-
quorum Canonum moderatus fuit quoad Tem-
porum consecrationem, vt iam sufficiat Tem-
pli benedictio, vel sola Prælati deputatio: Sic
etiam videtur consuetudine temperari, quatenus
non requiriatur summa necessitas, sicut olim
requirebatur in Cap. *Sicut non alij, de consecr.*
diss. 1. Sed honesta commoditas sufficiat ad ce-
lebrandum extra locum sacram. Dum autem
commoditas honestat deuotione particulari
frequentier celebrandi, vel audiendi sacram,
quod aliter raro fieret: prima sententia, proba-
biliter putat mortale piaculum excusari, quod
secunda probabilius negat.

PROBL. LX.

reuecatum Privilegia Regularibus concessa, vt sine
Episcopi confessu valeant cum altari
vatico celebrare, sunt & non sunt per
Tridentinum reuecatata.

363 *reuecatum* *V*idimus *sest. 1.* Pontificem Cap. *In his de*
privilegiis, astere, se concessisse Fratribus
Prædicatoribus, ac Minoribus, vt ybicumque
fuerint, sine Parochialis iuriis præiudicio, cum
altari vatico celebrare valeant, nec ad hoc re-
qui Episcoporum confessum. Quæstio autem
excitat, vtrum hoc præiugium fuerit à Tri-
*dentino *sest. 22. c. de obfernand.* reuecatum est.* Quia Tridentinum in fine decreti
subdit: *Non obstantibus quibuscumque præiule-*
giis, & exemptionibus. Et licet Pius V. viuæ vo-
cis oraculo predicta præiugia confirmaverit
pro foro interno quanvis essent Tridentino
contraria; postmodum Gregorius XIII. care-
nocauit, quatenus Tridentinum repugnant. Sic
*Nauar. cap. 25. num. 8. 2. Azor. *tom. 1. lib. 10.**
cap. 26. quæst. 7. Suar. *diss. 81. sest. 3.* Coninch
quæst. 83. num. 2. 26. Laym. *lib. 5. tract. 5. c. 5. n. 5.*
*Fagund. *præc. 1. lib. 3. cap. 13. num. 16.* De reue-*
catione autem à Gregorio facta. Petr. Ledesm.
tom. 1. sum. tr. d. Euch. c. 20. concl. 2. dub. 4. & Mi-
*tan. *tom. 1. q. 40. art. 9.**

reuecatum Escob. & Mend. Theol. Moral. *T. III.*

364 *reuecatum* Reuecatum non est, quandiu Episcopus
non contradicit. Quia Tridentinum dumtaxat
iniungit Ordinariis, vt non ollantibus præfatis
præiugis compellant Religiosos in foro ex-
tremo, ne talibus facultatibus vtrantur. Ergo dum
Ordinarius id non impedit possunt sine scrupulo
Regulares hoc vt præiugio. Et quia sal-
tem præiugium contentum in Cap. *In his de*
privilegiis, cum sit in seum iuri, non censetur de-
rogari, nisi fiat expressa ipsius mentio. Ita Manu-
tom. 1. Regul. 99. quæst. 28. art. 3. & 9. 43. art. 5.
Hieron. Rodrig. *refol. 9. num. 4.* Auerl. *quæst. 11.*
sest. 14. 5. Quarto vi debitur. Præpof. 3. p. quæst. 83.
art. 3. n. 151. Portel. *in dubijs Regulari. vi. Altare,*
n. 1. Diana *p. 3. tr. 2. ref. 80. & p. 4. tr. 1. refol. 106.*

Probabile hoc reputat Card. de Lugo *d. 20. n. 51.*
Ego quidem æquè probabilem viramque par-
tem reor. Moneo tamen post Tridentinum Gre-*Viratum* reof
gorium XII. nostra Societati concessisse, vt esse probables
domibus nostris, Oratorio priuato appro-*1. 5. V* circa
baro per Provinciale Missa dici possint sine
hoc, priuile-
alia Episcopi approbatione. Sic habetur in no-
giu expen-
stro Compendio v. Oratoria. Notant vero Suar.
Laym. Manu. suprà, & Diana *p. 6. tr. 8. refol. 40.*
hoc præiugium esse locale, ac proinde Sacer-
dotes omnes in hisce Oratoriis licite celebrare
posse. Præterea idem Gregorius nostræ Societati
concessit, vt, non obstante Tridentini decisione,
possint Presbyteri nostri, qui mittuntur a Su-
perioribus ad Missiones, vbique cum Altari viati-
co celebrare. Ita in nostro Compendio v. Altare.
Notantque Suar. Fagund. & Laym. suprà, hoc
præiugium esse personæ; quapropter reliqui
Sacerdotes, quamvis sint socii itineris non po-
terunt illo vt. Docet autem Valsq. *d. 2. 3. 3. n. 7.*
posse vt hoc præiugio cæteros Regulares, qui
bus post Tridentinum præiugiorum sit conce-
sa communicatio.

PROBL. LXI.

reuecatum Incurrit, & non incurrit pænam ullam,
qui in Ecclesia violata celebrat.

365 *reuecatum* *V*idimus *sest. 1.* mortale crimen esse, in Ec-
clesia violata celebrare. Quæstio autem vo-
luitur, an qui in Ecclesia violata celebrat, pæ-
nam aliquam incurrit? Incurrit quidem sus-
pensionem ab Ecclesia ingressu, quare celebrans
in ea post talis suspensionem contrahit irregu-
laritatem. Quia id expreſſe indicatur Cap. *Epis-*
coporum, de præiug. in 6. Sic Syluest. v. Conſe-
cratione 2. q. 9. Azor. *tom. 1. lib. 10. c. 26. q. 16.* Graf.
lib. 2. c. 28. n. 28. Nald. v. Ecclesia. n. 15.

reuecatum Stipulationem minimè incurrit. Quia textus
ille non loquitur de celebrationibus in Templo *Non incurrit*
violato, sed interdicto. Templum? vco violatum pænam
propriæ interdictum non est. Ita Henr. *lib. 9.*
c. 27. n. 5. & 6. Suar. *d. 81. sest. 4.* Laym. *ib. 5. tr. 5.*
c. 5. n. 6. Card. de Lugo *d. 20. n. 52.*

366 *reuecatum* Scio, Hostiensem ad Cap. *fin. de consecr.* af-
feruisse, contrahi irregularitatem. Sed opposi-*Eiusdem sunt*
tum planè decernitur in Cap. *Is qui de sent. ex. in. m. t. t.*
com. in 6. & merito; quia Ecclesia violatio non
est propriæ Censura, pro cuius violatione irregu-
laritas incurrit. Nulla itaque Censura, aut
pæna irregularitatis mediae vel immediatæ
contrahit, qui in Ecclesia violata celebrat. Con-
sequenter infero cum Auila part. 5. *diss. 7. dub. 3.*

M 3 quando

136 Theologiæ Moralis Lib. XI.

quando propter soleme festum iure suspenditur interdictum, non esse licitum, in Ecclesia violata celebrare; quia pollutio Templi non est propriè interdictum, sed inhabilitas quædam diversa.

PROBL. LXII.

Violatur, & non violatur Ecclesia, quando causa mortis culpabilis datur intra Templum sine sanguinis effusione, per contusionem, aut confrictionem, aut veneni propinicationem, & mors extra contingit.

369 **N**on violatur Ecclesia. Quia necessarium est ad Ecclesiæ violationem, (seclusa sanguinis effusione) ut mors in Ecclesia sequatur, alias enim non fiet in sacro loco homicidium, sed extræ illud. Sic Suar. d.8.i. f.4. Reginald. lib.29.n.18.1. Præpos. 3.p.9.8. a.3.dub.2.n.15.2. Diana p.6.tr.6.refol.26. Azor. tom.1.l.10.cap.26. quest.13.

370 **V**iolatur quidem. Quia licet homicidium consummatum fuerit extra locum sacrum: at causa mortis & completa malitia homicidij consummata fuit in illo: mors quippe post sequuta naturaliter prouenit à tali causa, patumque refert ad irreuerentiam, ob quam Ecclesia violatur, quod anima separatur à corpore in loco facio, vel extræ illius: si verè posita fuit in illo tota causa culpabilis, & exterior illius necis. Ita Card. de Lugo d.18.20.n.53. Laym. lib.5. tr.11.5. cap.5. n.8. Marchin. de Ordin. tr.3.p.3.c.10.n.7. Nauar. c.27.n.25.6. Coninch q.83.n.32.7.

371 **H**oc probabilius mihi. Moneo tamen requiri, ut causa mortis, quæ apponitur in loco facio, sit physica, nec moralem sufficere. Quare non violatur Ecclesia, quamvis in illa fuit mandatum, vel feratur sententia mortis, vel deut occidendi consilium. Rursum causa physica debet esse talis ut per se sufficiat mortem inferre, & adhuc non violatur Ecclesia, donec fuerit sequuta, quia nondum datur exterritum homicidium. Morte tamen sequuta, quamvis extra Templum & post aliquot menses censemur Ecclesia tunc violata.

PROBL. LXIII.

Effusio sanguinis r̄ber è naribus est, & non est sufficiens ad Ecclesiæ violationem.

372 **D**um parui pueri riantes in Ecclesia cruenti, sibi vicissim è naribus excutiunt, Ecclesiæ non violant, quia iniuria est leuis, & iura grauem culpam requirunt. An hoc extendendum sit etiam ad grandiores, qui alterius nasum multi sanguinis profusione percutiunt. Certe extendendum est, allerréndimque Ecclesiæ huiusmodi effusione cruenti non violari. Quia nasus est organum sanguinis, qui subinde facile inde copiose profluere afolet. Sic Victor. de Euchar. num.99. Sa. v. Ecclesia, num.13. Graff. lib.2.cap.48.num.25. Sotus & Capua, quos se-

quitor Fagund. præc.2.lib.4.cap.4.num.18. Marchin. de Ordin. tr.3.p.3.c.11. n.8. Diana p.3.tr.6. refol.24.

Deliberata effusio sanguinis etiam ex naso 373 que fuit in Ecclesia, & sit mortale peccatum, Sufficiens est, quatenus effusio sanguinis est, violat Templum. Quia ius nil aliud requirit ad Ecclesiæ violationem. Ita Sylvi. 3.p.9.83. art.3. Coninch 9.83. num.22.8. Bonac. de Mairim. 9.punct. vlt. n.20. Franc. de Lugo de Sacram. lib.5. cap.6. quest.8. num.5.1.

Cum his opinor probabilius monens, requiri 374 sanguinis effusione, quia vocabulum *Effusio* Hoc mihi præsignificat copiam effusii sanguinis. Vnde licet babilio, pereusso narium fuit cum mortali peccato, si sanguis copiose non fluat, Ecclesia non violatur. Hec autem quantitas proportionaliter sumi debet ad partem, vnde fuit, sunt enim partes corporis ex quibus levius vulnere infictio, facile copia cruentis defuit: ex aliis autem, v. gr. ex naso, etiam inficto graui vulnere vix parum erumpit.

PROBL. LXIV.

Violatur, & non violatur Ecclesia, si quis in ea percussus, extræ eam sanguinem profundit.

375 **T**emplum non violatur. Quia violatio Ecclesiæ pœna est, id est, stricte interpretanda. Non violatur. Sed Canones imponentes hanc pœnam expriment sanguinis effusione quarequisitam, ut incurritur, Cap. Ecclesiæ semel, de consecr. dist.1. Cap. si Ecclesiæ de consecr. Ecclesiæ Cap. unicos, eodem titulo in 6. Ergo debent stricte capi de sanguinis effusione intra ipsam Ecclesiæ facta; vnde non sufficit vulnus acceptum in Ecclesia, si crux extræ profundatur. Sic Diana part.6. trac.6.refol.47. Peritus de Officio Sacerd. lib.1. cap.7.dub.2.n.43.

Violatur Templum. Quia Ecclesia non tam polluitur per ipsum contactum sanguinis decimæ in pavimentum, quam per actionem injuriosam, qua causatur effusio, & omnis propriè malitia formaliter contingit. Quare dum hæc tota ponatur in Ecclesia, quamvis sanguis colligatur in vase, vel percussus egreditur ex templo, prius quam sanguis effluat, Ecclesia polluitur. Contra verò si quis percussus extra locum sacrum ingrediatur illud, & in eo sanguinem mitat, illum non polluet. Non enim attendunt dum est, ubi sanguis profluat, nam illa censetur materialis effusio; sed vtrum percussus fuit in loco facio, haec enim formalis effusio censetur. Ita Suar. Graff. Syluest. Azor. Nauar. quos sequitor Fagund. præc.1.lib.3.c.14.n.16. Tolet. Atilia. Reginald. Sayr. apud Dianam citatum. Card. de Lugo d.20.n.53.

Probabiliorum hanc repeto mentem, quia Cap. illo *Propositi de consecr. Ecc. dicitur* Ecclesiæ violati per vulnera, nec mentio sit sanguinis effusionis. Vnde colligo, ceteros Canones capiendo esse de sanguinis effusione formalis, seu morali, cuius tota materia formalis consistit in positione causa physica: deinceps enim materiale quod est, effundi sanguinem intra vel extra Templum.

PROBL.

Sectio II. De Missâ, Problemata. 137

PROBL. LXV.

Polluitur, & non polluitur Ecclesia per copulam coniugalem ratione necessitatis in ipsâ habitam.

378 **P**olluitur quidem. Quia nulla subest sufficiens necessitas, ut talis actus in loco facio habeatur. Sic D. Anthon. Palud. Calet. & alij, quos refut Sanch. de Matrimonio, lib. 9. d. 15. num. 9.

379 **N**on polluitur. Quia non est credendum, Ecclesiam obligare coniuges ad abstinentiam, cum vegetincontinentia periculum, vel similis necessitas. Ita Sanch. cum multis vbi supra n. 11. Sust. d. 81. f. 4. Azor. tom. 2. l. 9. cap. 5. Lessi. l. 4. c. 1. n. 85. Cominch. q. 8. n. 23. 1. Tolet. l. 5. n. 12. Fagund. præc. 2. l. 4. c. 4. n. 21. Diana p. 1. n. 7. refut. 19.

380 **C**um his opinor monens, à Doctribus communiter alignari hanc necessitatem, quando coniuges di manere coguntur intrâ Templum, nec in cameram propinquam egredi possunt; Diu in tempus Sanchez vocare vnum mensem, Fogundus, & Lessi dies quindecim, Dianam quatuor, aut quinque, de quo f. 1. Alios autem præter hanc moram etiam in altero latere incontinentia periculum requiri.

PROBL. LXVI.

Licit, & non licet apud Templum coniugal copula operam dare, si breui in tempore quo inibi recluduntur coniuges, verè detur incontinentia periculum.

381 **S**i non sit reclusio diurna, detur tamen vrgens incontinentia periculum in altero coniugum, non explicant Doctores, an licet copulam coniugalem apud locum sacrum habeti. Surius quidem d. 81. f. 4. hanc regulam tradit: Quoties moraliter iuxta fragilitatem humanam vitari potest, aut alio in loco copula coniugalis habeti, mortale fore peccatum in loco sacro coire; scus quando necessitas, vel fragilitas humana compellit. Vnde colligit, si una vel altera nocte duntaxat dormiant in Templo graviter delinque recocendo; quia facile se possunt concinete, separareque thorum, ut mortale periculum incontinentia virent. Adhuc virgo: si tali breui tempore verè detur intinente periculum, an licet?

382 **M**inime licet, quin requiritur longa mora. Quia breui tempore facile contineri possunt. Sic Petri de Leden. tom. 1. tr. de Euchar. c. 20. Lessi. l. 4. c. 3. n. 85. & alij.

383 **L**icit plane. Quia legitima est coeundi necessitas quando in aliquo coniuge periculum est incontinentia, nec alibi datur coeundi opportunitys. Verè hoc periculum exiguo potest in tempore insurri. Ita Sa v. debitum coniugale n. 12. Basil. Legion. de Matrim. l. 1. cap. 1. n. 13. cum aliis absolvit docet, copulam coniugalem

in Ecclesiâ licere, nec Ecclesiam per illam pollui, qui nullo iure prohibetur.

Ego quidem quidquid sit de Basilij Legion. sententia (de qua alibi) affero, copulam coniugalem in loco facio mortale peccatum non esse, si fiat ad vitandum incontinentia periculum, aut alia iusta ex causâ. Hoc autem est certum, quoties effusio seminis in Ecclesiâ fuerit licita, vel solum venialis, Ecclesiam non violati. Quia non est, cur actu licito, qui cum summa Dei reverentia geri potest, Ecclesia polluatur. Ceterum exigitum, vix contingere huius necessitatis casum. Nam in Ecclesiis communiter sunt adhærentia cubicula, vel sacraria, vel turris, quæ nomine loci facii non comprehenduntur quoad huiusmodi effectum.

384 *Auctoris mēs.*

PROBL. LXVII.

Violat, & non violat Ecclesia excommunicati non vitandi sepultura.

385 **V**idimus f. 1. Ecclesiâ violari, si quis excommunicatus publicè in cæ sephelatur. *Violat sephelatur excommunicati non vitandi.* Cap. Consulisti, de consecr. Ecclesiâ. Additur in Cap. Sacris, de Sepulchris, tale cadaver exhundandum esse, si discerni possit ab aliis, & proiiciendum: fucus si discerni non possit, ne simul cum ossibus illius ossa fidelium non excommunicatoris abiciantur. Quæstoris autem an post Concilium Constantiense sit hoc limitandum ad excommunicatum vitandum: Limitandum non est. Quia textus generaliter loquitur de quibuslibet excommunicatis. Sic Azor. tom. 1. lib. 10. c. 26. q. 13. Abbas & alij ad Cap. Consulisti, Alterius l. 1. d. 14. c. 1. col. 6.

386 **L**imitandum est. Quia post Concilium Constantiense non tenemur vitare toleratos. *Violat mīst.* Ergo nec illos tenemur ab Ecclesiastica sephelatur repellere. Ita Sust. d. 81. f. 4. Laym. l. 5. c. 5. n. 8. Scortia l. 2. c. 13. Card. de Lugo d. 20. n. 5. 6. Auila part. 5. d. 7. dub. 1. Filluc. tract. 5. n. 117.

387 **I**dem afferuerim, adiudicans toleratum excommunicatum habendum esse veluti excommunicatum occultum, ut Surius edocet. Unde apte colligit Nauat. l. 5. Consil. ist. de hereticis. conf. 1. 0. Layman. & Lugo citari, per sepulturam heretici non denunciati nominatum locum facrum non violari.

PROBL. LXVIII.

Violatur, & non violatur Ecclesia, si per Episcopum excommunicatum non toleratum consecratur, aut benedicatur.

388 **V**iolatur quidem. Quia Ecclesia polluit per excommunicati non tolerati sepulchram: Ergo violabitur etiam à fortiori, quando Iesu. per Episcopum excommunicatum non toleratum consecratur, aut benedicatur. Valet tamen consecratio, aut benedictio, hac enim non requirit iurisdictionem. Sed ordinis potestatem

M 4 quam

138 Theologiae Moralis Lib. XXI.

quam excommunicatio non tollit; indiget tamen reconciliatione. Sic Antonin. Tabie. quos sequitur Auilap. s. d. 7. dub. 1. Abbas Ioan. Andreas, & Hostiens. ad Cap. *Consulnisti*. Palud. in 4. dist. 18. q. 8. art. 4. *Sylvestr. v. Interdictum* 4. q. 3. *Nauar. c. 27. n. 25. 8. Bonac. de Matrim. q. 4. punct. v. l. n. 22.*

389 Non solum Ecclesia sic consecrata, aut benedicta validam retainet consecrationem, aut benedictionem; sed nec reconciliatione indiget, nam minimè fuit violata. Quia nullo iure decernitur talis violatio, nec in legibus penaliibus valet argumentum à paritate rationis: cum odia restringit, debent ad easum duntaxat expressum. Ita Suar. d. 81. sect. 4. Coninch. q. 83. n. 23. 2. Laym. l. 5. tr. 5. c. 5. n. 8. Card. de Lugo d. 20. n. 57. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 14. n. 56. Alterius l. 1. d. 10. c. 6.

390 Hoc mihi probabilius, quia prius est, Ecclesia *Hoc mihi probabilius*, aut benedici, quam violari. Non ergo potest ipsamē consecrandi, aut benedici violari actione.

PROBL. LXIX.

Quando fuit Infidelis in Ecclesia sepultus, debent, & non debent eius abrādi parietes.

391 *Debent abrādi.* **D**ebent abrādi. Quia Caput *Ecclesiam* 2. *de consecr. dist. 1.* ita palam decernit. Sic Ioan. Andreas in cap. *Propositi, de consecr. Ecclesie.*

392 *Abrādi non debent.* Abrādi non debent. Quia forma consecrationis tolleretur, si abrāderentur parietes Ecclesia. Ita Abbas ad idem cap. *Azor. tom. 1. l. 10. cap. 26. quæst. 1. 3.* Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 14.

393 *Ego quidem distinctione ex horum Doctorum mente sic vtr: si fuerit consecrata, haud radendi parietes ob rationem secundæ sententiae: si verò consecrata non fuerit debent abrādi. Et sic intelligendum reor, cap. *Ecclesiam.* Modus autem radendi parietes est, illos de albare. Legendus Aula part. 5. d. 7. dub. 4. conclus. 4.*

PROBL. LXX.

Si totum Templum, vel maior eius pars per temporum interualla corrunt, & infauretur: amittit, & non amittit consecrationem.

394 *Amitit consecrationem.* **S**Templum consecratum secundum longitudinem, vel amplitudinem extundatur ita, ut pars deinde facta reliquum corpus magnitudine superet, nouam requirit consecrationem; si verò supererit, Episcopus aspergit illam partem denuo factam aqua benedicta, iuxta Glossam ad cap. *Propositi, verbo, Reconciliatio.* Ceterum si totum Templum vel maior eius pars per temporum interualla corrunt, & infauretur, quasierint, num consecrationem amittat? Amitit quidem. Quia in veritate non est eadem Ecclesia licer talis moraliter censeatur. At in rebus

spiritualibus potius rei veritas, quam iuris fictio est consideranda. Sic Abbas ad cap. *Propositi* numero 7. Innocent. in Rubr. de consecratione Ecclesie.

Non amittit consecrationem. Quia Ecclesia *Non amittit consecrationem.* quia paulatim reficitur, sicut & nauis, quæ reparatur, non solum iuris fictione sed re verâ censetur eadem, eo quod partes sibi succedunt, & sacram si maius est, trahit ad se non sacram, iuxta legem *Quod in verum, §. final. ff. de legat. 1.* & Glossam in cap. *si motum, v. Altare de consecr. Ecclesie.* Ita Laym. l. 5. tr. 5. c. 5. n. 16. Azor. 10. 1. l. 10. c. 26. q. 12. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 14. n. 59. Coninch. q. 83. n. 23. 5. & alij.

Scio Laymannum hanc amplecti sententiam quando Templi parietes (eriam omnes) per *Quid senti.* temporum interualla caſu corrueunt, & inſtaurati sunt: si tamen ex intentione vel omnes, vel ferè omnes Templi parietes vnu post alium quasi continuatis operis diruantur, & reparentur validè probabilem Abbatis sententiam reputare; quia in re morali multum valet operantis intentione. Ego autem vniuersaliter negarim, requiri nouam consecrationem, nisi vel omnes parietes, vel major ipsorum passim diruantur. Quamvis itaque talis adiutio intentio, eadem manet Ecclesia; quia re vera Civitas eadem est, quamvis ex intentione illam pulchriorem reddendi paucatim omnes ades deſtruuntur, & readiſcentur.

PROBL. LXXI.

Locus sacer est, & non est violatus per occultam caſuam, an si eiusdem maniſtationem.

Violatus non est. Quia ius non exigit Ecclesia reconciliationem dum caſa viola- *Violatus non* tionis est occulta. Ergo non vult Ecclesiam non violari per occultam caſuam: alioquin velleret, ut in Ecclesia violatâ celebrarentur diuina officia, dum eius violatio aut violationis caſa non manifestatur. Sic Valsq. 1. 2. d. 9. 8. n. 6. Basil. Legion. de Matrim. l. 10. c. 10. n. 1. Fauent Angles, Sotus, Vega, Manuel, Capua, Canedo, Lopez, quos citat Sanch. de Matrim. d. 15. n. 10. docentes, effusionem seminis occultam in loco sacro non habere malitiam lethalem sacrilegij necessariò confitendam, quia per illam non violatur Ecclesia.

Est planè violatus, post datam occultam caſam violationis antequam publicetur, quamvis *Ego* *violatus non* non egeat reconciliatione, nec à celebrationē abstinere teneamur, dum caſa manferit occulta. Quia copula (ex gr.) etiam occulta in loco facilius est grauita. At vbi primum de tali copula confitentur, sine nouâ culpâ, vel caſâ, censetur locus violatus, & eger reconciliatione: sed non violatus per talem notitiam: Ergo supponitur per occultam caſuam violatus: & tunc eger reconciliatione, quando publicum scandalum debet publica satisfactione compenſari. Sic Lessi. l. 4. c. 3. n. 8. 7. Azor. tom. 1. l. 10. c. 3. l. 9. 6. Antonin. Palud. Tabie. Adrian. Nauar. quos sequitur Sanchez citat Nauar. cap. 27. n. 2. 5. 6.

Profecto hi Doctores aſerunt, per violatio-

399

Sectio II. De Missa, Problemata. 139

*dei cito-
tione non vetari celebrationem. Er-
go plane supponunt, dari violationem secretam,
que reconciliatione non eget. Et sic intelligo
Doctores, qui simpliciter afferunt, per occul-
tum crimen Ecclesiam non violari, vel non cen-
sari pollutam; solum enim negare volunt, viola-
tionem aetalem, que celebrationem impedit,
& egeat reconciliatione non vero negant viola-
tionem occultam, quam habitualem vocitatum.*

PROBL. LXXII.

*Post Concilium Constantiense ad viola-
tionem publicam Ecclesiae, requiritur,
& non requiritur Iudicis sententia
declarans, sacram locum esse viola-
tum.*

*400 R*equiritur plane. Quia Concilium Con-
stantiense prescribit, ut nemo teneatur ab-
sundere a quibuscumque diuinis praetextu cu-
iuscumque sententia, vel censura iure vel ab
hominis generaliter promulgata, donec in par-
ticulari, seu nominatio declareatur. Ideo non
tenemur Interdictum seruare, donec per Iudi-
cium denuncietur. Sed haec Ecclesie violatione, vel
est quoddam Interdictum, vel sicut est senten-
tia quadam iuste lata. Ergo merito censeri potest
sub illo decreto Concilij Constantiensis com-
prehensa. Sic Ioan de la Peña 3. p. q. 64. Pro-
babile reputat Suarius dist. 8. 1. section. 4. Fagund.
prac. 1. lib. 3. cap. 14. num. 34. Diana p. 6. tract. 6. re-
sol. 27.

401 Non requiritur, sed sufficit, causam violatio-
nis innotescere notoriitate facti, vel iuris, ve
Templum egeat reconciliatione. Quia viola-
tio loci sacerdotum est propriè Interdictum nec in-
telligitur Interdicti nomine, vel censura. Quare decretum Concilij Constant. ad Ecclesie pollutionem non extenditur. Ita Suarez citatus, &
tom. 5. d. 37. s. 1. num. 28. Fagund. prac. 1. lib. 3.
cap. 14. num. 34. Card. de Lugo distinct. 20. na-
mero 55.

402 Scio Eminensissimum Cardinalem de Lugo
citatum afferuisse, esse Romanam praxis receptum,
ut Ecclesie reconciliantur, etiam si violatio de-
nunciata non fuerit. Reor autem eandem esse
aliam Diocesum proxim, unde contrarium
soluitur fundatum. Quare secundam sen-
tientiam probabilem indicarim.

PROBL. LXXIII.

*Simplex Sacerdos ad reconciliandam
Ecclesiam benedictam, indigit, &
non indigit Episcopi
facultate.*

403 Vando violatur Ecclesia, vel Cæmeterium,
que solum erant benedicta reconciliari
potest per simplicem Sacerdotem cum aqua De-
benedicta communis. Sic habetur Cap. si Ecclesia
iuxta Gloss. de Consecrat. Ecl. & docent com-
muniter Doctores. Rituale Romanum prescri-
bit huius reconciliationis ritum, & requirit as-
pergillum de herba hyssopo factum. Quæserim

autem an simplex Sacerdos ad huiusmodi re-
conciliationem Episcopi facultate indigeat?

Indigit quidem. Quia Rituale Romanum
præscribit, Ecclesiam violatam, si nondum erat
ab Episcopo consecrata, per Sacerdotem ab Epis-
copo delegatum esse reconciliandam. Sic Bo-
nac. de Marr. q. 4. pun. 1. v. 1. 27. afferens, sic es-
se præceptum in Mediolanensi Dice-
cti.

Minime indigit. Quia textus in eo cap. Ec-
clesia sed non exprimit, immo contrarium indicat, Non indigit.
quatenus inquit, Proximus laetetur, quod pra-
stari non posset, si Episcopi facultas esset expe-
ctanda. Ita Avila part. 5. dist. 7. dub. 4. conclus. 1.
Fagund. præcept. 1. lib. 3. capite 4. numero 7.
& 60.

Ego vero cum Laymanno l. 5. tr. 5. n. 12. iu-
dico, expedire quidem ut facultas ab Episcopo, Recipio præct.
vel ab eius Vicario (si facilè potest) impetretur,
& peti alicubi solete: non tamen esse necessaria.
Ne tamen querela sufficiuntur, monue-
rim in vnaquaque Dioecesi recepta præcti hæ-
rescere prudens esse consilium.

PROBL. LXXIV.

*Episcopus potest, & non potest simpliciter
Sacerdoti concedere facultatem re-
conciliandi Templum conse-
cratum violatum.*

407 Scio, Templum, vel Cæmeterium ab Epis-
copo consecratum si violetur, reconciliari Nonnulla sup-
debere per Episcopum proprium, vel per alium pono.
Episcopum de licentiâ proprij cum aquâ, q. am
ipse, vel alius Episcopus benedixerit, cincere im-
mixtam. Habetur cap. Propositi, & cap. Aqua,
de consecr. Ecl. Scio, post Papam simplici Sa-
cerdoti committere Ecclesiam consecratae re-
conciliationem. Quia per apicem pœnalis Ponti-
ficia potest committere simplici Sacerdoti circa
corpus Christi mysticum, quædam, quæ perte-
nent ad pœnates Ordinis Pontificalis. Quæ-
sierim vero, num Episcopus possit etiam simplici
Sacerdoti concedere facultatem reconciliandi
di Templum consecratum violatum?

Potest equidem. Quia sic est præceptum 408
non contradicente, sed potius annuente Ponti-
fice. Sic Victor. q. 9. 9. Sa v. Ecclesia, n. 20. S. Iuli, dñe.

3. p. q. 83. a. 3.

Minime id potest Episcopus. Quia cap. Aqua, 409
Confutudo Bracharense Ecclesiae, qua sole Non potest
ban Episcopi simplicibus Sacerdotibus com-
mittere Ecclesiam reconciliationem consecratae,
corruptela vocatur. Et quia licet Episcopus
committere valent, quæ iurisdictionis sunt,
qua tamen Ordinis sunt Episcopalis, non pœnit
inferioris gradus Clericis demandare. Conso-
nat Rituale Romanum, dicens: Simplex Sacer-
dos tantum ex privilegio Sedis Apostolicae potest
Ecclesiam ab Episcopo consecratam reconciliare;

& tunc utatur ritus in Pontificali prescripto, cum
aqua per Episcopum ad hunc usum benedictâ. Ita
Henriq. l. 9. c. 27. n. 6. Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 26.
q. 14. Suar. d. 81. s. 4. Fagund. prac. 1. lib. 3. c. 14.
n. 7. & 60. qui referunt alios.

Censurim hanc sententiam communem Hanc præcept.
esse præferendam. Si vero contraria praxis ali-
sententiam. Sibi

cubi vigeat, damnanda non erit; quia ibi forsitan consuetudo iuri communi ex tacito Pontificis consensu derogavit. Hoc certum affero Regulares posse ex priuilegio Pontificis Templum, vel Altare post consecrationem pollutum reconciliare cum aqua (cui vinum ac cinis simul admiscetur) per Episcopum benedictam, vel per Pralatum Regularem, si distet Episcopus duabus dicitis, id est, leucis quatuordecim.

PROBL. LXXVI.

Heremitoria quedam, Hoffitalia, oratoria, vel similia loca, quae nec consecrata, nec benedicta sunt, erunt, & non erunt violationis periculo obnoxia.

PROBL. LXXV.

Per Missae celebrationem reconciliatur, & non reconciliatur Ecclesia violata.

411 **P**remitto illam Missalis Rubricam de defictis, §. 10. n. 2. Si Sacerdote celebrante, violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa: si post Canonem, non dimittatur. Quacumque autem, an per hanc celebrationem, quando Missa non dimittitur, vel aliam similem, violatio tollatur, & Ecclesia reconciliatur. Tollitur violatio, & Ecclesia reconciliatur. Quia dignitas tanti sacrificij, sanctitas talis immolationis, praesentia Domini corporis & sanguinis censetur merito non solum sufficiens, sed proficiens Templi violati reconciliatio. Sic Henr. I. 9. c. 17. n. 5. & 6. Auila p. 5. d. 7. dub. 3. Bonac. de Matrimonio. 4. pun. vlt. n. 27. Sa. v. Ecclesia. 19. Diana p. 2. tr. 14. refol. 69. & p. 6. tr. 6. refol. 28. Limitat Castro de Lege canon. 2. c. vlt. & Naldus v. Ecclesia. n. 24. Si celebratio fiat bona fide. Sa. verò dicit, etiam si malam fide celebratum sit, quod Diana amplectitur; quia efficacia celebrationis ad reconciliatam Ecclesiam pollutam, non potest pendere ab ignorantia, vel bona fide celebrantis, quae solum conductit ad excusandum eius peccatum.

412 **N**on tollitur violatio, nec reconciliatur Ecclesia. Quia eodem modo Templum nondum consecratum, aut benedictum, sicutem inibi celebrata Missa, non egerit alia consecratione, seu benedictione. Nam sicut Missa dignitas aequiavet reconciliationi, pariter aequiavet, imo praeponderat consecrationi, vel benedictioni. Et quia tam Ecclesia violatio, quam eius reconciliatio iure Canonico fuit introducta; quare sicut non violatur nisi per causas ab Ecclesia designatas, ita nec potest reconciliari nisi verbis, & ritibus ab Ecclesia praescripsi. Sed nullum ius Canonicum tribuit Missa vim reconciliandi Templum violatum: Ergo nullo in casu celebratio Missae vim habet tollendi violationem. Ita Laym. I. 5. tr. 5. c. 5. n. 13. Fagund. prae. 1. l. 3. p. 11. n. 5. Card. de Lugo d. 20. n. 62. Portel. in addit. ad dub. Regular. v. Ecclesia. num. 5. Sayr. de confecr. l. 5. c. 16. n. 11.

413 **S**cio Episcopum, vel eius Vicarium posse dare licentiam faciendi factum in Ecclesia violata, nimurum donec reconcilietur. Quare supponi videtur, per illam celebrationem non reconciliari. Ego quidem sententiam primam non auderem in praxi sectari, quia illam probabilem per locum intinsecum vix reor. Per locum autem extinsecum illam tot Doctoribus munitam esse tutam existimo.

414 **H**uiusmodi loca ab Episcopo deputata ad celebrandum, quae nec consecrata, nec benedicta sunt, nec in eis fidelium caduera sepeluntur, non sunt violationis capacia. Quia haec res est odiosa, & penalis, vnde restringi debet ad Ecclesiastis propriam dictam, quoties iuta dicunt, vel supponunt locum factum, aut Ecclesiastis violari: sed Ecclesia propriè non dicitur, quae non est consecrata, vel benedicta, & diuinis Officiis destinata. Ergo talis locus non est capax violationis. Sic Henr. I. 9. capite 27. numero 5. M. nuel. in summa tomo 1. capite 15. 4. numero 13. Sa. v. Ecclesia, numero 13. Suarez distinctione 8. sectione 4. Graff. 1. parte libri. cap. 20. num. 28. & libr. 2. cap. 83. num. 10. Coninch. quest. 8. 3. num. 236.

415 **S**unt capacia violationis. Quia haec loca gaudente immunitate taurum sacra: Pa. Sunt capacia riter ergo sunt violationis capacia. Et quia Episcopi deputatio talis locum perpetuo diuino cultui, & Missam celebrationi destinantis est veluti consecratio quadam supplens benedictionis effectum. Vnde iam dicitur locus religiosus, nec ad vsum profanorum potest redire, vt habetur capite Ad hec, de religios. domibus. Ita Sanchez de Matrimonio, libro 9. distinctione 15. numero 39. Suarez (qui videtur mutata sententiam) tomo 1. de Religion. tractatu 2. libro 3. capite 9. numero 3. Cardinal. de Lugo dist. 20. num. 6.

416 **V**ideo huic sententia fauere Gregor. VIII. capite fin. de consecratione Eccles. generaliter afferens, Ecclesiam non consecratam si polluta fuerit sanguine, vel semine, debere reconciliari. Et Glosa ibi reddit rationem. Quoniam ille locus autoritate Episcopi diuino cultui dicatus sit, ita vt ad profanum vsum redire non debet. Vnde censeo hanc sententiam iure communis valde probabilem apparere, contraria verò nunc in praxi sentari. Vnde monuerim, seruandam esse Regionum consuetudinem. Sed quoniam in rariis euentibus, sicut non potest praxis esse frequens, ita constans esse affloret: vbi non constiterit praxis recepta, utramque sententiam reputo probabilem, & securam.

CAPVT

CAPV T XXI.

Circa Altare, & eius Ornatum.

PROBL. LXXVII.

Pyxis, in quâ recipienda est Eucha-
ristia, debet, & non debet
esse benedicta.

417 **N**on debet necessariò benedici Py-
xis. Quia nullo iure huiusmodi
prescribitur benedictio. Nec suf-
ficit, quod in Pontificali ponatur;
nam plures ibi apponuntur benedictiones pro-
cessus ornamenti, pro reliquiarum vasis, pro
campanis, cum tamen hæc omnia non sit necessi-
tum benedici. Nec Rubrica Missalis vrgere
videtur: quia forsan non continet præceptum,
sed consilium, aut instructionem pro decentia.
Sic Palud. Tabie. Sotus, Syluest. quos sequitur
Henric. d. 9. c. 8. num. 3. Valq. d. 23. c. 2. Nuñus
3. p. 9. 8. 3. a. 3. dub. 5. Coninch. q. 8. n. 24. 5. Bonac.
diss. 4. quæf. ultim. p. 21. 9. num. 25. Diana par-
te 2. strati. 1. 5. refol. 2. Fagund. præc. 1. l. 3. cap. 21.
num. 23.

418 Debet necessariò benedici. Quia tam Pon-
tificale, quād Missale Clementis VIII, specia-
lem pyxidem apponunt benedictionem: & Rubri-
ca Missalis de ritu celebr. §. 2. n. 3. Sic ait: Si
consecratur est plures Hostias pro communione
facienda, locet eos super corpora, vel in aliquo ca-
lice, aut vase mundo consecrato. Vbi per con-
secrationem intelligit proculdubio benedictionem,
quam in fine Missalis assignat. Ita Suarez
d. 8.1. s. 7. Reginald. l. 29. n. 201. Petr. de Le-
deim. sum. tom. 1. tr. de Euch. c. 21. Moure p. 3. c. 5.
§. 1. 2. n. 9.

419 Evidem valde decet, pyxidem benedici,
priusquam Eucharistiam excipiat, ita enim par-
tis virtutique Doctores profiterentur, & hoc sal-
tem probare exilio patris affirmant funda-
mentum. Astero tamen non esse necessariam
huiusmodi benedictionem; quia non extat ius
illam præscribens. Addiderim, consuetudinem,
etiam post Missale Clementis VIII, generalem
non esse. Licet enim Clerici timorat, & exacti
pyxide videntur benedicti, qui minus sunt sacro-
rum rituum vestigatores, hanc non curant geri
benedictionem. Ego monerem, Rubricam ob-
seruari, quia obligare saltem sub veniali in-
dicto.

PROBL. LXXVIII.

In Arâ consecrata debent, & non debent
Sanctorum reliquiae reponi.

420 **D**ebent profecto. Quia in Cap. Placuit
26. de confec. dist. 1. præcipit Concilium
Africanum, ut Altaria, quæ sine reliquiis, euer-
tantur. Idem habetur in Concil. Carthagin. 5.
§. 14. Consonat Concilium septimum generale

quod est Nicenum 2. Canon. 9. Accedit Eccle-
sia consuetudo, quam satis indicant illa verba
Sacerdotis ad Altare post Confessionem acce-
dantis: *Oramus te, Domine, per merita Sanctorum*
tuorum, quorum reliquie hæc sunt. Sic Cano-
nistæ ad Caput Placuit. Syluest. v. Altare. g. 1.
Armil. ibi, n. 5. Scortia l. 2. c. 14. n. 4. Azor. tom. 1.
l. 10. c. 27. q. 8. addens, ita Sanctorum reliquias
*ad consecrationem Altaris pertinere, ut sine re-
liquiis appositis consecratio non valeat. Censem*
verò sufficere, si subitus Altare fixum reliquia
Sanctorum sint conditæ.

421 **M**inime apponi necessariò debent, vel ad
substantiam consecrationis Altaris, vel ad ali-
cuas Ecclesiastici præcepti obseruantiam. *Quia*
ex vñ constat moderno, & arguitur constare
ex antiquo, Canones namque contrarium non
*conuincunt, ut ex contextu Conciliorum faci-
lè deducitur. Et si olim præceptum fuit appo-
nendi reliquias in Altaris saltem fixi con-
secratione, certè iam cessavit, per contra-
rium consuetudinem, quæ præcipue videtur in-
ducta, quoniam in tantâ Templorum & Alta-
rium multitudine certæ Sanctorum reliquiae
vix possent omnibus adhiberi. Ita Hugo, &
Astien. apud Syluest. citat. Angel. v. Altare. n. 3.*

*Non debent
apponi*

*D*icitur. *Thom. 3. p. q. 8. 3. art. 3. Sotus in 4. dist. 13. q. 2.*
art. 3.
Censuerim, ad Ecclesiæ attinere Præfules, 422
prouidere, si commodè possit, ut antiqua con-
suetudo reponendi reliquias in singulis Altari-
bus perferueret, si quidem perfeuerat Sacerdotis
Oratio, *Per merita Sanctorum, quorum reliquie*
hæc sunt. Quamvis enim sufficienter verificen-
tur illa verba, quoniam aliquando vel in Altari,
vel in Templo verè reliquia sunt, et si quando-
que definis, tamen magis formaliter, & propriè
*verificabuntur, vbi re verè reliquia fuerint repon-
ite. Astero tamen nullatenus esse de substan-*
tia consecrationis Altaris, si omnino de-
finitur.

*Q*uid opinor.
Censuerim, ad Ecclesiæ attinere Præfules,
prouidere, si commodè possit, ut antiqua con-
suetudo reponendi reliquias in singulis Altari-
bus perferueret, si quidem perfeuerat Sacerdotis
Oratio, *Per merita Sanctorum, quorum reliquie*
hæc sunt. Quamvis enim sufficienter verificen-
tur illa verba, quoniam aliquando vel in Altari,
vel in Templo verè reliquia sunt, et si quando-
que definis, tamen magis formaliter, & propriè
*verificabuntur, vbi re verè reliquia fuerint repon-
ite. Astero tamen nullatenus esse de substan-*
tia consecrationis Altaris, si omnino de-
finitur.

PROBL. LXXIX.

Quoties in ligno, quo clauditur Ara
consecrata, fuerit parvus ille lucellus;
quo reliquia conduntur; amoto ligno
à lapide, tollitur, & non tollitur con-
secratio.

Altare viaticum, quando consecratur cum 423
reliquiis diversimodè solet habere sepul-
chrum, & sigillum, (sepulchrum dicitur parvus pon.
lucellus, in quo reliquia conduntur: sigillum
verò vocatur operimentum sepulchri aut lu-
celli.) Nam interdum lignum (lignum est sepul-
chrum, & lapis sigillum) interdum in ipso lapide
sepulchrum apponitur & sigillum: & tunc vel
non additur lignum, vel additur solum ad con-
secrationem, & augmentum Altaris.

Igitur quoties in ligno fuerit sepulchrum, 424
per amotionem lapidis à ligno ipsius tollitur
consecratio. Quia præterquam quod ex cap. 1. Lærat.
& 3. de confecrat. Ecclesiæ constat, reliquiarum
sepulchrum (saltem quando consecratur Alt-
are cum reliquiis) est de substantia con-
secrationis: Vnde quando sepulchrum est
in ipso lapide ac dimouetur ab ipso, consecratio
pudi

142 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

perditur, quamvis lapis non sit in ligno: & quando sepulchrum in ligno adest, & ab ipso lapis amouetur. Sic Sylvest. vi. Altare, n. 6. Angel. ibi, n. 2. Armil. n. 11. Sa correctus n. 1. Henr. l. 9. c. 18. n. 1. Azot. tom. 1. l. 10. c. 27. q. 12. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 6. num. 3. Reginald. lib. 29. num. 19. 2.

425 Altare portatile vel fixum per amotionem, *Non soluitur*, aut fractionem sepulchri; vel sigilli, non amittit consecrationem. Quia nec illud sepulchrum vel sigillum est de consecrationis essentia, vel substantia, sicut nec reliquiarum apposito: nec in eō forma consecrationis, vel Altaris constitut, nec id vlo iure cauetur. Ita Suar. d. 21. sc̄t. 5. Coninch. q. 8. 3. n. 240. Auerſa quæſt. 11. sc̄t. 13. Franc. de Lugo de Sacram. libr. 5. cap. 8. qu. 3. n. 25.

426 *Idem affero.* Nam in cap. 1. & 3. relatis solum deciditur, Altare consecrationem amittere, si tabula ipsius, seu mensa, in quā est sigillum, frangatur; non quia sigillum frangitur, (potest enim ea fratio contingere, quamvis sigillum maneat illæsum) sed quia mensa lapidea frangitur, quæ per se immediate consecratur.

PROBL. LXXX.

Quoties Altaris cornua, que assolent vngi, franguntur, perditur, & non perditur Altaris consecratio.

427 *Perditur consecratio.* Perditur planè. Quia in corporibus Arae per vincionem consecratio recipitur. Quare sublati per fractionem, seu diminutionem consecratio deficit. Sic Sylvest. vi. Altare, n. 6. q. 8. Armil. ibi num. 10. quos sequuntur Bonac. dist. 4. q. vlt. pun. 9. n. 15. & Henr. l. 9. c. 18. num. 1. lit. K.

428 *Non perditur.* Minimè perditur. Quia contraria sententia nullo iure fulcitur. Quamvis enim vincio fiat in omnibus, tota tamen mensa seu Ara consecratur; id eoque dum debita quantitatē formam reinet, quæ scilicet capiendo Calici cum patenā sufficiat consecrationem non amittit, cum adhuc maneat apta consecratio. Ita Laym. l. 5. tr. 5. cap. 6. num. 5. Card. de Lugo dist. 20. num. 7. 5. Suar. dist. 8. 1. sc̄t. 5. Coninch. quæſt. 8. 3. n. 239. Fagund. præc. 1. l. 3. capite 22. num. 4.

429 *Cum his opinor.* Nam in dubio nec execratio præsumi debet, nec iteranda est consecratio. Quidquid igitur sit de cornuum fractione consecratio Altaris non amittit, quoties vna eius pars Calicem cum patenā capit.

PROBL. LXXXI.

Parua Palla, qua Calix cooperitur, est & non est de essentia ornamenti- rum Altaris.

430 *Non est de ornamenti- um Altaris.* Videlicet sc̄t. 1. requiri paruam pallam seu filiolam, qua Calix cooperitur. Hæc quidem non est de essentia ornamenti Altaris, potestque proinde serica esse, ac non benedicta,

Quia si necessaria esset ex linea telâ esset elaboranda sicut corporale: at v̄lus obtinuit parua hæc palla elaborare ferico, vel auro, vel in modum retis. Quiquidem mos id eō receptus est, quia parua palla non tangit immediate species consecratas sicut corporale. Sic Sotus in 4. dist. 1. q. 2. art. 5. Moure part. 3. c. 5. §. 11. num. 10. & 12. Manuel in sum. tom. 1. cap. 247. num. 18.

Quandoquidem iuxta præfentem Ecclesiæ morem corporale non sufficit ad Calicem operiendum, hæc parua palla tamen necessaria est, quam corporale ipsum, id eoque benedicta, & linea faltem quoad interiorē patrem, que Calicem attingit: nam in exteriori potest esse, vel auro, vel ferico, vel in modum retis elaborata. Quia sic Missale præscribit in ritu celebrandi. §. 1. Ita Suar. a. 8. 1. sc̄t. 6. Filiuc. tr. 5. n. 12. 5. Reginald. l. 29. n. 19. 5. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 21. n. 2. & c. 22. n. 11. Vasq. d. 2. 3. c. 4.

Certè iuxta præfentem primum communio rem parua palla pars est corporalis & per consequens necessarium ornamentum, & eandem materiam, ac benedictionem requirit. Cuius omissionem mortale ex suo genere esse peccatum reor, oppotitamque sententiam vix esse probabilem.

431
Est de essentia
ornamenti.

432
Idem opinio.

PROBL. LXXXII.

Purificatorium, ad abstergendum Calicem, debet, & non debet esse benedictum.

433
Biure cauetur, nec in Missali præscribitur, nec nō debet ne vlibi eius benedictio apponitur. Sic Bonac. c. 5. art. 1. dist. 4. q. vlt. pun. 9. n. 22. Card. de Lugo d. 20. n. 7. 6. Reginald. l. 29. num. 20. 3. Suar. d. 8. 1. sc̄t. 8. 5. Gauant. in Missal. p. 2. tit. 1. lit. 1. Auerſa qu. 11. sc̄t. 13.

Purificatorium debet esse benedictum. Quia quod de corporalibus generaliter præscribitur, de Purificatorio etiam est capiendum, scilicet ne dicitur, ob ministerium reuerentiam, ac puritatem. Et quia ut edocet D. Thom. 3. p. 8. 2. a. 3. Eucharistia ob reuerentiam ipsi debitam à nullâ re tangitur, quæ non sit consecrata. Vnde corporale, Calix, & manus Sacerdotis consecrantur, ad tangendum hoc Sacramentum: At etiam Purificatorium tangit illud, quando scilicet eius reliquia in patenâ manent, vel in Calice: debet igitur benedicti. Ita Laym. l. 5. tr. 5. c. 6. n. 12. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 1. n. 3. 0. Franc. de Lugo de Sacram. l. 5. c. 7. 9. n. 3. 6.

Hic hæc, ratus, haud consequenter à Missali præscribi benedictionem mapparum Altaris, quæ minus attingunt Eucharistiam si nollet Purificatorium benedici. Vnde cum in fine Missalis ponitur benedictio tobaslearum, seu linteatum Altaris, reor ibi comprehendi Purificatorium, quod primo cooperit Calicem, deinde patenam, & ipsis abstergendis deseruit. Quare tertiū erit illud, sicut reliqua linteamina benedici. *Tutius dixi*, quia oppositam sententiam tutam esse existimo.

His hæc.

PRO

PROBL. LXXXIII.

Præter Corporale requiruntur, & non
requiruntur tres Mappæ in
Altari ad Missæ ce-
lebrationem.

436 **D**iversum mappæ præter corporale requiri-
runtur vna totum operiens mensam, altera-
brevior supra Aram: in dñ sufficit vna plicata.
Quia sic vñs habebat. Sic Palud. Innocent.
quos sequitur Syluest. v. Missa, n. 2. Armil. ibi,
n. 6. Suar. d. 8. f. 6. Fagund. præc. 1. l. 3. c. 22. n.
11. Henr. q. 19. c. 28. n. 3. Laym. l. 5. r. 5. c. 6. n. 11.
Filliuc. r. 15. n. 124.

437 **T**res Mappæ præter Corporale requiruntur.
Tres mappæ Quia Pius V. in suo Missali, dum §. 10. de defec-
tione, occurserunt in Missa agit, inter alios numerat, Si
Altare non sit tribus mappis ornatum. Et Cle-
mens VIII. in suo Missali in Rubrica generali-
bus §. 10. inquit: Altare operiatur tribus mappis
sue robae mundis, ab Episcopo, vel alio habente
potest benedicere, Superiori saltem oblonga,
que vñque ad terram peringat, duabus alia bre-
viibus, vel vna duplicata. Ita Ang. v. Missa, n.
35. Cat. de Lug. d. 10. num. 76. Auerl. quæst. 11.
f. 13.

438 **I**am quidem duæ Mappæ non sufficiunt præ-
ter corporale. Quia illa Rubrica saltem obligat
sub veniali. Quare non possunt non mitari Do-
dores aliquos scribentes post Clementem
VIII. hanc obligationem non aduertisse.

PROBL. LXXXIV.

Mortale peccatum est, & mortale non est
peccatum, sine Mappis
celebrare.

439 **E**st mortale. Quia est contra communem
totius Ecclesie consuetudinem grauiter cō-
ducement ad huius sacrificij reverentiam. Sic
Syluest. Nauar. Medina. Sorus. & alij, quos se-
quuntur Fagund. præc. 1. l. 3. c. 22. n. 13. Suar. d. 8. f.
6.

440 **M**ortale non est, sed ad summum veniale, si
morte non ne secundo linteo celebrare. Quia res non est
tam grauia. Ira Azor. tom. 1. l. 10. c. 28. q. 8. Mou-
re p. 3. c. 5. §. 11. n. 8. Angel. v. Missa. & alij asse-
ntes, si necessitas celebrandi virgeat, tres map-
pa non sufficiunt, vnam sufficere, vel saltem,
leolu contemplu, & scandalo, non esse morta-
le. Imo Moure adiicit, etiam si non virgeat ne-
cessitas, veniale solum esse piaculum.

441 **E**go autem existimo, si qua adsit necessitas,
exculati mortale peccatum, si verò nulla sit ne-
cessitas, & adiubetur duplex solummodo map-
pa, forsan esse veniale: si apponatur vñica, for-
ganem à leui circa singula præcepta disser-
nit.

PROBL. LXXXV.

Mappe Altaris debent, & non debent
esse benedictæ & necessariæ.

442 **N**ecessariæ benedictæ esse non debent. Quia
id in iure non cauetur, nec consuetudine
affluerat. Sic Suar. d. 8. f. 6. Fagund. præc. 1.
l. 3. c. 21. n. 10. f. 13.

Benedictæ debent esse. Quia sic expressè
Missale prescribit. Ita Card. de Lugo dñs. 20. Non debent.
num. 76. Auerl. quæst. 11. f. 13. Gabr. in Ca-
non. f. 13. Syluest. 9. Benedictio. n. 5. Azor. to. 1.
l. 10. cap. 28. quæst. 8. Bonac. dñs. 4. quæst. ultim.
punct. 9. num. 25. Qui tamen addunt, in casu
necessitatis, vt cum alia non habentur, posse
mappas laicorum adhiberi, & deinde sicut prius
vñibus applicari profanis; quia non fuere nisi
ad tempus sacro ministerio deputatae.

Equidem à peccato non excusat, extra
vñllam necessitatem mappas non benedictas ad-
hibere, vel ipfam non curare benedictionem.
Non tamen reor, id fore mortale; quia talis be-
nedictionis omissione non habet coniunctam ma-
gnam sacrificij irreuerentiam. Si qua verò ne-
cessitas subfuerit, nimis tñ celebriandi die festo,
(quoniam etiam profecto,) nec haberi possent map-
pa benedictæ, putarim excufari veniale pecca-
tum, ne sacrificium ob illum defecatum omittatur.
Mappas verò semel celebrationi adhibi-
tare. Mappas verò semel celebrationi adhibi-
tare rursus profanis vñibus applicare non audi-
rem.

PROBL. LXXXVI.

Corporale potest, & non potest ex
Cannabe fieri.

443 **N**on potest. Quia c. Consul. purum, lineum
vel linteum terreno lino procreatum ex-
git: sed Cannabis specie differt à lino iuxta s. 445
Non potest
Peritorum existimationem: Ergo Corporale fe-
ri non potest ex Cannabis. Sic Syluest. v. Bene-
dictio. n. 5. Suar. d. 8. f. 6. Filliuc. r. 5. n. 125.
& alij.

Potest Corporale ex Cannabis fieri. Quia
licet Cannabis specie à lino differt, tamen vñs
communis tam ex Cannabis, quam ex lino con-
ficit vestes etiam intimas, & albas, quæ quidem
indifferenter vestes lincea reputantur. Quoniam
teles Byssinae tenuissimæ (Hispanæ olandæ) fieri
dicuntur ex cannabis. Ita Tabie. v. Missa. n. 10.
Armil. ibi. 6. Reginald. lib. 29. num. 19. 5. Azor.
tom. 1. l. 3. c. 28. quæst. 8. Bonac. d. 4. quæst. 9.
num. 24.

Ego quidem, vñ receptum existino, Altaris
pallas, imo Corporalia ex cannabis, apud Oppi-
da illa, vbi cannabis germin magis quam lini
profluit, elaborari. Cui præxi cap. Consul. non
repugnat. Quoniam in antiquâ lectiōne dice-
bat. In purolineo, vel linteo, sub disiunctiōne:
quasi significans, sufficere quodlibet linteum
propriæ dictum. Et idem de Mappis Altaris à
fortiori afflendum.

144 Theologiae Moralis Lib. XXI.

PROBL. LXXXVII.

Corporalia, reliqueque Altaris mappe possunt, & non possunt ex Gossipio (Hispanè), Algodon, perfici.

448 **N**on possunt. Quia cap. *Consulso prescribitur Corporalia elaboranda esse ex linea puro, vel lineo, quod vocabulum a linea etiam dicit originem: fed Gossipio linum non est: Ergo ex Gossipio fieri non possunt Corporalia, nec Mappe, quae elaboranda ex lino sunt. Mourp. 3. c. 5. §. 11. n. 8. & alij.*

449 **F**ieri Corporalia, & Mappe possunt ex Gossipio. Quia Plinius lib. 19. c. 1. narrat ex Gossipio fieri linea xylo, quibus nulla vel in candore, vel in molitiae sunt preferenda. Ita Azor. 10. 1. 110. c. 2. 8. q. 8. & alij.

450 **S**cio, tam in finis, quam in Philippinis *Tela Auditoria sen. sit Xylo, seu Gossipina (sinabafa vocitant) vestibus etiam intimis deficiuntur. At cum Plinius indicet, aliquid doceant, Gossipium esse lini genus candidissimum, ac mollissimum, non putaram improbatum Azoris sententiam, praesertim ybi praxis cœperit induci.*

PROBL. LXXXVIII.

Peccat, & non peccat venialiter qui sine causâ duas saltem candelas in Missa celebratione non accendit.

451 **V**NAM sufficit candelam accendi, vt sine veniali piaculo quis celebrare valeat. Quia non datur præceptum rigorosè cogens ad accendendas duas; præceptum namque illud Rubrica Missalis Clementis V 111. §. 20. maiorem solummodo respicit decentiam. Sic Suarez distin. 8. 1. secl. 6. Graff. lecl. 2. cap. 43. num. 1. Filliuc. tract. 5. num. 126. Tolet. Chamerota. Coninch. Azor. Manuel. quos sequitur Bonac. distinction. 4. question. v. l. 1. cap. 22. num. 18.

452 **N**on sufficit vnicam succendi candalam, vt sine veniali culpa Missa celebretur. Quia verè in relict leui, Missalis, Rubrica violatur. Ita Nuñus 3. p. 9. 83. art. 4. dub. 3. Franc. de Lugo de Sacram. lib. 5. cap. 7. question. 7. numero 2. §. & alij.

453 **E**go crediderim, satis obligare Missalis Rubrica (duas saltem candelas requiriens,) iuxta subiectam materiam: & per consequens illum qui sine causâ candelam vnicam adhiberet, venialiter delictorum. At ratione necessitatis, vel ob causam etiam non valde grauem nullam esse culpam, vri Laym. 1. 5. 11. 5. c. 6. n. 17. & Diana p. 2. 21. 1. 4. resol. 67. asservare.

PROBL. LXXXIX.

Mortale est peccatum, & non est peccatum mortale sine cereo lumine celebrare; licet enim, & non licet lumen Olei adhiberi, vel in necessitate.

454 **M**ortale peccatum est, vel in necessitate sine lumine cereo Missam celebrare. Quia Mortale per violatur vniuersalis Ecclesiæ consuetudo, quam catum est approbat Missalis Rubrica de defœctib. occurrent. in Missâ §. 10. n. 1. vbi ponitur inter aëos defœctus, si non sint lumina cerea. Vnde Acolyt. Ceroferarij dicti sunt, cap. Cleros, dist. 21. Sic Henriq. 1. 9. c. 26. n. 3. & c. 29. n. 7. Fagund. prac. 1. l. 3. c. 22. n. 17. Suar. indicat. d. 81. secl. 6.

455 **P**eccatum mortale non est in necessitate olei lumine celebrare, quod adhiberi coram Eucharistia assoleret, dum abit contemptus, & scandala. Quia hac Ecclesiæ consuetudo non censeretur in necessitate obligare: nec indecens valde est, lumen olei. Missa celebrationi adhiberi, quod sine indecentia Eucharistico tabernaculo continuo fulguat. Ita Suar. & Fagund. citati Vasq. 3. p. d. 233. n. 25. & 26. Nuñus 3. p. 9. 83. art. 4. dub. 3. Bonac. d. 4. q. vlt. punt. 9. n. 31. Diana p. 2. tr. 1. 4. resol. 67.

456 **I**n necessitate licere putari. Sed requiris, Qualis debeat esse necessitas. Manuel in summa. In necessitate tom. 1. c. 247. n. 12. grauissimam requiri putat, licere, licet non ut violetur præceptum, quod ipse grauissimum arbitratur. Suar. Fagund. supra, & Reginald. l. 29. n. 19. 6. sufficere existimat, quod cerca candela non possit haberi, quamvis Missa ex deuotione dicatur. Sed addunt, hoc antequam fiat, non esse consulendum: tolerandum verò, si faciat. Ego quidem simpliciter reor in necessitate licere; quoniam illa vetustissima Ecclesiæ consuetudo, quamvis non sit grauissima necessitas, me iudice non vrget, dum alio ex capite tot exurgant, si Missa idè omittatur, incommoda.

PROBL. XC.

Licet, & non licet in necessitate cum lumine sebaceo vel ex adipe, vel simili ex materiâ celebrare.

457 **M**inime licet. Quia id est indecentissimum, & ab Ecclesiæ more prorsus alienum. Vnde in quacumque necessitate mortale erit cum tali lumine Missam dici. Sic Suar. d. 81. secl. 6. Reginald. l. 29. n. 19. 5. Fagund. prac. 1. l. 3. c. 21. n. 25. Filliuc. tract. 5. n. 126. Villalob. tom. 1. tr. 1. 4. resol. 67.

458 **L**icet planè. Quia id nec iure veratur, nec vltus Ecclesiæ videtur in necessitate obligare. Ita Azor. 10. 1. l. 10. c. 2. 8. q. 8. Nuñus 3. p. 9. 83. a. 3. dub. 3. Card. de Lugo d. 20. n. 77. Auerla q. 11. secl. 13. Bonac. d. 4. q. vlt. punt. 9. n. 24. Zanard. Pitigian. & Homob. quos sequitur Diana p. 2. tr. 1. 4. resol. 45. Laym. 5. tr. 5. c. 6. n. 11.

Existimo

Sectio II. De Missâ, Problemata.

145

458 *Exstimo, ob causam etiam non valde gravem celebrari licere cum igne ardente in sebo, modo absit scandalum. Sed prima sententia libenter magis adhæserim.*

PROBL. XC I.

Mortale crimen est, & mortale non est, sine Cruci celebrare.

459 *M*ortale est. Quia magnam eius omissionem reuertentiam continet, cum Missalis Rubrica lapide prescribi caput inclinandum esse Crucis super Altare collocare. Sic quidam Doctores apud Fagund. *prac. 1. l. 3. c. 21. n. 32.*

460 *M*ortale non est. Quia nec in iure precipitur, nec res secundum se lechluss contemptu, grauis esse videatur. Ita Suar. *d. 81. s. 6. Regin. l. 29. n. 197. Villalob. tom. 1. s. 107. 8. diff. 26. n. 6. Hobom. in examp. 1. tral. 4. c. 15. q. 143. Diana p. 2. tr. 14. resol. 45. *Filluci. tr. 5. n. 123. Bonac. d. 4. q. 2. p. 1. n. 30. Vafq. d. 2. 33. n. 27.**

461 *Sicut aliae Rubricæ non inducent in leui materia graviæ obligationem, sic in praesenti solam admittere existimo obligationem sub veniali. Inde cum quælibet causa excusat, à peccato veniali, nunquam Sacerdos veniales delinqutimus Cruci celebrando, quia ipsa sola Missa celebratio sufficit ad excusandum à veniali peccato, nè scilicet tanto sacrificio priuatur Ecclesia.*

PROBL. XCII.

*Liber deest, & Sacerdos adeo est instru-
di, & sic de sua memoria confidit, ut
moraliter non dubitet, se cuncta per-
fici, recitaturum sine Missali hic pos-
terit, & non poterit celebrare sine le-
thali culpa.*

462 *N*on potest sine lethali culpa. *Quia in re tam gravi non est in memoria fidendum cum aliquo labenti articulo, quod prudenter semper est formidandum. Et quidem circa Canonis verba periculum obliuionis, aut omissionis fabre grava est piaculum. Sic Fagund. *prac. 1. l. 3. c. 21. n. 23. Copinch. q. 83. n. 251.**

463 *P*otest sine culpa lethali, immo absolute licet, quando moraliter non subest errandi periculum, & absit contemptus, & scandalum. *Quia tunc non sit sacrificio irreuertitur, nec morale errandi periculum. Vnde communiter exculantur Sacerdotes illi, qui cum legere non possint ob viuis debilitatem, adhuc celebrant, memoriter Missam recitantes, & videntes quantum satis sit, ad reliquias Missæ actiones ritè peragendas Ita Aucta quæf. 1. s. 6. Laym. lib. 5. tral. 5. c. 6. sum. 17. Vafq. d. 2. 53. sum. 27. Diana p. 2. tral. 14. resol. 46. Card. de Lugo d. 20. sum. 78. Petr. de Ledefim. sum. 10. 1. tr. de Eu- char. c. 20.*

464 *Ego quidem hanc sententiam probabilem admodum existimo. Monuerim autem cum Dianâ, si Missale deest, librum alium adhibendum eius loco proper adstantes, ut scandalum Escob. & Mend. Theol. Moral. T. III.*

vitati possit. Certè facilius permitti potest, celebratio sine libro cotam solo ministro, quam coram multis adstantibus, vbi timor ipse labens Sacerdotem in maiori lapidu periculo fortasse constituit.

CAPVT XXII.

Circa Vasa, ac Sacras Vestes.

PROBL. XCIII.

Bonâ fine Sacerdos celebrat in Calice, & Patenâ non consecratis: eo ipso manent, & non manent Vasa eiusmodi consecrata.

465 *M*anent quidem consecrata. Quia Ecclesia polluta alia reconciliationis non egit, si quis in eâ celebravit: Ergo Calix & Patena consecratione alia aut benedictione non indigebit, postquam in illis est celebratum. Certè per contactum sanguinis Domini sanctificatur Calix, & per contactum corporis sanctificatur patena: Ergo alia consecratione seu benedictione non indigent, cum nullâ possit tali contactu æquivalere, per quem iam non manet materia profana, sed sacra. Sic Celest. in compend. Theol. tr. 8. c. 5. q. 9. Trimarch. & Peyrin. quos sequitur Franch. de Nigro in adit. ad Ruiz p. 6. animaduers. 8. n. 4. Diana p. 2. tr. 14. resol. 69. & p. 5. tr. 13. resol. 6.

*Consecrata ea vasa non manent. Quia tam consecratio Calicis, & patenæ, quam benedictio mappatum, corporalium vestiumque sacramentum fuit per Ecclesiam introducta, designatis scilicet certis ritibus & verbis per determinatas personas adhibendis ad hæc valide consecrandum, seu benedicendum: Ergo dum talis ritus, & talis forma verborum per idoneam personam non adhibentur, non erunt vere consecrata. Ita Fagund. *prac. 1. l. 3. c. 21. n. 15. Card. de Lug. d. 20. n. 91.* & Doctores, qui edocent, Ecclesiam polllutam per celebrationem Missæ non reconciliari.*

466 *Idem affererim. Nam Ecclesia non celebra-
tioni Missæ, sed prescriptis à scilicet & verbis
adscribit veram consecrationem, quam ipsam
in vasis, linteis, ac vestibus requirit. Fator, Ca-
licem, & patenam per contactum illum aliquam
dignitatem moraliter acquirere, ob quam ipsi
aliqua veneratio debetur: non tamen acqui-
runt illam sanctificationem, seu consecrationem,
quam Ecclesia requirit in eis, ut in sacris ministeriis
deserviant. Quare secundam senten-
tiam reputo in praxi tutam. Primam autem non
ita per locum intrinsecum. De probabilitate
quidem per locum extrinsecum mihi addubi-
tandi pungit stimulus.*

PROBL. XCIV.

Si Calix & Patena deaurata sint, & per ipsum deauratio tollatur: amittunt, & non amittunt consecrationem.

458 **Q**uando tota deauratio simul collieuit consecrationem amittunt. Quia tollitur sub-nem amittunt, iectum immediatum consecrationis. Sic Palaudan. in 4. d. 13. quest. 2. Azor. tom. 1. lib. 10. o. 28. q. 6.

469 Nec quando tota deauratio simul tollitur, non amittunt consecrationem amittunt. Quia non inauratio consecrationis sola, sed Calix totus ac Patena consecrata censentur, quando materia est apta consecrationi, licet supra eum solum superficies inungatur. Ita Sylvest. Angel. Arnil. Tabien. v. *Calix*. Henr. l. 9. cap. 28. n. 2. Suar. d. 8. 1. secl. 7. Coninch. q. 8. 3. n. 2. 4. 5. Laym. l. 5. tr. 5. c. 6. n. 6. Fagund. prac. 1. l. 3. c. 2. 1. n. 2. 4. Filliuc. tr. 5. n. 1. 3. 2. Bonac. d. 4. q. ult. punti. 9. n. 1. 9.

470 **C**um his opinor, hanc esse communem proxim exigitur. At certe non video, quoniam modo solo vsum tota simul posse Calicis, aut Patena deauratio. Quid si tollatur per artificem, non per ipsum relicto solo argento? Consecrationem non amittere consequenter siro, quam cum inauratione simul receperat. Diversa namque est ratio quando tollitur tota crux Templi consecrati, quod ideo reconciliati debet, quia consecratio Templi soli crux adhaerescit. Secus autem in Calice, cuius consecratio soli superficie non ineft. Vnde sicut manet idem absolutè Calix, sic etiam eandem absolutè consecrationem retinet.

PROBL. CXV.

Calix & Patena argentea, vel stannia fine auro consecrantur, & inaurantur interius post consecrationem: Indigent, & non indigent nouam consecrationem.

471 **N**ouam consecratione indigent. Quia horum vasorum consecratio principiū sit ob *Indigent nouam consecrationem.* Dominici corporis ac sanguinis contactū: ac subinde principiū in superficie fieri censetur, secundum quam ille contactus sit: sed quando denuo inaurantur qua parte corpus, & sanguinem Domini contingunt, additur noua superficies illi contactui proxima: Ergo noua requiriunt consecratio. Sic Angel. Sylvest. Arnil. v. *Calix*. Manuel. in sum. to. 1. c. 147. concl. 21. Moure p. 3. c. 5. §. 1. 2. n. 7. Azor. tom. 1. d. 10. c. 28. q. 4.

472 **N**on indigent nouam consecratione. Quia cum res semel consecrata nunquam amittere consecrationem quandiu manet eadem, & integra, (vt docet D. Thom. 3. p. 9. q. 8. 3. a. 3. ad. 3. & communiter Doctores, edificile videretur, quod Calix consecrationem amittat per nouam inaurationem, si quidem nec frangitur, nec ita mutatur, quin absolute maneat idem. Quare retinere debet suam

consecrationem, sicut illam retinet Ecclesia, quando paulatim reficitur, in qua pars noua censetur consecrata hoc ipso, quod consecrata additur. Ita Durant. in *Ration.* l. 1. c. 6. §. 6. Coninch. q. 8. n. 246. & 247. Diana p. 2. trah. 1. resol. 3. Card. de Lugo d. 20. n. 95. Probabiliter reputat Laym. lib. 5. trah. 5. cap. 6. num. 7. Valsq. d. 233. c. 3. n. 32. Primam sententiam vocat probabilitatem, subindeque secundam censet esse probabilem.

Ego vero probabilem puto secundam, 473 Hoc probabile admittit non debet, vel sine textu manifesto. Nec virgine iudico quod aduersarij dicunt, superficiem internam, qua per nouam inaurationem fit, esse partem principalem, quia continet & contingit immediatè Dominicum corpus & sanguinem. Inde enim sequetur, Calicem recens inauratum quoad vsum sacrificij diuersum esse mortaliter à precedente, si quidem nouam idee requiri consecrationem. Vnde fieri vltius idem esse cum inauratio Calicis consecrati deperditur, si quidem quoad vsum sacrificij principaliorem partem amittit, dum interius aurum immediate contingit Dominicum sanguinem omnino detinut est, ac subinde quando Calix, aut Patena consecrantur inaurata, posteaque inaurationem perdunt, amitterent consecrationem: quod esse contra communem Ecclesie vsum quis non videt?

PROBL. CXVI.

Calix per cuppam separationem à pede amittit, & non amittit consecrationem.

474 **A**mitit quidem. Quia amittit videretur forma seu figura Calicis: si quidem cuppa sine *amittit consecrationem, etiam si tota cuppa cum pede tornatilis est.* Calix non est Calicis aptus ad sacrificium, & ideo *amittit consecrationem, etiam si tota cuppa cum pede tornatilis est.* ante receptam retinere etiam quando iunctura cuppae cum pede tornatilis est. Sic Antonin. 3. p. 11. 13. §. 5. Palud. in 4. d. 13. q. 2. a. 5. concl. 2. Barthol. ab Angelo de *Missa* dial. 4. §. 23. Syl. ult. v. *Calix*. q. 2.

Non amittit, quando cuppa separari potest à pede sine fractione, quia iunctura tornatilis est. Quia per huiusmodi separationem Calix non frangitur, sed solo nexus seu vinculo soluitur, quo cum pede cohaeret: ideoque fit tornatilis, vt cyphus separatus à pede melius detergatur, aut transportetur: nec ita fieret si necessarium esset toties reconsacrare Calicem, quoties disoluatur. Ita Suar. d. 8. 1. secl. 7. Filliuc. trah. 5. n. 1. 3. 2. Bonac. d. 4. q. ult. punti. 9. num. 20. Moure p. 3. cap. 5. §. 12. n. 8. Coninch. d. 8. 3. n. 2. 8. Card. de Lugo d. 20. num. 9. 3. Aucta q. 11. secl. 1. 3. Henr. cum aliis l. 9. 2. 2. 8. n. 2.

Hanc eligo sententiam, cuius rationem à priori sic reddo. Quia artificialis forma non solum manet eadem quando partes retinente eadem positionem localem physicè, seu distantiam in ordine ad se: sed etiam quando aptæ sunt ad retinendam eandem distantiam absque novo artificio. Quapropter artefacta, quorum pars

476 *est tornatilis.* Hanc eligo sententiam.

Sectio II. De Missâ, Problemata. 147

tes nexus tornatili coniunguntur, eadem semper manere censeruntur.

PROBL. XCVII.

*Cingulum debet, & non debet necessaria-
rio esse benedictum.*

477 **N**on debet. Quia licet in capite *Vesti-
menta Pontifex dicat, Vestimenta Eccle-
siastica, quibus Domino ministratur, & sacra-
ta esse debent, & honesta: tamen Cingulum
proprie non est vestis, sed vestium ligatura.
Quapropter in quibusdam locis non solet
Cingulum benedici. At si necessario benedi-
cendum fore, ubique benediceretur. Nec
obstat, quod in Pontificali seu Missali habeatur
benedictio Cinguli: nam etiam habetur
benedictio Ecclesiasticorum librorum, & ta-
men nec sunt necessario benedicendi, nec
solent benedici. Sic Richard. in 4. distinc-
tione 13. art. 3. quæst. 4. Scot. ibi. quæst. 2. §. ad
questionem Syluest. *Missa 1. quæst. 2. Sa v. Mis-
sa 10. Mense p. 3. c. 5. §. 13. n. 2.**

478 Debet plane. Quia ius in praefato Cap.
viii quæst. *Vestimenta generaliter inbet, omnes vestes fa-
cias benedici. Aritur sacras vestes communite-
tis Cingulum annumeratur, cuius si forsan
olim non habebatur beneficium, iam nunc specia-
lis habetur communis quidem præcepta recep-
ta: Ergo non minus requiritur benedictio
Cinguli, quam alium sacramentum vestium. Ita
Nau. cap. 15. num. 8. 4. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 28.
q. 9. Molief. in sum. p. 1. tr. 3. c. 12. n. 3. 1. Ioan. de
la Cruz. Direct. p. 2. de Missâ. q. 3. dub. 4. concl.
2. Valsq. a. 233. c. 4. n. 49. Villalob. p. 1. tr. 8. dif-
fic. 28. n. 8.*

479 Scio, plures ex hisce Doctoribus assertuisse,
oppolitam sententiam non esse probabilem.
At tam graui censura dignam esse non cen-
so. Sufficiat, si secundam probabiliorem esse
sicutamur.

PROBL. XCVIII.

*Cingulum ita rumpitur, ut neutra pars
divisa ad cingendum sufficiat. Porro
retinet, & non retinet benedictio-
nem.*

480 **R**etinet profectio. Quia partes Cinguli, quæ
renodari possunt faciliter videntur suffi-
cienter aptas ad cingendum, idque dum re-
tinet eam aptitudinem, cum benedictionem re-
tinet non censeruntur. Sic Sa v. *Missa num. 12.*
Molief. Celest. Marchant. & Niger, quos sequi-
tur Diana p. 1. tr. 14. resol. 57. & tr. 15. resol. 4. &
p. 5. tr. 13. resol. 92.

481 Non retinet, nec licet partibus illis iterum
nexus sit. Quia per talam ruptionem cingu-
lum amittere formam aptam suo munere cingendi:
Ergo pariter amittere benedictionem. Hanc
autem semel amissam per iteratam partium
connectionem non recuperat. Ergo licet partes
iterum connectantur, talis Cinguli vñus lici-
tus non erit. Ita Reginaldus. lib. 29. num. 160.
Euseb. & Mend. Theol. Moral. T. III.

Coninch. q. 83. num. 2. 51. Pitigian. in 4. dist. 13.
quæst. 2. art. 4. Tanner. & Hurrad. quos sequitur
Auersa q. 11. art. 13. Card. de Lugo d. 20. n. 100.
& alij.

His haereo, & fundamentum huius sententiae 482
roboro, illud probans antecedens, scilicet Cing-
ulum per ruptionem benedictionem amittere.

Hu hæreto.

Nam ita se habet hæc Cinguli fractio, sicut scissio
Planete vel Stole in partes, & magis quam scis-
sio manicarum ab Alba: sed hæc scissio tollit
benedictionem: Ergo & illa. Quapropter
hanc sententiam ita veram existimo, ut primam
per locum intrinsecum probabilem esse non
sentiam. Aliquando vidi Cingulum ruprum
adhibita connexione deferire, quod non im-
probatur ad locum extrinsecum referens iudi-
cium.

PROBL. XCIX.

*Dimitiens aduertenter unam, aut alteram
sacram vestem, scilicet Manipu-
lum, vel Cingulum: peccat, & non pec-
cat lethaliter.*

483 **N**on peccat mortaliter ex materia leuitate.
Quia in quolibet præcepto, præsertim hu-
mano, materia leuitas à mortali exculat.
Ergo excusabit in isto quod humanum est, &
non ad substantiam sacrificij, sed ad ornatum
pertinet. Sic Palud. in 4. dist. 13. quæst. 2. arti-
cul. 5. Richard. articol. 3. quæst. 4. Syluest. d.
Missa 1. num. 2. Henr. cum aliis l. 9. cap. 29.
num. 5. Diana p. 2. tr. 14. resol. 86. & p. 5. tr. 5.
*resol. 6. 2. Qui consequenter fierunt, cele-
brare cum Cingulo, vel Manipulo non benedi-
cio, veniale peccatum esse ob materia leuita-
tem. Quod non improbabile censerunt Cardin.
de Lugo dist. 20. numero 202. & Auersa q. 11.
secl. 13. §. communiter.*

*No peccat le-
thaliter.*

Mortaliter peccat. Quia hoc præceptum
direcèt cadit super celebrationem cum vesti-
mentis debitis ob reverentiam, & cultum mini-
sterij tam sublimis, & quolibet deficiente, defi-
cit cultus debitus tali celebrationi: sicut mini-
mo cibo, vel potu sumpto, soluitur ieiunium
sub mortali requisitum ad communionem. Ita
Suar. d. 8. 2. secl. 3. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 9. cum
multis Valsq. dist. 233. cap. 4. Filliuc. trattat. 3.
n. 150.

*Mortaliter
peccat.*

484 **C**enseo cum communi Doctorum, omissione
nem cuiuslibet sacrae vestis sufficientem esse *idem censos*
peccati lethalis materiam. Quare celebrare sine
Cingulo, vel Manipulo non benedictio grauem
præcepti putarim violationem. Fæcior tamen,
primam sententiam satis esse probabilem. Nam
cum grauitas obligationis circa hanc materiam,
vel illam multum pendeat ab arbitrio pruden-
tum, & tor vii prudentes arbitrentur obligatio-
nem gerendi Cingulum, vel Manipulum esse
leuem; probabilitet quis potest ipsorum arbitrio
adhærescere.

*Mortaliter
peccat.*

PROBL. C.

Licet, & non licet, ob metum mortis sine sacris Vestibus cunctis celebrare.

486
*Non licet, sive
pono.*

Conuenient Doctores, si metus inquietus non licet. Porro hinc infero, moraliter non posse casum occurrere, quo sine vestibus sacris celebrare licet. Quia moraliter non contingit, ut aliquis alium adgit, in custo metu mortis ad celebrandum sine vestibus sacris, nisi ob Ecclesiæ vel Religionis contemptum, ut Coninch. q.83. n.250. & Laym. l.5. tr.5. c.6. n.17. annotarunt.

487
Non licet.

Quid si huiusmodi contemptus secluso, causis posse accidere? Certe ob mortis metum quis sine cunctis sacris vestibus celebrare non potest. Quia quamvis ex omissione vinis sacrae vestis præfertim ex minoribus, qualis est Stola, Manipulus, aut Cingulum, non lequitur tantum scandalum, aut irreuerentia tanta resulteret, quæ periculo mortis præpondaret. At ex omissione vestium omnium tanta resulterat irreuerentia tantum scandalum generatur, ut etiam præpondaret mortis debet periculo. Sic Caiet. 1.2.9.96. art.4. Filliuc. tract.5. num.149. Fagund. præc.1.1.3. c.23. n.17. & 19. Henrig. l.9. c.29. n.25. dt. C. Suaar. d.82. seft.3. Granad. cont.7. tr.3. p.1.4.8. seft.5. Castro Pal. tom.1. tr.2. d.1. p.13. num.9.

488
Licet plane.

Ob mortis metum potest quis sine cunctis vestibus, immo sine Ara, Corporali, Calice, Patenâ, lumine, aqua mixtione cum vino: vel vel quod idem est vasa non sacra adhibendo celebrare. Quia humana leges etiam Ecclesiasticae per se non obligant cum mortis periculo, vel alterius grauissimi damni. Nam vel Ecclesia non habet potestatem obligandi cum tanto rigore saltem regulariter, & communibus legibus; vel quia licet illam habeat, ex suaui, prudentiæ regimine ea non vitur, nec quidem expedit ut viatur communiter tam acriter potestate. Ita Nauar. c. 25. n. 84. Salas de legib. d.1. seft.1. Vafq. 1.2. d.16. c.3. Becan. tom.2. tract.3. cap.6. queft.4. num.8. Valente. tom.2. d.7. queft.5. punc.6. quastione.4. Azor. tom.1. lib.1. cap.11. queft.1. Laym. l.1. tract.4. cap.14. num.9. Bonac. de Decal. d.2. q.8. punc.2. num.9. Sa. v. Missa, num.13. Diana p.5. tract.6. resol.4.8. & 83.

489
*Hanc senten-
tiâ puto pro-
babiliorem.*

Ego quidem hanc sententiam probabiliorem existimo, cuius tamen proxim credo fore rarissimam. Quando enim contingit, ut secluso Christianæ Religionis contemptu per celebrationem sine vestibus sacris, aut aliis requisitis, grauissimum damnum evitetur? Quod si derur occasio, illud scandalum non erit actuum, nec irreuerentia illa tanta ut iudicio viorum prudentium, non præpondaret vita discrimen, dum abest contemptus.

PROBL. CI.

*Licet, & non licet opero capite
celebrare.*

Licet plane. Quia id nullo iure prohibetur 490 specialiter, sed generaliter tantum, nimirum non est licet, quatenus iubemur, diuina Sacraenta reuenerare tractare. Sic Nauar. conf. libr. 3. ait. de celeb. Missar. conf.4.

Non licet. Quia in cap. Nullus Episcopus, 491 de consecratione distinctione 1. Sic ait Pontifex: Nullus Episcopus, Presbyter, aut Diaconus ad solemnia Missarum celebranda presumat cum baculo introire, aut velato capite assister. & qui temere presumperit, communione priuatur. Quibus verbis præceptum continetur. Ita Filliuc. tractatu 5. numer. 152. Fagund. præc. lib.3. cap.21. num.53. Azor. lib.10. c.2.8. question.16. Sylvest. v. Missa 1. num.2. Angel. ibi, num.8. Armil. numero 7. Tabie. num.17. Homobon. in examine part.1. tractatu 4. cap.15. questione 145. Zerola in Praxi Episcop. part.2. v. Missa §.11. Scott. libro 3. capite 4. numero 2. Diana parte 2. tractatu 14. resol. 5. 8. Auer. queft.1. seft.13.

492 Existimo illis prefatis Pontificiis verbis contingeri præceptum, id eoque per se loquendo peccatum Sacerdotem, qui sine iusta vel rationabili dispensatione opero capite celebraverit, Vnde miror Nauarum aut non legisse, aut oblitum esse illius cap. præscriptionem.

PROBL. CII.

*Mortale peccatum est. & mortale pec-
catum non est, capite opero, Missa
celebrationi dare operam.*

Mortale profecto est. Quia materia fatis 493 grauiss apparet contra tali mysterio debet Mortale est. reuarentiam, & contra cap. Nullus Episcopus. Problemate proximo relati testimonij præceptum. Sic Angel. v. Missa, num.8. Armil. ibi, num.7.

494 Mortale non est, secluso scandalio, & contem- Mortale non est. ptu. Quia huiusmodi materia parua reputatur, & insufficiens ad lethale delictum. Ita Petri de Ledesm. in sum. tom. 1. tom. 1. tract. de Euchar. cap. 2. 1. concl. 7. Diana p.2. tr.14. ref. 5. 8. Nec refellit Auer. q.1. seft. 13. §. Tandem.

495 Equidem si tota Missa opero capite celebretur, mihi videatur, grauissime materiam, cui graue piaculum respondebit. At si vise ad Canonicam exclusi caput si oportet, & deinceps aperiat, forsan venialis culpa metas non transiliet actio, ut inuitu Villalob. tom. 1. tr. 8. dub. 29. n. 11. & Franc. de Lugo de Sacram. l.5. c.9. n.48. afferuit.

PROBL. CIII.

Licet, & non licet, regere caput sacro Amictu celebrantem.

196 **L**icebitne salem, celebratrem sacro vti Amictu ad caput operiendum? Licebit planè. Quia Amictus institutus fuit ad caput operiendum, idoque *Galea salutis* vocatur: & sic olim Sacerdotes, Amictu super caput posito, celebrabant; postmodum vñs obtinuit, vt Amictum collo obuolumus, non tamen vertuit, quin etiam postimus ad vñm veterem remeare. Sic Nauar. in *Conf. lib. 3. tit. de celebrat. Missar. conf. 4.*

497 Non licebit. Quia textus in cap. *Nullus omne capit velamen videtur inhibere, & Doctores etiam generaliter loquuntur, & vñs introductus sub obligatione retinendus, quia sic censetur receptus, & oppositum non parum dissonare.* Ita Azor. tom. 1. lib. 10. cap. 2. 8. qu. 16. Ledesm. in *sum. tract. de Euchar. cap. 21. concl. 5. dub. 3.*

498 Si suppetat causa iusta cooperiendi caput, scilicet infirmitas, vel caliditum, quod nimium frigus lñdit, non est cur ad Amictus protectionem accurrit, licebit enim tibi, capite cooperato celebrare. Quia tunc non *temere præsumis*, (quod in eo textu cauter) sed necessitate cogensis. Si autem volueris Amictus operculo vti vñs ridiculè forsitan præscripta violabis.

PROBL. CIV.

Vi quis coactus necessitate posset cooperato capite celebrare, est, & non est necessaria dispensatio.

499 **N**ecessaria non est. Quia cum subest causa palam excusans à præcepto, dispensatio minime requiritur. Sic Nauar. in *Conf. lib. 3. tit. de celebr. Missar. conf. 4.*

500 Necessaria est. Quia Cærimoniale Romanum & Missale reformatum à Clemente VIII. semper exigunt dispensationem. Ita plures Auctores, quos prelo nomine Franciscus de Lugo de *Sacram.* lib. 5. cap. 9. numero 50. memorat.

501 Ego quidè affero, si causa sit manifestè iusta, v.g. gravis infirmitas, aut nimia frigiditas nec possit facile dispensatio postulari, te posse sine licencia capite celebrare opero: sceluso tamen scandalo, vel sacrum secreto fiat, vel adstantibus causa sit nota. Si vero causa non sit manifestè sufficiens ad excusandum, sed in sufficiens ex se vel salem dubia: requiritur dispensatio, seu facultas superioris. Plura *scit. 1. ex Docto-ribus deditimus.*

CAPVT XXIII.

Circa Missâ Ritus.

PROBL. CV.

Missalis Rubrica, que prescribunt acci- dentales Missâ ritus, obligant, & non obligant sub mortali.

VIdimus *scit. 1.* præter ritum ef- 502 fientiale, in quo huius sacrificij *sub mortali* substantia confitit, à Domino in- stitutum, plures alios addidisse Ec- clesiam, qui dici *Accidentales* pos- sunt, & merè cæmoniales ad maiorem decen- tiam, & reuerentiam talis actionis pertinentes. De his ergo quasierim, num obligent sub mor- tali? Minime sub mortali obligant. Quia Pon- tifex dum in Bulla Missali præfixe districte præ- cipit sub præcepto sanctæ obedientiæ, Missam iuxta ritus eius Missalis dici, solum intendit ge- neraliter obligare ad vtendum illis ritibus, ita ut alii omnino diuersi non introducantur: non tamen intendit obligare sigillatim ad cunctas sub mortali Rubricas obseruandas Missali præ- fixas, quæ quidem in particuli non tam sunt præcepta, quæm instructiones quædam, atque consilia. Sic Fagund. *præc. 1. lib. 3. cap. 21. n. 7. 8. & 32.* Postea in *offic. Cura. cap. 2. n. 16. Diana p. 2. tr. 1. 4. resol. 5. 5.*

Obligat planè sub mortali. Quia tam Tri- 503 dentinum *scit. 2. decr. de feruan. in Miss. quam Obligat, sub Pontificum Bullæ serio præcipunt, & cunctos mortali.* huinmodi ritus feruari, & nullos admitti: nec verba sonant solam instructionem, aut confi- lium, sed præceptum suo ex genere graviter obligans. Ita Filliuc. *tract. 5. num. 155. & 159.* Bonac. *d. 4. q. vlt. punt. 7. §. 3. n. 3. & punt. 10. num. 19.* Coninch *quest. 8. 3. numer. 266.* Suar. *dist. 8. 3. scit. 3. & dist. 8. 4. scit. 2.* Henriq. *lib. 9. cap. 35. num. 5.* Azor. *tom. 1. lib. 10. cap. 2. 9. q. 6.* Petri de Ledesm. *tom. 1. summ. tract. de Euchar. cap. 14. conclus. 8.*

504 Hanc sententiam probabiliorem puto, quam ratione confirmo. Nam hæc res per se gravis *Hoemini probabili.* Missa constans ex variis actionibus, & verbis, integrè ac ordinatè celebretur. Quapropter omisso rituum voluntaria horumque per se lethale piaculum erit, nisi vel per inaduententiam, vel ex materia leuitate, veniale reddatur, uti in aliis præceptis accidere assolet.

PROBL. CVI.

Mortale peccatum est, & peccatum mor- tale non est, prece omnes omittere, quas Missale prescribit dictandas, dum sacris uestibus Sacerdos indui- tur.

505 **P**ecatum est lethale. Quia Pius V. iussit fer- uari ritus, ac cæmonias sui Missalis: sed *est mortale.*

N 4 in

SCOBAR
Heck Mor.
Tom. IV.
F. IV.

150 Theologiae Moralis Lib. XXI.

in hoc habentur Orationes singulae pro singulis vestibus recitandæ, quasi quadam sacris vestibus accessoria. Ergo sicut est mortale peccatum sine sacris vestibus celebrare, sic omnes illas Orationes omittere. Et quia immemorabilis Ecclesia totius id seruat consuetudo. Sic Sylvi. 3. pari. quest. 8. art. 6. A zor. tom. 1. lib. 10. c. 29. quest. 5. Nauar. in confil. lib. 3. tit. 41. de celebr. Missar. conf. 2.

506 Non est lethale peccatum. Quia nulla datur lex præcipiens, illas Orationes à Sacerdote, dum induitur, sub mortali piaculo recitari. Quædam enim in Missali posita pertinent ad decenniam, instructionem, & confitum, nec obligant eorum Rubrica, nisi contineant essentiam, vel quasi substantiam sacrificij, quam istæ preces non concernunt. Et quia non datur viuens consuetudo has preces recitandi; nonnulli enim dicere assolent eo tempore Psalmum Miserere, vel aliquid aliud; sicut nec illæ preces posse pro præparatione ad Missam communiter dictantur. Ergo consuetudo obligationem in hac materia non inducit. Ita Card. de Lugo diff. 20. num. 106. Aucta qu. 11. secl. 12. Manuel tom. 1. cap. 244. vel 247. num. 12. Bonac. diff. 4. quest. vlt. punc. 9. n. 32. Diana part. 2. træct. 14. ref. 41. Secutus Vegam, Homobonum, Pirigianum, & Scottiam Henrig. lib. 9. cap. 24. num. 7. lit. Q. Fagund. pro. 1. lib. 3. cap. 21. n. 9. Henrig. lib. 9. cap. 24. num. 7.

507 Ego autem assererim, si huiusmodi preces Quid autem contempnuntur, foris mortale; quia contemptus præcepti vel Regulæ, vel etiam confitilij particularem inuoluit irreuerentiam contra superiorem. Si non omittantur ex contemptu, censuerim, non esse mortale, quamvis non una vel altera oratio, sed omnes scienter relinquantur. Quia verè leuis materia apparet, nec grauis communiter à Doctoribus reputatur.

PROBL. CVII.

Veniale peccatum est, & nec veniale est peccatum, scienter omnes orationes omittere, quæ in Missali dicenda, dum Sacerdos induitur, prescribuntur.

508 **N**ec veniale piaculum est, seculo contemnere a Sacerdote preces omitti. Quia nulla lex obligat ad huiusmodi preces recitandum, nec enim sunt materia præcepti, sed confitilij solummodo. Sic Diana cum aliis p. 2. tr. 14. ref. 41.

509 **V**eniale plane est piaculum. Quia vnu communis receptum est, ut dicantur. Et quia iam in Missali (quidquid olim fuerit) serio præcipiuntur. Rubr. de ritu celebr. §. 1. num. 1. Sic Sacerdos lauat manus, (scilicet antequa induatur) dicens orationem inferius positam. Et n. 2. ait. Induit se dicens ad paramentum singula singulas orationes inferius positas. Eodemque verborum tenore omnes Missæ ritus prescribit. Ergo sicut obligant reliqui saltem sub veniali circa materiam leuem, sic ritus ille ita prescriptus obligabit ad illas orationes dicendas sub veniale ob materia leuitatem. Ita Aucta quest. 1. secl. 12.

Moure part. 3. cap. 5. §. 1. 3. num. 4. Henrig. lib. 9. cap. 35. num. 5. Bonac. diff. 4. quest. vlt. punc. 9. num. 3. 2. Laym. lib. 5. træct. 5. cap. 6. numero 12. Zerola in Praxi Episcop. parte 2. v. Missa, vers. 8.

Cum his opinor, nec amplius probare contraria sententia fundamenta reor. 510 His hanc.

PROBL. CVIII.

Cantans Missam solemnem, tenetur, & non tenetur voce submissa legere Introitum, Epistolam, Euangeliū, & reliqua, quæ alij cantitant ministrantes.

511 **N**on tenetur id recitare. Quia nullo iure præcipitur, nec est illus Canon id præscribens, nec in Missali Pij V. habetur. Confiteatur autem legentium illa submissæ, dum solemniter celebratur, non inducit obligationem. Sic Nauar. træct. de Orat. cap. 10. num. 41. Vega tom. 2. sum. cap. 4. c. 4. Barthol. à S. Fausto de Euchar. lib. 2. quest. 27. Petr. de Ledefm. tom. 1. sum. træct. de Euchar. cap. 24. concl. 5. Villalob. tom. 1. træct. 8. diff. 3. 1. num. 4. Trimarch. Nigro. Ludou. de S. Iuan. quos sequitur Diana part. 2. træct. 14. ref. 42. & part. 5. træct. 5. ref. 45.

Tenetur ea submissæ recitare. Quia licet id nullo Canone iuris præcipiatur, nec in prioribus editionibus Missali Pij V. fuerit præscriptum, iam in Missali reformato Clementis VIII. expressè prescribit Rubrica in ritu celebrandi §. 4. num. 7. & §. 5. num. 4. & 5. vt cantans Missam solemnem legit submissa vocem Introitum, Kyrie eleison, Epistolam, Graduale, Træctum, (quando dicendum est) & Euangeliū. Sed Rubricæ Missalis circè ritus etiam accidentales obligant: Ergo panter hec obligat iuxta materiam qualitatem, aut quantitatem. Ita Manu. 10. 1. sum. cap. 244. de Missa, num. 9. Card. de Lugo diff. 20. num. 107. Aucta. quest. 11. secl. 12. Sa. Correctus v. Missa, n. 5. 1. Viator. ibi. Mourre p. 3. c. 5. §. 12. num. 15.

Eiudem sum mentis, & adiicio, culpam omittentis vnam partem, aut aliam ex iis, quæ cantant alij, veniale piaculum non excedere. Si mentitur omittat omnia simul, quæ chorus & Ministri cantant, scilicet Introitum, Kyrie eleison, Epistolam, Graduale, Euangeliū, Offertorium, Postcommunionem: materia mihi grauis appareret, quam quidem sine causa vel subfiliatione à lethali non excusatrem.

PROBL. CIX.

In omissione verborum Canonis Missæ datur, & non datur materia leuitas.

514 **T**otus Missæ Canon ita cadit sub obligatione peccati mortalis, ut vel minimam eius non datur, particulam aduententer omittere, nempe nomen eius, vnius sancti, vel quid simile, sit mortale peccatum. Quia Canon pars est Missæ principissima.

Sectio II. De Missa, Problemata. 151

lissima. Sic Nuñus 3, parte quæst. 83, artic. 4.

dub. 2.

Tonus Canon non ita cadit sub peccati mortis obligatione, ut vel minimam eius particularum aduertenter omittere, sit lethale piaculum. Quia sicut in aliis grauissimis Religionis preceptis, voto, Iuramento &c. datur materia leuitas, sic in Canone Missæ, cum par sit omnium ratio. Ita Card. de Lugo dist. 20. num. 104. Auct. quæst. 11. sect. 12. Celest. & Nigro, quos sequitur Diana part. 2. tract. 1. 4. refol. 45. Petr. de Ledesma, tom. 1. summ. tract. de Euchar. cap. 24. p. 4. conclus. Suar. dist. 84. sect. 2. Filliuc. tr. 5. num. 159.

316 Equidem aliquius sancti, v. gr. omissionem, vel similiis verbis quantumvis voluntariam levem esse iudicabo. Fatoe tamen, minorem partem Canonis sufficere, ad inducendam grauem culpam, quam extra Canonem; quia plane res est admodum grauius, vnde proculdubio lethale est, integrum orationem aliquam omittere, scilicet Communicantes, vel Hanc igitur, &c. vel similem. Quin etiam Auerfa supra censet, esse mortale, omittere periodum illam quæ soler ad di festorum instantia quibusdam Canonis Orationis. Hoc melius negant Suar. & Filiiuc. Quia illa periodus non pertinet ad visitam Missæ integratem, siquidem sepiissime non dicitur, & adhuc Missa integra celebratur.

PROBL. CX.

Potest, & non potest per annum dici Missa Nativitatis, Assumptionis, vel alterius Festi Deiparae.

317 Dici non potest. Quia iam assignata sunt pro diuersis temporibus anni quinque votive Missæ Deiparæ. Igitur debet sumi ex illis, que tempore responder. Dedeget enim vel dicere, Gaudemus omnes in Domino diem festum celebrantes, &c. vel mutare Diem festum, in Commemorationem celebrantes. Nec deuotionis causa violande sunt Rubricæ. Sic Gau-

318 uant. tom. 1. p. 4. 14. 17. 18. Potest dici. Quia non dedecet immutare verba Festinatus, vel Die festi, in Commemorationem, aut in Memoriam, & omittere vocem Hodie, sicut sit in Missis Sanctorum, aut Angelorum, quoties extra propios dies dicuntur votive. Ita Castald. in præxi Caremonib. 2. sect. 6. c. 4. n. 1. Alcocet tract. Caremon. glossa. 4. Auct. quæst. 11. sect. 12. §. item. Diana part. 3. tract. 6. refol. 101.

319 Eiusdem mentis sum, & reddo rationem. Quia Missæ votivæ Beatissimæ Virginis desiguntur etiam pro Sabbathis non impeditis. Vnde sunt quoque quasi propriez talis temporis, & talis diei. Cum autem præter hæ Sabbathæ celebret Ecclesia plura festa Deiparae, consequensit, ut etiam talium festorum dici possint Missæ votivæ sicut aliorum Diuorum, quod praxis confirmat.

PROBL. CXI.

Mortale est, & mortale non est, in festis Duplicibus vel similibus diebus, in quibus Missæ votivæ non permittuntur, aliam Missam dicere.

320 Mortale peccatum est. Quia viderur non tabilis mutatio, totam Missam diei illius Mortale peccatum, omittere, aliamque prouersus ab eo die causum est. alienam assumere. Sic Angel. v. Missa, n. 33. Barthol. ab Angelo dial. 5. q. 466.

Non est mortale peccatum. Quia sicut liberum est Sacerdoti dicere Missam, vel non dicere, re tali die: sic etiam liberum erit dicere Missam tale peccatum. illius diei, vel aliam, quam maluerit: dum in illa summa seruetur suus ritus, & dicatur priuatum, vel ita submissa voce, ut abit scandalum. Ita Sylvestri Medina, Sotus, & alij, quos sequitur Henric. lib. 9. cap. 23. num. 5. Suar. dist. 83. sect. 3. Filliuc. tract. 5. num. 156. Reginald. lib. 29. num. 208. Bonac. dist. 4. q. vlt. punct. 7. §. 3. n. 2. & 3. Diana p. 2. tr. 14. refol. 30.

Ego censio, saltem esse veniale peccatum, sic Missam immutare; quia verè fit contra Missalis Rubricas, quæ Pius V. strictè invenit in viri diuini tute sanctæ obedientia seruari, tam in Missis priuatis, quam solemnibus. Attamen quoniam in communibz festis, ac Dominicis dominus non esse mortale peccatum, quoniam in illis non appetat inuenit, vel peruersio notabilis; verum in festis solemnibus, videlicet primæ Clasfis, valde dissonat Missa defunctorum, vel alia votiva etiam priuata; quare per locum intrinsecum mihi lethale piaculum videtur: per extrinsecum verò auctoritate negantum absolute culsum grauem, veniale posse reputari censuerim.

PROBL. CXII.

Quilibet Sacerdos potest, & non potest celebrare Missam de Sancto beatificato, cuius celebrationem Pontifex alicui Religioni, vel Provincie concessit.

322 Potest quidem. Quia fauores sunt ampliandi Cap. Olim, de verbis significat. leg. Benefic. et quidem confit. Princeps. Cum quidam, ff. de libert. & potest. dicitur. vbi Glossa plura congerit, & Azeu. tom. 6. lib. 9. tit. 18. leg. 10. num. 5. Et quia cum Missa quævis in uno loco dicta pars affirmari sit, ac plures Missæ pluribus in locis dictæ, quando Papa concedit, ut in honorem alicuius aliqua Missa dicatur: simul declarat, illum esse dignum, in cuius honorem omnes dici possint. Sed hac declaratione posita tollitur prohibito iuris, qua caueretur, neminem esse venerandum sine Romana sedis auctoritate; siquidem iam hic interuenit Romanæ sedis auctoritas, qua iudicauit, illum Beatum tali veneratione dignum. Ergo possunt omnes Sacerdotes in eius honorem Missas saltem votivæ celebrare. Sic Castro Pal. tom. 1. tr. 4. dist. 1. punct. 5. §. 5. Megala in Prom. Theol. v. Canoniz. 2. num. 1. & Salmanticensis

Dicitur

SCOBAR
Theol. Mor.
Tom. III. IV.
ET IV.

152 Theologiae Moralis Lib. XXI.

Doctores, qui Palao teste, huic sensui subscripsere.

524 **Non potest.** Minimè potest. Quia Alexander III. *int. 1.* *de Reliqui. & vener. Sancti.* prohibet, aliquem coli publico cultu sine sedis Apostolica facultate: sed talis facultas in nostro casu non conceditur Sacerdotibus cunctis, siquidem exprefse restringitur ad unam Religionem, seu Provinciam: & inclusio unius iuxta communem Doctorum proloquium est exclusio alterius ex *l. Cum Prator. ff. de inuic. & leg. Mari. Cod. de Procurat.* Ergo non omnes Sacerdotes possunt de tali Beato Missam celebrare. Et quia in Bullis Pontificis pro dicenda Missa Sanctorum, qui solum beatificati sunt, assignantur persona, locus, & dies: sed (vt Congregatio Rituum respondit) Missa talis Beati dici non potest extra diem assignatum: Ergo nec ab aliis personis prater ibi designatas. Ita Ludou. de Torres *2.2. tom. 1. dist. 17. dub. 8. Mofsel. in sum. tom. 1. tract. 11. cap. 6. n. 51.* Granad. *2.2. controu. 1. tr. 7. dist. 4. sect. 2.* Aucta *que. 11. sect. 11.* Diana *part. 2. tract. 15. resol. 5. 5.* & *p. 3. in Addit. 2. resol. 2.* Castellin. *de Canoniza. c. 2. punct. 1. §. 6. n. 6.*

525 **Quid opinor.** Quando Bulla Beatificationis exprimit, vt solum designata tantum possint dicere Missam de tali Beato, nullus alius potest. Nam priuilegia censemunt concepta solum iis personis, quas exprimunt: sed in nostro casu priuilegium exprimit Sacerdotes dumtaxat talis Religionis, aut Provincie: Nullus ergo prater illos potest de tali Beato Missam dicere. Minor constat ex Bullis. Maiorem probant Bonac. *de leg. dist. 1. que. 3. punct. 7. §. 2.* & alij, quia priuilegia solum extenduntur ad eos ad quos concedentis intentio extenditur: At haec non censer ex tendit nisi ad prefflos in priuilegio: Ergo solummodo ad illos priuilegium extenditur. Hanc sententiam in praxi tenendam omnino indicarim præsterni post decretum Congregationis Rituum affixa Missali, nec contrariam ausus fuerim admittere. Legendus Barbosa *de offic. Parochi. cap. 11. num. 34.* Profecto si in Bulla non apponatur particula *Tantum*, vel alia similis, valde probabile cum Granada reputo, possi Sacerdotes alios talis Beati Missam dicere, petentibus quidem illis, quibus talis facultas fuit concessa; quia ex Regula 27. *de Reg. iuris in 6.* qui facit per alium perinde est, a. si per se ipsum gerget.

PROBL. CXIII.

De sanctis Canonizatis, qui non habentur in Kalendario Breuiarii, vel Missali, potest, & non potest Officium divinum, aut Missa celebrari.

526 **Potest celebri.** Potest quidem. Quia Bulla Canonizationis cuiuslibet sancti statuit, vt in die obitus festum & officium plus possit celebrari, sic plures Doctores (auctore Franc. de Lugo *de sacram. lib. 5. cap. 9. que. 5. num. 48.*) affirmauerunt in Hispania: & plures Ecclesiæ decreuerunt sua ex deuotione solemniter celebrare festa Sanctorum, quæ nondum erant instituta generaliter, nec ad libitum concessa.

527 **Non potest.** Quia hoc prohibent Congre-

gationis Rituum decreta: & ideo quidam sancti in Breuiario apponuntur, de quibus recitari potest. possit Officium, ac dici Missa solemnis in die Obitus ad libitum, ita vt satis fiat obligationi illius diei, cui non posset ita fieri satis nisi talis facultas ad libitum fuisset concessa. Ita ex communi praxi tam Roma, quam rotius Italie comprobata Franciscus de Lugo citatus, & alii.

Hanc esse veram sententiam reor, nec audeo applaudere contraria. Itaque afferem, de *Vera haec mali talibus sanctis posse quidem dici Missas voti-sententias* per annum sicut de ceteris, & in die obitus ipsorum posse dici Missal & Officium ex deuotione: non tamen satisfacere per haec obligationi recitandi illius diei Officium, Missamque solemnem iuxta Missalis, ac Breuiarij Rubricas.

PROBL. CXIV.

Sacerdos sub mortali tenetur, & non tenetur, saltem Matutinum Officium ante celebrationem Missa recitare.

529 **T**enetur profecto. Quia in Ecclesia viget consuetudo non dicendi Missam nisi saltet post Matutinum Officium per lutum. *Tenetur pl.* Consuetudo vero vim legis haber, cap. *In his rebus. dist. 11.* Cumque materie gravitas prudenter iudicio sit decernenda, & plures Doctores censemunt, hanc esse grauem materiam, & sufficientem ad mortale, talis debet censer. Et quia Missale prescribit, vt Missa dicatur recitato saltem prius Officio Matutino, & potea inter Missa defectus hunc enumerat: *si celebrans non dixit Matutinum cum laudibus.* Non videtur autem ibi annumerari nisi graues defectus & qui culpam mortalem inducent. Sic Toler. *lib. 2. cap. 1.* Barthol. ab Angelo *dist. 6. §. 2. 40.* Zechius *de sacram. cap. 16.* Graff. *lib. 2. de officiis. 40. par. 1. cap. 54.* Francolin. *de tempor. horar. cap. 41.* D. Antonin. Hofsi. Gabri. Armil. Angel. Palud. Nauar. Tabie. Marti. de Ledesma. Maiol. & alij, quos sequitur Henric. *lib. 9. cap. 24. num. 7.* Azor. *tom. 1. lib. 10. cap. 28. que. 17.* Cenedus *in 99. Canon. que. 3. num. 7.* citans ferè triginta Doctores. Pitigian. *in 4. dist. 13. que. 2. art. 10.* Zanard. *in director. part. 1. de Euchar. cap. 9. que. 7.*

Non tenetur. Quia nullum datur ius obligans sub mortali præmittendum Matutinum *Non tenetur.* celebrationi, vt ex toto Iuris corpore constat. Rubrica autem Missalis etiam prescribit, vt Sacerdotes ante Missam aliquantulum orient, quod nemo censer sub mortali obligare: Ergo similiter non obligabit quod circa præmittendum Matutinum ante Missam simili non maiori attentione prescribitur. Et quia non datur consuetudo graviter obligans. Et quidem in primis dati generali consuetudinem recitandi Matutinum ante Missam, abnego, multi namque docti viri sine scrupulo ante recitatum Matutinum celebrant. Deinde non omnis consuetudo vim habet obligandi sub mortali, nec vim legis; requirit enim, vt sub intentione talis obligationis inducatur à subditis, & à Principe approbetur. Hæc autem consuetudo non sic

Sectio II. De Missâ, Problemata. 153

hic videtur introducta, vel aprobata; sed potius ex decantia exigentia rerum, ut singula suo tempore siant: unde regulariter resulset, prius Matutinum recitari, quam Missa celebretur. Ita Sotus, Atag. Nuñus Raphaël de la Torre, Carbo, Barbo, Joan. de la Cruz, Conrad. Manu. Petr. de Ledesma, Nald. Villalob. Chamet. Bonac. Lessi. & alii, quos sequitur Auerfa quæst. 11. sest. 12. Valent. tom. 4. dist. 6. quæst. 2. punct. 10. §. 5. Sa. 2. Missa num. 22. Suar. dist. 8.2. sest. 1. Vafq. in opus. tract. de Benef. cap. 4. num. 65. & alii, dicentes, aliunde fore veniale peccatum tandem sine causa differre recitationem. Matutini contra præceptum recitandi Horas Canonicas statutis temporibus. At hoc peccatum idem erit, siue celebretur ante persolutum Matutinum, siue non celebretur.

¶ 31 Missa se-
parata pro-
mota Per se loquendo peccatum est veniale. Quia licet nullum sit præceptum naturale, vel diuinum, vel humanum in corpore iuris obligans in niale. Per se est ve-
niale. hac materia sub mortali, vel veniali peccato: & licet consuetudo non induixerit talem obligationem: at Rubricæ Missalis obligant per se iuxta materiæ capacitatem. Quia propter in præsenti non indicant solam indecentiam, nec plenè loquuntur de sola Missa solemnis, vel Officio publico, ut ipse contextus satis prodit. Ita Valent. tom. 3. dist. 6. quæst. 2. punct. 10. §. 5. Fagund. præc. 3. lib. 2. cap. 2. num. 9. Auerfa q. 11. sest. 12. Sanch. in consil. lib. 7. c. 2. dub. 40.

Censuerit, celebrare Missam ante recitationem Matutinum sine villa causa, peccatum esse veniale per se contra Rubricæ præceptum, quod tamen ex qualibet causa rationabili facile possit excusari. Quamvis enim videatur, hoc præceptum olim usurpatum fuisse cum maiori rigore, ut communis antiquorum sensus ostendit: iam successu temporis, & Doctorum consensu iuniorum, minor est redditus, & non excedens per se leuem obligationem. Certè iudicio veterum præponderat nunc recentiorum arbitrii, quod potuit & præcepti rigorem, & consuetudinis vim, & Rubricæ præscriptum quoad priuaram recitationem mitigare.

CAPVT XXIV.

Circa Missæ Defectus.

PROBL. CXVI.

*Si Calix fuerit sine vino consecratus, ad-
bet, & non debet simul noua
Hostia consecrari.*

Si post consumptam Hostiam, vini defectus reprehendatur, non solum reponendum est, vinum, & Debet simul nota conser-
vandi Hostias consecrandum: sed denud alia Hostia consecranda est. Quia in Concilio Toletano 7. cap. 1. dicitur, non esse perfecta sacrificia, nisi Ordine perfecto compleantur. At si solus sanguis postea consecraretur, non seruaretur debitus ordo, quia non possent conuenienter repeti quæcumque dicuntur in Missa post Calicis consecrationem, cum multa siant, & dicuntur non solum circa sanguinem, sed etiam circa corpus: Ergo debet virtus species itemum consecrari. Sic D. Thom. 3. part. quæst. 8.3. art. 6. ad 4. Sylvest. v. Euchar. 2. quæst. 10. num. 14. Paludan. in 4. dist. 11. quæst. 1. art. 2. Petr. de Ledesma.

PROBL. CXV.

*Veniale per se est, & per se veniale non
est peccatum, celebrare Missam ante
recitationem Matutinum.*

¶ 32 Per se
veniale Per se loquendo veniale peccatum non est. Quia non est præceptum obligans ad præmittendum Missam Matutinum; non enim obligamur ratione connexionis, cum nulla sit inter Horas & Missam; non ratione consuetudinis, que non videtur in præsenti sufficiens ad villam

SCOBAR
theok Mort
Form. III. IV.
ET LV.

154 Theologiae Moralis Lib. XXI.

Ledelin. tom. 1. sum. tr. de Euch. c. 25. & Pius V.
in Missali iussit ita seruari.

536 Solus sanguis est consecrandus & illico sumendus sine repetitione reliquorum, quae ad eis consecrandam substantiam sacrificij non pertinent. Quia hic modus est aptior, ad evitandum scandalum; & sufficiens ad supplendum talem defectum: quia sufficit ad integratem & perfectionem sacrificij, suppleret partem illam, in qua defectus accidit sine repetitione partis alterius, que ita fuerat peracta: sicut in Sacramentis esse faciendum praescriptis Innocentius III. cap. 1. de sacram. non iterantur. dicens, nil iterandum esse, sed supplendum, quod incaute fuerat praetermisum. Cur autem non sufficiat in sacrificio, quod est sufficiens in sacramento? Ita Bonac. Valsq. Reginald. Manu. Angel. Nauar. Scotus, quo sequeitur Auerfa. quæst. 11. s. 16. Suan. dis. 8. 1. s. 1. Filliuc. tract. 5. num. 161. Coninch. q. 8. 1. num. 277. Tolet. lib. 2. cap. 9. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 19. numero 11. Laym. lib. 5. tract. 5. cap. 7.

537 Cum his opinor, quia consecrare denud Corum his opinoribus & sanguinem sub vtraque specie, non tam est, sacrificium incepit perficere, quæcumque nomen & integrum facere priori relatio imperfecto. Profecte per consecrationem, & sumptionem alterius speciei, qua sola debeat, perficitur, & integratur sacrificium, quod inchoatum, & dimidiatum erat per consecrationem & sumptionem vnius speciei.

PROBL. CXVII.

Sacerdos post consecrationem moritur, aut graui morbo corripitur: potest & non potest altera die sacrificium ab alio Sacerdote perfici.

538 *Nonnulla supponit.* **V**idiimus s. 1. si defectus substancialis Missa non possit ab eodem Sacerdote suppleri, quia scilicet vel moritur, vel morbo corripitur, omnino supplendum esse per alium, ne maneat sacrificium imperfectum, quod in tantum mysteriū dedecus cedere videatur. Porro si nullus Sacerdos tunc adsit, sacramentum in sacrario reponendum ut altera die a Sacerdote sumatur. Nec licet laico quantumvis iusto, nec etiam Diacono sacrificium inchoandi perficere; quia solus Sacerdos habet sacrificandi potestatem. Quæsieris igitur, num Sacerdos die sequenti possit prosequi Missam, sacrificiumque perficere?

539 *Potest die altera assumere, & Missam perficere sicut in ipsa consecrationis die.* Quia ei potest dici ab his qui aderant, vel a Ministro, vel a Sacerdote agitantem, vnde prosequi debeat. Sic Henr. lib. 9. c. 40. n. 2. Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 20. n. 17. Sa. v. Missam. 8.

540 *Non potest.* Non potest referuatas species consecratae die altera assumere, & Missam perficere sicut in ipsa consecrationis die. Quia sacrificium heri ceptum hodie completi non potest: tanta enim distantia temporis tollit vnitatem etiam moralem celebrationis. Ita Auerfa de Euch. g. 1. s. 12. & s. 16. Nec Missale dicit oppositum ut refert Henr. lib. 9. c. 3. n. 2.

Crediderim opposita sententia. Autores solum afferere, Sacramentum esse seruandum, ut die sequenti sumatur, non ut sacrificium consumatur, quod etiam afferit Sa. coram, & expressit Coninch. quæst. 8. 3. num. 271. Igitur si non adest Sacerdos qui eodem die sacrificium perficiat, nec Diaconus alijsve Clericus, aut laicus qui absumere possit, seruanda species consecrata in diem sequentem, ut a Sacerdote vtraque sumatur species. At si afferari non possint sine periculo corruptionis, ut quia vnum cœpit accepere, vel notabilis irreuerentia, debet Clericus inferior, aut laicus vtramque speciem sumere. Nam que pro reverentia tanti mysteriū sunt instituta, non debent cum tanta ipsius irreuerentia obseruari.

PROBL. CXVIII.

Tenetur, & non tenetur Sacerdos sacrificium ab alio ceptum perficere.

Ad questionem afferro, an non solum posse sit, sed etiam teneatur Sacerdos, sacrificium ab alio incepsum perficere, cum qui illud incepatur, vel aegritudine irruente, vel oppertenente obitu, consummaret, facta consecratione, non potuit? Secluso scandalo non debet. Quia in cap. Nihil 7. quæst. 1. non imponitur obligatio, sed tantum facultas conceditur. Sic Henr. lib. 9. cap. 40. num. 1. Sotus in 4. dis. 1. 3. quæst. 2. art. 6. Tolet. lib. 2. cap. 9. Fatentur tamen hi Doctores, si nullum subefset impedimentum, & Sacerdos facilè posset, teneri propter rei gravitatem.

Absolutè tenerur, quamvis non sit ieunus, si ieunus non adsit. Quia maior est obligatio perficiendi sacrificium, quam quamvis alia, cum ad tantum mysteriū reverentiam specat, ne imperfectum maneat: & Sacerdotum munus sit, attendere cultum, & complementum ipsius. Ita Filliuc. tract. 5. num. 168. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 18. num. 22. Auerfa quæst. 1. s. 1. Suan. dis. 8. 1. s. 1. Consonat D. Thom. 3. part. q. 8. 3. art. 6. ad 1.

Cum his opinor ratus, vocem illam liberum sit in praefato textu solum significare, inesse Sacrum, Sacerdoti potestate perficiendi sacrificium ab alio ceptum, quia potest cum alio velut idem Minister reputari: dataque potestate, dignitas sacrificij postulat, ut perficiatur, quamvis non sequatur scandulum ex omissione, superandataque sit aliqua difficultas.

PROBL. CXIX.

Secluso graui scandalo, debet, & non debet Sacerdos in mortali existens, sacrificium ab alio ceptum perficere, contritione premissa.

Si quando instat perficiendi sacrificium ab alio incepsum occasio Sacerdos adsit cum mitio lethali peccati conscientia, dolere debet, ac confiteri, si possit: vel si confiteri nequeat, disponi

disponi per contritionem; quia magis virget
praecepit perficiendi sacrificium, quam Confessionis
præmittenda. Sic censet Sotus in 4.
diff. 13. q. 2. art. 6. ad 4. quando magnum scandalum
sequeretur ex omissione facri nondum
completi. Quæcum autem, an lecluso graui
scandalio debat Sacerdos in mortali existens
perficeret sacrificium ab alio cœptum, præmissa
solum contritione?

146 **M**inimè debet. Quia necessitas eiusmodi
complementi non cogit ad rem ita difficultem,
quævis est plerumque peccatoribus contritio.
Sic Tolei. lib. 2. c. 9. Azor. tom. 1. lib. 10. c. 2. 3.
q. 1. & Sotus vbi supra.

147 **D**ebet omnino. Quia grauissimum est in-
commodum contra institutionem Christi, &
tanti mysterijs reverentiam, Sacrificium imper-
fectum sic relinquare. Quare quicunque, sine gra-
uissimo inconveniente posse hoc impedit,
plane tenetur. Peccator autem nullum incom-
modum, immo maximum commodum accipit,
dum contenti cogit. Debet ergo per contritio-
nem disponi ad recte perficiendum sacrificium.
Ita Sotus. d. 8. s. 1. Filliac. tr. 5. n. 168. Bonac.
d. 4. q. 1. p. 1. 10. n. 20. Coninch. q. 8. 3. n. 260.
relebens Sotum.

148 **E**go quidem hanc sententiam probabiliorem
esse coruia addita limitatione. Vnde existi-
mo non audiendum Sotum, afferentem solum
modo debere Sacerdotem id gerere, quando ex
omissione facri imperfecti magnum otiretur
scandalum.

PROBL. CXX.

Solus adest Sacerdos excommunicatus, aut
suspensus ab officio, aut irregularis, qui
captum sacrificium perficere valeat:
Hic nec debet, nec potest: hic potest &
debet perficienda Missa operam dare.

149 **N**ec debet, nec potest. Quia non adest Mi-
nistrum idoneum in hoc casu, perinde cen-
setur ac si nullus Sacerdos adest. Sic Henr. 5. 1. 9. c. 40. n. 1. Sa. v. Miss. n. 38.

150 **P**otest, & debet sacrificium ab alio substan-
tialiter inchoatum perficere. Quia cuncta Cen-
sura, & irregularitatis præcepta humani
sunt iuris: Ergo postponenda sunt præcepto di-
uino perficiendi sacrificium. Ita Fagund. prec. 1.
lib. 3. c. 8. n. 22. Coninch. q. 8. 3. n. 269. Sotus. d. 8. 5.
s. 1. Filliac. tr. 5. n. 168. Bonac. diff. 4. q. vlt.
p. 1. 10. n. 20.

151 **C**onsentit Azor. tom. 1. lib. 10. c. 5. q. 3. quo-
dies alioquin grauus offendit sequatur. Ego qui-
dem existimo, quauis offendit sequitur, & debet
facere talem Sacerdotem illud sacrificium per-
ficere propter solam illius dignitatem, & ob re-
verentiam tanto mysterio debitam. An non si
Sacerdos post consecrationem meminerit, se vel
excommunicatum, vel fulpensum, vel irregulari-
tatem existere, debet minime omnis sacrificium per-
ficere, vt Missale præscribit de defectib. §. 8. n. 5.
& docet D. Thom. 3. p. q. 8. 3. art. 6. ad 2. Ergo si-
militer si post consecrationem Sacerdos impe-
diatur, debet alter etiam censura vel irregulari-
tate ligatus sacrificium perficere. Nam utrobiq;
militat eadem ratio, nimis quod sacrificij
perficitio cuicunque ligamini praeponderat.

Escob. & Mend. Theol. Moral. T. III.

PROBL. CXXI.

Si celebrans ante Consecrationem defi-
ciat, alter Sacerdos debet, & non de-
bet Missam perficere Canone incepto.

Alius debet perficere Missam, quando prior
cœperat Canonem, vel Hostia conser- 552
ficiat, nec perficetur. Quia iam censetur sacri-
ficium inchoatum per dispositionem materiae,
quæ verbis Canonis redditur habilior ad trans-
substantiationem. Sic Artil. v. Missa, n. 1. 1.
Fagund. verò prec. 1. lib. 3. c. 1. 8. n. 22. citans Al-
bertum magnum, censet, si Canon sit incep-
tus, & sequatur scandalum ex omissione, debere
perfici Missam etiam per Sacerdotem non iei-
num, vel excommunicatum. Quia communis
sententia docet si Sacerdos ante consecratio-
nem meminerit peccati mortalis non confessi,
vel se illigatum esse censura, vel non esse iei-
num, & graue timetur scandalum: Missam esse
profundendum: Ergo similiter in nostro casu de-
bet Sacerdos præfens perficere deficientis, ante
consecrationem Missam ob evitandum scandalum,
quod ordinarii sequetur, quando facrum
sit coram aliis, & non perficitur.

Si celebrans deficiat ante consecrationem, 553
potest quidem aliis non ieiunus, sed non debet Non debet &
Missam perficere, esti Canon ester incep- lius Missam
tus. Quia cum ante consecrationem efficiat facri
sacrificij non sit inchoatum, non magni referat, quando
celebrans deficit relinqui Missam accidentaliter
solum incepitam. Ita D. Thom. 3. part. q. 3.
art. 6. ad 1. Nunus ibi cum aliis dub. 1. ad 1. Bö-
nac. diff. 4. q. vlt. p. 1. 10. n. 21. Coninch.
q. 8. 3. num. 169. & alij. Hanc sententiam se-
quitur Missale §. 10. num. 3. dicens: Si Sacerdos
ante consecrationem grauiter infirmatur, vel mor-
tatur, prætermittitur Missa. Et infia, si semi-
prolata forma Corporis, cum nondum sit per alia
consecratio, non est necessarium, ab alio perfici
Missam.

Asteruerim, Rubricam hanc esse seruandam,
& vbi necessitas non cogit, non esse Missam à 554
duobus successiū dicendam. Et certè vix vn-
quam dabatur tantum scandalum, vt tolli non
possit, monito populo, nondum fuisse captum
substantialiter sacrificium: ideoque necessarium
non esse, vt ab alio perficiatur, consultiusque
fore Missam aliam integrum celebrare, qua pa-
nis & vinum idem offerantur, & consecrentur.

PROBL. CXXII.

Si post consumptam Hostiam, relictio San-
guine, celebrans deficiat: alter debet,
& non debet Missam perficere.

Non debet. Quia iam celebrans recepit 555
Sacramentum gratiam, cum secundum pro-
babilem sententiam non conferatur noua gratia perficere.
per alterius speciei sumptionem. Iam ille, pro
quo sacrificium offeratur, recepit eius fructum,
cum essentia sacrificij secundum aliquos saluari
possit inveniens speciei sumptione. Quare sanguis
relictus sumi debet ab altero denuo celebrante
O simul

156 Theologiae Moralis Lib. XXI.

simul cum sanguine denud consecrato. Sic Henr. lib. 9. cap. 40. num. 3. Bonac. d. 4. q. vlt. punct. 10. num. 22.

554 Debet perfici sacrificium. Quia utriusque speciei sumptio pertinet ad constitutionem essentiali, vel saltem integram huius sacrificij. Ita Suar. dist. 8.5. set. 1. Filliuc. tr. 5. n. 167. Fagund. prec. 1. lib. 3. c. 19. num. 5. Franc. de Lugo de Sacram. lib. 5. c. 10. q. 3. n. 47.

555 Quamvis vna species conferat totam gratiam Sacramenti, utraque tamen est de substantia, vel integritate sacrificij: & in cau[n]o nostro sumens Calicem, & perficiens Missam, recipiet gratiam, quia verum recipit Sacramentum. Fruktus vero pro aliis oblati saltem erit perfectior integraliter, si sacrificium solum integraliter compleatur, quo complemento carere non debet, quoties compleri potest.

PROBL. CXXIII.

Qui temere Missam inchoatam relinquit, incurrit, & non incurrit maiorem excommunicationem.

556 Incurrit ex communicatione. **E**xcommunicationem maiorem incurrit. Quia in cap. Nihil 7. q. 1. absolu[te] ponitur excommunicatione, quae planè sonat maiorem: separatio vero a corpore Christi, quae apponitur in cap. Nullus Episcopus, sapè vocatur in iuribus Anathema, quae vox sonat excommunicationem maiorem. Capitis Nihil hæc clausula: *Si quis hoc temere praesumperit, excommunicationem sententiam sustinebit.* Capitis vero Nullus Episcopus, hæc est comminatio: *A sacro corpore & sanguine Domini Domini nostri Iesu Christi sit suspensus.* Sic Alterius tom. 1. dist. 11. c. 13. Maiol. lib. 2. cap. 16.

557 Non incurrit excommunicationem maiorem. Quia nulla pœna praesertim Censura incurrit ipso iure, nisi ius id palam exprimat, iuxta Glossam receptam cap. fin. de irepatron. sed nullum ius exprimit, propter diffinitionem inchoatae Missæ excommunicationem latas sententia incurri. Ergo non incurrit. Minor probatur. Nam illa verba cap. Nihil, sententiam excommunicationis sustinebunt, sunt futuri temporis, quæ per se non important pœnam ipso iure latam, iuxta Glossam receptam cap. In pœnis, de reguli iuris in 6. Ideo Glossa in dicto cap. Nihil dixit: *Excommunicetur*, quæ vox sonat excommunicationem ferendam, non latam. At cap. Nullus Episcopus nullam facit excommunicationis mentionem, sed solius suspensionis ab Eucharistia receptione, que nec sonat excommunicationem maiorem, nec minorem; nam hæc etiam non solum remouet ab Eucharistia, sed ab omnibus Sacramentis recipiendis. Ita Henr. lib. 9. cap. 40. num. 3. Bonac. dist. 4. q. vlt. ultim. punct. 10. num. 22. Filliuc. tract. 17. & alij communiter.

558 Scio quidem Archidiaconum in cap. Nihil asseruisse minorem incurtere excommunicationem, qui temere Missam inchoatam relinquit. Nam non esse maiorem colligit, ait, ex cap. Nullus Episcopus. Proprium enim est excommunicationis minoris, à sola Sacramentorum receptione remouere. Attamen ob secundum sen-

tentia, cui hære[re]o fundamentum reor, nec maiorem nec minorem excommunicationem incurri.

PROBL. CXXIV.

Qui temere Missam inchoatam relinquit, incurrit, & non incurrit suspensionem.

559 **S**uspensionem incurrit. Quia cap. Nullus Episcopus de confrat. dist. 1. dicitur: *A sacro corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi sit suspensus.* Colligit autem suspensionem esse partialem, quæ solam impedit executionem Ordinis Sacerdotalis circa sumptionem corporis & Sanguinis Domini: non autem communionem more laicorum, quia suspensio fertur in Clericos, ac subinde repellit illos à propriis Clericorum functionibus. Sic Bonac. to. 3. d. 3. q. 3. punct. 2. Manuel tom. 1. sum. c. 244. conclus. 8. Petr. de Ledeim. tom. 1. sum. tr. de Euchar. cap. 2. 4. concl. 7. cum aliis.

Suspensionem ipso iure minimè incurrit. Quia illud cap. Nullus Episcopus, quod dum taxat loquitur de suspensione partiali, non significat suspensionem latam, sed ad summum ferendam. Nec enim illa verba secundum se maiorem vim habent, nec vobis interpretatur ibi. Censuram ipso iure latam, sed ad summum, illum Sacerdotem esse remouendam ab Officio celebrationis, ut in eo puniatur, in quo deliquit. Ita Filliuc. tract. 17. num. 103. Azot. tom. 1. lib. 10. cap. 3. 2. q. 2. More p. 3. c. 5. §. 15. num. 11. Henr. lib. 9. cap. 30. n. 5. lit. A.

Profecto iuxta probabilem intelligentiam aliquorum, & præmix communem in eo cap. Quid sententiam. Nullus Episcopus, solum reor imponi suspensionem, ferendam partem quidem, & cum limitationibus, quas adhibet Bonacina citat. addens n. 6. eius absolutionem nullibi referari.

PROBL. CXXV.

Si incepto Missæ Canone excommunicationis vitandus eidem velit assistere: relinquenda, & non relinquenda est à Sacerdote imperfecta protinus.

560 **V**idimus set. 1. causam relinquendi Missam inceptam esse, si excommunicatus Non est relinquiendum. vitandus eidem veli assistere. Quæsiteris, an quæda incepto Canone relinquenda sit? Minimè relinquenda. Quia verba Canonis ita propinquæ consecrationi sunt, ut ab illis iam videatur inchoata consecratio. Quare Canone incepto feruandum est, quod post inchoatam consecrationem, scilicet progreedi Missam cum solo Ministro, reliquis recedentibus. Sic Sylvest. v. Excommunicationis 5. n. 3. More p. 3. c. 5. §. 15. n. 12. Fagund. prec. 1. lib. 3. c. 18. n. 6. Regin. lib. 3. 2. n. 7. Bon. de Cens. d. 2. q. 2. punct. 3. §. 1. n. 13.

Relinquenda planè est. Quia verè sacrificium non incipit ante consecrationem: maior vero Relinquenda Canonis propinquitas partii refert, si nondum est, peruentum sit ad consecrationem. Ita Sayr. de Censur.

Sectio II. De Missâ, Problemata. 157

Censur. lib. 3. c. 3. n. 19. Alterius tom. 2. d. 11. c. 3. & diff. 12. c. 5. *Aula de Censur. part. 2. cap. 6. d. 9. dub. 8.* *Portio Laymanus lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 2. n. 6.* afferit, si dici caperint illa verba: *Qui pridie, quam patrever, non posse relinqui Missam; quia iam est quasi cepta consecratio.*

Rem existimo dubium esse, & utrumque probabilem; quia nullum extare video circa eam ius expicium, & duo præcepta concurrunt, vnum de vitando non tolerato, aliud de perficiendo Missa incepcta, quod per se quidem obligat etiam ante consecrationem, & cō grauius, cum quo magis ad consecrationem acceditur. Cum autem Canon sit propinquissimum consecratio- ni, post illum incepsum non facile discernam, utrum maior sit obligatio vel perficiendi Missam, vel vitandi non toleratum: & cum utrumque sint Doctores, utrumlibet poteris partem eligere. *Lege Dianam p. 5. tr. 9. refol. 92.*

PROBL. CXXVI.

Infidelibus irruentibus post consecratio- nem, Sacerdos debet, & non debet pro- pter mortuus periculum sacrificium im- perfectum relinquare.

*S*ic si post inchoatain Missam irruant homines, Missale prescribere, ut ante consecrationem Missa relinquantur, post consecrationem vero Sacerdos accelerat sacramenta sumptu- nem, aliis omis- si. Quæferim vero an instantे admodum iam iam irruptione debeat Sacerdos sumptuoni operam dare, vel an possit ablato, vel dimisso sacramenta aufugere, & debet quidem spacio periculo, dare operam, ne sacrificium re- linquatur imperfectum. Quia satius mori, quam tantum sacramentum illa irreuerentia violare. *Sic Suar. diff. 8. s. 5. c. 1. Ledesm. tom. 1. sum. tr. de Euchar. c. 25.*

*N*on tenetur expectare Sacerdos spredo mortis periculo. Quia nulla ratio vel rexus obligat celebrantem ad mortem eo in casu subeundam. Quare si nequeat Eucharistiam statim consumere, posse hinc cum Corporalibus illam complicatam secum arrepto etiam Calice de- ferre. Si neque hoc fieri possit, sacramento re- licto, licet discessus. *Ita Toler. Franc. de Lugo de Sacram. lib. 5. c. 10. q. 4. n. 67.*

*H*anc approbo, & teneo sententiam. Quia si Sacerdos manet, & occiditur, adhuc maneat faciendum imperfectum, & Sacramentum irreuerentie expositum. Vnde melius iudico Sacramentum sic manere, & salvare Sacerdotem. Atamen si quis in contemptum fidei veller celebantem occidere, nisi deferat Missam, profecti debet, & mori non solum post consecratio- nem, sed etiam ante illam.

PROBL. CXXVII.

Potest, & non potest licite incepcta Mis- sa repeti, si Princeps, aut Episcopus, aut Supplicatio solemnis adueniret.

*S*IPinceps aut vir illustris, aut Episcopus, aut populus, & supplicatio solemnis multorum adueniret post Missam incepptom, & non sit alius *Escob. & Mend. Theol. Moral. T. III.*

*Sacerdos: potest celebrans ante factam oblationem ab initio Missam repeterere. Quid id postulat vel personarum dignitas, vel populi suppli- cantis solemnitatem deuotio. Sic Nauar. de Orat. c. 16. n. 5. dicens, semetipsa fecisse. Henr. lib. 9. c. 30. n. 30. testans, se vidisse proximam. *Sa v. Missa n. 21. Azor. 10. 1. li. 10. c. 31. q. 3. Laym. 1. 5. tr. 5. c. 7.**

Repetere Missam minimè potest. Quia talis repetitio est contra reverentiam tanto mysticæ debitam, & regulariter parit scandalum, & offen- sionem. *Ita Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 16. n. 6. Saled. 2. 247. concl. 7.* afferunt talen repetitionem esse mortale peccatum.

Ego quidem non video cur sit talis repetitio necessaria, siquidem quamvis dicta sit Epistola *autoris illius dicum.* (quoniam etiam Euangeliū, vel saltem eius pars) facilius audiendi præcepto, qui tunc adueniunt: & licet Missa nullam parcer exaudiant, non delinquent, cum nullus aliis Sacerdos ad- sit. Affero tamen non esse mortale peccatum, Missam repeteret, sed nec esse confundendum cum non sit in vnu. Saltem enim erit pecca- tum veniale contra debitam Missam continuatio- nem sine sufficienti causa transuersam.

CAPVT XXV.

Circum obligationem faciendi sacram- pro aliis.

PROBL. CXXVIII.

Quando Beneficium simplex habet onus adiunctum dicendi, vel cantandi Mis- saem in assignato Templo: Beneficia- rius debet, & non debet applicare Mis- saem pro intentione, vel obligatione talis Ecclesie: sed potest, & non potest al- teri, accepto stipendio, applicare.

*N*ON potest Beneficiatus hic ab allio stipendium accipere, pro quo *Non potest, alteri applicare.* Missam offerat. *Quia cap. Cum care.* creature, de celebr. Missar. decerni- tur, in Collegiatis funeris occasione celebrandas esse duas Missas, vnam iuxta Officium, alteram de defunctis: quasi Missa Capitularis non sit alius applicanda, sed obligationi Capituli. Et quia Missa solemnis seu Conuentualis, seu Capitularis primario respicit obligationem Conuentus, vel Capituli, vel illius Ecclesie, cui debeat ipsius fructus applicari. Et quia stipendium Mis- sae datur ad sustentationem Sacerdotis, vnde si Sacerdos accepit pro diocesi vel cantanda tali Missa redditus Beneficij, vel salarium, vel stipen- dium, vel æquivalens emolumentum: iam non haber ius accipendi rufus stipendium ad sui sustentationem ab alio pro eadem; cessat enim titulus exigenda sustentationis. *Sic Barbos. de Offic. Parochi c. 11. n. 11. Diana p. 2. tr. 14. ref. 80. & p. 4. tr. 4. refol. 16. & 232. Bonac. diff. 4. q. 9. vlt. p. 1. t. 7. citans alios. Gauant. in Rubric. Mis- sal. p. 3. t. 17. n. 5.*

Quando Beneficiatus solum obligatur ad

O 2 cclc

572

SCOBAR
hec Mort
Rom. III. IV
F. IV.

158 Theologiae Moralis Lib. XXI.

Potest quia-
dem.

celebrandum in tali loco tali stipe, talique modo pro communitate populi, vel decoro Ecclesie sine obligatione applicanda Missam titulo Beneficii: potest fructum aliis applicare, ac ab eisdem stipendum accipere. Quia diuera est obligatio dicendi Missam hic & nunc v.gr. duntaxat, ve populus audiat; & obligatio dicendi Missam pro tali populo, vel pro intentione determinata. Dum ergo constat, vel fructus Beneficii, vel salarium, vel aliud emolumenatum dari pro prima dumtaxat obligatione, vel pro diuino culto, vel Templi autoritate: potest ficerdos Missa fructum applicare, cui voluerit, & pro hac secunda obligatione distinctum stipendum accipere. Ita Ludouic. de Torres. Ludouic. à Crucis Barthol. à S. Fausto, Suan, Vasp. Alfon. de Leon, Fraxinel. Homobon. quos sequitur Card. de Lugo d. 21. n. 21. Poffeuin. Bordon. Peyrin, & alij, quos sequitur Auct. q. 11. sect. 17.

573

Ideas afferro.

Idem afferro, ratus primae obligationi non praedicare per secundam: nec è contrà. Nec enim Ecclesia praedicat applicans Missam fructum alteri, & ab eo stipem accipiens; nec huic praedicat applicans ei totum fructum Missae, quam alio titulo tenebatur dicere, sed non applicare. Textus vero in cap. *Cum creatura, & alia*, quas Doctores prima sententia afferunt Cardinalium declarationes intelligi debent de Missis, quas Sacerdos dicere tenetur, & simul applicare pro persona, vel intentione determinata. Nam intentio talium constitutionum est, ne pro applicatione fructus vnius Missae duplex stipendum recipiat. Quare totam difficultatem considerare reor in discernendo, quando se parentur obligationes istae, quando vero non, vel in Missis priuatis, vel in solemnis. Hoc autem discerni, me auctore, debet ex institutio-
ne Beneficii, aut Capellaniarum, aut ex Ecclesia fundatione, seu dotatione considerando circumstantias & verba talium impositionum. Quod si clare constet intentio petentis Missam, non maner quæstiōni locus. Si vero non omnino constet ad presumptionem prudenter erit recurrentum.

PROBL. CXXIX.

*Si omnino non constat de voluntate pe-
tentis Missam circa eius fructus appli-
cationem: debet, & non debet presu-
mi voluisse sibi soli applicari.*

574
Præsumenda
est obligatio
applicandi
Missam

Problema hoc à proximè prælato depen-
det. Quæstio est, an si clare non constet intentio petentis Missam Beneficii vel Capellaniarum debet præsumi cum voluisse sibi dumtaxat fructum applicari? Certe prædenter præsumenda est obligatio applicandi ei Missa fructum. Quia petens dici Missam in tali loco, vel tempore, data stipe, vel assignato redditu, constetur sibi velle meliori modo quo potest, consulere, præsertim in his, quæ ad animæ salutem conducent, cuius ynfusque præsumitur habere debitam & sollicitam curam. Ergo præsumitur veille Missa fructum sibi, vel intentioni suæ applicari. Sic Alphons. de Leon de Inbil. part. 3. question. 20. numero 27. Auct. question. 11. sect. 17.

Non est obligandus Sacerdos ad applican-
dam Missam, quam in tali loco dicere tenetur, Non est pra-
ei, qui instituit, nisi manifestè constet talis obli-
gatio verbi, vel circumstantiis fundationis, aut iù obligatio-
petitionis. Quia in dubio melior est possiden-
tis conditio: sed in hoc casu Sacerdos possidet
suam libertatem ad applicandam Missam, cui
voluerit: Ergo non est in dubio tali libertate
priuandus. Et quia nulla lex est iusta obligat
subditum, nisi si ei sufficienter intimata per clara-
rum sui notitiam: sed obligatio Missam appli-
candi contrahitur per legem quasi priuatum,
seu contractum quendam onerofum, qui per-
ficitur expressa contrahentium voluntate: Ergo
Sacerdos non est obligandus ad applicandam
Missam, nisi clarum habeat talis notitiam obli-
gationis. Ita Marchinus de Ordin. tract. 2. par. 2.
cap. 27. num. 5.

Censuerim, præscribi non posse regulam ge-
neralem, sed ex particularibus circumstantiis fu-
mendam esse prudentem præsumptionem. Vnde
de in Beneficiis simplicibus præsumi potest re-
gulariter peti Missam ob solum Ecclesie deco-
rem, vel ob audientium commoditatem: vnde
putarim posse Beneficiarium Missam, cui volue-
rit, applicare. In Capellaniis præsumo obliga-
tionem Missam applicandi fundatori, vel eius
intentioni, quando constat, Capellani debere
celebrare tot diebus, quamvis institutio Ca-
pellaniæ non reperiatur. Quia Capellaniæ re-
gulariter solent institui, vt Missa fundatoriis
applicentur. In his vero, qui dant manuales pro
Missis elemosynas celebrandis, semper præsumi-
tur voluntas exigendi fructum integrum, vt
sibi, vel intentioni suæ applicetur. Quia haec
est communis dantium Missatum stipem, nisi
contrarium exprimant. Legendum Card. de Lu-
go d. 21. n. 23. & 24.

PROBL. CXXX.

*Beneficia Curata inducunt, & non indu-
cunt obligationem dicendi pro
aliis Missam.*

Obligationem inducunt. Quia Tridentinum
off. 23. cap. 1. de reform. Sic ait: *Cum pra-
ceptio diuino mandatum si omnibus, quibus ani-
marum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro
hac sacrificio offerre, &c. Quibus verbis satis
indicat dari diuini iuris obligationem, qua
Parochus tenetur, præ suis ouibus Missam of-
ferre; & cum non sit iure diuino præscriptum,
quibus diebus, Parochus tenetur Missam ap-
plicare, dum constitutio Synodalis, vel confusio-
nido non determinat, Doctores variè desi-
gnant. Et quia tam decimas, quam omnes alios
Beneficij redditus recipi Parochus non solùm
pro ministeriis reliquis, sed etiam pro Missis
populo sibi commisso applicandis. Sic Sotus
de iust. lib. 9. quæst. 3. art. 1. Nuñus 3. part. q. 83.
art. 1. dub. 9. conclus. 2. Bonac. dist. 4. quæst. vls.
punct. 7. num. 5.*

Præcise ratione Beneficij Curati Parochus
nunquam tenetur Missam suis ouibus applicare: Non indu-
cunt tenetur diebus Dominicis, & festis cuor obliga-
dicere, vel prouidere Missam, quam audiant.
Quia haec obligatio distinguunt ab illa, nec
vna

vna colligunt ex alia; quoniam ex diversis non non sūtiūatio, leg. obligationum substantia §. 1. ff. de action. & obligat. Quate licet Parochus ratione sui munera teneatur, ministrare suis oīibus sacramenta, pro ipsis orare iporum spiritualiū procure salutem, prouidere Missas, quas audient saltem in festis, non inde colligunt obligati Missas eisdem applicandi. Sicut etiam interdum tenet Parochus celebrare pro communicandis infirmis: & tamen non inde colligunt teneri eisdem illam Missam applicare. Ita Suar. d. 86. f. 1. Valsq. d. 232. c. 2. & d. 234. c. 4. n. 27. Filliuc. tr. 5. n. 174. Hurtad. de Missa d. 4. diff. 16. Card. de Lugo d. 21. n. 19. Auerfa quæst. 11. f. 17. Quorum aliqui adiiciunt: Nisi deuter contraria confundeo.

179 Profecto si confundetur Diocesis, vel constitutions Synodales decernant, quoties Parochus debeat suis oīibus applicare Missam, id secundum existimo. At si nec institutio Beneficij, nec Ecclesie fundatio, nec consuetudo recepta, nec constitutio Synodalis, nec præceptum, aut lex aliqua particularis Parochos obligat ad determinatam pro suis oīibus applicacionem: ego eos sub mortali non obligarem, nec obligatione iustitia nec charitatis ad huiusmodi applicationem. Quia tam gravis obligatio non est imponenda sine patenti fundamento, quod in præfatis non appetet. Nam decimæ, vel fructus Beneficij satis alius Parochorum oneribus compenfantur.

PROBL. CXXXI.

Quando Capellania fundator prescripsit, ut Capellanus tot Missas celebret: debet, & non debet necessariò eas per semetipsum celebrare.

580 D Ebet celebrare eas per semetipsum. Quia eo ipso, quod fundator voluit, ut Capellanus diceret tot Missas, voluisse videret, ut eas per se ipsum celebret. Sic Barbantia, Lamberti & Joan. Gutier, apud Garciam de benef. pari. 7. cap. 1. num. 89. Vnde colligunt, ad huiusmodi Capellaniū esse præsentandum Sacerdotem auctu. Scia, tamen, quosdam apud eundem Garciam afferunt, debere saltem esse Sacerdotem aptitudine, quatenus habeat legitimam ad Sacerdotium atatem.

581 Non debet necessariò celebrare Missas per semetipsum, sed potest per alios celebrare, ut voluntatem fundatoris illis verbis explicatam adimplant. Quia qui per alium quid agit, per se facere censetur, quod obligationis libi iniuncta substantiam, nisi personalis industria exp̄sere requiratur. Ita Homobon. Sa, Bonac. Zerola, Felin, Mandos, & alij, quos sequitur Garcia citatus, num. 86. Fagund. præc. 1. lib. 3. cap. 9. num. 3. & 5. Lata cap. 7. num. 7. & cap. 8. num. 42. Barbola de potest. Episcop. pari. 2. alter. 24. numero 29. Riccius in prædi. c. 399.

582 Hoc verius existimo, quod scio declaratio- nibus Cardinalium, & Rota decisionibus, quas Garcia refutat num. 88, & sequentibus confir- mari.

Eccles. & Mend. Theol. Moral. T. III.

PROBL. CXXXII.

Capellanus, qui sine iusta causa mutauit locum designatum a fundatore ad celebrandam Missam, tenetur, & non tenetur an restitutionem.

N On solum ille peccat, sed ad restitutionem tenet. Quia non seruauit pacem, nec debitum perfoluit; debebat enim designatum ad Templo, vel Altari cultum celebrationis, & ibi facere sacram, ubi fideles ad preces pro fundatore profundendas excitarentur. Sic Sotus, Zerol. Manuel, Henriquez, Navar. Azor. & alij, quos sequitur Fagund. præc. 1. lib. 3. c. 9. n. 2.

583 Minime tenet ille, ad restitutionem. Quia non priuat fundatorem Missa fructu, dum alibi tenet. At non tenetur ad restitutionem, nec ad denuo celebrandum in loco designato; simpliciter enim adimpluit obligationem celebrandi, variata solum loci circumstantia, statim haec variatio damnum aliquod intulister, nempe quia defunctum suffragiis fraudavit, quæ in designato loco retulister ex vberiori fiducia concurso, debet hoc Capellanus alius precibus, ac subsidis compensare. Si vero commutauit Altare præiugiatum designatum cum alio non præiugitato, verè non satisfecit, vnde tenetur, iterum in Altari designato celebrare. Ita Posseuin. cap. 2. num. 25. Fraxinel. f. 4. conclus. 4. §. 9. num. 3. Bordon. resol. 25. quæst. 17. Diana part. 2. tract. 14. resol. 29. Auerfa quæst. 11. f. 18. Bonac. diff. 4. quæst. ultim. punt. 7. §. 4. num. 2.

584 Hanc magis approbo sententiam, quam à rationis paritate confirmo. Nam debitor, qui non soluit creditori pecuniam in loco designato, sed alibi, non tenetur ad restitutionem, nisi quatenus interest creditoris sibi non fuisse satisfactum in tali loco. Ergo similiter Capellanus, qui in loco sibi designato non celebrait, sed alibi, ad restitutionem non tenetur, nisi quatenus interest fundatoris, Missa ibi non fuisse celebrata. Item Capellanus, qui tenet quotannis quinquaginta (v. gr.) Missas celebrate, si hoc anno earum celebrationem prætermittat, celebri etque centum anno sequenti, non tenetur ad fructum restitutionem, cum ad æqualitatem debitum perfoluerit: quoniam in dilatatione, seu circumstantia temporis deliquerit, vti Suar. tom. 1. de Relig. tract. 4. lib. 4. cap. 29. proposito edocuit.

PROBL. CXXXIII.

Capellanus, qui tenetur celebrare quotidie potest, & non potest singulis hebdomadis unam & alteram Missam omittere.

585 Q Uoties institutio Capellaniæ dirigitur ad Capellani personam, qui per se ipsum tenetur quotidie celebrare, conuenient Doctores, non teneti rigorose celebrare quotidie, sed quanto frequentius possit, salua scilicet honestate, ac debita sacramenti veneratione. Sic habetur

SCOBAR
Reck Mor
TOM. IV.

ET IV.

160 Theologiae Moralis Lib. XXI.

habetur cap. *Quotidie, de consecr. diff. 2. cap. Significatum, de probend.* Quia ita ferre conditio rerum humanarum, ut nemo possit ad rem valde difficultem tam frequenter praestandam stricte cogi. Lege Fagund. *præc. 1. lib. 3. cap. 15. num. 11.* Azor. *tom. 1. libr. 10. cap. 24. quæst. 7.* Quasieris autem, quod diebus possit hic Capellanus licet vacare?

587

*Potest duplex
Missa omitti.*

588
Non potest.

Potest duplex Missa hebdomadis singulis omitti. Quia satis videtur, fragilitatem humanam obligari iugiter ad quinque dignè singulis hebdomadis celebrandum. Sic Nauar. *in consil. tom. 1. libr. 3. titul. de probend. consil. 6. num. 5.*

589

*Idem afferens
monitionem
adhibeo.*

Non potest duplex omitti Missa, sed singulis hebdomadis sufficit unum diem vacationis habere. Quia hæc intermissio sufficit, ut Capellanus regulariter possit careri dignè diebus celebrare. Ita Nald. *v. Missa, numero 7.* Nanar. *part. 1. de Missa, cap. 13.* Bonac. *diff. 4. quæst. ult. punct. 7. §. 2. n. 6.* Diana *p. 2. tract. 14. refol. 28.* Aueria *q. 11. s. 18.*

Idem affero, sed cum citatis Doctrib. monuerim, non licet Capellano die vacationis ob honestatem sibi concessa, pro alio celebrare, vel stipendio recepto, vel non recepto. Nam ea vacatio solum conceditur ob reverentiam, seu iustam causam abstinenti. Quare si reverenter ac deuotè celebrare potest, debet fundatori, non aliis Missam applicare, alioqui pactum non obseruat. Nisi forè consuetudine, seu praxi sit aliud receptum, tunc enim annum stipendium censurium iustum, & ad aquatum ad celebrandum cum tali hebdomadaria vacatione. Vnde Capellano licet hisce diebus pro aliis, etiam stipendio accepto, celebrare. Examinanda tamen cautè praxis ista, seu consuetudo sibi dicatur existere, nè forsan sit abusus aliorum imperitorum: siquidem Doctores talis consuetudinis haud meminere.

CAPVT XXVI.

Circa Missæ stipendium.

PROBL. CXXXIV.

Sacerdos diues potest, & non potest stipendia pro Missis accipere.

590
*No potest ac-
cipere.*

Quia potest. Quia cap. *Pastor.* cap. *si quis 2. quæst. 1. & cap. Illi auem 12. quæst. 1.* innuitur. Ex his enim iuribus Patres significant, non posse Sacerdotes diunes Ecclesiasticis prouentibus sustentari. Et quia Missæ stipendium solum accipi potest in celebrantibus sustentationem: (uti selt. 1. vidimus) sed Sacerdotes diuites illa non egen: Ergo non possunt stipendium accipere, nè in premium operis præsumuntur. Sic D. Thom. in 4. diff. 25. q. 3. art. 2. quæst. 1. ad 4. Caiet. 2. 2. q. 100. art. 2. Graff. 1. 21. decif. c. 96. n. 3. 2. Sylvest. v. *Simonia* q. 3.

591
*Accipero po-
test.*

Potest quidem. Quia tam Sacerdos diues, quam pauper consert operam suam in gratiam alterius, à quo potest exigere sicut panem, vi-

num, & ceram, sic etiam sui sustentationem non minus celebrationi necessariam: & ita ius habet, vt de Altari vivat, qui seruit Altari, sive sufficiens habeat patrimonium, sive pinguis Ecclesiasticis redditibus potiatur, dum his talum Missatum non sit onus annexum: tunc enim per accidens se habent Beneficiorum redditus ad stipendum, quod datur præcipue Missa ratione. Ita Henr. 1. 9. c. 22. n. 1. Suar. d. 86. s. 3. Vafq. d. 23. 4. n. 2. & 18. Coninch. 9. 8. n. 19. 8. Faxinel. Arag. Reginald. Nauar. Nauartus. Sotus, quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. punct. 8. n. 7. Fagund. cum aliis *præc. 1. l. 3. c. 8. n. 2.* Card. de Lugo d. 21. n. 18.

Quamvis diues Sacerdos sustentatione non egat à Missæ stipendio acquista, nihilominus *Euſdem mī-* ius habet sustentandi se ex Altaris ministerio, si velit, siquidem in sacris ministeriis ob aliorum commodum occupatur. Allata iuria loquuntur de tempore, quo tam Ecclesie Ministeri, quā pauperes ex bonis in communione possit alebantur: tunc enim non poterant sustentari diuites in pauperum præiudicium. Fatoe tamen, posse Sacerdotem diuitem avaritiae incurere notam stipendia hæc accipiens, quam præcipue prima sententia Auctores reprehendunt.

PROBL. CXXXV.

*Episcopus potest, & non potest, ita taxare
Missarum stipendium, ut nec maius
dari, nec minus accipi possit.*

592
M Inimè potest. Quia talis taxa non con- gruit eleemosynæ, quæ voluntariè dari debet pro Missis, & magis redolat pretium, quo non debet sacrificium estimari. Sic Sotus de *Inſt. 1. q. 6. art. 1. ad 2.* Nauar. *cap. 23. n. 106.* Bartol. ab Angelo *dial. 5. §. 526.*

Mislarum stipendium ita taxari potest per *Episcopum, vt Sacerdoti non licet, maius exi-
gēre, nec fidelibus dare minus, obligando Sacer-
dotem ad celebrandum pro ipsi.* Quia sèpè conuenit, huiusmodi taxam præscribi, vt videntur vel scandala, vel sacrilegia, quæ committunt possunt in iniquis stipendiis exactionibus, vel retributionibus. Ita Suar. *diff. 86. s. 2. Fa-
gund. præc. 1. l. 3. c. 7. n. 6.* Bonac. *d. 4. q. ult. punct. 8. n. 9. & alij.*

593
*Idem affero ratus, prima sententia Auctores
solum intendere, proliberi non posse, vt fideles
Eiudicem
dent maiori stipendia, si velint sponte: vel Sa-
cerdotes minoribus sine contenti, si velint gratis
suo cedere iuri. Lex iustitiae non impedit opus
misericordia, vel liberalitatis, vel Religionis: &
nemo cogi potest, ne donet ultra debitum, vel
ne patrem debiti remittat, cum possit vnum vti-
que gratis exhibere. Crediderim autem præfa-
tam legem non posse fieri ab Episcopis verbis
negatiis, bene tamen affirmatis, quæ non
tollunt, quin gratis valeant fideles dare magis,
& Sacerdotes minus accipere.*

PRO

PROBL. CXXXVI.

Equalitas stipendi iusti sumenda est, & sumenda non est ex congrua Sacerdotis sustentatione.

Ex sustentatione congrua est sumenda. Quia Sacerdos seruens Altari, de Altari vivere debet; ut autem vivat, indiget alimentis, sub quorum appellatione comprehenditur, quidquid ad vitam sustentationem est necessarium. Vbi alij vicium intelligunt; alij vicum, vestitum, habitationem, & medicamenra; alij addunt familiam, & illorum alimenta, scilicet parentum, fratrum, nepotum, quos dedecet mendicare; alij sustentationem extendunt ad emendos liberos necessarios spiritualibus ministeriis. Profecto equitatem stipendi sumendam esse ex congrua sustentatione generatim affirmant Caiet. 2.2.9.100. art. 3. Sotus de Iust. 1.9. q. 3. art. 1. & in 4. art. 1. 5. q. 2. art. 1. Canus de locis 1.12. c. 13. ad 10. Henr. 1.9. c. 22. n. 1. Aragon 2.2. q. 85. art. 3. Angel. v. Missa n. 52. Manu. summ. tom. 1. c. 21. n. 4. Angles in 4. de valore Missa art. 2. conc. 1. Graff. 1.11. decif. c. 96. n. 13. Nauarra 1.2. 1. num. 315. Nuñus 3. p. q. 8.3. art. 1. dub. 9. conc. 4.

Non est sumenda ex congrua sustentatione a quibus stipendi. Quia Missa sacrificium non est institutum ad sustentationem Sacerdotis, cum hic nequeat ad Sacerdotium promoueri, nisi Beneficii habeat, aut patrimonium sufficiens sive sustentationi possideat. Cap. Non licet, cap. Episcopus, de prebend. Trid. 1.1.2. 1. c. 2. de reformat. Ergo stipendum Missa non debet congrua celebrantis sustentationi commensurari. Et quia celebrata Missa non consumit integrum diem, nec maiorem partem illius: sed viam horam ad summum. Ergo aequum non est celebrantem integrum totius diei sustentationem accipere ab illis, quibus Missa fructum applicat. Ita Suan. 4. 86. art. 2. Vasq. 23. 4. n. 19. Fagund. prec. 1.1.3. c. 8. n. 5. Fraxinel. Possevin. Lefsi. Miranda Nald. Molles. Petri. de Ledes. Ioan. de la Cruz. Filliuc. Pitig. Azor. & Nauar. quos referunt & sequuntur Diana p. 2. n. 14. ref. 8.

Equidem iusta & iusta stipendia commensuranda non est integrum celebrantis sustentationis, nequidem eius familiæ, cum aliis adhærentibus quia innominis; quia Sacerdos non solum habet ministerium celebrandi, sed alias quoque functiones sacras, ratione quarum alii possit, nempe largitionibus fidelium, vel alii redditibus Ecclesiasticis. Nec per Missa celebrationem impeditur ab aliis operibus vel industriis, quibus honeste possit sibi sustentationis partem providere, cap. Clericu. vicium. Non ergo debet stipendum esse tantum, ut ad omnia vita necessaria vicium, vestitum, habitationem, medicinam, familiam, ac libros sufficiat. Nec tamen ideo commensurandum est stipendum illi soli tempori, quod celebrationi impeditur; ut sicut illud vix est vigesima quarta pars deci, sic stipendum sit vigesima quarta pars necessariae sustentacionis. Quoniam per hoc officium impeditur plane Sacerdos ab aliis industriis, & exercitiis etiam honestis, quibus alii possunt, &

assolent sibi facilius, & utrius alimentum comparare. Debent igitur haec omnia perpendi simul, ut prudenter ac iuste Missatum stipendia taxentur. Legendum Card. de Lugo d. 25. n. 25.

Ceterum mea doctrina confirmatur ex recepta Diocesum consuetudine. Nec enim Episcoporum taxa, seu communis fidelium, ac Sacerdotum estimatione tantam assignat Missa stipendia quanto sufficiat integrus celebrantis sustentatio- ni, multoque minus toti Sacerdotis familiæ; nec item tam exiguum, ut illi soli tempori correspondeat, quo Missa celebratur; sed communiter taxatur media quantitas iuxta prudens Superioris arbitrium, & fidelium estimationem, & praxim, quæ quidem affloret pro locorum, ac temporum diversitate variari. Vnde nunc in pluribus locis unus regalis assignatur, in aliis unus cum nimio, in aliis duo regales: & aliquid amplius in oneribus perpetuis Beneficiorum, vel similium; quia oneris perpetuitas mercedem exaugerit.

PROBL. CXXXVII.

Possunt, & non possunt accipi pro vni Missa plura iusta stipendia.

Possunt quidem. Quia Missa oblata pro multis ita prodest singulis, ac si pro vna duntaxat possunt. Offeretur. Vnde Sacerdos accipiens à pluribus stipendia potest sufficienter omnibus vnicâ Missa satisfacere. Hoc autem est verum quoad iustitia obligacionem, non tamen satisficiendum deuotioni, qui dum stipendia largiuntur, intendunt, ut cultus diuinus augeatur: & eo modo valde minuitur. Sic Viguerius in institutione c. 16. & c. 5. §. 3. n. 16. & alij.

Nullus Sacerdos potest vnius Missæ plura iusta stipendia recipere. Quia Missa fructus non possunt. pluribus applicatus non ita prodest singulis, ac si vni duntaxat applicaretur, non quia Missa infiniti valoris non sit, sed quia iuxta Dei beneplacitum pars solum valoris applicatur. Peccat igitur contra iustitiam, qui debens vni pro iusto stipendio totum Missa fructum ei solam partem applicat. Ita Nauar. Cordub. quos sequitur Suan. distinctione 84. sectione 4. Vasquez distinctione 234. capite 3. Henriquez, Fraxinel. Possevin. quos sequitur Bonac. distinctione 4. questione ultima puncto 8. numero 14. Fagund. prec. 1. libro 3. capite 6. numero 8. & capite 8. numero 10. Azor. tomo 1. libro 10. capite 10. questione 8. & tomo 3. libro 12. capite 6. questione 2.

Cum his opinor, simo reor, illos, qui putant Missa fructum pluribus applicarum ita prodest. Cum his opinione singulis, ac si vni tantum applicaretur: adhuc negare, posse pluribus stipendijs iustis vnicâ Missa satisficeri. Quia cum stipendium certum accipiat, debet utique certus fructus integer applicari non autem applicaretur certus ob multitudinem opinionum, si pluribus stipendijs integris vnicâ Missa responderet. Vnde audiendum non esse Viguerium existimo.

SCOBAR
theok Mort
Tome III. IV

ET IV

PROBL. CXXXVIII.

Sacerdos pauper potest, & non potest,
pro una Missa plura iusta,
stipendia recipere.

602

Potest plane.

Potest profecto. Quia necessitas caret lege
ac subinde inopia titulus dat Sacerdoti us
sumendi ab Altari, cui seruit, quidquid sibi ne
cessarium est ad congruam sustentationem,
quamvis sit opus una Missa pluribus satisfac
re stipendiis. Sic Nuñus 3. p. 9. 8. art. 1. part. 3.
dub. 9. concl. 4. & 5. Vbi propterea distinguunt duplex iustum Missa stipendum: unum per se,
quod per legitimum Superiore, vel more re
cepto taxatum est: alterum per accideas ratione
necessitatis Sacerdotis, cui congrua susten
tatione succurratur. Consonat Orellana,
quem sequitur Vega tom. 2. sum. 6. 4. casu 1. Fa
uet Angel. v. Missa, numero 52. & alij citan
tur.

603

Non potest.

Sicut Sacerdos diues, ita & pauper non po
test vnius Missa plura iusta stipendia recipere.
Quia paupertas sine graui admodum necessi
tate nemini dat ius vendredi rem carius, quam
valeat, nec supra taxam iustum, vel à Superiore,
aut estimatione communis prescriptum. Nec
miles, aut mercenarius potest aliquid ultra
mercedem iustum paupertatis ratione reperire:
Ergo nec Sacerdos ob paupertatem potest ultra
iustum stipendum Missa quidquam ab inuitis
accipere, seu potius extorquere. Ita Bonac. d. 4.
quaf. vltim. part. 8. numer. 9. Fagund. præc. 1.
lib. 3. cap. 8. num. 7. Auerla qu. 11. sect. 17. Tolet.
lib. 2. c. 8.

604

Huius bareo.

His adhære, sed monco, si Sacerdos pauper
extrema necessitate prematur, posse plura stip
endia iusta singularum Missarum accipere,
quotquot scilicet ad subueniendum rati nece
ssitati fuerint opus: quamvis pro singulis stip
endiis singulas Missas paetus sit. Quia extrema
necessitas omnia facit communia, nec ullius pa
peti vinculis coactatur. Sicut enim possumus in
extremâ necessitate cibum undeque ab
ripare: sic etiam possumus quibuslibet artibus,
ac fraudibus extorquere. Nec decreta Cardinalium
 anni 1625. in hoc casu loquuntur, cum non
intendant iuri naturali derogare. Lege
Siueum distinct. 86. sect. 4. & Filliicum tr. 5.
n. 188.

PROBL. CXXXIX.

Sacerdos potest, & non potest vni Missa
se duplex stipendum iustum accipere,
quoties applicat vni fructum medium,
& alij suum fructum specialissimum.

605

Potest quidam.

Potest quidam. Quia iste fructus specialis
fimus, qui competit Sacerdoti, quatenus of
ferit sacrificium, est eiusdem rationis cum valo
re medio, qui competit illis, pro quibus sacrifici
um offerunt, & ob cuius applicationem stipendi
um recipiunt; & potest pariter applicari, cui
Sacerdos voluerit. Ergo Sacerdos applicans

alteri fructum istum sibi proprium, poterit ab
illo recipere distinctum stipendum ab eo, quod
accipit pro medijs fructus applicatione. Con
firmatur, quia Sacerdos potest applicare sibi
fructum medium, & ita duplum Missæ fru
ctum accipere. Poterit ergo pariter alteri suum
applicare fructum specialissimum, & conse
quenter accipere duplex stipendum. Sic Mol
f. sum. tom. 1. trah. 3. cap. 15. n. 40. Barthol. ab
Angelo dial. 5. §. 507. Marchin. de Ordin. tr. 3.
p. 2. cap. 1. 6. n. 7. Barthol. à S. Fausto de Euch. d. 2.
q. 5. 8. & 15. 8. & lib. 1. de Indulg. q. 8. 3. Bordon.
variar. tom. 1. resol. 25. quest. 8. Probabilem re
putat hanc sententiam Diana p. 2. trah. 14. resol.
1. 4. & Gauant. in Rubr. Miss. tom. 1. p. 3. tit. 12.
n. 29. quatenus oppofitam vocat probabili
rem.

Sacerdos applicans suum fructum specialis
fimum non satisfacit danti simpliciter stipen
dium pro Missa. Quia iuste non potest accipi
pro re, vel actione dubiâ premium, vel stipen
dium certum: sed quamvis sit probabile, com
petere celebranti talen fructum specialissimum,
& hunc alijs applicare posse: tamen vtrumque
dubium est, cum à multis probabilius abnege
tur. In certa similitudine talis fructus quantitas, an
scilicet fructum medium adaequat. Non igitur
potest certum stipendum accipi pro fructus ita
dubij applicatione. Ita Gauant. supra, Bonac. d. 4.
q. vlt. part. 8. num. 16. Card. de Lugo d. 2. n. 3. 3.
Auerla q. 1. sect. 17. Fraxinel. & Persic. quos
sequitur Diana p. 5. tr. 14. resol. 45. & p. 6. tr. 6.
resol. 8.

Idem affiruerim, quia fructus medium est cer
tissimum vel alijs applicatus, vel ipsius cele
branti: fructus autem ille specialissimum incer
tus est quoad ipsum celebrantem, & multo mag
is incertus quoad alios. Vnde celebrans non
potest pro huius dubij fructus applicatione
peculare stipendum accipere. Fatoe, hunc ca
sum non exprimi in decretis Cardinalium au
thoritate Urbani VIII. anno 1625. editis: sed ta
men sub generalibus ipsorum verbis compre
hendi censuerim.

PROBL. CXL.

Sacerdos potest, & non potest vni satis
factionem Missæ, alteri impre
tationem applicare, ut unica Missa dupli
ci promissioni, vel stipendio satisfa
ciat.

VNus à te petit Missam pro defuncto, qui
non egit impreratione: alter profelicit fuc
cessu, cui inutilis satisfactio: Poteris quidem
vni Missa vni, & alteri petitioni satisfacere,
duplicemque recipere stipem. Quia hi duo fru
ctus satisfactionis, & imprerationis sunt distin
cti realiter, & ab inuicem separabiles. Ergo Sacer
doti licebit obligare se ad vnum, & non ad aliū:
& per consequens officens imprerationem pro
vino, & satisfactionem pro alio, poterit duo stip
endia recipere. Et quia in tali casu non reci
pitur duplex stipendum, quia premium, duplex
fructus vnius Missæ; sic enim simonia esset:
sed accipitur proper obligacionem applicandi
satisfactionem vni, & imprerationem alteri; que
quidam

Sectio II. De Missâ, Problemata. 163

Quidem obligatio cum sit duplex, & præstita diuersis personis ob diuersos fines, & vtrique stipendum mereatur: poterit dupli stipendio compensari. Sic viri doctissimi, quos refert Navarra, l. 2. c. 2. n. 42. & non omnino refert. Bordon. varia. tom. 1. resol. 25. q. 9. Marchin. de Ordin. 14. 3. p. 2. 6. n. 17. qui testatur, sic præxi apud valde doctos ac timoratos Religiosos esse receperunt.

Si petentes Missam offerant singuli iustum stipendum, non potest Sacerdos applicans vni imputationem, & satisfactionem alteri vtrique via Missa satisfacere. Quia petens simpliciter Missam, censetur petere non solam partem fructus, sed totum illud, quod exhibentibus stipem applicari consuevit. Etenim qui perit Missam, intendit obligare Sacerdotem quantum licet potest ad id, quod utilius sibi fuerit: & dans integrum Missæ stipendum, iure postulat totum Missæ fructum sibi conferri: supposito que communi sensu fidelium, vñque recepto, pars exprimis intentionem huiusmodi, qui petent simpliciter sibi, vel iuxta mentem suam Missam applicari. Hoc etiam Cardinalium decreta confirmant, quibus generaliter prohibetur Sacerdotem vñca Missa pluribus stipendiis satisfacere, & reficiendi onus imponunt. Ita Navarr. citat. Manuel. in sum. tom. 1. c. 250. num. 6. Vega tom. 1. cap. 41. de Missâ, cap. 35. Pollicin. de off. Curat. c. 2. quæst. 7. n. 25. Nald. v. Miss. n. 13. Bonac. d. 4. q. vñl. punct. 8. n. 15. Auerla q. 11. c. 17. Diana p. 6. tract. 6. resol. 9. Graff. de celeb. Missat. 2. conf. 3.

610 Factor quidem, duos illos fructus, nempe imputationem, & satisfactionem esse realiter separabiles. Hoc verò non tollit, quin vterque petenti Missam absolute dato stipendio iusto, ex iustitia debeat. Quippe communi sensu fidelium sub tali pacto fructus vterque comprehenduntur. Addiderim tamen, si duobus petentibus Missam Sacerdos illam gratis promittat intendens imputationem vni, & alteri satisfactionem applicare: licitum esse sic vnius Missæ fructum dividere. Quin comitas, & liberalitas in promissionibus gratuitis non obligant ita rigorosè, ac iustitia. Quare sufficit, in aliquo proprio sensu verba verificari, & cum animo promittentis convenire. Proprius autem sensus verborum est: petenti Missam ad imputandum, promittere Missam quoad imputationem: & postulanti Missam pro defunctis quoad satisfactionem promittere.

PROBL. CXLII.

Quando dantur pro Missâ celebratione stipendia minora iusto, potest, & non potest Sacerdos, pro vñca Missâ plura accipere.

611 Potest profecto. Quia manifeste fieret Sacerdoti iniuria, si pro tam exiguo stipendio cogereatur, totum Missæ fructum applicare. Potest igitur tot stipendiare recipere, quot sufficiant ad integrum stipendium: & præ rata dividere Missæ fructum, ut se seruer indennem & iustum singulis equalitatem exhibuat. Sic Sotus, Camus, & Cor dub, quos sequitur Suarez, d. 8. 6. sect. 4. Vñsq. d. 234.

6. 2. Apgl. Scott. Nuñus, quos refert Diana p. 2. tr. 14. ref. 7. Filiuc. tr. 5. n. 188. Azor. 10. 3. l. 12. 6. 6. q. 3. Reginal. 1. 2. 3. n. 234. Pollicin. 6. 2. n. 23. 6. 24. Mitanda 10. 1. q. 4. 1. art. 2. 3. concl. 3. & alij.

Non potest. Quia Sacerdos acceptans eleemosynam, exterius promittit integrum Sacrum, Non potest.

Si tamen solum dimidium applicare intendit, vix excusat à mendacio: nam in muriis contractibus, seu promissionibus onerosis verba capienda sunt secundum communem intelligentiam, & sicut nouimus hic & punc ab altero capi. Dans autem stipem, ut dicas pro alio sacrum intendit, ut integrum eidem applies: & dum stipem acceptas, secundum communem sensum hoc ei promittis. Sicut igitur promittens tibi nummum argenteum, ut applies illi sacrum, te deciperet, si solum intenderet dare dimidium; sic paniter illum decipis, dum acceptas stipem ipsi promittens integrum sacrum, & applicans dimidium. Ita Nald & Barth. ab Angelo, quos sequitur Bonac. d. 4. q. vñl. punct. 7. §. 2. num. 8. Coninch. q. 8. 3. n. 193. Diana p. 2. tr. 14. ref. 8. 6. 2. tr. 13. resol. 25. Card. de Lugo d. 21. n. 34. Auerla q. 11. sect. 17.

Profecto sententia hæc in præxi tenenda est quæstio enim iam decisa est, nec datur Problematis locus post decretum Cardinalium approbatum per Urbanum VIII. & editum 21. Junij anno 1625. Nam §. 2. Sic ait: *Vbi pro pluribus Missis etiam eisdem qualitatibus celebrandas plura stipendia quantumcumque incongruâ, & exigua, sine ab una, sine a pluribus personis collata fuerint, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis &c. Sacra Congregatio sub obiectatione diuini iudicij mandat, ac præcipit, ut absolute tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributa eleemosynæ præscripte fuerint. Ita ut alioquin ijs. ad quos pertinet, sua obligacioni non satisficiat: quinquo grauiter peccent, & ad restitucionem tenantur.*

Nihilominus tamen afferuauerim, Sacerdotem pauprem, acceptis pluribus stipendiis minoribus iusto, possi paucioribus Missis ad ratam stipis iusta satisfacere. Quia acceptat iniuste coactus minorem stipem dum premittit egestate, nec inuenit stipendia iusta. Si tamen Sacerdoti diuini detur stipendium minus iusto, quod acceptat, debet totum Missæ fructum applicare danti, quippe tali pacto sic inito, iam renunciat iuri suo, nec habet ex vñca Missâ ius paupertatis ut alter, ad congruam sibi sustentationem conquirendam. Ita docet Henr. 4. 9. c. 2. n. 4. 6. 5.

PROBL. CXLII.

Sacerdos pro Missâ diei festi potest, & non potest duplura stipendium accipere.

Potest quidem. Quia festiuas solemnitas conferit ad celebrationis stipem augendam. Sic potest sancit. concessit. Synodus Mediolanens. 3. & ita declarauit Congregatio Penitentiaria Mediol. annueniente Bonac. vñl. testatur de contr. 6. d. 4. q. vñl. pun. 8. n. 14. Docent Homob. in exam. p. 1. tr. 4. c. 3. q. 120. Alf. de Leon. de Iabil. p. 3. n. 12. & alij. Minime potest in præxi. Quia sententia hæc iam est damnata decretis Cardinalium supra re- 614 relatis §. 3. Ita Diana p. 2. tr. 14. ref. 9. Non potest.

Equi

616
Priman sententiam ap-

Equidem non reperio in hisce decretri verbum ullum de dierum festorum Missis: nec inueni quidquam, quo prima sententia reprobatur, vel praxis contraria decernatur. Quare eius Doctorib. morem gerens, seruandam esse iudico locorum confutudinem, ac Synodales constitutions, sicut in Mediolanensi Diocesi ritè seruari existimo.

Hieron. Rodrig. *in compen. refol. 25. n. 15. & 16.*
Diana p. 2. tr. 14. ref. 6. Henr. 1. 9. c. 22. n. 7. Profe-
ctò quidquid de his, aut similibus priuilegiis, iam Congregatio Concilij Pontificia authoritate §. 3. & 17. reuocavit omnia priuilegia quibuslibet ob qualibet causam concessa, quibus indulgetur, ut certarum Missarum celebratione, vel aliquibus collectis plurim Missarum oneribus satiat: & ita seruandum.

PROBL. CXLIII.

Religiosi suorum priuilegiorum vi pos-
sententia, & non possunt pro unica Missa
pluribus stipendiis satisfacere, vel ma-
ius stipendum exigere: quia Papa po-
test, & non potest huiusmodi impende-
re priuilegium.

617
Non possunt

Non possunt satisfacere. Non possunt satisfacere facultatem accipiendi pluribus stipendis, quibus unica Missa satisfiat. Cū enim non habeat potestatem in destructionem, sed in ædificationem: nec sit Dominus, sed dispensator bonorum temporalium quatenus ad finem super naturalem aliquo modo possunt condicere: non potest humanus contractus inuertere, nec in quotundam præiudicium alii bona temporalia tribuere. Sic A. zot. tom. 3. lib. 12. c. 6. q. 5.

618
Satisfacere

Satisfacere possunt. Satisfacere possunt. Quia Papa potestatem, habet ad dispensandum ex causâ rationabili cum aliquibus, ut possint unica Missa pluribus stipendiis etiam iustis satisfacere, ac subinde recipere seu exigere pro Missis singulis stipenda iusto maiora: Papa enim potest iustis de causis commutare voluntatem offerentium stipendia, sicut & testatorum circa pias causas. Potest etiam ex Ecclesiæ thesauro supplerre quidquid satisfactio- nis demitur his, qui Missarum stipenda a deere, vnde nullum detinendum patientur, quamvis Missarum numerus minatur; nam quoad im- petrationem una Missa multis æquivaleret. Ergo potest ex causâ rationabili concedere, ut multis stipendiis unica Missa satisfaciat. Ita Cordub. Sylvest. Fraxinel. Regin. quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. pun. 8. n. 3. Suar. d. 86. sett. 4. Filiuc. tr. 5. n. 189. Manu. tom. 1. Regul. qq. 9. 4. 3. a. 16. Auerl. 9. 11. sett. 17. Molfes. tr. 3. c. 17. n. 29.

619
Hoc tenet, &

exponit. Eiusdem omnino sum mentis. Fato tamen non posse sumum Præsulam hoc ex merita sua voluntate sine causâ præstare, quod probat funda- mentum oppositum, & non amplius. Causam vero autam talis dispensationis crediderim for- me magnum Sacerdotum inopiam, vel eorum rati- tatem, vel tot Missarum onera, ut moraliter impossibile sit omnibus ad qualiteram satisfa- cere, vel quid simile. Ceterum de facto tale priuilegium, esse concessum minime dubito. Leo X. apud *Compend. Mendic. v. Miss. §. 14.* Concessit Minoribus, ut unica Missa satisfacere posset pluribus commendatis, donec vnu lulus seu Regalis singulis Missis corresponeat. Item Iulius II. *Bulla 28.* concessit Generali minorum, ut re- periens in Conuentu copiosum numerum Mis- sarum, quibus Fratres ad æqualitatem satisfacere nequeant, dispensare posset, ut dicendo in qua- libet Missa nouem collectas pro nouem Missis satisfaciat: & septem collectas pro septem Missis, & sic descendendo. Legendus Manuel, supra,

PROBL. CXLIV.

Qui pinguiora recepit pro Missis stipen-
dia, potest, & non potest alii
dare tenuiora.

Potest planè, dummodo stipendia dentur ei, *Potest quidam* pro Missis ab eo celebrandis, ac per confe- quens ipse dominium illarum acquirat, & non in simplex dispensator; & celebranti iustum conferat stipendum. Quia Sacerdos accipiens stipendum pro Missa à se celebranda acquirit dominium illius sub obligatione faciendo sa- crum pro dantis intentione, quam certè potest per se, vel per alium implere. Quare dum pos- sita dato iusto stipendio satisfacit obligationi sua per alium Sacerdotem, eti partem pecunie receptae sibi retineat, nulli facit iniuriam: non ce- lebranti, cui iustum impedit stipendum: non per- tenti Missam, cui totus Missa fructus applica- tur. Ergo nullam perpetrat iniuriam, ac proin- de probe id gerere potest. Sic Suar. d. 86. sett. 3. Filiuc. tr. 5. n. 186. Vafq. d. 2. 3. 4. c. 4. n. 30. Nald. v. Missa n. 4. Homob. in exam. p. 1. tr. 8. c. 14. q. 13. 1. Sa v. Missa n. 4. 5. Manu. in sum. tom. 1. c. 2. 5. o. n. 9. Regin. l. 2. 3. n. 24. 0. Posse. c. 2. n. 19. Bonac. d. 4. q. vlt. pun. 8. n. 18.

Minime potest. Quia voluntas dantis stipen- dium est, ut totum illud tribuatur Sacerdoti ce- lebranti pro dantis intentione, ne dans stipendium fauatur fructu, qui crescit ex elemosynâ ma- iori celebrantibus collata, quatenus honorat Deum de substantiâ suâ Ministrum eius vberim sustentando. Et quis qui sedulò conquirunt plures & pinguis Missarum stipes, quas minoribus stipendiis licet iustis per alios faciant cele- brari: fatem pte se ferent speciem quandam lucis turpis, & sordidi, quatenus rem facerri- mam faciunt materiam negotiationis, que pro- pterea merito destande sit ac nullatenus per- mittenda. Ita Maior. in q. d. 4. 5. q. 3. dub. 2. Nauar. c. 2. 5. n. 9. 1. Cordub. l. 1. q. 4. dub. 1. Aragon. 2. 2. q. 8. 5. a. 3. dub. vlt. Molfes. tr. 3. c. 1. 6. n. 25. Pett. de Ledesma. to. 1. sum. tr. de Euch. c. 8. concl. 1. 3. Mou- re. p. 3. c. 5. §. 9. n. 6. Diana p. 2. tr. 14. ref. 10. Card. de Lugo. d. 2. 1. n. 29. Auerl. q. 1. sett. 17.

Profectò, quamvis iuxta ius naturale posset prima sententia sustineri, si iusta causa cohon- stetur, v. gr. si quis Sacerdos multas accepit pinguiores stipes, & non possit omnes Missas di- cere, nec habeat, vnde commode restituat, posset aliis Sacerdotibus, data minori stipe, com- mendare: Verum post decreta faciat Congregationis, que videntur in hac parte nouum ius præscri- bere: tenetam in praxi secundam sententiam iudicari cum Doctoribus, qui post illa de- creta scripsere, & cum limitationibus, quas ea- dem Congregatio subtexuit, ad quædam dubia sibi

622

Secundâ

no sententia

in primis

non posse iam

sustinere.

Sectio II. De Missa, Problemata. 165

fbib proposita respondendo: quas videte licet
apud Fr. de Lug. de Sacr. l. 5. c. 12. q. 7. n. 7. &c.

PROBL. CXLV.

Sacerdos, cui interdum offertur manuale stipendium maius solito pro Missis, quas ipse celebrare posset, si velit tamen aliquas alios Sacerdotibus commendare: debet, & non debet illis integrum stipendium exhibere sub letabili peccato.

613 Dicitur proposito ex novo Congregationis Sacrae iure, & nouo Urbani VIII. precepto: sub mortaliter. Quia decretum sic. §. 4. Volens omne damnable lucrum ab Ecclesiâ removere, prohibet, &c. Quippe quamlibet occasionem luci cupis ab Ecclesiâ removere, materia sufficiens est, ut grauiter praecipiat: & seria voluntas obligandi grauiter satis ex motu proprio indicatur. Sic Auerfa q. 11. s. 17. Dia- na p. 2. n. 14. ref. 10. & p. 6. n. 8. ref. 10. & p. 8. tr. 7. ref. 7. 5.

614 Debet quidem decretis obediens, sed non sub mortaliter. Quia decretum Pontificis non damnat contraria sententiam, cum talis reprobatio in decretis non constet; sed solum eius usus usum vetat. Ex hac autem prohibitione contra rem aliâ licet, non colligitur sub mortaliter obligari. Nam ad talen obligacionem requiriunt materia grauis, & voluntas legislatoris, vix communis sententia tradit Sanch. l. 6. De- cal. c. 4. n. 29. Sed in prohibitione hac non exprimit voluntas graniter obligandi, quoniam illa verba Prohibet, & Debet, quibus talis obligatio imponitur, non inducunt ex se magis obligacionem grauem, quam leuem: nec materia videatur ex se grauis, cum non inferat alicui graue damnum. Ita Bordon. in confit. ref. 2. 5. n. 28.

615 Prafero quidem primam sententiam. Quia in re praefenti attendendum non est damnum inimicis illatum alicui, sed tam sordida negotiationis indecentia, quae satis est capax precepti grauiter obligantis secundum se, quamvis in aliquo casu particulari possit esse veniale peccatum ex paritate pecuniae, vel etiam indecentiae secuta. Colligo hinc cum Diana, & Auerfa, Sacerdotem, qui vel ignoranter, vel cum opinione sibi probabili praefata decreta violauerit, tenebri, vel Missas reficeret, vel stipendia restituere sicut ille, qui bona fide rem accepit alienam quam putauit se iusto titulo acquisuisse, teneri dicimus ad restitutionem quando comperit, se fuisse deceptum.

PROBL. CXLVI.

Decretum Concil. Trid. circa Missarum re- ductionem loquitur, & non loquitur de Missis in fundatione Ecclesiâ, Capellâ, Beneficij, seu Capellaniâ positis.

616 Concil. Trident. s. 2. c. 4. concedit, ut vel propter multitudinem Missarum celebrandarum ex variis defunctorum relictis, quibus

Sacerdotes satisfacere non valent, vel ob stipendium tenuitatem: possint Episcopi cum Synodo, & Abbates, ac Generales Ordinum in suis Capitulis Generalibus statuere circa hanc, quidquid magis ad Dei honorem, & Ecclesiarum utilitatem viderint expedire. Circa decretum hoc dubitamus, an Concilium loquatur de Missis positis in fundatione Ecclesiâ seu Capellâ, vel Beneficij, seu Capellaniâ?

627 De his profecto loquitur. Quia cum eadem ratio militet in his Missis, ac in aliis similibus, ut Trident. & Concilium generaliter loquatur: aequum est, ut tam Episcopi, quam Generales pariter possint omnes reducere ad minorem numerum, stante iusta causa, recipiendo semper Concilij intentionem, & procurando maximam in re tantum momenti circumpeitionem adhibere. Sic Mira- randa tom. 1. q. 4. art. 24.

628 De his certe non loquitur. Quia Trident. facit de numero Missarum in quibusdâ Ecclesiâ celebrandarum ex variis defunctorum relictis, scilicet Anniversariis, vel totationibus: vbi non comprehenduntur Missae positae, vel in Ecclesiâ, vel in Beneficij fundatione. Ac sic declaravit Congregatio Concilij die 3. Martij anno 1597. Ita Nald. & Polleu, quos sequitur Bonac. d. 4. q. vlt. p. n. 7. §. 2. n. 10. Garcia de Benefic. p. 7. cap. 1. n. 13. Ricc. Homob. Vgol. & alij, quos sequitur Diana p. 2. n. 14. ref. 1. 1.

629 Cum his affero reductionem Missarum, quae posse sunt in Ecclesiâ vel Capellaniâ fundatione, tanquam casum omnium à Trident. relinquuntur iuris communis dispositioni leg. Commodissime ff. de liber. & posth. Addit Garcia n. 136. in praxi fieri per Episcopum sine Synodo talem reducitionem, iuxta potestatem iure communis Episcopis cōpetentem. Lege Azor. 10. 2. l. 6. c. 2. 4. q. 6.

PROBL. CXLVII.

Tridentini decretum circa Missarum re- ductionem extenditur, & non extendi- tur ad Missas donationum post Conci- lium relictas.

630 Extenditur proposito. Quia Concilium gene- raliter loquitur, & eius ratio limitat non solum in Missis ante Tridentin. relictis sed etiam post illum. Sic Nald. v. Miss. n. 9. Garc. de Benefic. p. 7. c. 1. n. 13. 2. Nauar. in Confil. l. 5. tit. de priu. conf. 3. Polleu. c. 2. n. 25. q. 9. qui testatur sic esse praxi receptum.

631 Non extenditur. Quia sic declararunt Cardi- nales die 7. Februario anno 1573. ut refert Paf- farel. tract. priuileg. Can. 60. de remed. Missar. Ita non extenditur. Ricc. & Sorbus, quos sequitur Diana p. 2. n. 14. ref. 2. Barbol. de potest. Episcop. p. 2. alleg. 29. n. 5. Bonac. d. 4. q. vlt. p. n. 7. §. 2. n. 11. Azor. tom. 1. l. 12. c. 18. q. 6. 1.

632 Existimo cum Bonacina citato, hanc Cardi- nalium declarationem esse praxi receptam. Vnde Confessio dicit ei praxi, potiusquam opposite nos standum esse censeo. Itaque affero, ex vi Tridentinire- duci posse, dumtaxat Missas ante Tridentinum, non post illud relictas.

P. R. O

PROBL. CXLVIII.

Possunt, & non possunt Episcopi sine Synodo Missas, de quibus Concilium loquitur, reducere.

633
Non possunt
Episcopi
sine
Synodo
reducere.

Non possunt eas sine Synodo reducere. Quia Tridentinum exp̄sē concedit Episcopis facultatem reducendi Missas dotatas, vel Anniversaria in Synodo Diocesana. Quarē circa Missas, de quibus Concilium loquitur, eius forma debet asseriari: ac per consequens, stante Tridentino, non valebit Synodi Salmantinæ constitutio (quam refert Henr. l.9.c.2.n.6.) committens Episcopo, vt hanc reductionem cum Capituli consilio perficiat. Sic Bonac. cum aliis d.4.q.vt.punct.7. §.2.n.9. Garcia de Benef.

634
Possunt sine
Synodo.

Possunt eas reducere sine Synodo. Quia etiā Tridentini decretum indicat ius nouum quoad Abbates, & Generales Ordinum, non illud inducit quoad Episcopos, qui iure communī poterant reducere Missas sine Synodo: nec hanc ipsi Concilium abstulit potestatem, cum ipsis concederit facultatem cumulatiuam, non priuatiuam. Possunt igitur Episcopi etiam vbi Tridentini decretum est receperunt, vt siue veteri potestate Missas sine Synodo reducentes. Ita Nauarr. c.25.n.138. Reginald. l.23.n.134. Azor. tom.2. l.6.c.24.q.6. Laym. l.5.tr.5.n.5. Barbol. de potest. Episc. p.2.alleg.29.n.12. Molces. sum. tom.1.tr.3. c.37.num.29. Ricc. in praxi deis. 406. Fagund. prae. l.1.c.6.7.n.15.

635
Vegete necel-
stata p̄ se
exibitudo
distrinamque
überius expo-
no.

Profecto dum virget necessitas posse Episcopum sine Synodo qualibet Missas ad minorem numerum reducere reor, (si non prohibetur summi Praefulsi decreto, de quo mox) Nam in hac reductione Missarum agitur utilitas defunctorum, & conscientia viuorum; vnde quāvis dilatio potest valde esse noxia, præterim cum heredes grauati, vel Sacerdotes obligati sāpē sint ita pauperes, vt Apostolicam sedem adire non possint, & vix ad Episcopum recurrere. Quare Tridentinum non est sic intelligendum, vt virgente causa nequeat Episcopus redire Missas, ad opportune succurrentem præsenti necessitatē viuorum, ac vita functorum. Scio Salmantica factam fuisse de consensu doctissimorum virorum illam constitutionem, qua facultas reducendi Missas committitur Episcopum cum consensu Capituli. Scio aliquos ex præfatis Doctores afferuisse id gerendum esse ab Episcopo non adhibito Capituli consensu, sed literatorum consilio. At cum videam tot Doctores simpliciter afferre, posse sine Synodo Missas per Episcopum ob causas adductas reducere: nec meminisse Capituli, vel literatorum consilij, quod magis pertinet ad prudentem potestatis usum, quam ad formam facultatis, quam Synodus Salmantica alii Diocesibus præscribere non potuit: censco, dum virget necessitas, Episcopos posse reducere Missas sine Synodo. Verum si necessitas non nimis virgeret, & citò Synodus esset cogenda, tutius esse expectare: sed oppositum adhuc probabile esse, nisi nouum extaret Urbani V III. decretum. Congregatio enim Concilii anno 1625, summi Pontificis autho-

ritate, §.1. decernit, ne Episcopi in Diocesana Synodo, aut Generales Ordinum in suis Capitulis teducant onera vlla Missarum celebrandarum, vel post Tridentinum imposita, vel in limine fundationis; sed præ his omnibus ad Apoliticam sedem recurratur; alioquin reductiones eiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omnino nullas ac inanem decernit. Vbi anno, non auferri facultatem reducendi Missas ante Trident. & quæ impositæ non sunt in limine fundationis. Vnde circa tales Missas retinent Episcopi facultatem quam expressi. Item ipsa Congragatio declaravit, non auferri potestatem Episcopis reducendi Missas, etiam in fundatione positas, quoties ipse fundator id exp̄sē concessit. Certum demum est, Generales Religionum non posse sine Capitulo Missas ad minorem summam reducere. Quia Tridentinum quoad Abbates, & Generales condidit ius nouum, quo concessit, vt in Capitulis id possent & non aliter. Lege Marchinum apud Dianam p.6.tr.6.resol.10. & Nauarrium; Mirandas, Barbol. quos ipse Diana sequitur p.2.tr.14. resol.4.

PROBL. CXLIX.

Secluso priuilegio, aliquando Sacerdos secularis, vel Superior Regularis potest, & non potest Missas ad minorem reducere numerum.

Quando redditus ita decrescunt (v. gr.) aut augetur stipendium Missarum, vt iam singulis aequa compensatio non responeat: potest si Sacerdos secularis, aut Regularis Superior, priuilegio secluso, Missas minorem adducere: ad numerum Minimè. Quia Missarum reducere non attinet ad priuatam autoritatem; sed ad Papam, vel Principem, cuius est, ex iusta causa posse commutare voluntatem testatoris, aut fundatoris. Sic Azor. tom.2.l.6.c.24.q.6. & tom.3.l.12.c.6.q.4.

Potest sanè. Quia talis esse videtur mens testatoris, seu fundatoris, vt scilicet celebranti congruum stipendium impendatur, nec grauerit ad celebrandum sine debitâ compensatione. Quare si totum capitale Capellani sine culpâ Sacerdotis perifuerit, vel Cōuenienti, cui Missarum onus incumbit, potest proflus à celebratione cessare. Nam talis presumitur fundatoris intentione: & cum Beneficiū detur propter officium: destructo Beneficio cessare debet officium, id est, onus eidem annexum. Ita Bordon. tom.1. variar. resol.2.5.q.26. Auerfa q.1.1.5.1.8.

Cum his opinor. Quia in humano locationis contractu non tenetur conductor integrum solvere pensionem, quando propter grandinem, vel alluvionem, vel similem causam fructus agi deperirent. Ergo similiter Sacerdos non tenetur dicere Missas omnes impositas, quando redditus notabiliter decrescunt. Verum dupliciter Missarum reductionem considero: primo quatenus earum numerus minuerit autoritati, seu per dispensationem, in quo sensu loquuntur iura, seu decreta Tridentini, & Urbani: & si solus Pontifex, & qui habent ab illo facultatem, reducere possunt. Secundo modo quatenus numerus Missarum

Missatum ex æquitate, seu iustitia minuitur, que non patitur, ut Sacerdos gerat gratis, aut minori preio, quod faciendum sub stipendio iusto suscepit: & in hoc non requiritur Pontificis aut Principis potestas: sed quisque potest in suo contractu iustitiae medium a contrahentibus intentum seruare; nec hoc est testis commutare voluntatem, sed iuxta ipsius mentem operari, qui nolunt, aut gratis, aut stipendiis cogere Sacerdotem ad celebrandum, cum ab initio congruum stipendio designauerit: alioquin eius voluntas esset iniusta, que seruari non debet.

CAPVT XXVII.
Circa necessarium Missæ Ministrum.

PROBL. CL.

Sufficit, & non sufficit unus Missæ Minister.

Non sufficit. Quia ita videtur de-
cruisse Anacletus Pontifex Epist.
1. & Soter cap. Hoc quoque de con-
secr. dist. 1. iusit, ut nullus Presby-
ter Missarum solemnia celebrare præsumat, nisi
diabolus prætentibus libi quibus respondentibus ip-
se rectius habeatur. Nam cum pluraliter ab eo
dicatur, Dominus vobiscum, & Orate Fratres,
apollini conuenit, ut ipsius salutationi per duos
sacramenta respondatur. Adeo, Sacerdotem sapè
pluraliter populum alloqui fatum: Benedic vos
Omnipotens Deus: Misereatur vestri: Vobis
fratres. Sic Hugo Victor, relatus ab Azor. 10. 1.
1.10.6.2.3.9.1.

Vnos sufficit. Quia Pontifices locuti sunt de
Missis solemnibus, vel etiam de Missis priuatis,
quibus olim ob paucitatem Sacerdotum poten-
tiant facile bini ministrare. Postea vero ob ma-
iores Sacerdotum numerum, & maiorem fre-
quentier celebrandi obligationem, ubi vix repe-
titur vnu apud minister, vnu in hac parte ve-
teri Canonii derogauit. Ita D. Tho. 3. p. 9. 8. 3. a. 5.
ad 12. Sotus in 4. d. 13. q. 2. a. 5. Bellarm. 1. 2. de
Miss. a. 9. Henr. q. 1. 9. a. 3. v. 1. Coninch. q. 8. 3.
n. 264. Laym. 1. 5. tr. 5. c. 6. n. 13. Fagund. præc.
1. 3. c. 21. m. 1.

Certum est, vnu iam Ministrum sufficeret,
qui quidem nomine Ecclesia respondet. Vnde
Sacerdos pluraliter loquitur, quoniam loquitur
Ecclesia cuius nomine minister etiam pluraliter
respondet: *Habemus ad Dominum.* Itaque
distinguitur de Missâ solemnî, quæ cum Diaconi-
no, Subdiacono, ac Acolythis celebratur: & de
Missâ priuata, quæ sine tali dicitur apparatu. In
Missâ solemnî plures ministri requiruntur, nam
in hoc cunctis solemnitas constituit. In Missis priu-
atis vnu sufficere communis testatur vnu.

Eccl. & Mend. Theol. Moral. T. VII.

PROBL. CLI.

Præceptum adhibendi saltem vnum Mi-
nistrum ad Missam celebrandam ha-
betur, & non habetur ex iure.

Non habetur ex iure, sed ex sola Ecclesia-
sticâ consuetudine. Quia nullus ius id p[ro]c[essu]re. Non habetur
scribens reperitur. Sic Sua. 4. 87 sett. 1.

Habetur ex iure. Quia c. Propos. de fil. Pre-
sbyt. dicit Alexander III. non posse solum Pref. Ex iure ha-
biterum Missarum solemnia sine Ministri sup-
fragio celebrare. Ita Auerfa. 9. 11. sett. 9. Porrect
ad Concilium Mogunt. 1. c. 43. dicens: Nul-
lus Presbyter solus Missam recte vales cantare.
Quomodo enim dicit, Dominus vobiscum, vel
suis corda monere habere, & alia multa his
similia profabuntur, cum aliis nemo cum illo sit.

Dixerim tamen cum Card. de Lug. d. 20. n. 103.
Præceptum hoc magis ex consuetudine, quam ex iure exp[er]e colligi. Nam illud c. Propos. & Concil. Moguntinum loqui videtur de Mi-
sâ solemnî: & quamvis ratio Concilij communi-
nis etiam sit Missis priuatis, cum Concilii Pro-
vincialis sit, non potuit totam Ecclesiam obligare.

PROBL. CLII.

Licet, & non licet, aliquando sine Mini-
stro celebrare.

Absolutè licet sine Ministro Missæ dare ope-
ram. Quia sic gesse Diuinitatem in de-
sertis & speluncis, præfertim in persecutionibus
per crytas, domoq[ue] priuatas. Sic Gloss. in cap.
Hoc quoque de consecr. dist. 1. Nauar. in Consil.
1. t. 1. de corpor. vii. 1. conf. 6. Zerol. in præxi
Episc. p. 2. v. Missa. §. 3. Et Laym. 1. 5. tr. 5. cap. 6.
n. 13. ait: In quibusdam locis apud nos consuetudo
vigesque ab Episcopis toleratur, id est que damna-
ri non potest ut Sacerdotes, præfervim in pagis sine
Ministro respondent celebrare. Constat Sa v.
Miss. n. 18. fatus: Potest quis si deest Minister,
ipse sibi respondere. Scio Sa correctum con-
trarium asserere. Sed correctoris hæc non Ma-
nuelis opinio.

Non licet, sine Ministro celebrare. Quia vio-
latur Missalis præscriptio, Ecclesiæque consue-
tudo. Quare cum in re graui sit violatio, graui licet.
Est transgressio. Ita Barth. ab Angelo dial. 5. m.
40. 8. Bonac. d. 4. q. vlt. p. 9. n. 34. Franc. Anton. I. 1.
de Miss. c. 17. Mour. p. 3. c. 5. §. 4. n. 6. Auerfa q.
11. sett. 9.

Si absolutè loquiamur, nullus me actore, dis-
sentit. At virgine graui necessitate auctuerim Virgente ne-
licitum esse, sine Ministro celebrare. Quia præ-
ceptum Ecclesiasticum, & Ecclesiæ consuetudo cense licet,
non videntur ad casum grauissimæ necessitatis
extendi, præfertim si tunc virgeret aliud præcep-
tum celebrandi opposito præualeans. Censent au-
tem Doctores adesse sufficientem celebrandi sine
Ministro necessitatē, quoties in periculo mortis
Sacerdos est sumpturus viaticum, vel alteri mo-
ribundo præbiturus, nec habentur præconsecre-
tæ hostiæ. Quia præceptū diuinū recipiendi via-
ticiam

168 Theologiæ Moralis Lib. XXI.

ticum in mortis articulo Ecclesiastico præceptum non celebrandi sine Ministro præualet. Rursum si post incæptam Missam Minister recedat, & expectatus post moram non redeat, debet celebras solus sacrificium perficere sibique respondere: quia maior est obligatio perficiendi sacrificium, quam non celebrandi sine Ministro. Denique inclusus in carcere propter fidem, aut patiens propter iustitiam, videtur habere sufficentem causam celebrandi sine Ministro, quoties eger folamine vel iuuamine Missam. Sic Glossam, Nauarum, ac Zerollam intelligo. Legendum Fagund. *præc. 1. l. 3. c. 21. n. 5.*

PROBL. CLIII.

Diebus Dominicis, ac Festis si Sacerdos non possit audire Missam, nec habeat Missum: licet ei, & non licet sine Ministro celebrare.

648
Non licet.

Non licet. Quia magis obligat præceptum adhibendi Ministrum, quam in festis, aut Dominicis Missam exaudiendi. Sic Franc. Anton. *l. 1. de Miss. c. 17.* Bonac. *d. 4. q. vii. pun. 9. n. 34.* Mout. *p. 3. c. 5. §. 4. n. 8.* Barthol. ab Angulo *dial. 5. n. 401.*

Licet quidem. Licet eisdem ob solum adimplendum præceptum audiendi Missam quolibet die festo, sine Ministro celebrare. Quia magis obligat præceptum audiendi Missam, quam sine Ministro non celebrandi. Ita Pitigian. Graff. Nuñus, Durand. Sotus, Coninch, quos sequitur Auct. *q. 11. sett. 9. Lef. 3. p. 9. 83. n. 66.* At Sylu. *3. p. 9. 83. a. 5.* dicit, *le sic celebrantem minimè damnare. Suarius verò d. 87. sett. 1.* inquit *se non damnare peccati mortalis.*

650
*Veräquas sen-
tiam aequa que posse ad præceptum audiendi Missam omnibus festis aequaliter saltet.* Quia præceptum audiendi Missam omnibus festis aequaliter saltet cum præcepto non celebrandi sine Ministro. Vnde prudenter eligeretur alterutrius obseruatio, quando utrumque impleri non posset. Scio. Martinon. *tom. 4. d. 40. sett. 3. n. 36.* distinxisse, obserendo, in festis solemnioribus, sine Ministro posse celebrari, secus in minus solemnibus. Sed quidem cum

præceptum audiendi Missam pariter virgeat in omnibus festis, maior, vel minor solemnitas parui referri reor ad licitam aut illicitam sine Ministro celebrationem.

PROBL. CLIV.

Cum adeat vir, qui ministrare queat, sed nesciat respondere, aut mutus sit: viro ministrante vreculos, v. gr. & librum mutante, fæmina poterit, & non poterit respondere.

Minimè poterit. Quia nimis in decorum est. 651
sacerdotem dicere fæminæ, *Confiteor, Minimè poterit.*

Deo: & vobis fratribus: & ab illâ formam depre-

cationis accipere veribus illis, Misereatur tui,

& Sic Vafq. q. 8. a. 5. in comment.

Potest plane. Quia sicut fæminæ respondent ex choro cantando, possunt etiam communice, quando Missa priuata dicitur, respondere. Nec indecens est, quod ad fæminas in confessione Sacerdos, *Et vobis fratribus,* nam de facto verbis istis non alloquitur solum viros, sed omnes adstantes: sicut dicens, *Orate fratres, & viros, & fæminas adstantes hortatur, ut exortent.* Illa autem verba *Misereatur tui* solam continent deprecationem, nec appetat, cur fæminæ non possint deprecari Deum pro Sacerdote, sicut de facto cum dicunt, *Et cum spiritu tuo, deprecantur.* Ita Card. de Lugo *d. 20. n. 103.*

Ego quidem existimo, in casu proposito, *solam* responsione posse suppleri quod confessionem etiam & reliqua omnia per fæminam dum illa ad Altare non accedat, non ad presbiterium: sed ex loco remoto respondeat. sic enim & iuris præceptum seruatur, & necessitatibus occurrit: nec aliud ab Auctoriis concedi reor. Legi Fagundez *præc. 1. 3. cap. 21. n. 3.* & Henr. *l. 9. c. 30. n. 1.* alterius, a Pontifice concessum fuisse priuilegium, ut Monialis virgine necessitate, per fenestram Altari propinquam celebranti ministret. Non tamen ostendunt, vbinam priuilegium adsit. At dum hoc priuilegium latitat, nec de eo magis constans testimonium habemus, in præmix reduci non posse iudicrim.

LIBER